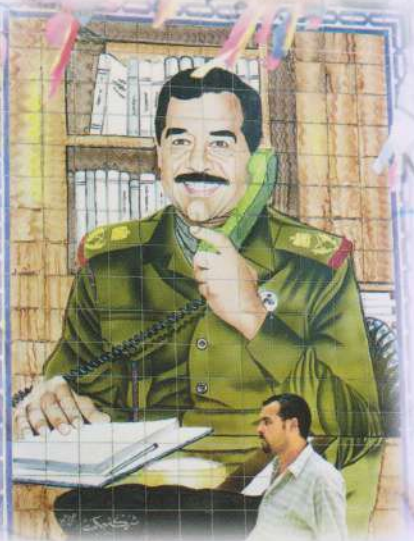
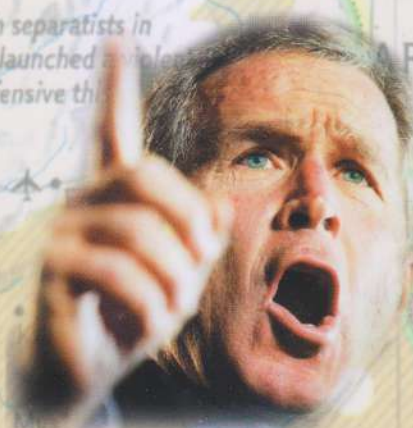
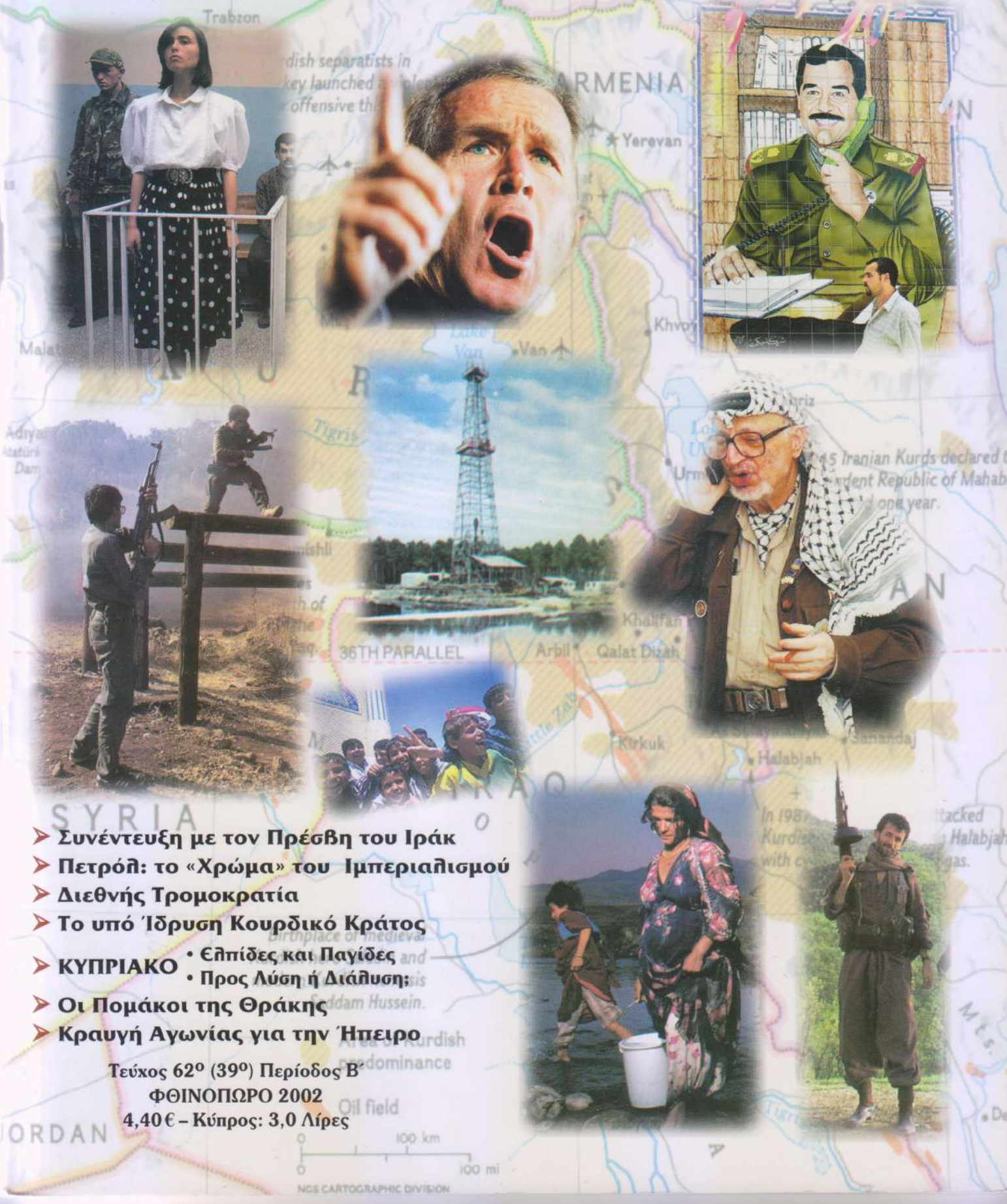

ΕΛΛΟΠΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Συνέντευξη με τον Πρόσβη του Ιράκ
- Πετρόδη: το «Χρώμα» του Ιμπεριαλισμού
- Διεθνής Τρομοκρατία
- Το υπό Ίδρυση Κουρδικό Κράτος
- ΚΥΠΡΙΑΚΟ • Ελπίδες και Παγίδες and • Προς Λύση ή Διάλυση;is
- Οι Πομάκοι της Θράκης
- Κραυγή Αγωνίας για την Ήπειρο

Τεύχος 62^ο (39^ο) Περίοδος Β'
 ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2002
 4,40€ - Κύπρος: 3,0 Λίρες

0 100 km 100 mi
 NCS CARTOGRAPHIC DIVISION

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τεύχος 62^ο (39^ο), Περίοδος Β'
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2002

*

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ

Ελλάδα 4,40€

Κύπρος 3,0 λίρες

Εκδότης - Υπεύθυνος σύμφωνα με τον νόμο

Μπινιχάκης Θεόδωρος

25ης Μαρτίου 1 & Αναστάσεως

155 61 Χολαργός, τηλ. 010-65.19.728

ISSN 1107 - 1923

Γλωσσική Επιμέλεια

Χρυσάνθη Βυργιώτη

Κωνσταντίνος Ποταμιάνος

Διεύθυνση Αλληλογραφίας

Ταχ. Θυρίδα 78035

173 10 Άγ. Δημήτριος.

Τηλεομοιότητα (Τ.Ο.Τ.): 010-65.19.728

e-mail: hadjip@otenet.gr

«Ζεῦ ἄνα, Δωδωναίῃ Πελασγικέ...» (Ίλιάς Π, 233)

ΕΛΛΟΠΙΑ = «ἀρχαία ὀνομασία τῆς κοιλάδας τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ Ἑλλοπες, Ἑλλοί ἢ Σελλοί, ἱερεῖς τοῦ Δωδωναίου Δία.

Ἡ Δωδώνη τῆς Ἑλλοπίας ἦταν ἡ χώρα τῶν Μολοσσῶν*, ἔδρα τοῦ ἀρχαιότερου ἑλληνικοῦ μαντείου πού προφήτευε ἐρμηνεύοντας τὸ θεοῖσμα τῶν φύλλων τῆς βελανιδιάς. Ἑλλοπ, γίος τοῦ Ἰωνος, ἐγγονός τοῦ Ἑλληνος».

* πατριδα τῆς Ὀλυμπιάδας, μητέρας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	6 τεύχη	12 τεύχη
ΕΛΛΑΔΑ*	23,50	47,00 εὐρωδραχμές
ΚΥΠΡΟΣ	15,00	30,00 Λίρες Κύπρου
ΕΥΡΩΠΗ	35,00	70,00 εὐρωδραχμές
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	41,00	82,00 εὐρωδραχμές
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	36,50	73,00 εὐρωδραχμές
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	50,00	εὐρωδραχμές
*Φοιτητές, πολύτεκνοι, στρατιῶτες, χαμηλοσυνταξιῶχοι,	15,00	30,00 εὐρωδραχμές.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τίς συνδρομές σας μπορείτε νά τίς στείλετε μέ ταχυδρομική ἐπιταγή στή Διεύθυνση Αλληλογραφίας ἢ νά τίς καταθέσετε στόν λογαριασμό τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 099-51510230, γράφοντας τὸ ὄνομά σας στό ἔντυπο κατάθεση.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν:

«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 & Αναστάσεως

155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ, τηλ. 010-65.19.728

Βιβλιοπωλεῖα Θεσσαλονίκης:

Βασιλείος Χρήστου

Ἐκδόσεις «ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ»

Πο. Κορομηλά 42 - Θεσ/νίκη, τηλ. 0310-282.427

ΔΙΑΝΟΜΗ

- Στίς παρoικίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ
 - Στήν Κύπρο καί στίς ἐπαρχιακές πόλεις
 - Στούς ἐφημεριδοπώλες τῆς Ἀθήνας
- Ἀπό τὸ πρακτορεῖο Ἐφημερίδων «Εὐρώπη» Α.Ε.
Ἀμφιαράου 15-17, 104 42 ΑΘΗΝΑ

Σέ αὐτό τὸ τεύχος συνεργάστηκαν:

Βασίλης Βαβουράκης

Χρυσάνθη Βυργιώτη

Ἰωάννης Γαβριηλίδης

Χριστόδουλος Γιαλλουρίδης

Νίκος Ἰακωβίδης

Θωμᾶς Καλογρίτσας

Παναγιώτης Καραφωτιάς

Διονύσιος Καρβέλας

Βασίλειος Καρδονιάρης

Ἄλῃ Καρδοῦχος

Σταῦρος Καρκαλέτης

Ἀθανάσιος Κόρμαλης

Ἀχιλλέας Λαζάρου

Κατερίνα Λιδαθινού

Φάνης Μαλκίδης

Θεόδωρος Μπινιχάκης

Φώτης Πλατανίδης

Ἄδαμαντία Πολυμέρου

Κωνσταντίνος Ποταμιάνος

Σταῦρος Ροδοκανάκης

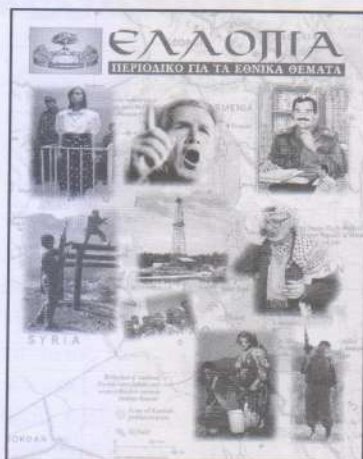
Εὐθύμιος Σουλογιάννης

Μιχάλης Χαραλαμπίδης

Κωνσταντίνος Χολέβας

Ἑλενα Χόρτη

- Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ὕλης γίνεται ἀπὸ Συντακτικὴ Ὁμάδα.
- Τὰ ἐνυπόγραφα κείμενα δέν ἐκφράζουν κατ' ἀνάγκη τὴν ἄποψη τοῦ συνόλου τῆς Συντακτικῆς Ὁμάδας.
- Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.
- Οἱ προβολές βιβλίων, περιοδικῶν καί δραστηριοτήτων τοῦ πατριωτικοῦ χώρου δέν ἔχουν ἐμπορικό χαρακτήρα.

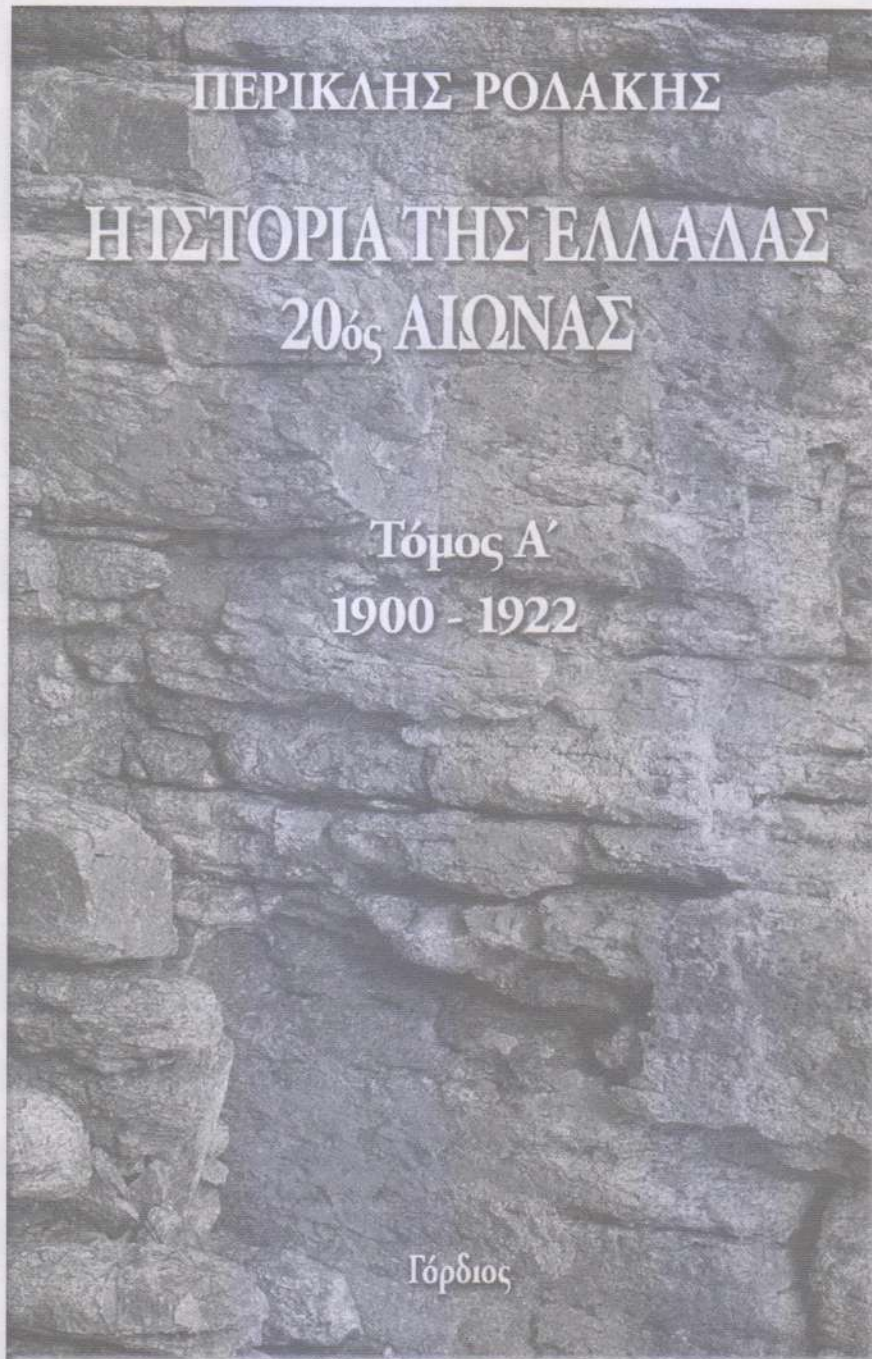
ΕΞΩΦΥΛΛΟ 62ου ΤΕΥΧΟΥΣ

Άνωνυμοι - Έπώνυμοι πρωταγωνιστές.
Τά πρόσωπα της τραγωδίας που σχεδιάζεται...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ.....	3
ΘΕΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	
Μια αναγνώριση που άργησε (του Αθ. Κόρμαλη).....	5
Αυτό δεν είναι αυτοδιοίκηση. Είναι υποδιοίκηση (του Μ. Χαραλαμπίδη).....	6
Κυπριακό και Ευρώπη: Ελπίδες και παγίδες (του Κ. Χολέβα).....	8
Στην Κόρινθο ο καλύτερος αλευρόμυλος της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.....	10
Κραυγή αγωνίας. Ανοικτή Επιστολή.....	12
Η ερασμική προφορά εμπόδιο διαδόσεως της ελληνικής γλώσσας διεθνώς (του Δ. Καρβέλα)....	13
ΚΥΠΡΟΣ	
Κυπριακό: Προς λύση ή διάλυση; (του Σ. Καρκαλέτση).....	14
Κράτος και κοινωνία των πολιτών στην Κυπριακή Πολιτεία	
Η σοσιαλδημοκρατική προσέγγιση (του Ν. Ιακωβίδη).....	16
ΘΡΑΚΗ	
Οι Πομάκοι της Θράκης. Αλλοτριώση των τοπικών πολιτιστικών χαρακτηριστικών (της Ε. Χόρτη)	21
ΑΙΓΑΙΟ	
Η Κάλυμνος και η ιστορία της (της Α. Ποθυμέρου).....	26
ΔΙΕΘΝΗ	
Διεθνής τρομοκρατία: Το ανίερο άλλοθι των εξουσιομανών (του Π. Ι. Καραφωτιά)	29
Πετρόλι: Το «χρώμα» του Ιμπεριαλισμού (του Χ. Κ. Γιαλλουρίδη)	33
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	
Συνέντευξη με τον επιτετραμμένο του Ιράκ Dr Farouk A. Al - Fityan (των Θ. Μπινιχάκη, Κ. Λιβαθινού) ...	36
ΚΟΥΡΔΙΚΟ	
Αναφορά στο υπό ίδρυση κουρδικό κράτος (του Α. Καρδούχου).....	41
ΕΥΡΩΠΗ	
«Πόσο αποδοτικές είναι οι διαρθρωτικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης;» (του Σ. Ροδοκανάκη)....	46
ΒΑΛΚΑΝΙΑ	
Οικονομία και κοινωνία στη σημερινή Ρουμανία (του Θ. Μαλκίδη).....	51
Διημερίδα για τους Βλάχους στην Κωνσταντζα της Ρουμανίας (του Αχ. Γ. Λαζάρου).....	56
Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Η εκδοτική δραστηριότητα των Ελλήνων στη νεότερη Αίγυπτο (του Ευθ. Θ. Σουλιογιάννη).....	58
ΓΛΩΣΣΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
Η Γραμματική εν συντόμω περιγραφή (του Ιω. Γαβριηλίδη - Παρρησιάδη).....	62
ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	
Η επέτειος της Αλώσεως και το μνημόσυνο του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου	68
Ειδεχθή εγκλήματα	69
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	70

*Κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις «Γόρδιος»
το νέο βιβλίο του Περικλή Ροδάκη*

Εκδόσεις «Γόρδιος»
Μακεδονίας 17, 104 33 Αθήνα, Τηλ.: 210-82.52.279

Εισαγωγικό Σημείωμα

Η περίοδος πού διανύει η χώρα μας σέ πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο είναι σαφές ότι κυριαρχείται από τά αποτελέσματα τών δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών και τά συμπεράσματα πού προέκυψαν. Η ένασχόληση τών μέσων ενημέρωσης, ηλεκτρονικών και μή, μέ τήν 17 Νοέμβρη και τήν τρομοκρατία γενικότερα έχει υποχωρήσει εύτυχώς γιά τήν ώρα. Οι αναλύσεις περί Γιωτόπουλου, Κουφοντίνα, Ξηρού κ.λπ. έχουν δώσει τή θέση τους στους κινδύνους πού δῆθεν προέρχονται από τήν άκροδεξιά.

Μέσα σ' αυτό τόν όρυμαγδό βαρύγδουπων πολιτικών αναλύσεων και δηλώσεων άνευ ουσίας, καθώς και τών προσπαθειών δημιουργίας πολιτικών έντυπώσεων σέ τηλεοπτικά παράθυρα άπ' όλες τίς πολιτικές παρατάξεις συνάγεται τό συμπέρασμα ότι άπουσιάζει ή ίδια ή πολιτική. Τά πραγματικά προβλήματα του τόπου ελάχιστα θίγονται. Η χώρα φαίνεται νά συνεχίζει τήν πορεία της χωρίς ή πολιτική μας έλίτ νά έχει αξιόπιστες προτάσεις και όραμα γιά τό αύριο του τόπου. Τήν αλήθεια αυτή τό κοινωνικό σώμα της χώρας τήν έχει συλλάβει και γι' αυτό τό πολιτικό μήνυμα αυτών τών εκλογών χαρακτηρίζεται από άνυπαρξία νικητού ή νικητών. Η κυβέρνηση άποδοκιμάζεται στίς περισσότερες νομαρχίες της χώρας, αλλά και ή αντίπολίτευση δέν φαίνεται νά απολαμβάνη της έμπιστοσύνης της πλειονοψηφίας του ελληνικού λαού.

Όλη αυτή ή κατάσταση δέν μπορεί νά είναι άσχετη μέ τό γεγονός ότι τά άδιέξοδα γιά τήν πατρίδα μας, σέ έσωτερικό και έξωτερικό επίπεδο, άναπαράγονται και άποκτούν επικίνδυνες διαστάσεις. Η οικονομία της χώρας καρκινοβατεί. Ο πληθωρισμός και ή άκρίβεια κατατρώνουν τά εισοδήματα τών μεσαίων και κατώτερων οικονομικών τάξεων. Η άνεργία παραμένει κοντά στό 10%. Η άνταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας βρίσκεται σέ άθλια κατάσταση και οι έξαγωγές μας συνεχώς υποχωρούν. Τό χρηματιστήριο συνεχίζει νά υποχωρεί, και επενδύσεις ξένων κεφαλαίων δέν γίνονται. Τά ολυμπιακά έργα και τό Γ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης δέν θά μās διασώζουν γιά πολύ. Η ελληνική ύπαιθρος άφανίζεται σιγά-σιγά και οι άγρότες έξεγείρονται. Μέσα σ' αυτό τό ζοφερό κλίμα, ή κυβέρνηση και ό Πρωθυπουργός όμιλεί γιά τήν ισχυρή Ελλάδα της ONE και του εύρώ. Μέσα σ' αυτό τό κλίμα της γενικότερης πολιτικής συσκότισης και της διαστρέβλωσης, τό ποσοστό του κ. Γ. Καρατζαφέρη άποκτá μείζονα πολιτική βαρύτητα από τήν διάλυση του δημόσιου τομέα και τή διαφθορά πού τόν χαρακτηρίζει, από τά φαινόμενα διαπλοκής πολιτών και επιχειρηματιών πού άπαξιώνουν θεσμούς και νόμους, από τά πρω-

τοφανή γεγονότα άπειθαρχίας σέ στρατόπεδα (Κέντρο Εκπαίδευσης Μηχανικών Ναυπλίου) από τά ναρκωτικά πού σαρώνουν αστικά κέντρα και επαρχία (μόνο στό Ηράκλειο της Κρήτης οι χρήστες λέγεται ότι ξεπερνούν τίς 3.000). Ποιός άπαντά πραγματικά σ' όλα αυτά; Ποιός καταθέτει προτάσεις, ποιός κάνει τομές; Ούτε ή κυβέρνηση, αλλά δυστυχώς ούτε ή αντίπολίτευση, δείχνουν ικανές νά άντιμετωπίσουν τά προβλήματα.

Η Ελληνική διπλωματία αλλά και ή κυβέρνηση κατ' επέκταση προετοιμάζονται γιά τήν έπιτυχία της ελληνικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όμως οι δυσκολίες γιά τήν έξωτερική μας πολιτική παραμένουν. Η ευρωπαϊκή διεύρυνση άντιμετωπίζει έμπόδια, παρ' όλο πού ή Κομισιόν άνοιξε τόν δρόμο γιά τήν Κύπρο μέ τήν θετική εισήγησή της. Η ένταξη της Κύπρου άποτελεί τόν μεγάλο πονοκέφαλο.

Τίποτα δέν έχει κριθεί ακόμα. Η φιλοτουρκική στάση τών Αμερικανών ρίχνει βαριά σκιά στό θέμα. Η τελευταία έκθεση του Ίδρύματος Heritage, στίς Η.Π.Α., ίδρυμα τό όποιο έπηρεάζει άμεσα τήν χάραξη της έξωτερικής πολιτικής της υπερδύναμης, πρότεινε τήν ικανοποίηση της Τουρκίας σέ πολιτικό, οικονομικό και στρατιωτικό επίπεδο και ειδικά στό Κυπριακό, εν όψει επίθεσης στό Ίράκ. Η Ελλάδα και ή Κύπρος είναι βέβαιο ότι θά πιεσθούν, ίσως άφόρητα, νά δεχθούν πολιτική λύση πολύ επώδυνη. Ο κ. Κόφι Ανάν άναμένεται νά υποβάλει σχέδιο λύσης στά πρότυπα του βελγικού μοντέλου μετά τόν σχηματισμό της νέας τουρκικής κυβέρνησης. Ποιά περιθώρια άντιδράσεως υπάρχουν και ποιά τελικά έπιλογή θά υπάρξει; Μήπως ή διαφαινόμενη ως σίγουρη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση άκυρωθεί στην πράξη από μία πολιτική λύση πού θά καθιστά ολόκληρο τό νησί όμηρο της Τουρκίας; Μπορεί ή Ελλάδα νά άντισταθεί στίς πιέσεις Αμερικανών και κάποιων Ευρωπαίων (Άγγλων, Ολλανδών κ.ά.); Μπορούν οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις νά άντιμετωπίσουν, στην κατάσταση πού βρίσκονται σήμερα, τίς συνέπειες ενός θερμού έπεισοδίου μέ τούς Τούρκους στην Κύπρο; Όταν γνωρίζουμε ότι τά έξοπλιστικά μας προγράμματα καρκινοβατούν, τό δόγμα του Ένιαίου Αμυντικού Χώρου δέν υλοποιείται όπως πρέπει και ή Ελληνική Αεροπορία δέν μπορεί νά καλύψει τό νησί, τό όποιο στερείται επαρκώς άντιαεροπορικής άμυνας. Μέ τά δεδομένα πού υφίστανται σήμερα, όλα τά άνωτέρω προκαλούν εφιάλτες. Η διπλωματία μας φαίνεται νά προσπαθεί νά έξευμενίσει τούς Τούρκους στηρίζοντάς τους στίς ευρωπαϊκές ένταξιακές τους προσπάθειες. Όμως αυτό δέν φθάνει. Οι Τούρκοι, αν και διέρ-

χονται περίοδο σοβαρής οικονομικής και πολιτικής κρίσης, γνωρίζουν ότι τό ειδικό γεωπολιτικό τους βάρος έχει αυξηθεί λόγω του Ιράκ. Έτσι, ίσως ζητήσουν σοβαρά ανταλλάγματα και στην Κύπρο και στο Αιγαίο. Τό πόσο είμαστε έτοιμοι νά αντιμετωπίσουμε τίς προκλήσεις θά τό δείξει ό χρόνος. Αν κρίνουμε όμως από τόν τρόπο πού αντιμετωπίζει τίς τουρκικές θέσεις στόν ICAO (Διεθνής Όργανισμός Έναέριας Κυκλοφορίας) ή Ύπηρεσία τής Πολιτικής Αεροπορίας μας σχετικά μέ θέματα Έρευνας και Διάσωσης πάνω από τό Αιγαίο, μάλλον πρέπει νά ανησυχούμε.

Στά διεθνή θέματα τώρα, τά πάντα έπισημάζονται από τήν έπαπειλούμενη άμερικανική επίθεση στό Ιράκ. Ήδη οι πρώτες έπιπτώσεις είναι πλέον όρατές, καθώς τά χρηματιστήρια σέ Εύρώπη και Άμερική καταγράφουν πρωτοφανείς απώλειες και ή τιμή του πετρελαίου βρίσκεται κοντά στά 30 δολάρια τό βαρέλι. Ό πρόεδρος Μπούς έχοντας τό πράσινο φώς από Γερουσία και Βουλή των Άντιπροσώπων παζαρεύει νέο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, μέ τό όποιο θά νομιμοποιείται ή άμερικανική στρατιωτική επέμβαση, άν και όλα δείχνουν ότι οι Άμερικανοί είναι άποφασισμένοι νά ενεργήσουν και χωρίς αυτό. Ή Εύρωπαϊκή Ένωση άν και φραστικά έπιμένει στην έξάντληση των διπλωματικών μέσων είναι ουσιαστικά διαιρεμένη και άνίκανη νά παρέμβει δραστικά. Ή Άγγλία, ή Ίταλία και ή Ίσπανία συμφωνούν μέ τίς μεθοδεύσεις του Μπούς, ή έπιανελλεγείσα κυβέρνηση Σρέντερ στην Γερμανία, παρ' όλη τήν άντιαμερικανική ρητορεία της, προσπαθεί μέ κάθε μέσον νά διορθώσει τίς διαταραχθείσες προεκλογικά άμεριανογερμανικές σχέσεις, ενώ ή Γαλλία φαίνεται νά παζαρεύει ανταλλάγματα σχετικά μέ τά πετρελαϊκά άποθέματα του Ιράκ. Τήν ίδια στάση φαίνεται νά κρατά και ή Ρωσία, ή όποία, εκτός των άλλων, προσπαθεί στή γενική άναταραχή νά έπιλύσει όριστικά τό θέμα των Τσετσένων, άπειλώντας μέ εισβολή στην Γεωργία. Ή Κίνα παρακολουθεί προσεκτικά τό θέμα ενώ ή Ίαπωνία φαίνεται νά βουλιάζει στά οικονομικά προβλήματα πού προκαλεί τό προβληματικό της τραπεζικό σύστημα.

Ό δρόμος φαίνεται άνοιχτός για τά γεράκια τής υπερδύναμης, άφου ακόμη και αυτές οι άραβικές χώρες είναι αδύναμες νά παρέμβουν ουσιαστικά και παρακολουθούν άπλως τίς πολεμικές έτοιμασίες εκφράζοντας άνησυχίες και άντιθέσεις. Τό Ισραήλ έχει κάθε λόγο νά έπιχαίρη, γιατί ενώ τό άδιέξοδο και ή βία στην Παλαιστίνη άναπαράγονται, μία ένδεχόμενη πτώση του Σαντάμ στό Ιράκ θά δημιουργήσει πολλά προβλήματα σέ πολλές παλαιστινιακές όργανώσεις και ίσως άναγκάσει τους Παλαιστίνιους σέ υποχωρήσεις ή Συρία, ή Αίγυπτος, ή Σαουδική Άραβία άνησυχούν για πολλά πράγματα, ακόμα και για τήν τύχη των ίδιων

των καθεστώτων τους. Ή Ίορδανία και τό Κατάρ φαίνονται νά συμπλέουν άπόλυτα μέ τους Άμερικανούς, ενώ ένδεχόμενη άπομάκρυνση του Σαντάμ από τό Ιράκ δέν θά ήταν δυσάρεστη. Ή Τουρκία άνησυχεί σφόδρα από τό ένδεχόμενο άνακήρυξης άνεξάρτητου κουρδικού κράτους στό Βόρειο Ιράκ, πράγμα πού έπιθυμεί νά άποτρέψει παντί τρόπω, άπειλώντας ακόμη και μέ στρατιωτική εισβολή.

Μέσα σ' αυτό τό κλίμα των άντιτιθέμενων συμπερόντων και έπιδιώξεων οι Άμερικανοί συνεχίζουν τίς πολεμικές τους προετοιμασίες. Ή επίθεση άναμένεται νά εκδηλωθεί τόν Ίανουάριο του 2003 και άναμένεται νά διαρκέσει περίπου 15 μέρες. Ή έπικράτηση θεωρείται δεδομένη και τά μεγαλύτερα προς έπίλυση προβλήματα άφορούν, κατά τους Άμερικανούς πάντα, στην έπόμενη μέρα τής πτώσης του Σαντάμ. Ύπολογίζεται ότι θά χρειαστεί στρατιωτική και άστυνομική δύναμη 50-75.000 άνδρων για νά έπιβάλει τήν τάξη μέσα στό Ιράκ και νά άποφευχθεί τό χάος και οι πράξεις άντεκδίκησης. Ειδικές στρατιωτικές δυνάμεις θά τοποθετηθούν βόρεια στην περιοχή των Κούρδων και νότια στίς αιτικές περιοχές τής Βασόρας.

Όσον άφορά στην πολιτική λύση πού θά έπιλεγεί, αυτή κυμαίνεται από τόν διορισμό στρατιωτικής κυβέρνησης μέχρι τήν τοποθέτηση κυβέρνησης πολιτικών έξορίστων μέ έπικεφαλής τό Ιρακινό Έθνικό Κογκρέσσο του Άχμάντ Τσαλάμπι. Αυτό πού έχει σημασία φυσικά είναι τό ποιές είναι οι πραγματικές έπιδιώξεις των ανθρώπων πού κυβερνούν στην Ουάσινγκτον. Και αυτές δέν έξαντλούνται μόνο στην εκδίωξη του Σαντάμ και στόν έλεγχο των πετρελαϊκών κοιτασμάτων του Ιράκ. Στόχος είναι ό γεωπολιτικός έλεγχος όλων των κρατών τής Μ. Άνατολής, μέ άλλαγή καθεστώτων και εγκαθίδρυση δημοκρατιών δυτικού τύπου, άπόλυτα έλεγχόμενων από τους Άμερικανούς. Θά έπιδιωχθεί σύν τοίς άλλους ή οικονομική καθυπόταξη τής Εύρώπης και ή άποτροπή κάθε άντιαμερικανικής ένέργειας από Ρωσία, Κίνα, Ίνδια, Ίαπωνία.

Σ' όλα τά σενάρια υπάρχουν φυσικά άστάθμητοι παράγοντες. Ήδη ό άραβικός και μουσουλμανικός κόσμος βρίσκεται σέ άναβρασμό. Έπιθέσεις εναντίον δυτικών στόχων γίνονται στό Κουβέιτ, στην Ύεμένη, στό Μπαλί τής Ίνδονησίας και άλλου. Κανείς δέν ξέρει μέχρι πότε Ρωσία και Κίνα θά παρακολουθούν άδρανείς τήν άμερικανική γεωπολιτική προέλαση. Τό μόνο σίγουρο είναι ότι ό πλανήτης έχει εισέλθει σέ μία περίοδο μεγάλων άναστατώσεων. Άς έλπίσουμε ότι και ή πολιτική μας ήγεσία έχει συναίσθηση των ευθυνών της και των προκλήσεων πού πρόκειται νά αντιμετωπίσει σύντομα ή χώρα και έχει έπεξεργαστεί σχέδια αντιμετώπισης κρίσεων σέ όλα τά έπίπεδα. Ό χρόνος θά δείξει.

Μια αναγνώριση που άργησε

Στην τραγικότερη σελίδα του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος αποτελεί η μη αναγνώριση της προσφοράς στο Ελληνικό Έθνος, όσων Βορειοηπειρωτών γνώρισαν τις διώξεις και τον απηνή κατατρεγμό από το τυραννικό και απάνθρωπο καθεστώς του Εμβέρ Χότζα στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν την ελληνικότητά τους και την Ορθόδοξη Πίστη.

Η αναγνώριση αυτή από την Ελλάδα αποτελεί ηθική δικαίωση, για όσους υπέστησαν τα πάνδεινα, διότι ζήτησαν σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, ζήτησαν να μιλούν Ελληνικά και δεν λησμόνησαν την εθνική τους συνείδηση.

Το καθεστώς Ε. Χότζα (και οι διάδοχοί του) από τη στιγμή της αναλήψεως της εξουσίας από το Κομμουνιστικό Κόμμα (1944), απέβη ένα από τα αυταρχικότερα καθεστώτα στην Παγκόσμια Ιστορία. Φυλάκισε σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως (Σπατς, Μπουρέλι κ.α.), βασάνισε, δίκασε και εκτέλεσε όσους ήθελαν να ζήσουν ελεύθεροι ή επιθυμούσαν να διατηρήσουν τα Ελληνικά εθνικά τους φρονήματα.

Τέλος εξόρισε τους οικείους (ακόμη και γέρους ή βρέφη!!) όσων φυλακίζονταν ή προσπαθούσαν να διαφύγουν παντί τρόπω στο εξωτερικό (φυγάδες).

Το καθεστώς ήθελε να συνθλίψει την προσωπικότητα όλων των υπηκόων και να κατασκευάσει «νέα όντα», τα οποία δεν θα σκέπτονται, δεν θα θυμούνται, δεν θα ελπίζουν σε τίποτα, δεν θα πιστεύουν σε τίποτε, δεν θα αντιδρούν. Μοναχά θα υπακούουν!

Η Ελλάδα ευρισκόμενη μια ανάσα από τα ηλεκτροφόρα συρματοπλέγματα, όχι μόνο ανέχθηκε - όπως και η καλούμενη πολιτισμένη Ευρώπη - το μοναδικό σε βαρβαρότητα καθεστώς, αλλά επιπλέον, 12 χρόνια μετά την πτώση του καθεστώτος Ρ. Αλία, δεν προβαίνει, ούτε καν στην ηθική αναγνώριση, όσων υπέρ της Ελλάδος υπέστησαν κακουχίες, ταλαιπωρίες, αλλά και θάνατο.

Η κατάσταση αυτών των ηρώων είναι τραγική. Στην Ελλάδα ζουν μέσα σε χίλια προβλήματα, που δημιουργεί ή καλύτερα συνεπάγεται η παραμονή τους σ' αυτή, νοιώθοντας ακόμη πιο έντονη έτσι την περιφρόνηση και την έλλειψη της αναγνώρισης.

Στον χώρο της ιδιαίτερης τους πατρίδας και των Βορειοηπειρωτών εισπράττουν την ειρωνεία από τα κυρίαρχα «νέα όντα» και απ' αυτούς που δεν τολμούν (λόγω παρελθόντος) να τους κοιτάξουν στα μάτια, διότι και πάλι η Ελλάδα τους λησμόνησε παρ' όλη τη θυσία τους, όταν μάλιστα ακόμη και άλλες χώρες της τ. Ανατολικής Ευρώπης έχουν αναγνωρίσει την προσφορά στο Έθνος και στην Δημοκρατία αυτών που φυλακίσθηκαν ή εξορίστηκαν από ανάλογα καθεστώτα.

Οι φυλακισθέντες και εξορισθέντες Β.Η., απευθύνθηκαν σε Έλληνες βουλευτές και στην κυβέρνηση και κατ' επανάληψη στο παρελθόν προέβηλαν το αίτημά τους: ηθική αναγνώριση, ηθική δικαίωση για τις διώξεις που υπέστησαν στην Αλβανία. Και ενυπαρχόντων των στοιχείων, που βεβαιούν πλέον την ταλαιπωρία εκάστου, απομένουν οι δέουσες κινήσεις από πλευράς Ελληνικού κράτους.

Η είσοδος σε μία από τις πολλές γαλαρίες του Σπατς. Οι εικονιζόμενοι δεν είναι πολιτικοί κρατούμενοι, αλλά εργαζόμενοι εκεί, αφού η φωτογραφία τραβήχτηκε το καλοκαίρι του 1992, όταν πλέον δεν υπήρχαν πολιτικοί κρατούμενοι.

Οι λίγοι (αριθμητικώς) αυτοί ήρωες, οι οποίοι όσο περνούν τα χρόνια διαρκώς λιγοστεύουν..., αξίζουν και της **απονομής της Ελληνικής Υψηκότητας** χωρίς ψηφίσεις ιδιαίτερων νόμων αλλά με εφαρμογή του αρ. 8§2 ν.2130/93 το οποίο ορίζει ότι: «*Με προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, χωρίς να πληρούνται οι όροι των §2,3 και 5 του αρ. 6 του Κ.Ε. Ιθαγενείας, μπορεί να πολιτογραφηθεί Έλληνας ο αλλοδαπός που πρόσφερε στην Ελλάδα εξαιρετικές υπηρεσίες και του οποίου η πολιτικογράφηση μπορεί να εξυπηρετήσει εξαιρετικό συμφέρον της Ελλάδος.*»

Και όπως είπαμε στοιχεία και βεβαιώσεις -πλέον- για τον κάθε φυλακισθέντα (ζωντανό ή νεκρό) υπάρχουν. Η θέληση για αναγνώριση λείπει... όταν μάλιστα έχουν αποκτήσει την Ελληνική ιθαγένεια προπονητές ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης κ.α...

Τι απέγιναν άραγε οι διαβεβαιώσεις των αρμοδίων κυβερνητικών παραγόντων (Καΐσερλη και Ευσταθιάδη) στην σύσκεψη του Σεπτεμβρίου του 2001; Γιατί διεκόπησαν -άνευ αιτιολογίας- οι επαφές με τους Συλλόγους των φυλακισθέντων; Γιατί αργούν οι απαιτούμενες κινήσεις του Υφυπουργού Εξωτερικών κ. Μαγκριώτη;

Τι οδήγησε στην εκδήλωση προσωπικού ενδιαφέροντος στο ζήτημα, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας;

Πρόσφατες απαντήσεις Υπουργών σε επερωτήσεις και ερωτήσεις Βουλευτών της Ν.Δ. στη Βουλή δίνουν ελπίδες για τη δικαίωση. Δίνουν ελπίδες, όχι μόνον στους ζώντες αγωνιστές, αλλά και στους εν ζωή συγγενείς των θανόντων από τις κακουχίες ή εκτελεσθέντων, που αναμένουν την ηθική δικαίωση από την Μάννα Ελλάδα. Η αναγνώριση θα ξεπλύνει ακόμη ένα άγος που γέννησε η πολιτική της αδιαφορίας και της εγκατάλειψης απέναντι στο Βορειοηπειρωτικό ζήτημα, το οποίο ποτέ δεν χαρακτηρίστηκε, από τους κρατούντες, εθνικό ζήτημα...

Αθανάσιος Κόρμαλης

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΕΝΩΣΗ

Αυτό δεν είναι αυτοδιοίκηση. Είναι υποδιοίκηση

ΕΚΛΟΓΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ-ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΣΕ ΚΑΘΕ
ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΕΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Παρά την προσπάθεια των κρατούντων να παρουσιάσουν μιαν άλλη εικόνα για την κατάσταση της χώρας και της οικονομίας της, παντού στην Ευρώπη αναφέρονται στην Ελλάδα ως το κράτος-μέλος με το οξύτερο περιφερειακό πρόβλημα. Οι Ευρωπαϊκές στατιστικές παρουσιάζουν την εικόνα ανάγλυφα: οι μισές περίπου από τις ελληνικές περιφέρειες συνωστίζονται στην ουραγό δεκάδα των διακοσίων και πλέον περιφερειών της Ε.Ε., ενώ οι υπόλοιπες μισές βρίσκονται πολύ χαμηλότερα του κοινοτικού μέσου όρου. Και η απόσταση συνεχίζει να μεγαλώνει. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Μια πραγματικότητα που παίρνει τραγικές διαστάσεις όταν κανείς σκέφτεται τις θετικές προκλήσεις της Ιστορίας και της γεωοικονομίας κατά την τελευταία δεκαπενταετία. Η πελατειακή κατασπατάληση τεράστιων κοινοτικών πόρων, η ανυπαρξία προγράμματος, σχεδίου, οράματος, η απουσία αναπτυξιακών πολιτικών στερήσαν από τη χώρα την ευκαιρία να θέσει τις βάσεις μιας αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης. Η πρόγνωση για το αναπτυξιακό μέλλον των ελληνικών περιφερειών, για το μέλλον της χώρας είναι άσχημη. Οι παρενέργειες αυτής της σπατάλης πόρων και ευκαιριών γίνονται ήδη αισθητές, τόσο με τη νέα μεγάλη έξοδο του αγροτικού κόσμου προς τις προβληματικές πόλεις -φαινομένου μοναδικού στην Ευρώπη, όπου η τάση είναι η ακριβώς αντίστροφη-, όσο και με τη μεγάλη ανεργία ανάμεσα, κυρίως, στους νέους. Εξελίξεις που, και οι δύο, προοιωνίζονται εκρηκτικά κοινωνικά μείγματα τα επόμενα χρόνια.

Η γεωοικονομική αυτή πανωλεθρία είναι άμεσα συνυφασμένη με την ποιότητα και το βάθος της πολιτικής τάξης και των πολιτικών θεσμών της χώρας: τα κενά προγραμματικού λόγου κόμματα, κατ' ουσίαν κόμματα-μη κόμματα, αποτελούν ίσως το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα. Κυρίως, όμως, είναι συνυφασμένη με την απαρχαιωμένη διοικητική δομή, οργάνωση και λειτουργία του κράτους, τού πλέον συγκεντρωτικού και χρεοβόρου κράτους στην Ευρώπη. Είναι γνωστή, η από ετών διατυπωμένη πολιτική μας πρόταση για την επαναθεμελίωση τού κράτους στη βάση των δέκα ιστορικών του περιφερειών και την εκλογή ισάριθμων Περιφερειάρχων-Κυβερνητών. Όμως, η θεσμική επίλυση τού ανεπίλυτου επί δεκαετίες περιφερειακού ζητήματος, που στην ουσία ταυτίζεται με την ίδια τη Δημοκρατία, το βάθος και την ποιότητά της, παραπέμφθηκε στις καλές δες. Αν και θα μπορούσε να έχει ολοκληρωθεί πολύ πριν από την

τελευταία Συνταγματική Αναθεώρηση και κατά την διάρκειά της να ψηφιστεί, δεν συζητήθηκε καν. Πρόκειται για μια ακόμη, κοινή συναινέσει, παρεμποδισμένη εθνική συζήτηση.

Έτσι, αντί οι εκλογές να αποτελούν τη στιγμή ολοκλήρωσης μιας μεγάλης διοικητικής μεταρρύθμισης, αντί οι Έλληνες πολίτες να καλούνται να ψηφίσουν με βάση ένα νέο Καταστατικό Χάρτη της Αυτοδιοίκησης, ένα νέο Καταστατικό Χάρτη της Ελλάδας, καλούνται να συμμετέχουν στις εκλογικές διαδικασίες αναπαραγωγής ενός χρεοβόρου, αντιαναπτυξιακού, δορυφορικού προς το κέντρο και αναχρονιστικού συστήματος «αυτοδιοίκησης».

Καθώς φαίνεται, οι εμπνεόμενες από Λουδοβίκεια σύνδρομα νομενκλατούρες της αυτοαποκαλούμενης κεντροαριστεράς και κεντροδεξιάς ποσώς ενδιαφέρονται για το ότι η χώρα μας είναι η μόνη στην Ευρώπη που δεν έχει προχωρήσει στην περιφερειοποίηση τού κράτους της. Ούτε κατανοούν ότι η περιφερειοποίηση τού κράτους αποτελεί προϋπόθεση για να σταθεί μια χώρα με επιτυχία σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον -κάτι που για τους Ευρωπαίους, κεντροδεξιούς ή κεντροαριστερούς, αποτελεί κοινό τόπο. Εδώ, εκείνο για το οποίο νοιάζονται είναι η αναπαραγωγή και διαιώνιση της υπαρκτής κρατικοδιοικητικής πυραμίδας με την πλέον οξεία κορυφή στην Ευρώπη. Γιατί εκείνο που κατανοούν ως πολιτική είναι η πάση θυσία δική τους προσωπική πολιτική επιβίωση. Είναι, άλλωστε, σε όλους γνωστό ότι κατά την προεκλογική περίοδο οι πολίτες υφίστανται από φιλικό εκβιασμό και απειλές, έως τρομοκρατήσεις και ηθικές κάμψεις. Όπως, επίσης, είναι γνωστό ότι η ανεξάρτητη και αυτόνομη αυτοδιοίκηση που με περισσή θρασύτητα προπαγανδίζουν, ούτε ανεξάρτητη είναι ούτε αυτόνομη.

Και βεβαίως, δεν είναι αυτοδιοίκηση. Είναι υποδιοίκηση. Αλλά, τελικά, αυτό δεν είναι κράτος. Πολύ περισσότερο δεν έχει σχέση με την Ευρώπη.

Απέναντι σε όλα αυτά, η δική μας αναπτυξιακή πρόταση η οποία εκτείνεται από την περιφερειακή γεωοικονομία και χωροταξία, την αγροδιατροφική αναγέννηση, την ωραιοποίηση των πόλεων και της υπαίθρου, έως μια νέα περιφερειακή κρατική αρχιτεκτονική, απαιτεί ένα διαφορετικό πολιτικό και ηθικό περιβάλλον. Χρειάζεται ένα ανώτερο επίπεδο και πολιτικό πεδίο διαλόγου, δημοκρατίας. Είναι συνώνυμη ενός νέου αλφαβήτου, και νέων ανθρώπων-φορέων αυτής της πρότασης και αυτού τού σχεδίου.

Μιχάλης Χαλαμπίδης

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 8ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2001

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΟΜΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ο Άκαδημαϊκός κ. **Ιωάννης Πεσμαζόγλου** παρουσιάζοντας τὸ βιβλίο «*Αποκέντρωση καὶ Ἀὐτοδιοίκηση: Διαπιστώσεις καὶ Προτάσεις. Ἐρευνητικὸ ἔργο καὶ προτάσεις τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*», λέγει τὰ ἑξῆς:

Στὰ 170 σχεδὸν χρόνια ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Ἀπελευθέρωση, δύο κυρίως χαρακτηριστικὰ καθώρισαν τὴ μορφή καὶ λειτουργία τοῦ κράτους καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στὴν Ἑλλάδα: Ὁ συγκεντρωτισμὸς καὶ τὸ πελατειακὸ σύστημα, ποὺ ἀποτελέσαν βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτικοῦ βίου.

Τὰ γενικότερα συμπεράσματα τῆς ἔρευνας ἐπισημαίνουν ὅτι τὸ ἑλληνικὸ διοικητικὸ σύστημα, στὴ μέχρι τώρα μορφή καὶ λειτουργία του, φαίνεται ὅτι ἔχει πλεόν ἐξαντλήσει τὴ συμβολή του στὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς χώρας καὶ τῆς κοινωνίας. Συνοπτικὰ, ἡ μεταρρύθμιση καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς δημόσιας διοίκησης, παραμένουν σοβαρὰ ἐκκρεμότητες, ποὺ ἐπηρεάζουν ἀρνητικὰ τὴν ποιότητα καὶ ἀποτελεσματικότητα τῆς δημιουργικῆς πορείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς σύγχρονης λειτουργίας καὶ συμβολῆς τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Στὴν κατεύθυνση καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ὅσων προηγήθηκαν, προτείνονται τὰ ἀκόλουθα:

— Οἱ 13 διοικητικὲς περιφέρειες ποὺ τώρα λειτουργοῦν στὴν Ἑλλάδα ὡς ἐξαρτήσεις ἀπὸ τὴν κεντρικὴ διοίκηση, μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ 10 περιφέρειες, ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὶς μεῖζονες περιοχὲς τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου — Θράκη, Μακεδονία, Ἡπειρος, Θεσσαλία, Ἐπτάνησα, Στερεὰ Ἑλλάδα, Ἀττικὴ, Πελοπόννησος, Κρήτη, Αἰγαῖο Πέλαγος.

— Στὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ἔκταση, εἶναι ἀνάγκη οἱ περιφέρειες νὰ διοικοῦνται ἀπὸ αἰρετὰ ὄργανα, ποὺ θὰ ἔχουν τὴν εὐθύνη γιὰ τὸν προγραμματισμὸ καὶ τὴν παρακολούθηση τῆς περιφερειακῆς ἀνάπτυξης στὴν οἰκονομία, τὴν πολιτικὴ καὶ τὸν πολιτισμὸ.

— Τὸ ξεπερασμένο καὶ ἀτροφικὸ νομαρχιακὸ σύστημα πρέπει νὰ ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ 30 περίπου εὐρύτερες νομαρχιακὲς αὐτοδιοικήσεις, με ἀρμοδιότητες, πόρους καὶ ὑποδομὴ ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὴν ἀποστολή τους.

— Ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς πρωτοβάθμιας τοπικῆς αὐτοδιοίκησης θὰ πρέπει νὰ προχωρήσει, με τὴ σύσταση δύο τοῦλάχιστον μητροπολιτικῶν διοικήσεων στὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Θεσσαλονίκη, τὴν ἐκλογικέυση τοῦ συστήματος διοίκησης τῶν νησιῶν, ὥστε κάθε νησὶ νὰ διοικεῖται τοπικὰ κατὰ τρόπο ἐνιαῖο καὶ ἀποτελεσματικὸ, ἀλλὰ νὰ προωθεῖ καὶ ἀξιοποιεῖ τίς λειτουργικὲς ἢ ὄργανικὲς συνενώσεις μικρῶν δήμων καὶ κοινοτήτων με διαδικασίες ὅμως συναινετικὲς — ὄχι ἐξαναγκαστικὲς.

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ: ΕΛΠΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΓΙΔΕΣ

Οι επόμενοι μήνες είναι αναμφισβότως κρίσιμοι για την πορεία του Κυπριακού ζητήματος και ιδιαίτερος για την υπόθεση της εντάξεως της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ακούγονται πολλές εκδοχές, άλλες αισιόδοξες, άλλες απαισιόδοξες και άλλες πιο ισορροπημένες. Η Τουρκία με κάθε τρόπο φροντίζει να κάνει γνωστές τις αδιάλλακτες και επιθετικές θέσεις της, οι οποίες συνοψίζονται ουσιαστικά σε δύο σημεία: 1) Η Κύπρος δεν πρέπει να ενταχθεί πριν από την ένταξη της Τουρκίας. 2) Το Κυπριακό πρόβλημα θα λυθεί μόνο με την δημιουργία δύο κρατών στο νησί, τα οποία θα έχουν χαλαρή σύνδεση μεταξύ τους.

Γιά να δώσουμε μία αναλυτικότερη εικόνα των πιθανών εξελίξεων θα μιλήσουμε για σημαντικές ημερομηνίες, για παράγοντες που επηρεάζουν και για σεναρία που συζητούνται.

Α) Οι ημερομηνίες: Οι κυριώτερες ημερομηνίες που αφορούν στην ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. είναι: 1) Η 12η Δεκεμβρίου 2002. Στην Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε. Ένώσεως θα ληφθούν σημαντικές αποφάσεις σχετικά με τις υποψήφιες χώρες. 2) Το πρώτο εξάμηνο του 2003. Τότε η Ελλάδα θα άσκει την Προεδρία της Ε.Ε. και είναι ευκαιρία για να πιέσουμε την υπόθεση της Κύπρου προς μία θετική κατεύθυνση.

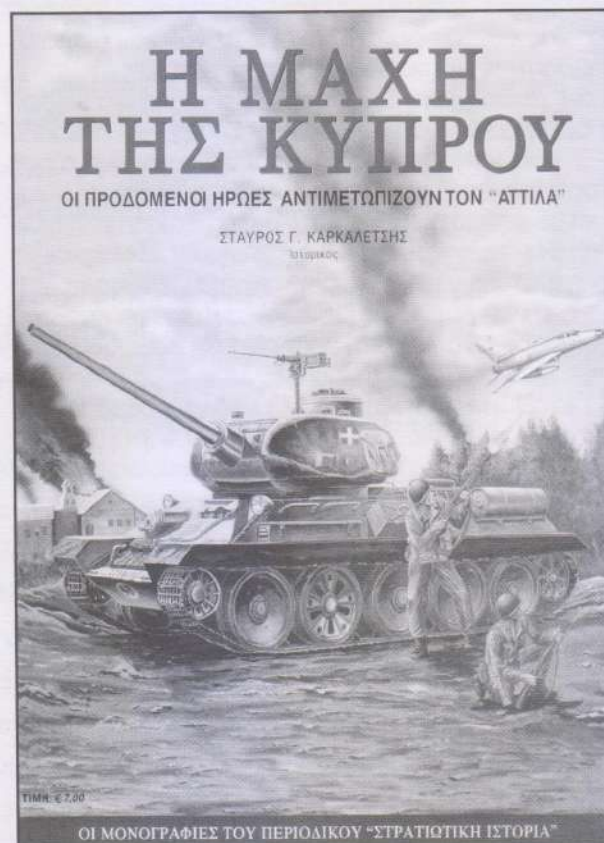
Β) Οι παράγοντες που επηρεάζουν. Πέραν των ενδοευρωπαϊκών διεργασιών, για τις οποίες θα μιλήσουμε στην συνέχεια, βαρύνοντα ρόλο θα παίξουν και όρισμένες εξελίξεις σχετιζόμενες με την Τουρκία. Δηλαδή:

1) Την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές θεωρείται πολύ πιθανή μία αμερικανική στρατιωτική ενέργεια κατά του Ιράκ. Η Τουρκία θα ζητήσει ανταλλάγματα, όπως κάνει πάντοτε, για την χρήση των βάσεων που βρίσκονται στο έδαφός της, κοντά στα σύνορα με το Ιράκ. Τά πιθανά ανταλλάγματα που θα ζητήσει από τις Η.Π.Α. είναι ή διαγραφή των χρεών που εκκρεμούν από την αγορά αμερικανικών εξοπλισμών και ή πολιτική υποστήριξη στο θέμα Κύπρου και Ε.Ε. Ένώσεως. Η Τουρκία θα ζητήσει από τις Η.Π.Α. να πιέσουν τους Ευρωπαίους εταίρους να ΜΗΝ εντάξουν την Κύπρο στην Ε.Ε.

2) Η πιθανή αναβάθμιση του τουρκικού γεωστρατηγικού ρόλου λόγω της κατασκευής του μεγάλου πετρελαιαγωγού Μπακού (Αζερμπαϊτζάν) - Τσεύχάν (Νότιος Τουρκία). Η κατασκευή του άγωγου ξεκίνησε στις 19 Σεπτεμβρίου και υποστηρί-

ζεται από τις Η.Π.Α. ώστε να μην εξαρτάται η δυτική βιομηχανία από πετρελαιαγωγούς που διέρχονται μέσω Ρωσίας ή Ιράν. Το χειρότερο όλων είναι ότι ο άγωγός θα καταλήγει στον τερματικό σταθμό Τσεύχάν, δηλαδή απέναντι ακριβώς από την βόρεια ακτή της Κύπρου. Έτσι η Άγκυρα θα παρουσιάσει ως αναγκαία την παραμονή των στρατευμάτων του Άτιλλα για την προστασία των πετρελαίων που θα τροφοδοτούν την οικονομία των ανεπτυγμένων χωρών!

3) Οι τουρκικές βουλευτικές εκλογές της 3ης Νοεμβρίου -εκτός αν αναβληθούν- πρέπει επίσης να ληφθούν υπ' όψιν. Βεβαίως, όλοι γνωρίζουμε ότι ασχέτως αποτελέσματος και πάλι ο Στρατός θα χαράσσει την Έξωτερική Πολιτική, όμως αν επαληθευθούν τα προγνωστικά δεν αποκλείεται να έχουμε στην Άγκυρα μία κυβέρνηση συνεργασίας των Ισλαμιστών (Λευκό Κόμμα του Έρντογάν) και των ακραίων εθνικιστών (Κόμμα Έθνικης Δράσης του Μπαχτσελί). Είναι φανερό ότι θα πρόκειται για ένα εκρηκτικό μείγμα με συνέπειες και στα θέματα Κύπρου, Αιγαίου κ.λπ.

Γ) **Τά πιθανά σενάρια:** Μέ βάση τά σημερινά δεδομένα διαγράφονται οι έξης πιθανές εξελίξεις πού κατατάσσονται σέ 5 σενάρια:

1) **Η όμαλή ένταξη.** Τό σενάριο αυτό προβλέπει ότι οι Εύρωπαϊοι έταίροι άποφασίζουν τήν ένταξη τής Κυπριακής Δημοκρατίας χωρίς έμπόδια ή προ-υποθέσεις και ή Τουρκία άναγκάζεται νά τό άποδεχθεί γιά νά μήν χαλάσει τίς σχέσεις της μέ τούς Εύρωπαϊούς. Στην περίπτωση αυτή, θά ένταχθει πρώτα ή Έλευθερη Κύπρος και θά διακηρυχθεί ότι είναι εύπρόσδεκτοι και οι Τουρκοκύπριοι, όποτε τό άποφασίσουν (περίπτωση Δυτικής και Άνατολικής Γερμανίας). Τό σενάριο αυτό είναι πολύ αισιόδοξο, θά λέγαμε ότι είναι τό ιδανικό γιά τήν έλληνική πλευρά. Όμως είναι πολύ δύσκολο, σχεδόν άπίθανο, νά πραγματοποιηθεί.

2) **Ένταξη μέ Εύρωδιχοτόμηση.** Τό σενάριο αυτό προβλέπει τήν άποδοχή τής Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. και τήν άμεση ένσωμάτωση του κατεχομένου τμήματος στην Τουρκία. Η Τουρκία έχει έπανειλημένως άπειλήσει κάτι τέτοιο, ένω και ό Αρχηγός Γ.Ε.Σ. Άντιστράτηγος Γ. Χαρθάλας θεωρεί πολύ πιθανόν ένα θερμό έπείσώδιο στην Κύπρο ή στό Αίγαίο (Καθημερινή, 22/8/2002). Η εξέλιξη αυτή θά όδηγήσει στην λεγόμενη Εύρωδιχοτόμηση, δηλαδή όριστική διχοτόμηση τής Κύπρου, όπου οι Έλληνοκύπριοι θά όδεύσουν πρós τήν Εύρώπη και οι κατεχόμενοι Τουρκοκύπριοι θά άποτελέσουν μία άκόμη έπαρχία τής Άγκυρας. Καί ή έλπίδα έπιστροφής τών έλληνοκυπρίων προσφύγων στά πατρογονικά τους θά έχει χαθεί διά παντός.

3) **Ένταξη μέ δεδισαμένη λύση.** Στην περίπτωση αυτή προβλέπεται νά θέσουν ως όρο οι Εύρωπαϊοι έταίροι τήν άμεση ύπογραφή «λύσης» μεταξύ Κληρίδη και Ντενκτάς. Ο Ντενκτάς στηριζόμενος στίς λόγχεις τής Τουρκίας προτείνει ένα «συνεταιρικό κράτος» μέ δύο ισότιμα ίδρυτικά μέλη, τήν έλληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή πολιτειακή όντότητα. Άν ή Άθήνα και ή Λευκωσία δεχθούν κάτι τέτοιο γιά νά «μήν χαθεί ή εύκαιρία τής έντάξεως» τότε θά όδηγηθούμε σέ μία έκτρωματική και μή διώσιμη λύση μέ νομοποίηση τών τετελεσμένων τής εισβολής. Ουδείς Έλληνοκύπριος θά έπιστρέψει στην Βόρειο Κύπρο, άπλως ό Ντενκτάς δέχεται «άνταλλαγή περιουσιών». Ένώπιον αυτού του ένδεχομένου όρισμένοι όμιλούν όχι γιά λύση, αλλά γιά διάλυση!

4) **Μή ένταξη λόγω τουρκικών πιέσεων.** Υπάρχει σοβαρό ένδεχόμενο νά μήν ένταχθει ή Κύπρος στην Ε.Ε. και ήδη οι κυβερνώντες στην Άθήνα έμμέσως τό όμολογούν. Οι Εύρωπαϊοι δέν πρόκειται τελικά νά έντάξουν τήν Τουρκία ως πλήρες μέλος γιά λόγους πληθυσμιακούς και πολιτιστικούς-θρησκευτικούς. Όμως, έπειδή τήν θεωρούν

σημαντικό οικονομικό και στρατηγικό έταίρο, δέν άποκλείεται νά τής ικανοποιήσουν όλα τά άλλα αίτήματα. Θύμα έν προκειμένω θά είναι ή κυπριακή ένταξη. Άλλωστε, τό κείμενο του Έλσίνκι του Δεκεμβρίου 1999 λέγει μέν ότι ή ένταξη τής Κύπρου άποδοσμεύεται από τήν λύση του Κυπριακού, όμως προβλέπει στην παράγραφο 96 ότι όταν έλθει ή κρίσιμη στιγμή «θά ληφθούν υπ' όψιν και όλοι οι σχετικοί παράγοντες». Άρα και ή γνώμη τής Τουρκίας.

5) **Μή διεύρυνση λόγω ένδοευρωπαϊκών διαφορών.** Υπάρχει και τό όχι άπόμακρο ένδεχόμενο τελικά νά μήν έγκριθεί ή ένταξη νέων μελών. Έπομένως, θά άναβληθει έπ' άόριστον και ή ένταξη τής Κύπρου. Τό σενάριο πού συζητείται περισσότερο είναι τό έξης: Η Γαλλία φοβάται τήν διεύρυνση, διότι τά περισσότερα νέα μέλη άνήκουν στην γερμανική σφαίρα έπιρροής (Ούγγαρία, Τσεχία, Σλοβενία, Σλοβακία κ.ά.). Πιά νά μήν φανεί όμως ή ίδια άρνητική, πιθανόν νά προβάλει αντίρρηση μόνο στην Κυπριακή ύποψηφιότητα μέ τήν δικαιολογία ότι δέν έχουν ολοκληρωθεί οι διαπραγματεύσεις μεταξύ τών «δύο κοινοτήτων» του νησιού. Η Έλλάς έχει δεσμευθεί ότι θά θέσει ΒΕΤΟ στην διεύρυνση άν στό «πρώτο κύμα» δέν περιλαμβάνεται ή Κύπρος. Όπότε ή Γαλλία θά παίξει τό χαρτί τής ΜΗ έντάξεως νέων μελών βάζοντας τήν Έλλάδα νά παίξει τόν ρόλο του κακού! Ένδοευρωπαϊκές καρραμπόλες καθόλου άνεξήγητες. Άς μήν λημονούμε ότι παρά τά ύπερεθνικά χαρακτηριστικά τής Εύρ. Ένώσεως όλες οι χώρες ένδιαφέρονται πρωτίστως γιά τά έθνικά τους συμφέροντα.

Η πορεία τής Κύπρου πρós τήν Εύρ. Ένωση κατά τούς άμέσως έπόμενους μήνες δέν θά είναι ούτε άνεφελη ούτε άνέμελη. Πρέπει όμως νά μήν λημονούμε τήν ουσία του προβλήματος: Ότι τό Κυπριακό είναι ζήτημα εισβολής και κατοχής και ότι πρέπει ή Έλλάς νά μεριμνά διαρκώς γιά τήν άμυντική θωράκιση του Κυπριακού Έλληνισμού.

Κωνσταντίνος Χολέβας

Δρ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΧΙΛΛ. ΛΑΖΑΡΟΥ

**ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ**

Κοιμήσεως Θεοτόκου 26-30
Άγιος Στέφανος
(Άνωθεν Ταχυδρομείου)

Τηλ.: 010 81.45.898
fax: 010 81.45.899
Κιν.: 097 41.98.222

Στην Κόρινθο ο καλύτερος αλευρόμυλος της Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Μέσα στη σημερινή Ελλάδα της Διαφθοράς, της Κομπίνας, της Απάτης, της Πολιτικής Απαξίωσης, των Ναρκωτικών, της Υποτίμησης του Ελληνισμού, της Απεργίας, της Αμορφωσιάς, της Απογοήτευσης, της Διαπλοκής της εκβιαστικής Δημόσιας Διοίκησης, όλων όσων κάθε μέρα δημόσια ακούμε από χείλη πολιτικών μας να εκτοξεύονται προς αλλήλους, υπάρχει και ένας αριθμός Ελλήνων που δεν τους αγγίζει η εποχή. Που δουλεύουν τίμια και προοδεύουν και τιμούν την Ελλάδα μας. Χωρίς ποτέ να βγούνε σε ένα ΜΜΕ και να παινευτούν.

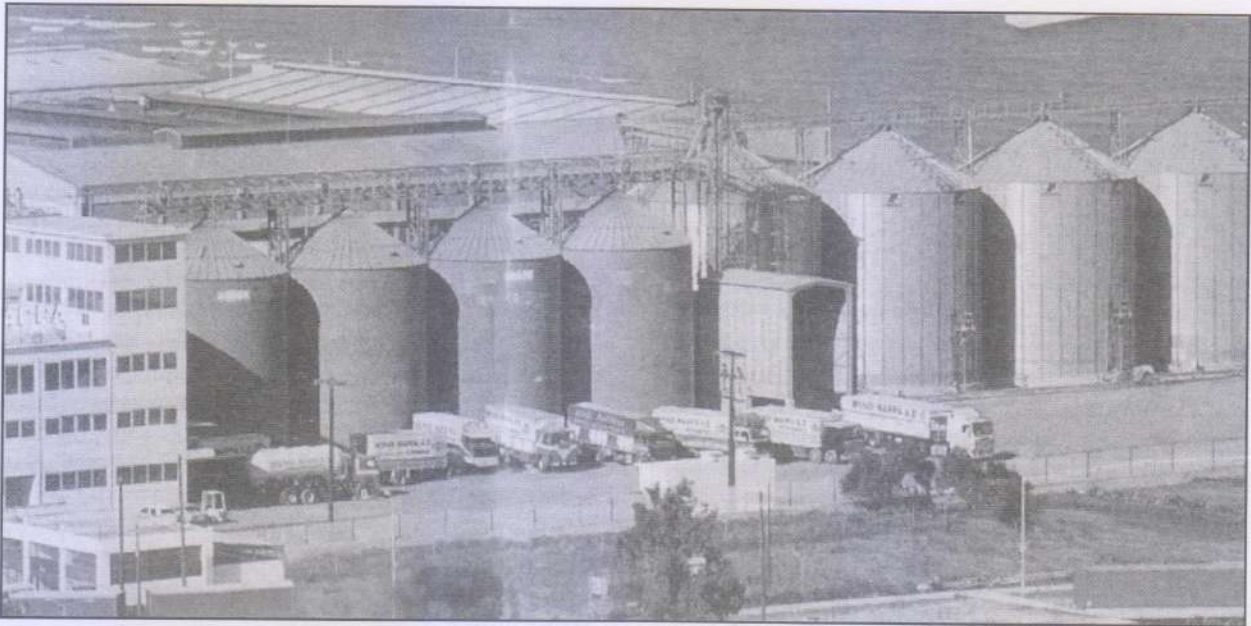
Το 1928 επέστρεψε στην Ελλάδα μας, μετά από δεκαέξι χρόνια στην Ξενιτιά (Αμερική) ο μακαρίτης Κωνσταντίνος Μάρρας. Και έφτιαξε την ίδια χρονιά στο Αγγελόκαστρο της Κορινθίας, τον πρώτο πετρόμυλο. Έτσι, ξεκίνησε μια μεγάλη οικογενειακή επιχείρηση που άλεθε το σιτάρι της περιοχής. Το 1944, πριν τελειώσει ο πόλεμος, η επιχείρηση του Κωνσταντίνου Μάρρα καταστρέφεται ολοσχερώς. Μαζί έκαψαν τα δυο του σπίτια. Τον δημιουργό του Μύλου τον δολοφόνησαν. Ανέριος πόλεμος γαρ. Οι δυο γιοι του, ο Νίκος 14 και ο Παντελής 6 χρόνων, ορκίζονται στη μνήμη του πατέρα τους, τη δημιουργία ενός νέου Μύλου στην περιοχή. Για τρία χρόνια ο Νίκος, γίνεται «υπηρέτης στον υπηρέτη του». Στα δεκαεφτά του χρόνια φτιάχνει ένα νέο πετρόμυλο στο Αγγελόκαστρο. Είναι η πρώτη «εκδίκηση» με προσφορά στους συγκατοίκους του. Το 1958, αποφασίζει να φτιάξει ένα μικρό κυλινδρόμυλο για τις ανάγκες της περιφέρειας. Μέχρι τότε ο Νόμος δεν έδινε το δικαίωμα δημιουργίας αλευρομύλων, παρά μόνον σε εκείνους που οι γονείς τους είχαν μύλο. Ήταν τα λεγόμενα κλειστά επαγγέλματα – και ήσαν εκατοντάδες τέτοια. Το 1968, το τότε στρατιωτικό καθεστώς που είχε επιβληθεί την 21η Απριλίου 1967, άφησε ελεύθερα τα κλειστά επαγγέλματα. Ο Νίκος Μάρρας, μαζί με τον μικρότερο αδελφό του Παντελή, αγοράζουν στην Κόρινθο 15 στρέμματα, και δημιουργούν ένα μεγάλο κυλινδρόμυλο, με απόδοση αλευροποίησης 90 τόννων σιτηρών το εικοσιτετράωρο. Γίνεται ένα τεράστιο και τολμηρό βήμα προόδου. Από τότε γίνονται σημαντικά βήματα προόδου, για να φτάσουν σήμερα ο Νίκος και ο Παντελής Μάρρας να έχουν τον πρώτο αλευρόμυλο από πλευράς σύγχρονης τεχνολογίας, όχι μόνον στην Ελλάδα μας, αλλά και σε ολόκληρη την Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Πώς κατορθώθηκε αυτό; Κατορθώθηκε γιατί οι ίδιοι δούλεψαν με όρεξη, νύχτα και μέρα, πάνω στο Μύλο που εμπνεύστηκαν, που δημιούργησαν, αγάπησαν, αφοσιώθηκαν, πόνεσαν. Σήμερα, καμαρώνουν για μια οικογενειακή μεγάλη Ανώνυμη Εταιρεία που σε λίγο μπαίνει και στο Χρηματιστήριο.

Το επίτευγμα αυτό κατορθώθηκε γιατί ο Νίκος Μάρρας, που είχε σωθεί κατά τύχη, έγινε για τρία χρόνια, από το 1944 μέχρι το 1947, από τα δεκατέσσερά του μέχρι τα δεκαεφτά του «υπηρέτης σε υπηρέτη του» έκανε αγώγια με ένα άλογο 15 ώρες την ημέρα ΞΥΠΟΛΥΤΟΣ. Είχε ακούσει από τον πατέρα του πως πρέπει να εργάζεται τίμια. Το ίδιο κάνουν σήμερα τα παιδιά των δύο αδελφών. Σπουδαγμένα μεν στα Πανεπιστήμια, αλλά εργάτες στο μύλο. Που δεν θεωρούν υποτιμητικό να αρπάξουν ένα σακί αλεύρι σαράντα κιλών και να σου το φορτώσουν στο αυτοκίνητο ή να κάνουν οποιαδήποτε δουλειά μέσα στο «σπίτι τους» που είναι ο ΜΥΛΟΣ τους. Και όλη η παραγωγική διαδικασία περνάει από τα χέρια κάποιου Μάρρα, που γεννήθηκε και γαλουχήθηκε μέσα στο μύλο και την συνεργασία άλλων 74 εργατών. Σήμερα, 74 χρόνια μετά τον πρώτο πετρόμυλο του Αγγελόκαστρου, οι ΜΥΛΟΙ ΜΑΡΡΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ, προσφέρουν 38 διαφορετικά είδη αλεύρων και πρώτη πανευρωπαϊκή φήμη στην Ελλάδα μας, που δυστυχώς δεν την βοηθάμε για τέτοιες περήφανες πρωτιές. Η άλεση του σιταριού γίνεται με τον παραδοσιακό τρόπο, χωρίς το αλεύρι να ζεσταίνεται, χωρίς να μεταβάλλεται η θερμοκρασία του από την αρχή της διαδικασίας με τη μορφή σιταριού μέχρι τη μετατροπή του σε αλεύρι, χωρίς να αλλοιώνεται ούτε το άρωμά του το φυσικό ούτε κανένα συστατικό, παρά το γεγονός ότι μπορούν να αλεσθούν 400 τόννοι το εικοσιτετράωρο. Επίσης, χωρίς πουθενά να χρειασθεί να αγγίξει ανθρώπινο χέρι. Όλα γίνονται με προγραμματισμό υπολογιστών, από την επιλογή του σιταριού, μέχρι τη φόρτωση στα μεγάλα ιδιόκτητα, ειδικά κατασκευασμένα φορτηγά της επιχείρησης.

– Ποια είναι κ. Μάρρα τα αλεύρια που ζητάει σήμερα ο Έλληνας;

– Ζητάει τα κίτρινα από σκληρό σιτάρι. Αυτό είναι και επιτυχία μας και ειδικέυσή μας. Είμαστε οι μοναδικοί μύλοι στην Ελλάδα που αλέθουν 52% σκληρό και 48% μαλακά. Σήμερα, το 40% των Ελλήνων προτιμάει τα κίτρινα αλεύρια από σκληρό σιτάρι, χωρίς βελτιωτικά, αλλά όπως βγαίνει από το σιτάρι. Διότι κάνουν νόστιμο ψωμί, με δυνατό φυσικό άρωμα και είναι ωφέλιμα στην υγεία. Διότι έχουν πολλές πρωτεΐνες και λιγότερο άμυλο. Τα λευκά μαλακά σιτάρια, τα βγάζουμε περισσότερο για μεγάλες βιομηχανίες Αρτοποιίας για βιομηχανίες Ζαχαροπλαστικής, που θέλουν η ζύμη να φουσκώνει, να εντυπωσιάζει. Οι κοινοί φούρνοι προτιμούν το κίτρινο αλεύρι από σκληρό σιτάρι. Μάλιστα, το τελευταίο μας επίτευγμα είναι το ΚΙΤΡΙΝΟ ΕΙΔΙΚΟ ΣΠΙΤΙΚΟ που μας το αναγνώρισαν και οι ανταγωνιστές μας και ζητείται πολύ. Είναι ό,τι καλύτερο υπάρχει. Έχει απόδοση μέχρι και 80%, δηλαδή ένα κιλό αλεύρι απορροφάει άλλα 800 γραμμάρια νερό. Επιπροσθέτως, θα ήθελα

Οι εγκαταστάσεις των αλευρόμυλων της οικογένειας Μάρρα

να τονίσω ότι εμείς έχουμε άλλο μύλο για τα σκληρά σιτάρια και άλλο για τα μαλακά. Και το σπουδαιότερο: Όλη η ποσότητα του σιταριού είναι ομοιογενής. Δεν θα βρει κάποιος ούτε ένα κόκκο μικρότερο, όλο είναι πρώτης ποιότητας. Και σας πληροφορώ ότι έχει διεθνώς αναγνωρισθεί πως τα καλύτερα σκληρά σιτηρά βγαίνουν στην Ελλάδα, μετά Ιταλία, μετά Ισπανία κ.λπ.

- Τα σιτάρια είναι ελληνικά;

- Είναι κυρίως τα σκληρά. Τα επιλέγουμε οι ίδιοι, μέσα από χωράφι. Στα 57 χρόνια της δουλειάς μου, από τα 72 της ζωής μου κ. Ηλιόπουλε, έχω περπατήσει με τα πόδια σχεδόν όλη τη Θεσσαλία χωράφι-χωράφι, και οπουδήποτε καλλιεργείται σιτάρι προκειμένου να βρούμε την ποιότητα και την ποικιλία που θέλουμε. Το αγοράζουμε στην παραγωγή, περίπου 30.000 τόνους το χρόνο και το αποθηκεύουμε, με ιερή ευλάβεια και προσοχή, σε δικούς μας ειδικούς χώρους για να μην υπάρξει καμία αλλοίωση. Φέρνουμε φυσικά και σιτάρια από Αμερική, Καναδά, Γερμανία και άλλες χώρες, κυρίως όμως μαλακά σιτηρά.

Γι αυτό έχουμε σημαντική πρόοδο, μια αύξηση περίπου 20% φέτος. Μια πρόοδος που δεν στηρίχθηκε σε κανένα από τα ευνοϊκά αναπτυξιακά κονδύλια της Ενωμένης Ευρώπης, ούτε άλλων επιχορηγήσεων. Στηρίχθηκε μόνο στο δανεισμό από τις ελληνικές τράπεζες, την εργασία και τη συνέπεια. Αυτό είναι το μυστικό της προόδου. Να δημιουργείς μόνος σου και να σέβεσαι τους εργάτες σου, τους συνεργάτες σου, τους πελάτες σου, το περιβάλλον. Αυτό το τηρούμε. Οι μύλοι μας δεν βγάζουν ούτε σκόνη, τόσο που αν δεν ξέρεις πως βρίσκεσαι σε μύλους, μπαίνοντας δεν μπορείς να καταλάβεις τι παράγεται εδώ. Εδώ λοιπόν στην Κόρινθο ειδικά όπου βρεθήκαμε, παράγεται αλεύρι από ελληνικούς Μύλους τους ΜΥΛΟΥΣ ΜΑΡΡΑ που είναι πλέον οι καλύτεροι σε Τεχνολογία και νοστιμιά αλεύρων σε όλη τη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Ηλίας Ηλιόπουλος,

Δημοσιογράφος - Ανταποκριτής

(Αναδημοσίευση από την 15νθήμερη εφημερίδα «ΓΝΩΜΗ» του Βανκούβερ-Καναδά).

ΠΟΛΥΤΕΧΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Τριμηνιαίο δημοσιογραφικό όργανο

της «Πανελλήνιας Ένώσεως Φίλων τῶν Πολυτέκνων»

(Π.Ε.ΦΙ.Π.).

Ἀκαδημίας 78Δ 106 78 ΑΘΗΝΑ.

τηλ. 010-38.38.496, 38.22.586, τηλεομ. 010-38.39.509.

ΚΡΑΥΓΗ ΑΓΩΝΙΑΣ ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Μέ την παρούσα «άνοικτη επιστολή» επιθυμώ να καταθέσω στην αγάπη σας τόν έντονο προβληματισμό και την αγωνία μου για τις άκρικές περιοχές Παγωνίου και Κονίτισης πρωτίστως, αλλά και για τις υπόλοιπες της Ήπειρου.

Εδώ και καιρό, έχει αρχίσει μία προσπάθεια καταργήσεως στρατιωτικών φυλακίων. Ήδη τα φυλάκια Χαραυγής, Μαυροπούλου, Όρεινου και Ποντικατών του Παγωνίου, καθώς και τα φυλάκια Βουρμπιάνης, Αμαράντου και Αετομηλίτσας της Κονίτισης καταργήθηκαν και, μάλιστα, χωρίς προηγούμενες να υπάρξει σχετική ενημέρωση εκ μέρους των αρμοδίων Αρχών. Προσωπικώς, επληροφορήθην μόνον τό κλείσιμο του Φυλακίου Αμαράντου Κονίτισης και άμέσως διαμαρτυρήθηκα έντόνως, αλλά, άτυχώς, «κατόπιν έσορτής», καθ' όσον ή κατάργηση του έν λόγω φυλακίου είχε πλέον πραγματοποιηθή.

Σέ σχετικές παραστάσεις και διαμαρτυρίες μου προσεβλήθη ως έπιχειρημα: α) ή ύπογεννητικότητα, έξ αίτίας της όποιας έχει μειωθή σημαντικά ή αριθμητική δύναμη του Στρατού και β) ή αντικατάσταση των στρατιωτών μέ τους συνοριοφρουρούς.

Και ή μέν ύπογεννητικότητα είναι, όντως, μία θλιβερή πραγματικότητα. Διότι όλα αυτά τά προηγούμενα χρόνια, ιδίως τίς τελευταίες δεκαετίες ακούγονταν συνεχώς «κηρύγματα» ύπέρ του περιορισμού των γεννήσεων, του «οικογενειακού προγραμματισμού», αλλά και ύπέρ των εκτρώσεων, τίς όποιες, δυστυχώς, έφτασε τό ίδιο τό κράτος να τίς χρηματοδοτή!

Όμως ή αντικατάσταση των στρατιωτών μέ συνοριοφύλακες είναι άνεπικτη, τουλάχιστον πρός τό παρόν. Βέβαια, οι φρουροί των συνόρων προσφέρουν άξιόλογο έργο. Και όλοι είμαστε ευγνώμονες σ' αυτά τά νέα παιδιά, που γυρίζουν στην άκρική μας Έπαρχία μέ τίς γνωστές άντιξοότητες των καιρικών συνθηκών και μέ ποικίλους κινδύνους, πού άντιμετωπίζουν κατά την εκτέλεση της άποστολής τους.

Έν τούτοις, ή διαφορά ενός Φυλακίου από την περίπολο των συνοριοφρουρών είναι καταφανής. Διότι οι στρατιώτες μένουν στά φυλάκια επί μονίμου βάσεως και, κατά κοινή όμολογία, είναι στήριγμα και παρηγοριά των όλγων κατοίκων των χωριών μας, οι όποιοι τούς υπεραγαπούν. Αντίθετα, οι συνοριοφρουροί, λόγω της φύσεως της εργασίας τους, πουθενά δέν μένουν μόνιμα. Έτσι, δημιουργείται ένα κλίμα άνασφάλειας στην ευαίσθητη περιοχή των συνόρων.

Ελέχθη, ότι θα επανδρωθή τό Τάγμα της Κονίτισης μέ άνδρες πού θα προέρχονται από καταργηθείσες στρατιωτικές μονάδες στο έσωτερικό της Χώρας. Μέχρι στιγμής, όμως, όχι μόνο δέν είδαμε κάτι τέτοιο, αλλά ή μείωση του στρατού στο Τάγμα και στα Φυλάκια είναι αυτόχρονα τρομακτική. Κι' αυτό, χωρίς να ύπολογίζεται ο κόπος, ο ύπερβολικός κόπος των καλών μας στρατιωτών, οι όποιοι άκριδώς λόγω της λειψανδρίας, έχουν άτέλειωτες ώρες ύπηρεσίας. Πρέπει δέ να όμολογήσω, ότι θαυμάζω αυτά τά νέα παιδιά πού δέν γογγύζουν και δέν μεμψιμοιρούν, αλλά εκτελούν τό χρέ-

ος τους πρός την Πατρίδα κατά τόν καλύτερο τρόπο, γεγονός πού μας δίνει πολλές έλπίδες για την πορεία της νέας γενιάς.

Ήδη, ακούγεται μετ' επιτάσεως, ότι ή 8η Μεραρχία θα είναι μέν κατ' όνομα Μεραρχία, ουσιαστικά, όμως, ύποβιάζεται σε Ταξιαρχία. Μάλιστα δέ και ή Μονάδα του Συντάγματος πού έδρεύει στο Πέραμα, καταργείται άν δέν έχει ήδη καταργηθή. Προκάλεσε δέ πολλή θλίψη αυτό πού ανακοινώθηκε επίσημα, ότι ο μέγχοι πρό τινος Διοικητής του Στρατοπέδου της Κω, όπου σμειώθηκε ή κλοπή των όπλων, μετετέθη δυσμενώς στην 8η Μεραρχία ως ύποδιοικητής της, άφου έτσι θεωρούν σαν ύποβαθμισμένη την Μεραρχία μας. Νά σημειωθή, ότι ο έν λόγω Άνώτατος Άξιωματικός είναι - σύμφωνα μέ άσφαλείς πληροφορίες - άριστος Άξιωματικός.

Άνεξάρτητα, όμως, από αυτό έρωτάται: Γιατί ύποτιμούν και ύποβαθμίζουν την Μεραρχία μας, ή όποία, επί τέλους, έσωσε κάποτε την τιμή της Ελλάδος; Γιατί κρατούν σε συνεχή άγωνία τους γενναίους άξιωματικούς μας, οι όποιοι, κυριολεκτικά, «τραβούν τά μαλλιά τους» προκειμένου να τακτοποιήσουν τίς ύπηρεσίες των Στρατιωτών, τίς άδειές τους και όλα τά συναφή; Θέλουν να μένουν άφύλακτα τά σύνορα; Έπιθυμούν την περαιτέρω συρρίκνωση της άκρικής Έπαρχίας;

Προσωπικά, δέν θέλω και δέν μπορώ να πιστέψω κάτι τέτοιο. Άν, όμως, παρά τούτα, έχουν σκοπό να καταργήσουν την Μεραρχία, να μας τό πούν καθαρά, για ν' αναλάβη ο καθένας τίς ευθύνες του.

Κρούω έναγώνια τόν κώδωνα του κινδύνου για μία ακόμη φορά. Και καλώ όλους τους άρμοδίους παράγοντες σε έπαγρύπνηση. Οι καιροί τρέχουν, τά γεγονότα δέν μας περιμένουν. Είναι έπιτακτική άνάγκη να δούμε τίς δραματικές αυτές εξελίξεις χωρίς κομματικές παρωπίδες. Άν θέλουμε - και πιστεύω άκράδαντα πώς τό θέλουμε - να επιδιώση ή άκρική μας Έπαρχία, και, γενικότερα, ή Ήπειρος, πρέπει να κινηθούμε προτού να είναι άργά. Έμεις, άργά ή γρήγορα, θα φύγουμε από τόν κόσμο αυτό. Τι θα έχουμε, όμως, αφήσει πίσω μας; Τι θα παραδώσουμε στις γενιές πού έρχονται; Πρέπει γι' αυτό να αναλάβουμε τίς ευθύνες μας. Και μάλιστα, όσο γίνεται πιο γρήγορα για να προλάβουμε τά έπερχόμενα δεινά.

Είπα και ελάλησα. Και, βέβαια, όσο ζω και άναπνέω, δέν θα παύσω να ύποδεικνύω πρός κάθε κατεύθυνση τά πρέποντα, να φωνάζω και να διαμαρτύρομαι. Όμως είναι άνάγκη έπιτακτική να ενώσουμε όλοι τίς φωνές μας, απ' όλες τίς άκρικές Έπαρχίες, μέ την συνείδηση ότι επιτελούμε ένα χρέος ύψιστο για τούτον τόν τόπο πού είναι ποτισμένος μέ πλήθος αίμα Έλληνικό. Μην άργοπορήτε, άδελφοί. Γιατί άν άργοπορήσουμε ή - τό χειρότερο - άδιαφορήσουμε, θα είναι άμειλικτη για μας ή κρίση της Ιστορίας.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
Αρσίνουπόλεως, Παγωνιανής
και Κονίτισης ΑΝΔΡΕΑΣ

Η ΕΡΑΣΜΙΚΗ ΠΡΟΦΟΡΑ ΕΜΠΟΔΙΟ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

Επί τέλους, ήρχισε μετά από πολύ χρόνο μία κίνηση για την αλλαγή της ψευδούς προφοράς, την όποιαν έμχανεύθη ο Έρασμος από τό Ρόττερταμ εν σχέσει μέ τά Άρχαία Έλληνικά.

Μπορεί ό ίδιος στό τέλος τής ζωής του νά παρεδέχθη τό λάθος του. Όμως, αυτή ή προφορά, πού άποτελεί φαλκίδευση τής Ιστορίας, επεκράτησε και οι επίγονοί του, Έλληνιστές, σέ σημαντικό ποσοστό άποδεικνύονται βασιλικότεροι του βασιλέως.

Στό Δίον του Όλύμπου τήν 19ην Ιουλίου 2002 διεξήχθη ήμερίδα για αυτήν τήν προφοράν πρωτοβουλία τής Έλληνικής Έταιρείας «Παιδεία» πού έχει τήν έδρα της στό Πανεπιστήμιο του Κορνέκτατ των Η.Π.Α. και πρόεδρό της τόν κ. Ήλ. Τομάζο, έναν πραγματικό Έλληνα και κατά τό πνεύμα και κατά τό φρόνημα. Η ήμερίδα πραγματοποιήθηκε εις τό Διεθνές Ίδρυμα του Μεγάλου Άλεξάνδρου πού εύρίσκεται στό Λιτόχωρο του Νομού Πιερίας μέ τήν συνεργασία του ΣΑΕ Β. & Ν. Αμερικής, του Έθνικού Συμβουλίου Αμερικής, τής Γ.Γ. Αποδήμου Έλληνισμού, τής Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως του Νομού Πιερίας, του Δήμου Λιτοχώρου, των τοπικών Άρχων τήν δέ φιλοξενία παρέσχε τό Διεθνές Ίδρυμα του Μεγάλου Άλεξάνδρου.

Η επιστημονική ήμερίς είχε θέμα: «Η έρασμική προφορά κειμένων τής Άρχαίας Έλληνικής Γραμματείας». Οι εισηγητές ήσαν περίπου 50 καθηγητές από τήν Βραζιλία, Καναδά, Η.Π.Α. και Ελλάδα.

Αφού έχαιρετίσε τούς συνέδρους ό πρόεδρος τής Οργανωτικής Επιτροπής κ. Ευάγγελος Μιχαλόπουλος έδωσε τόν λόγον στόν Πρόεδρον – έμψυχωτήν του Οργανισμού «Παιδεία» κ. Ήλ. Τομάζο, ό όποιος εκτός των άλλων ειπε τά εξής: «Υπάρχει μείζον πρόβλημα, διότι οι Έλληνόπαιδες πού προτρέπονται νά ακολουθήσουν μαθήματα Άρχαίων Έλληνικών, αφήνουν αυτό τό μάθημα από τήν πρώτην μόλις εβδομάδα των σπουδών τους λόγω τής ακαταλαδίστικης αυτής προφοράς των Άρχαίων Έλληνικών κειμένων, όταν γίνεται ή ανάγνωσις». Ακολουθώς, συμπλήρωσε πώς δέν μπορούμε νά παραδεχθούμε ότι και ή Καινή Διαθήκη διδάσκεται μ' αυτήν τήν προφοράν, και τέλος ότι ή σύγκλησις του Συνεδρίου άπεφασίσθη διά νά διαφωτισθούν οι εκτός Ελλάδος εκπαιδευτικοί ως προς τήν δική μας γνώμη και ότι υποχρέωσις μας ήταν νά γίνη αυτό τό Συνέδριο, στην πατρίδα.

Ο πρώτος εισηγητής κ. Ναπολέων Μήτσης, του Παν/μίου Θεσσαλίας, μεταξύ άλλων ιστορικών στοιχείων ανεφέρθη στό ότι, αν και ό ίδιος ό Έρασμος δέν έφήρμοσε τήν προφοράν του, παρ' όλην τήν όρθήν βυζαντινήν προφοράν του Έλληνιστου Ποχάννες Ρώνχλιν τό 1522, οι όπαδοί του Όλλανδού επέβαλαν αυτήν και λόγω καθινισμού και για τήν

αντιβυζαντινήν νοστορίαν μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνας μ.Χ. και ένεκα των διπλωματικών επιδιώξεων των ξένων δυνάμεων κατά τήν επανάστασιν του 1821. Επιπροσθέτως, εκδήλωσε τήν αντίθεσί του στην ίσοπέδωσιν των διαφόρων διαλέκτων των Άρχαίων Έλλήνων για τήν δήθεν διευκόλυνσιν τής όρθογραφίας και τέλος τόνισε ότι ή προφορά των Άρχαίων Έλληνικών κειμένων περνάει από τήν νυν όμιλουμένην Έλληνικήν.

Ο δεύτερος εισηγητής κ. Πετρόχειλος, όμότιμος καθηγητής του Παν/μίου Θεσσαλονίκης ειπε ότι ό Έρασμος υπήρξε μία εκπληκτική μορφή των γραμμάτων, ενώ ανεφέρθη και στην δικήν του μετάφρασιν του «Διαλόγου» πού πράγματι είναι επίτευγμα. Ο τρίτος εισηγητής ή κ. Άννα Εύσταθίου καθηγήτρια-συγγραφέυς, ανέφερε ότι ή Έλληνική ένχει τήν μουσικήν εντός της, και πώς σέ συνάρτησι μέ τόν τονισμό της άπαγορεύουν άμφοτερα τήν Έρασμική προφορά. Τέλος, ανέφερε πώς ξένοι Έλληνιστές λέγουν ότι: «οί Δυτικοί πρέπει νά βρούν τό θάρρος νά επανορθώσουν τήν διόρθωσιν τους».

Τέταρτος εισηγητής, ό ύποφανόμενος, καθηγητής εκπαιδευτικών ιδρυμάτων Ελλάδος και Έξωτερικού, κατεφέρθη εύθέως εναντίον τής έρασμικής προφοράς, ή όποία γελοιοποιεί τήν Έλληνικήν Γλώσσαν γενικώς και ότι αυτό είναι πολύ ύποπτον. Επιπροσθέτως, οι Έλληνιστές σ' όλον τόν κόσμο αγαπούν τήν Ελλάδα κατά τεκμήριον και είναι λυπηρόν νά έρχωνται στην Ελλάδα και νά μήν καταλαβαίνουν λέξιν, αφού όντως γνωρίζουν έλληνικά, λόγω ακριβώς αυτής τής γελοίας προφοράς, όπως τήν χαρακτηρίζει ή κ. Άννα Εύσταθίου. Επίσης, ό καθηγητής έθεσε τό ερώτημα του σοφου Κων/νου Οικονόμου του εξ Οικονόμων τό 1830 και του κόμητος-έγκυκλοπαιδιστου ντ' Αρτώ τό 1864: «Είναι συγγνωστόν ένας σοφός νά κάμη ένα λάθος, γιατί όμως τόσοι άλλοι σοφοί τόν ακολουθήσαν;». Ανεφέρθη ακόμη, σέ παραδείγματα φωνηέντων, συμφώνων και διφθόγγων και εις τό ότι ό ιωτακισμός επήλθε πολύ ένωρίς. Ο πέμπτος εισηγητής κ. Μ. Dillou καθηγητής Παν/μίου Η.Π.Α. ειπε ότι ή διδασκαλία τής νυν προφοράς έχει κόστος χρόνου και ότι ίσως ή διδασκαλία δύο προφορών συγχρόνως άποτελεί λύσιν.

Ο εκτος εισηγητής κ. Π. Χριστόπουλος τ. καθηγητής Ιονίου Παν/μίου έκαμε μίαν πολύ σπουδαίαν ιστορικήν αναδρομήν και βεβαίως συμφανεί μέ τήν εφαρμοζομένην προφοράν των Άρχαίων Έλληνικών κειμένων στα έλλαδικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Μέ αυτό τό συνέδριο ή Έταιρεία «ΠΑΙΔΕΙΑ» των Η.Π.Α. προώθησε τήν μάχη κατά τής λανθασμένης Έρασμικής προφοράς σέ διεθνές επίπεδο.

Διονύσιος Καρβέλας

ΚΥΠΡΙΑΚΟ: ΠΡΟΣ ΛΥΣΗ Ή ΔΙΑΛΥΣΗ;

Του Σταύρου Καρκαλέτση*

Η ακατάσχετη φλυαρία των Μ.Μ.Ε. για την 17 Ν και η –δικαιολογημένη ως έ-να σημείο– προβολή και ανάδειξη του μείζονος θέματος της τρομοκρατίας, έχει απομακρύνει από την επικαιρότητα τις εξελίξεις στο Κυπριακό. Εξελίξεις που και γοργό ρυθμό έχουν προσλάβει, και κρίσιμης σημασίας αποδεικνύονται. Τα αθηναϊκά μέσα ενημέρωσης, έχοντας για μία ακόμα φορά δικαιολογήσει αυτόν ακριβώς τον τίτλο τους («αθηναϊκά») έχουν περιθωριοποιήσει τα όσα διαδραματίζονται και πιθανόν συμφωνούνται σε βάρος της Κύπρου και του Ελληνισμού συνολικά.

Η συνάντηση Ανάν-Κληρίδη-Ντενκτάς στο Παρίσι, στις αρχές Σεπτεμβρίου, χαρακτηρίστηκε στην Λευκωσία, ως αρχή της αντίστροφης μέτρησης. Η Άγκυρα, παρ' ότι επείγεται για απόσπαση καθορισμού ημερομηνίας έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων τον ερχόμενο Σεπτέμβριο στην Κοπεγχάγη, δεν προέβη τις τελευταίες εβδομάδες στην παραμικρή, τακτικού τύπου έστω, υποχώρηση. Τουλάχιστον, οι δηλώσεις του συνόλου της τουρκικής πολιτικής ηγεσίας, αναμειγμένες με απειλές, καταδεικνύουν την εμμονή της χώρας αυτής στο να πετύχει τον αποπλιτισμό της κυπριακής ένταξης και επιβολή διχοτομικού μοντέλου σκιάδους Συνομοσπονδίας.

Ο στρατηγός Χουσεϊν Κιβρίκογλου, κατά την τελετή μεταβίβασης της αρχηγίας των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων στον Χιλμί Οζκιόκ, στις αρχές Σεπτεμβρίου, χαρακτήρισε «παράνομη» την επικείμενη ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, απείλησε δε με ενδεχόμενο «παραπεταμένης κρίσης». Η Τανσού Τσιλέρ κατηγορήσε (08.09.2002) την κυβέρνηση Ετσεβίτ για πρόθεση «παράδοσης της Κύπρου στους Έλληνες», ενώ ο ίδιος ο Ντενκτάς, σε συνέντευξή του στο διεθνές ειδησεογραφικό πρακτορείο «Reuters» (06.09.2002) υπήρξε αποκαλυπτικότερος: Έκανε λόγο για έτοιμο σχέδιο της Άγκυρας σε περίπτωση ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. Το σχέδιο αυτό, προβλέπει κατάργηση των «υπουργείων» άμυνας, εξωτερικών και οικονομικών του ψευδοκράτους και μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων στα αντίστοιχα υπουργεία της Τουρκίας. Θα πρόκειται δηλαδή, αν όχι για επίσημη προσάρτηση της κατεχόμενης κυπριακής γης, τουλάχιστον για de facto ενοποίηση με την Τουρκία.

Στην Άγκυρα, θεωρούν πάντως πως ίσως δεν χρειαστεί να καταφύγουν σε τέτοιου είδους μέτρα και σε θερμό επεισόδιο. Οι Τούρκοι, θα συνεχίσουν σε πρώτη φάση, να ασκούν πίεση σε διπλωματικό επίπεδο, με τη συνδρομή των πατρώνων τους (ΗΠΑ - Μεγ. Βρετανία), ώστε να καμφθούν οι ελληνικές αντιστάσεις. Στόχος τους: Διευθέτηση του Κυπριακού στη βάση δύο κρατών και δύο κυριαρχιών, με μια διεθνή εκπροσώπηση και κεντρική κυβέρνηση-ση-φάντασμα. Αυτό καταδεικνύεται και από την εμ-

μονή Ντενκτάς στο θέμα της κατανομής εξουσίας και αρμοδιοτήτων, προτασσομένου του συνταγματικού ζητήματος. Αντίθετα, ο Γλαύκος Κληρίδης και η κυπριακή πλευρά, προβάλλουν ως υπ' αρ. 1 ζήτημα και «κλειδί» για λύση, το εδαφικό. Πόσος δηλαδή από τον κατεχόμενο κυπριακό χώρο θα επιστραφεί στους Ελληνοκυπρίους, στο πλαίσιο μιας συνολικής λύσης-πακέτου.

Το εδαφικό θεωρείται εκ των ων ουκ άνευ για την κυπριακή κυβέρνηση, αφού, όσοι περισσότεροι πρόσφυγες επιστρέψουν, τόσο ευκολότερα θα γίνει αποδεκτή η λύση στην ελληνοκυπριακή κοινή γνώμη και θα νομιμοποιηθεί ο πρόεδρος Κληρίδης να προχωρήσει σε υπογραφές. Ο Ντενκτάς έχει αποφύγει ως την στιγμή αυτή και την ελάχιστη νύξη στο θέμα αυτό. Απεναντίας, αφήνει να διαρρεύσει (ανακοίνωση συνδέσμου Τουρκοκυπρίων βιομηχάνων, 05.09.2002) ότι «...είναι και θα παραμείνουν ό-νειρα τα σχέδια των Ελληνοκυπρίων για επιστροφή».

Από πλευράς Ο.Η.Ε., σκοπός του Κόφι Ανάν είναι να επιτύχει ως τον Δεκέμβριο, κάποιες μορφές «σύγκλιση αρχών», ώστε να ανοίξει ο δρόμος για υποβολή, εκ μέρους του συνολικού σχεδίου λύσης, αμέσως μετά τις τουρκικές εκλογές. Παράλληλα, Ουάσιγκτον και Λονδίνο θα συνεχίσουν να εμπλέκουν την πρόοδο στο Κυπριακό με τη χορήγηση του πολυπόθητου για την Άγκυρα «δώρου» με προέλευση Βρυξελλών, δηλαδή τον καθορισμό έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Ήδη η Ε.Ε. φαίνεται να υιοθετεί την ιδέα χρονοπίστωσης προς την Τουρκία, μετά την σύνοδο της Κοπεγχάγης. Ενός χρονοδιαγράμματος δηλαδή, όπου θα κριθεί η αξιοπιστία της Άγκυρας, στη βάση δύο παραγόντων: πρακτικής εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων που απεφάσισε πρόσφατα η τουρκική εθνοσυνέλευση και ευελιξίας στο Κυπριακό. Πρέπει να σημειωθεί πάντως, ότι οι σχέσεις Τουρκίας-Ε.Ε. χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη ρευστότητα αυτή την εποχή, δεδομένης της απροθυμίας πολλών ευρωπαϊκών χωρών να δεχθούν τα «εισόδια» της Άγκυρας στην Ευρώπη. Η προοπτική πλήρους ένταξης της χώρας αυτής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η επακόλουθη ελευθερία διακίνησης και εγκατάστασης δεκάδων εκατομμυρίων Τούρκων δημιουργεί εφιάλτες και πανικό στην Γερμανία και αλλού, όχι όμως στην Ελλάδα! Στη χώρα μας, αντιθέτως, καλλιεργείται εντέχνως η εικόνα μιας μελλοντικής ευρωπαϊκής και φιλειρηνικής Τουρκίας. Συγκεκριμένοι πολιτικοί με προεξάρχοντα τον υπουργό εξωτερικών Γιώργο Παπανδρέου, κάνουν συνεχώς λόγο για την αναγκαιότητα ενθάρρυνσης της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας, ώστε στο μέλλον να πάψει να μας απειλεί.

* Ιστορικός - Συγγραφέας

Τι πρόκειται λοιπόν να κάνουν οι Τούρκοι, αν η Ευρώπη τους κρατήσει εκτός; Πολύ απλά, μην έχοντας πλέον κανένα κίνητρο να φανούν διαλλακτικοί και ήπιοι θα επιχειρήσουν να «κάψουν» την ένταξη της Κύπρου. Ως προς την τακτική τους για αυτό, θα κινηθούν σε τρία επίπεδα:

α) ενοποίηση -προσάρτηση των κατεχομένων με εκχώρηση, όπως προαναφέρθηκε στην Τουρκία, των ζωτικών τομέων άμυνας και οικονομίας. Εκχώρηση συμβολικού περισσότερο χαρακτήρα, αφού όλοι γνωρίζουν ότι κουμάντο στα κατεχόμενα κάνει η Άγκυρα.

β) εκτεταμένο εποικισμό. Στην Τουρκία προετοιμάζεται νέο κύμα εποίκων. Η μόνη τουρκοκυπριακή εφημερίδα που αντιπολιτεύεται σκληρά τον Ντενκτάς, η «AFRIKA» (πρώην «AVRUPA»), αποκάλυψε στις 02.09.2002 μυστικό σχέδιο της Άγκυρας. Η εφημερίδα αναφέρει ότι «...το σχέδιο σταδιακής προσάρτησης στην Τουρκία, έχει εξοργίσει τους Τουρκοκυπρίους. Κανείς, εκτός από τον Ντενκτάς και την παρέα του που λεηλάτησαν την Κύπρο, δεν θέλει την ενοποίηση με την Τουρκία. Όσοι Τουρκοκύπριοι απέμειναν, ετοιμάζονται να εγκαταλείψουν το νησί. Η Τουρκία γνωρίζει πως αυτοί θα μεταναστεύσουν. Και ετοιμάζει μαζική μεταφορά πληθυσμών για να καλύψει το κενό».

γ) Θερμό επεισόδιο. Το τελευταίο και μεγάλο όπλο της Άγκυρας για να ματαιώσει την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. Εάν οι Τούρκοι επιλέξουν αυτήν την οδό, θα προκαλέσουν κρίση, προωθώντας δυνάμεις και καταλαμβάνοντας κάποιο χωριό εντός της νεκρής ζώνης. Οι Τούρκοι επιτελάρχες, βάσει πληροφοριών έχουν επιλέξει ως «στόχους» τα χωριά Δένεια και Μάμμαρι (δυτικά της Λευκωσίας) και την κωμόπολη Αθηαίνου (στον ανατολικό τομέα). Τα προαναφερθέντα σημεία βρίσκονται στη νεκρή ζώνη, μπροστά από τις θέσεις της Εθνικής Φρουράς και είναι έκθετα σε αιφνιδιαστική ενέργεια των Τούρκων. Από εκεί και πέρα, Αθήνα και Λευκωσία θα έχουν δύο δρόμους:

I) Υποχώρηση και αποδοχή (όπως ακριβώς και στα Ίμια). Εδώ όμως δεν θα πρόκειται για ακατοίκητες βραχονησίδες, αλλά για κατοικημένη περιοχή και εγκλωβισμό εκατοντάδων, ή και χιλιάδων, Ελληνοκυπρίων. Η ταπείνωση και ο εξευτελισμός θα κάνουν τα Ίμια να φαντάζουν λεπτομέρεια.

II) Εφαρμογή του «ισοδύναμου τετελεσμένου» βάσει του δόγματος του ενιαίου αμυντικού χώρου και ανταπόδοσης του κτυπήματος, στο ίδιο σημείο ή αλλού. Και στην περίπτωση αυτή όμως (της κλιμάκωσης της κρίσης), πάλι η Τουρκία θα είναι ο κερδισμένος. Διότι θα περάσει στις Βρυξέλλες το μήνυμα ότι η Κύπρος είναι ένας συγκρουσιακός χώρος με ψυχροπολεμικό κλίμα, μη προσφερόμενος για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπενθυμίζεται πάντως, ότι τα σενάρια κρίσης, θα είναι το τελευταίο χαρτί της Άγκυρας, που θα δοκιμαστεί μόνον αν η Τουρκία δεν λάβει, στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων και δια της διπλωματίας, αυτά που η ίδια θεωρεί ότι δικαιούται.

Για την ελληνική πλευρά, καθίσταται καίριας σημασίας η ευόδωση της ενταξιακής πορείας της Κύπρου, δια της πλήρους -και άνευ ανταλλαγμάτων προς τους Τούρκους- ένταξης της Μεγαλονήσου στην Ε.Ε. Ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, χαρακτήρισε επανειλημμένα το εγχείρημα «εθνικό στόχο», παρ' ότι τα πεπραγμένα της κυβέρνησής του (ιδίως τα του Γιώργου Παπανδρέου) δημιουργούν σωρεία ερωτηματικών. Εν πάση περιπτώσει, απαιτείται στενή παρακολούθηση και εξουδετέρωση των διπλωματικών κωλυμάτων που εντέχνως παρεμβάλλει η αντίπαλη πλευρά. Παράλληλα, Ελλάδα και Κύπρος οφείλουν να ενισχύσουν και να προβάλλουν την όποια αποτρεπτική ισχύ διατηρούν, ώστε να μειωθεί η περίπτωση επιλογής από πλευράς Τούρκων ενός θερμού επεισοδίου.

Τα τελευταία χρόνια, και ακόμα πιο έντονα από τις αρχές του έτους που διανύουμε, η Αθήνα έχει ενισχύσει τη Λευκωσία με συγκεκριμένα οπτικά συστήματα του στρατού ξηράς, προς ενίσχυση των χερσαίων δυνάμεων της Εθνικής Φρουράς. Οι συγκεκριμένες ενισχύσεις, μετά την οδυνηρή εμπειρία των S300 εστάλησαν τμηματικά, εκφορτώθηκαν και προωθήθηκαν στις προβλεπόμενες θέσεις νύχτα και εντοπίστηκαν από τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ εκ των υστέρων. Το είδος, ο τύπος και οι δυνατότητες των οπλικών αυτών συστημάτων, δεν κρίνεται σκόπιμο να δημοσιοποιηθεί. Η αλήθεια είναι όμως, ότι στον τομέα της άμυνας και της αποτροπής θα μπορούσαν να έχουν γίνει πολύ περισσότερα.

Η εξέλιξη των διαπραγματεύσεων, μέχρι το τέλος του έτους, θα προσφέρει, κατά πολλούς αναλυτές, την τελευταία ευκαιρία επίλυσης του Κυπριακού. Η ελληνική πλευρά, παρά την ελλειμματική της στρατηγική και τα συσσωρευμένα λάθη δεκαετιών, δύναται να επιδιώξει, έστω και τώρα, μια λύση στοιχειωδώς αποδεκτή και αξιοπρεπή. Λύση βεβαίως διατείνεται πως διεκδικεί και ο Ντενκτάς, αξιώνοντας ΔΙΑΛΥΣΗ της Κυπριακής Δημοκρατίας. Εμείς, οφείλουμε να εστιάσουμε σε περίγραμμα λύσης σύμφωνο προς το διεθνές δίκαιο, το ευρωπαϊκό κεκτημένο και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Οι παράλογες και αντιδημοκρατικές απαιτήσεις των Τούρκων (εκ περιτροπής προεδρία, απαγόρευση ελεύθερης διακίνησης και εγκατάστασης, χωριστές κυριαρχίες) δεν εφαρμόζονται σε καμία Ομοσπονδία, σε κανένα σημείο του πλανήτη. Μας ζητούν να τις αποδεχθούμε, κατά παγκόσμια πρωτοτυπία.

Θα μετρηθούν λοιπόν, προσεχώς, οι αντοχές και εν τέλει η ίδια η αξιοπιστία του αυτοαποκαλούμενου Εθνικού Κέντρου, το οποίο οφείλει -την ύστατη επιτέλους ώρα- να δικαιολογήσει τον τίτλο του. Αυτή τη φορά, με το σημαντικότερο εθνικό ζήτημα στην τελική ευθεία, η Αθήνα υποχρεούται να στηρίξει, εμπράκτως και με οποιονδήποτε τρόπο χρειαστεί, τον Κυπριακό Ελληνισμό. Απαιτούνται πολιτική ευθύνη και υπεύθυνοι χειρισμοί. Η άρση του αδιεξόδου και ο απεγκλωβισμός της Κύπρου από την τουρκική γεωστρατηγική ομηρία είναι στόχοι εφικτοί. Και οι τρόποι υπάρχουν. Μέσω Βρυξελλών και Αθηνών...

Κράτος και κοινωνία των πολιτών στην Κυπριακή Πολιτεία. Η σοσιαλδημοκρατική προσέγγιση

Του Νίκου Ιακωβίδη*

Η κοινωνία των πολιτών, ως ιδέα και ως κοινωνικό γεγονός, είναι δημιούργημα του αρχαίου ελληνικού κόσμου, όπως άλλωστε και πλείστα άλλα μεγαλουργήματα που επιβιώνουν στον σύγχρονο κόσμο. Το καταγράφουμε αυτό, χωρίς ίχνος εθνικού ναρκισσισμού ή σοβινιστικού πνεύματος. Η κλασική δημοκρατία, η άμεση δημοκρατία του αρχαίου ελληνικού κόσμου, είναι κλασικό και χαρακτηριστικό παράδειγμα κοινωνίας των πολιτών. Στην αρχαιοελληνική δημοκρατική κοινωνία, ο κάθε πολίτης δεν ήταν μόνο αντικείμενο αλλά ταυτόχρονα και υποκείμενο της πολιτικής. Επρόκειτο περί κοινωνίας όπου, για τον κάθε πολίτη ξεχωριστά και για όλους μαζί, το «εν μέρει άρχεσθαι και άρχειν» όπως το ορίζει ο Αριστοτέλης στα «Πολιτικά», ήταν τρόπος του βίου. Επρόκειτο περί κοινωνίας όπου είχαμε ταύτιση εξουσιαζόντων και εξουσιαζομένων, κυβερνώντων και κυβερνωμένων, αρχόντων και αρχομένων, «άρχειν πάντας μεν εκάστου, έκαστον δ' εν μέρει πάντων» κατ' Αριστοτέλην (Πολιτικά Ζ.2. 1317β, 19-20).

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στην αρχαιοελληνική κοινωνία των πολιτών, η ατομική ελευθερία ταυτιζόταν με την κοινωνική ελευθερία, λόγω του γεγονότος πως ο πολίτης αποτελούσε οργανικό τμήμα (μόριον) της συγκρατούσας την πόλη ομάδας. Η κοινωνική ελευθερία κάλυπτε και την ατομική ελευθερία και απέβλεπε στην ομαλή ανάπτυξη της εσωτερικής ευημερίας και στην άμυνα κατά των εξωτερικών κινδύνων, όπως τονίζει ο Περικλής στον Επιτάφιο.

Η πόλη αποτελούσε και το κράτος και την κοινωνία, ο δε πολίτης ήταν οργανικά ενταγμένος στην πολιτική κοινωνία, ήταν αναπόσπαστο μέλος της, μόριον της πόλεως. Η ευδαιμονία ενός εκάστου των πολιτών και του συνόλου εταυτίζετο, διότι και η πόλη και ο πολίτης επιδίωκαν το αυτό τέλος, τον αυτό τελικό σκοπό. Κοινή ήταν η συνείδηση ότι «σωζομένου (του συνόλου) τα πάντα σώζεται, φθειρομένου δε τα πάντα διαφθείρεται» (Δημόκριτος).

Ο πολίτης ως μόριον της πόλεως ασκούσε άμεσα νομοθετική, δικαστική και εκτελεστική εξουσία. Απολάμβανε δηλαδή σε όλη τους την έκταση τις ελευθερίες που σήμερα χαρακτηρίζουμε ως πολιτικά ανθρώπινα δικαιώματα. Υπό την ιδιότητα δε του μορίου της πόλεως, δεν ηδύνατο να στραφεί κατά του εαυτού του, δηλ. κατά της πόλεως. Έτσι, στην αρχαιοελληνική κοινωνία των πολιτών, τα ατομικά ανθρώπινα δικαιώματα δεν εί-

χαν το περιεχόμενο που έχουν στα σύγχρονα κράτη, δηλαδή αρνητικό (status negativus), που θεμελιώνουν δηλ. αξίωση και αποχή της κρατικής εξουσίας από ορισμένο κύκλο ελεύθερης υπάρξεως και ενέργειας του εξατομικευμένου προσώπου, εντός του οποίου το εξατομικευμένο πρόσωπο αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητα και δραστηριότητά του. Εντούτοις, ο πολίτης απολάμβανε των προσωπικών δικαιωμάτων της ελευθερίας του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, της ιδιοκτησίας, της ισηγορίας (ελευθερίας του λόγου), της εισαγγελίας (δικαίωμα του αναφέρεσθαι προς τις Αρχές) και της ισονομίας (ισότητας ενώπιον του νόμου).

Αν και ο πολίτης δεν ηδύνατο να στραφεί άμεσα κατά της πόλεως, ηδύνατο ωστόσο να επιδιώξει ικανοποίηση των προσωπικών του ελευθεριών εμμέσως, και μάλιστα κατά δύο τρόπους: (α) διά εισαγγελίας (αναφοράς) προς τη Βουλή του Αρείου Πάγου, επεδίωκε ικανοποίηση της προσγινομένης στο πρόσωπό του αδικίας, (β) διά επιχειροτονίας, υποβολής δηλαδή προτάσεως προς την Εκκλησία του Δήμου, προς τροποποίηση της νομοθεσίας.

Έτσι, αιρομένης της αιτίας, ήρετο και η ανάγκη της εναντίον του κράτους προσφυγής.

*Νομικός

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Όταν μιλάμε σήμερα για κοινωνία των πολιτών εννοούμε ότι ο πολίτης, ο απλός πολίτης, θα πρέπει και πάλι να καταστεί, εκτός από αντικείμενο ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ της πολιτικής. Το «εν μέρει άρχεσθαι ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΝ» να γίνει και πάλι τρόπος του βίου, στα πλαίσια της σύγχρονης κοινωνίας. Ο απλός πολίτης να έχει ιδιαιτέρως σημαίνοντα λόγο και ρόλο στα δρώμενα της κοινωνίας και της πολιτείας. Η σχέση του πολίτη με τα δημόσια πράγματα να μην είναι απλώς η προσέλευσή του στις κάλπες κάθε 4 ή 5 χρόνια για να ρίξει τη ψήφο του υπέρ του α' ή του β' κόμματος ή υποψηφίου και τίποτα πέραν αυτού. Μια τέτοια σχέση πολίτη - πολιτικής παραπέμπει στην κοινωνία των ιδιωτών και όχι των πολιτών. Σε μία κοινωνία αποξενώσεως και αλλοτριώσεως, δηλαδή, του ανθρώπου. Είναι χαρακτηριστική η έννοια της λέξεως «ιδιώτης» στο πλαίσιο της κοινωνικής λειτουργικότητας της αρχαιοελληνικής δημοκρατικής κοινωνίας, που είναι η ίδια με τη σημασία της λέξεως όπως την έχει δανειστεί η αγγλική γλώσσα: idiot (ηλίθιος). Την έννοια ακριβώς του ιδιώτη αναλύει ο Περικλής στον Επιτάφιο, όταν λέει πως τον μη ενδιαφερόμενο για τα κοινά θεωρούμε όχι φιλήσυχο αλλά άχρηστο πολίτη.

Αφού η πρώτη κοινωνία των πολιτών ήταν η κοινωνία της άμεσης δημοκρατίας του αρχαίου ελληνικού κόσμου, κατά λογική ακολουθία έπεται ότι για να υλοποιηθεί η αρχή της κοινωνίας των πολιτών στον σύγχρονο κόσμο, θα πρέπει το σύγχρονο πολιτικό-κοινωνικό σύστημα να προσεγγίσει **στον μέγιστο δυνατό βαθμό** προς το μοντέλο της άμεσης δημοκρατίας. Η άμεση δημοκρατία γεννήθηκε ιστορικά στα πλαίσια της αρχαίας ελληνικής πόλεως-κράτους. Δηλαδή στα πλαίσια πολιτειακής οντότητας του πληθυσμιακού μεγέθους, περίπου, των σημερινών Δήμων του νησιού μας. Επομένως, εξ ορισμού, η στο έπακρο προσέγγιση του σύγχρονου πολιτικοκοινωνικού συστήματος στα καθ' ημάς, προς το μοντέλο της άμεσης δημοκρατίας, έχει να κάνει με την ουσιαστική και σημαντική μεταβίβαση εξουσιών, αρμοδιοτήτων και οικονομικών πόρων από την κεντρική κρατική εξουσία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.) Η εξουσία πρέπει να κατέλθει από το απρόσιτο ύψος του πολιτειακού και γεωγραφικού κέντρου και να πάει πιο κοντά, να προσεγγίσει, εκεί που ζει και εργάζεται ο απλός πολίτης. Να αποκεντρωθεί.

Συνεπώς, αυτό που πρέπει να γίνει είναι η ανάθεση από την πολιτεία σε ομάδα επιστημόνων-ερευνητών, της συγκριτικής μελέτης των περί Τ.Α. θεσμών των κρατών της Ευρώπης και των προηγμένων κρατών του νέου κόσμου (ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία) και η εισαγωγή νέας περί Τ.Α. νομοθεσίας, που να την αναβαθμίζει στο έπακρο από απόψεως εξουσιών, αρμοδιοτήτων και οικονομικών πόρων.

Δεν είναι μόνο τοπικό αλλά και διεθνές φαινόμενο τις εκλογές για την Τ.Α., να τις διεκδικούν

πλην των κομμάτων, και πλείστες πρωτογενείς κινήσεις πολιτών καθώς και ανεξάρτητοι. Έτσι, με την αναβάθμιση της Τ.Α. στο έπακρον, θα έχουμε άμεση πρόσβαση του απλού πολίτη σε κέντρα ουσιαστικής πολιτειακής εξουσίας και, συνεπώς, υλοποίηση μ' αυτό τον τρόπο της αρχής της κοινωνίας των πολιτών. Πρόκειται για μια πρωτοβάθμια ομοσπονδοποίηση. Δευτεροβάθμια ομοσπονδοποίηση είναι η θεσμοθέτηση δύο αυτοκυβερνητών περιφερειών στα πλαίσια της επιλύσεως του Κυπριακού, και τριτοβάθμια ομοσπονδοποίηση είναι η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στη διακρατική συσσωμάτωση που οδεύει στη μετεξέλιξή της σε Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αν η ομοσπονδοποίηση για τις μεγάλες εδαφικά και πληθυσμιακά χώρες είναι ο μοναδικός προσφερόμενος πολιτειακός τρόπος αποτελεσματικής διακυβερνήσεως, για τις μικρές χώρες είναι ο πολιτειακός τρόπος προσεγγίσεως του σύγχρονου πολιτικοκοινωνικού συστήματος προς το μοντέλο της άμεσης δημοκρατίας **στον μέγιστο δυνατό βαθμό**, και η τοιοιούτρόπως πραγμάτωση της αρχής της κοινωνίας των πολιτών.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η δημοκρατία πρέπει να διευρυνθεί, η δημοκρατική αρχή μπορεί και πρέπει να επεκταθεί και στον χώρο της οικονομίας, με την εφαρμογή της Βιομηχανικής Δημοκρατίας (Industrial Democracy), η οποία σημαίνει: (α) Συμμετοχή των εργαζομένων στη Διοίκηση των μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων με δημοκρατικά εκλεγμένους αντιπροσώπους, (β) Συμμετοχή των εργαζομένων και στη διανομή επί ενός μη πληθωριστικού ποσοστού επί των ετησίων καθαρών κερδών των επιχειρήσεων, ασφαλώς κατά ισομοιρία.

Έτσι υλοποιείται η ειδικότερη πτυχή της αρχής της κοινωνίας των πολιτών, **η αρχή της κοινωνίας των εργαζομένων πολιτών**. Όσον αφορά την πραγματική συμμετοχή στα κέρδη, υφίσταται σχετική προς τούτο σύσταση (recommendation) του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υιοθετήθηκε στις 27 Ιουλίου 1992. Η εργατική συμμετοχή στα κέρδη αποτελεί δηλαδή τη δυναμική που βρίσκεται σε εξέλιξη στα πλαίσια του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι (βλέπε «Κοινωνική Ευρώπη - Όψεις της Βιομηχανικής Δημοκρατίας στις Ευρωπαϊκές Επιχειρή-

Συγγενείς αγνοουμένων: τραγικές μορφές της κυπριακής τραγωδίας

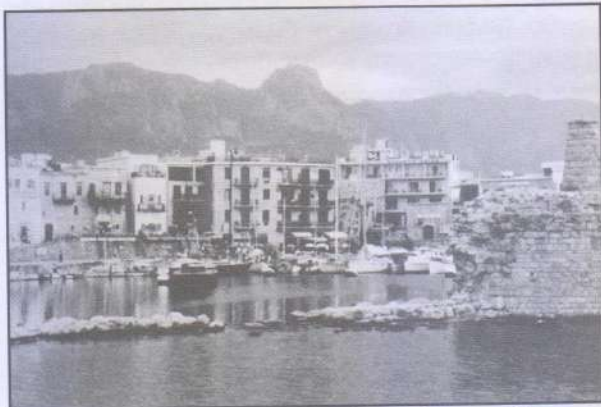
Κύπρος

σεις», Θεόδωρου Κουτρούκη - Νικολάου Πέτρα, εκδόσεις Financial Forum, Αθήνα 1994, σελ. 105, 106). Η συμμετοχή στα κέρδη μπορεί και πρέπει να καταστεί αντικείμενο των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων του συνδικαλιστικού κινήματος με τις εργοδοτικές οργανώσεις και τις επιχειρήσεις. Οι σοσιαλδημοκράτες πρέπει να προτείνουν προς το συνδικαλιστικό κίνημα της χώρας μας, όπως καταστήσει την εργατική συμμετοχή στα κέρδη αντικείμενο των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Κριτήριο του μεγέθους των επιχειρήσεων για σκοπούς εργατικής συμμετοχής στη Διοίκηση, είναι ο αριθμός των εργαζομένων τους. Στην Ολλανδία, λόγω χάρη, υφίσταται μορφή συμμετοχής των εργαζομένων στα διοικητικά των επιχειρήσεων, σε επιχειρήσεις που εργοδοτούν τουλάχιστον 100 άτομα (βλέπε ανωτέρω, βιβλίο των Θεόδωρου Κουτρούκη - Νικολάου Πέτρα, σελ. 61). Το όριο αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει κριτήριο και στα δικά μας εργασιακά δρώμενα, δεδομένου ότι το ίδιο αυτό όριο (των 100 ατόμων) ισχύει και στη Σουηδία, αναφορικά με την εργατική συμμετοχή στη Διοίκηση των επιχειρήσεων (βλέπε «*Επιτεύξεις και Επιδιώξεις της συμμετοχής των Εργαζομένων στη Διοίκηση των Επιχειρήσεων*», Γεωργίου Βάζου, Διδάκτορα Οικονομικών, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα - 1975, σελ. 20). Στη χώρα μας, με την πληθώρα των επιχειρήσεων που λειτουργούν υπό το νομικό σχήμα των ατομικών επιχειρήσεων (sole traders), ιδιωτικών εταιρειών περιορισμένης ευθύνης και ομορρυθμών εταιρειών (general partnerships), το μοντέλο συμμετοχής στη Διοίκηση που φαίνεται να είναι σχετικό με την περίπτωση μας, είναι αυτό που εφαρμόζεται στη Γαλλία.

Στη Γαλλία, στους εργαζόμενους των επιχειρήσεων που απασχολούν περισσότερους των 50 μισθωτών, παρέχει ο γαλλικός νόμος το δικαίωμα να αντιπροσωπεύονται με μια Εργατική Επιτροπή της Επιχειρήσεως (comite d' enterprise). Από το μέγεθος της επιχειρήσεως εξαρτάται και ο αριθμός των εκλεγμένων μελών της Εργατικής Επιτροπής, που κυμαίνεται μεταξύ 2 και 8.

Όσον αφορά στις εξουσίες και αρμοδιότητες αυτής της Εργατικής Επιτροπής, αυτές μπορεί να είναι εκείνες που διαλαμβάνονται σε σχετικές προ-

Άποψη της Κυρήνειας. Πίσω από την πόλη, επιβλητικός, ο Πενταδάκτυλος.

τάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και σε Σχέδιο Οδηγίας που ετοίμασε το 1983 η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (νέο αναθεωρημένο Σχέδιο Οδηγίας για τον εκσυγχρονισμό του εταιρικού δικαίου στην Κοινότητα, που ετοιμάστηκε τη δεκαετία του 1980 και ευρίσκεται ακόμα υπό εξέταση), δηλαδή αρμοδιότητες συνεχούς διαβουλευσεως και πληροφόρησεως με και από τη διεύθυνση της επιχειρήσεως. Ειδικότερα, το δικαίωμα τακτικής ενημερώσεως και διαβουλευσεως για ζητήματα σχετικά με τη Διοίκηση της επιχειρήσεως, την κατάσταση, την πρόοδο και τις προοπτικές της, την ανταγωνιστικότητά της, την πιστωτική της κατάσταση, τα σχέδια επενδύσεων κλπ. (βλέπε «*Κοινωνική Ευρώπη*», θ. Κουτρούκη - Ν. Πέτρα, Financial Forum, Αθήνα, 1994, σελ. 68, 69, 70).

Για να είναι, όμως, ουσιαστική η εργατική συμμετοχή στη Διοίκηση των επιχειρήσεων, θα πρέπει τα μέλη των τέτοιων Εργατικών Επιτροπών να έχουν από κοινού ή κεχωρισμένως το δικαίωμα της αρνησικυρίας πάνω σε αποφάσεις της Διοικήσεως της επιχειρήσεως που αφορούν στην ασφάλεια, υγεία και ευημερία των εργαζομένων στους τόπους δουλειάς, που αφορούν στην ασφάλεια και υγεία του κοινού εν γένει ή που ενδέχεται να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον, το φυσικό ή και το πολιτισμικό. Η διεύρυνση του καταλόγου των θεμάτων εργατικής αρνησικυρίας είναι ανοικτό κοινωνικό ζήτημα, στη βάση της εξισορροπήσεως δύο αρχών: του εκδημοκρατισμού και της αποτελεσματικής λειτουργίας της επιχειρήσεως.

Τις προσπάθειες για την ενίσχυση της Βιομηχανικής Δημοκρατίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενδυνάμωσε η υιοθέτηση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου τον Δεκέμβριο του 1989 από 11 κράτη-μέλη του Κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων. Ανάμεσα στον κατάλογο των δικαιωμάτων του Χάρτη, περιλαμβάνονται και διατάξεις που εξασφαλίζουν το δικαίωμα των εργαζομένων για πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή. Το δικαίωμα αυτό, διαλαμβάνεται και στο άρθρο 27 του Χάρτη των θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε. Ε. (δηλ. Του Χάρτη των θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., που εγκρίθηκε στη Σύνοδο Κορυφής της Νίκαιας τον Δεκέμβριο του 2000).

Αργά ή γρήγορα θα πρέπει να κατατεθεί στη Βουλή πρόταση νόμου για τον Περί Βιομηχανικής Δημοκρατίας Νόμο, ο οποίος να αποσκοπεί να ρυθμίσει το ζήτημα της Βιομηχανικής Δημοκρατίας στη βάση των πιο πάνω γραμμών. Δεν μπορούμε να είμαστε επ' άπειρον αποστασιοποιημένοι από τα ισχύοντα στα κατ' ιδίαν κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, καθώς και από τη δυναμική η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη σε κοινοτικό επίπεδο. Ευρώπη δεν είναι μόνο η διάσταση της απελευθερώσεως των επιτοκίων και του συναλλάγματος. Υφίσταται και η διάσταση της Κοινωνικής Ευρώπης.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Η αρχή της κοινωνίας των πολιτών επιτάσσει την εισαγωγή ισχυρών εγγυήσεων, ενάντια στην κακοδιοίκηση και τη δημόσια διαφθορά που ταλανίζουν τον πολίτη, πλήττουν την αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος και επιφέρουν την αποστασιοποίηση του πολίτη από τα δημόσια πράγματα και την στροφή του προς την ιδιωτέυση, προς την κοινωνία των ιδιωτών. Προς τούτους απαιτείται: **α)** Αναβάθμιση του Γραφείου του Επιτρόπου Διοικήσεως με την, μεταξύ άλλων, απόλυτα επαρκή στελέχωσή του, για να επιλαμβάνεται των παραπόνων του πολίτη με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα. Ενδυνάμωσε τον θεσμό η αναγνώριση στον Επίτροπο Διοικήσεως και του δικαιώματος αυτεπάγγελτης παρεμβάσεως. **β)** Κωδικοποίηση των αρχών του Διοικητικού Δικαίου, **γ)** Εκπόνηση Χάρτας των Δικαιωμάτων του Πολίτη σε ό,τι αφορά στη σχέση του με τη Διοίκηση, **δ)** θέσπιση θεσμών για την καταπολέμηση της δημόσιας διαφθοράς, έπειτα από μελέτη του όλου συστήματός μας από ειδικούς εμπειρογνώμονες και υποβολή εισηγήσεων από αυτούς για το πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το όλο πρόβλημα, **ε)** θέσπιση θεσμών για την αξιοκρατία στον δημόσιο τομέα, έπειτα από μελέτη του όλου συστήματός μας από ειδικούς εμπειρογνώμονες και υποβολή εκ μέρους τους εισηγήσεων για το πώς μπορεί να κατοχυρωθεί αποτελεσματικά η αξιοκρατία στον δημόσιο τομέα, **στ)** θέσπιση Κώδικα δημόσιας ηθικής, άμεπτης συμπεριφοράς και δεοντολογίας των ανώτερων κρατικών αξιωματούχων, αιρετών και διορισμένων, **ζ)** Επαρκής στελέχωση της Υπηρεσίας Αναθεωρήσεως και Ενοποιήσεως της Κυπριακής Νομοθεσίας, για να προχωρήσει με γοργούς ρυθμούς το έργο της αναθεωρήσεως, ενοποιήσεως και μέγιστης δυνατής κωδικοποιήσεως του Κυπριακού Δικαίου, κι έτσι να μετακινηθεί εκείνη η πτυχή της κακοδιοικήσεως που οφείλεται στην πολυνομία και τη νομοθετική αταξία.

Ειδικοί εμπειρογνώμονες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο δεν υπάρχουν μόνο επί οικονομικών και τεχνικών θεμάτων. Υπάρχουν και σε ό,τι αφορά στα δύο πιο πάνω θέματα. Αν υπάρχει πράγματι η πολιτική βούληση αποτελεσματικής αντιμετώπισης των δύο πιο πάνω μέγιστων προβλημάτων, θα πρέπει να κάνουμε χρήση των υπηρεσιών τους.

Σημαντική διάσταση της κοινωνίας των πολιτών, είναι επίσης η κοινωνική πρωτοβουλία των πολιτών, που ασκώντας το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι συγκροτούν ποικίλες ομάδες που ασχολούνται με διάφορα ειδικά ενδιαφέροντα (π.χ. πολιτιστικά, επιστημονικά, πνευματικά, φιλανθρωπικά, κοινωνικά κ.λπ.) Οι ομάδες αυτές πραγματώνουν το πέρασμα του πολίτη από την αδράνεια στην κοινωνική δράση, για την προώθηση των κατά περίπτωση ειδικών ενδιαφερόντων του, ο πολίτης μέσω των τέτοιων δράσεων μετακινείται από την κοινωνία των ιδιωτών και εισέρχεται στην κοινωνία των πολιτών, από τη σφαίρα του ατομικισμού μπαίνει στη σφαίρα της κοινω-

Σημαντική διάσταση της κοινωνίας των πολιτών, είναι επίσης η κοινωνική πρωτοβουλία των πολιτών, που ασκώντας το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι συγκροτούν ποικίλες ομάδες που ασχολούνται με διάφορα ειδικά ενδιαφέροντα...

νικής προσφοράς και της συλλογικότητας. Η πολιτεία πρέπει κατά ποικίλους τρόπους και στο μέτρο του δυνατού να ενθαρρύνει και να στηρίζει την κοινωνική πρωτοβουλία των πολιτών, και να βρίσκεται με αυτά τα οργανωμένα σύνολα σε διαρκή διάλογο για την προώθηση των τέτοιων ειδικών ενδιαφερόντων τους. Ο διαρκής διάλογος πολιτείας - οργανωμένων πολιτών ενισχύει την πολιτεία και εμπλουτίζει, ανανεώνει και αναζωογονεί την κοινωνία και την ποιότητα ζωής των πολιτών.

Ιδιαίτερη πτυχή της κοινωνίας των πολιτών είναι και η ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση του απλού πολίτη στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ), έντυπα και ηλεκτρονικά, για την έκφραση των ιδεών και των απόψεών του, για παρέμβαση επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος, για έκφραση των συναισθημάτων και πεποιθησεών του. Σε αυτό τον τομέα πρέπει να σημειώσουμε ότι έχει γίνει αρκετή πρόοδος στον τόπο μας, ιδιαίτερα μετά την καθιέρωση της ελεύθερης ραδιοφωνίας και τηλεοράσεως, υπάρχουν όμως ακόμα περιθώρια περαιτέρω βελτιώσεως, θα ήταν ίσως χρήσιμο να υπογραφεί μία συμφωνία κυρίων μεταξύ των ιδιοκτητών των ΜΜΕ, έντυπων και ηλεκτρονικών, η οποία να θέτει τους κανόνες και το πλαίσιο της ελεύθερης και ανεμπόδιστης προσβάσεως του απλού πολίτη στο ελεύθερο βήμα των ΜΜΕ.

Η καταπολέμηση της εγκληματικότητας εμπειδώνει το αίσθημα ασφάλειας και αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής του πολίτη, και συνεπώς ενδυναμώνει την κοινωνία των πολιτών. Αλλά πιο σημαντική από την ύπαρξη αποτελεσματικών μηχανισμών καταστολής, είναι η εφαρμογή μακρόπνοων πολιτικών προλήψεως.

Καταστολή: Μεταρρύθμιση του Δικαίου Αποδείξεως, ενίσχυση των δικωτικών και ανακριτικών αρχών με επιστημονικώς καταρτισμένα στελέχη, εξυγίανση και αναδιοργάνωση του Αστυνομικού Σώματος. Ειδικότερα, η εισαγωγή στην Κύπρο του Δικαίου Αποδείξεως εφαρμόζεται στον Ναό των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως περίπου το έχει εισηγηθεί ο Γενικός Εισαγγελέας με σχετικό νομοσχέδιο το 1997, δεν μπορεί να απορρίπτεται γιατί, τάχατες, «δεν θα απονέμεται δικαιοσύνη». Χωρίς αυτό το Δίκαιο Αποδείξεως πιθανότατα δεν θα μπο-

**ΠΟΣΟΣΤΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
ΑΠΟ ΤΟ 1921 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1970**

Κοινότητες	1921	%	1931	%	1946	%	1960	%	1970	%
Έλληνες κλπ.	249.376	80,3	283.721	81,5	369.566	82,1	473.265	81,9	518.617	81,9
Τούρκοι	61.339	19,7	64.238	18,5	80.548	17,9	104.350	18,1	114.383	18,1
Σύνολον	310.715	100,0	347.959	100,0	450.114	100,0	577.615	100,0	633.000	100,0

Πηγές: (1) Έκθεση 'Απογραφής Πληθυσμού του 1931, έτοιμάστηκε από τον C. H. Hart-Davis, Λευκωσία, 1932.
(2) 'Απογραφή του Πληθυσμού και της Γεωργίας 1946, Έκθεση του H. D. Percival, Λευκωσία, 1949.
(3) 'Απογραφή του Πληθυσμού και της Γεωργίας 1960, Κυβερνητικό Τυπογραφείο, Λευκωσία, 1962.
(4) Δημογραφική Έκθεση για το 1970, Τμήμα Στατιστικής και Έρευνας, Λευκωσία.

ρούσαμε να νικήσουμε την Τουρκία στο ΕΔΑΔ (ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ) στις υποθέσεις Τιτίνας Λοϊζίδου και στην 4η διακρατική προσφυγή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Άρα ο ισχυρισμός ότι μ' αυτό «δεν θα απονέμεται δικαιοσύνη», είναι ανυπόστατος.

Πρόληψη: Οι πολιτικές προλήψεως διαχέονται μέσα στην Παιδεία και την Οικογένεια, για τη γαλούχηση με ηθικές αξίες και αποτροπή αντικοινωνικών στάσεων και συμπεριφορών. Τα αποτελέσματα των τέτοιων πολιτικών, όμως, αργούν να φανούν. Για την επίτευξη όμως αποτελεσμάτων, οι τέτοιες πολιτικές πρέπει να ακολουθούνται με συνέχεια, συνέπεια, επιμονή και υπομονή.

Το άρθρο 29(1) της Οικουμενικής Διακήρυξης Περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948, έχει ως

ακολουθως: «Ο καθένας έχει καθήκοντα προς την κοινότητα εντός της οποίας και μόνον η ελεύθερη και πλήρης ανάπτυξη της προσωπικότητάς του είναι δυνατή». Δηλαδή τα ανθρώπινα δικαιώματα συναρτώνται αδιαχώριστα με δημόσια καθήκοντα του ατόμου, προς το κοινωνικό σύνολο στο οποίο ανήκει. Ο ατομοκεντρισμός και η αντικοινωνική ή και η ακοινωνική στάση και συμπεριφορά, είναι ασύμβατα με την απαίτηση του ατόμου να απολαμβάνει ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό το πνεύμα πρέπει να καλλιεργεί η Παιδεία σ' όλες τις βαθμίδες, δηλ. τη συναίσθηση και επίγνωση της δημόσιας ευθύνης του εξατομικευμένου προσώπου. Η Εκκλησία έχει επίσης σημαντικό ρόλο να διαδραματίζει, αναφορικά με την καλλιέργεια του πνεύματος της δημόσιας ευθύνης του εξατομικευμένου προσώπου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΕΛΛΟΠΙΑΣ

Θα πρέπει να εξεταστεί σε βάθος η πρόταση του αρθρογράφου περί «δευτεροβάθμιας ομοσπονδποίησης» με θεσμοθέτηση «δύο αυτοκυβέρνητων περιφερειών, στα πλαίσια επίλυσης του κυπριακού». Μήπως επιχειρείται η διά της τεθλασμένης εισαγωγή και νομιμοποίηση της «ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ-ΔΙΧΟΤΟΜΗΣΗΣ»; Το ότι η Ομοσπονδία, με την μία ή την άλλη ετικέτα, έχει γίνει αποδεκτή από την πλειοψηφία του κυπριακού πολιτικού κόσμου, από την εποχή των συμφωνιών κορυφής Μακαρίου-Ντενκτάς (1977), δεν συνεπάγεται την ιδεολογική της νομιμοποίηση και εξωραϊσμό, ειδικά όταν έχει αποδειχθεί επανειλημμένα, από την συσσωρευθείσα πικρή πείρα του παρελθόντος, ότι πρόκειται για ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ και κατ' ουσίαν ΔΙΧΟΤΟΜΗΣΗ.

Θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού το κατά πόσον η «δευτεροβάθμια ομοσπονδποίηση» της Κύπρου, που προτείνεται στο παρόν άρθρο, ανταποκρίνεται στις αρχές και ιδέες του διεθνούς δικαίου και των αποφάσεων του ΟΗΕ. Μπορεί οι δύο «αυτοκυβέρνητες περιφέρειες» που αναφέρονται, να λειτουργούν δημοκρατικά; Μάλλον δύσκολο, αφού στην κατεχόμενη ζώνη έχουμε πλέον κοινωνία... εποίκων. Ενώ τα κατά καιρούς υποβληθέντα σχέδια προνοούν για μια ρατσιστικού τύπου Συνομοσπονδία, με απαγόρευση διακίνησης - εγκατάστασης - απόκτησης περιουσίας στον κατεχόμενο κυπριακό βορρά, εκ μέρους των Ελληνοκυπρίων. Σε ποια άλλη Ομοσπονδία στον κόσμο, προβλέπονται τέτοιες απαγορεύσεις; Μόνο στην Κύπρο φυσικά, προσπαθούν να εφαρμόσουν τις επιβληθείσες έξωθεν και σε βάρος αποκλειστικά των Ελλήνων της νήσου.

Πραγματική λοιπόν μεταβίβαση πολιτειακής εξουσίας και διαμόρφωση υγιούς και ενεργούς κοινωνίας πολιτών για όλους τους Κυπρίους (Έλληνες και Τούρκους), προϋποθέτει αποχώρηση του Αττίλα και των εποίκων και όχι την τεχνητή δημιουργία κρατικών εξαμβλωμάτων κατόπιν παζαρεμάτων, όπου θα απαγορεύονται ελευθερίες που σήμερα θεωρούνται αυτονόητες για όλον τον υπόλοιπο κόσμο....

ΟΙ ΠΟΜΑΚΟΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

Της Έλενας Χόρτη*

Η Θράκη θεωρείται σαν μία από τις πλουσιότερες σε φυσικούς πόρους περιφέρειες της Ελλάδος. Εντούτοις, η μέχρι πρότινος αθηνοκεντρική στάση, δεν είχε ευνοήσει στην πραγματικότητα τις επενδύσεις. Η έλλειψη κινήτρων για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής οφείλεται κυρίως στις ανεπαρκείς συγκοινωνίες, στην κακή λειτουργία των μέσων επικοινωνίας, στις διοικητικές ατέλειες και στην έλλειψη του απαιτούμενου ειδικευμένου τεχνικού προσωπικού. Ανασταλτικός παράγοντας θεωρείται η έλλειψη ασφάλειας τόσο των εργαζομένων όσο και των επιχειρηματιών στη Θράκη.

Οι Πομάκοι είναι ορεισίβιος λαός με κύρια απασχόληση τη γεωργία, την κτηνοτροφία και τη δασική εκμετάλλευση. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις τους είναι περιορισμένες και, ως επί το πλείστον, δεν τους ανήκουν. Η καπνοκαλλιέργεια, η βασική τους βιοποριστική παραγωγή, βρίσκεται σε φθίνουσα πορεία έπειτα από τη στροφή της αγοράς προς την παραγωγή καπνών τύπου «Virginia». Τα εργοστάσια επεξεργασίας του περίφημου αρωματικού καπνού της Ξάνθης «μπασμά» μικρόφυλλος αποτελούσαν σημαντικό παράγοντα στον τομέα της βιομηχανίας. Οι οικονομικές δυσκολίες που δυσχεραίνουν τις συνθήκες διαβίωσης του αγροτικού πληθυσμού, προστιθέμενες στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των νέων Πομάκων, τους αποκλείουν σχεδόν την πρόσβαση σε μία ενεργή κοινωνική συμμετοχή.

Αποκλεισμός

Από τις δειγματοληπτικές έρευνές μας στα χωριά που συναντήσαμε τόσο στη Βουλγαρία όσο και στην Ελλάδα, μπορέσαμε να διαπιστώσουμε μία ομοιογένεια που αποδεικνύει την ενότητα της φυλής, παρά τις αναμφισβήτητες διαφορές που παρουσιάζει, όχι μόνο από νομό σε νομό, αλλά επίσης ανάμεσα σε χωριά της ίδιας περιοχής. Τα απομακρυσμένα πομακοχώρια της οροσειράς της Ροδόπης, διασφάλισαν κατά κάποιον τρόπο, ακριβώς μέσα από την απομόνωσή τους, την ακεραιότητα της ταυτότητάς τους, και υπέστησαν σε μικρότερη κλίμακα, την αλλοίωση που επέφεραν οι αλληπάλληλες επιδρομές των διαφόρων κατακτητών.

Πέραν του χαμηλού βιοτικού επιπέδου, των αντίξωων καιρικών συνθηκών και της ουσιαστικά ανύπαρκτης υποδομής, το κλείσιμο των συνόρων κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου μεταξύ της Ελλάδος και της κομμουνιστικής Βουλγαρίας συνέβαλε στον αποκλεισμό τους. Με το κλείσιμο αυτό των συνόρων, οι πομακικές οικογένειες, χωρισμέ-

νες και στο παρελθόν με τη χάραξη των συνόρων της Συνθήκης του Νειγύ και την απόσπαση της Βόρειας Θράκης, στερήθηκαν, για ακόμη μία φορά, κάθε επικοινωνία μεταξύ τους. Αυτή η γεωγραφική απομόνωση συνδέεται επίσης και με μια κοινωνική απομόνωση που προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις εκάστοτε πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές και καταλήγει σε μία τρίτη μορφή αποκλεισμού, εκείνου της γλώσσας και του πολιτισμού.

Οι Βούλγαροι Πομάκοι δηλώνουν ότι γνωρίζουν την ύπαρξη Ελλήνων Πομάκων, αρνούνται όμως οποιαδήποτε συγγένεια, εξ αίματος ή φυλετική. Με τη διαδοχική εφαρμογή μεθόδων βίαιου εκβουλαρισμού, αφομοιώθηκαν σταδιακά με την ισχύουσα κρατική κουλτούρα, όπως άλλωστε και οι λοιπές, συγγενικές ως προς τους Έλληνες, μειονότητες. Αντίθετα, η πλειονότητα των ερωτηθέντων Ελλήνων Πομάκων πιστοποιεί ότι ανήκουν στην ίδια φυλή, ενώ οι παλαιότεροι ανέσυραν μάλιστα από τη μνήμη τους και κοινούς αγώνες. Ορισμένοι κατήγγειλαν τη διάσπαση των οικογενειών από τα τεχνητά σύνορα και άλλοι μας αποκάλυψαν πως επισκέπτονται σποραδικά τις οικογένειες που άφησαν από την άλλη πλευρά των συνόρων.

Μέχρι σήμερα, η τουρκική παρουσία στα απόμακρα ορεινά χωριά των Πομάκων της Βουλγαρίας είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη, παρά τις προσπάθειες των εκάστοτε κυβερνήσεων να εισαγάγουν τα τουρκικά στα σχολεία. Σ' ένα νοητό τόξο, κατεβαίνοντας προς τα πομακοχώρια της πεδιάδας και πλησιάζοντας προς τα ελληνικά σύνορα, ο εκτουρκισμός, ο «εκσυγχρονισμός» κατά την επικρατέστερη άποψη των κατοίκων τους, γίνεται με αύξοντα ρυθμό, παράταιρα αισθητός. Η βοήθεια που δέχονται από την Τουρκία, αντιστάθμισμα της ένδειας που μαστίζει την περιοχή, τους επιβάλλει, ως αποτέλεσμα, την υιοθέτηση της τουρκικής εθνικής καταβολής των Πομάκων και τη σταδιακή παραχάραξη των πολιτιστικών και εθνικών τους χαρακτηριστικών.

Στην ελληνική επικράτεια, σχεδόν όλα τα πομακοχώρια των τριών νομών της Θράκης, έχουν ήδη υποστεί, ολοσχερώς θα λέγαμε, τα πλήγματα αυτής της αλλοίωσης και άρνησης της ταυτότητάς τους. Μέχρι σήμερα, οι ελληνικές κυβερνήσεις, ανησυχώντας για τις τεταμένες σχέσεις με την Τουρκία και τη Βουλγαρία, τους έχουν ουσιαστικά εγκαταλείψει στη μοίρα τους, όπως άλλωστε και το σύνολο των κατοίκων της περιοχής.

* Διδάκτορας Σορβόνης

Οι Πομάκοι βρίσκονται έτσι, διαρκώς αντιμέτωποι με ένα σύστημα με το οποίο δεν μπορούν να ταυτιστούν. Βρίσκουν λοιπόν διαφυγή σ' ένα κόσμο εικονικών υποσχέσεων, σε μία κουλτούρα της οποίας δεν θα αποτελέσουν ποτέ αναπόσπαστο κομμάτι. Το χάσμα του αποκλεισμού διευρύνεται όλο και περισσότερο.

Οπτικοακουστική παρενόχληση

Η τηλεόραση αποτελεί, αναπόφευκτα, τη μόνη άμεση διέξοδο προς τον κόσμο για τον περιθωριοποιημένο πομακικό πληθυσμό. Παρά τη φαινομενική εξαθλίωση των απομακρυσμένων περιοχών της οροσειράς της Ροδόπης όπου βρίσκονται τα πομακοχώρια, σχεδόν κάθε σπίτι είναι εξοπλισμένο από μια δορυφορική κεραία, δωρεά ουσιαστικά του τουρκικού κράτους, στραμμένη προς τα ανατολικά για να πιάνει τις εκπομπές που προέρχονται από την Τουρκία ή από το δορυφορικό τουρκικό κανάλι STAR με έδρα τη Γερμανία. Ειδικά μελετημένα, προπαγανδιστικού χαρακτήρα προγράμματα για τη μειονότητα, μεταδίδονται συστηματικά, ενισχύοντας και καλλιεργώντας τη σταδιακή απομόνωση.

Μας δημιουργούνται ερωτηματικά ως προς τον συνεχή αυτό καταϊγισμό. Αρχικά, κατά πόσο είναι επιτρεπτή η επέμβαση μιας τρίτης χώρας στα εσωτερικά θέματα άλλων κρατών δια μέσου οπτικοακουστικών παρεμβολών και κατά δεύτερο λόγο,

Νεαρές Πομάκες με τις όμορφες φορεσιές τους σε κάποια εορτή.

Είναι πασιφανές ότι η μειονότητα χειραγωγείται από ένα εξωτερικό πολιτικό κέντρο. Κατ' αυτόν τον τρόπο κυοφορούνται οι συνθήκες μίας γενικευμένης κοινωνικής ρήξης στην περιοχή που μπορεί να οδηγήσει μελληοντικά, σε εντονότερες συγκρούσεις μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας.

για τα αμφίβολα αποτελέσματα που προκύπτουν από την επέμβαση αυτήν.

Παρακολουθώντας τουρκικά τηλεοπτικά προγράμματα και τουρκικές όπως και μειονοτικές ραδιοφωνικές εκπομπές στην τουρκική γλώσσα, διαβάζοντας τον τουρκικό καθώς και τον μειονοτικό Τύπο της Θράκης με θέμα την καταπίεση, τη φτώχεια, τη μιζέρια, ο Πομάκος βρίσκει στοιχεία του εαυτού του και ταυτίζεται. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η «τουρκοποίηση» του πομακικού πληθυσμού κερδίζει καθημερινά έδαφος.

Σε συγχορδία με το τουρκικό παρακράτος που δρα στη Θράκη, με κρατική ανοχή και υποστήριξη τόσο της Ελλάδος όσο και της Βουλγαρίας, οι Πομάκοι αποποιούνται κάθε στοιχείου της ταυτότητάς τους. Στην πλειονότητά τους, προτιμούν να μην αποκαλούνται «Πομάκοι». Περιφρονημένοι, εξαιτίας της κοινωνικής τους τάξης, της ένδειας και της θρησκείας τους, ανέπτυξαν σταδιακά ένα αίσθημα κατωτερότητας αναφορικά με την κουλτούρα τους, που προτιμούν να ξεχάσουν, προκειμένου να ανακτήσουν, κατά τη γνώμη τους, την αξιοπρέπεια. Σε σχετική μας ερώτηση, κυρίως οι Έλληνες Πομάκοι, από φόβο, δηλώνουν «Τούρκοι». Αν επιμείνουμε όμως, συγκεχυμένοι, αναπόφευκτα πέφτουν σε αντιφάσεις.

Οι Πομάκοι παραμένουν συνδεδεμένοι με την Τουρκία, θεωρώντας την ως ισχυρή χώρα, κυρίως δια μέσου της θρησκείας. Τα υπαρκτά κοινωνικά προβλήματά τους δεν λαμβάνονται υπ' όψη από τους μειονοτικούς τους δημάρχους και βουλευτές. Το μόνο που προέχει είναι η εκτέλεση του μακροπρόθεσμου γενικότερου σχεδίου ενοποίησης ως τουρκικής εθνότητας των διαφόρων μουσουλμανικών μειονοτήτων της περιοχής, με την διατήρηση ενός καθεστώτος υπανάπτυξης. Επιχορηγήσεις, μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθαρή προπαγάνδα μέσα στα τζαμιά, κρατούν τις μουσουλμανικές μειονότητες της Θράκης μακριά από την πρόοδο. Οι φορείς του τουρκικού εξαναγκασμού ενσταλάζουν έτσι στη Θράκη, εντελώς ανενόχλητα και αιτιώρητα, τον ρατσισμό και το μίσος.

Στη Δυτική Θράκη, κατά την περίοδο του πολέμου στο Κοσσυφοπέδιο νεαροί Πομάκοι μας ανακοίνωσαν κυνικά, πως αργότερα θα έρθει και η σειρά των Ελλήνων. Στη συντριπτική τους πλειονότητα,

οι πομακικές οικογένειες, παραγμένες, μας καταμαρτυρούν τον φόβο τους για τα γεγονότα που διαδραματίζονταν σε μια περιοχή τόσο γειτονική που «αισθάνονταν τις οβίδες πάνω από τα κεφάλια τους». Μέχρι προ τινος, στη Θράκη, οι χριστιανικές και μουσουλμανικές κοινότητες συγκατοικούσαν αρμονικά. Με μία μεθοδευμένη παραχάραξη της ιστορικής πραγματικότητας της περιοχής, ένα ρήγμα διανοίχτηκε σταδιακά, τις τελευταίες δεκαετίες, μεταξύ των δύο κοινοτήτων.

Το κύριο πρόβλημα της μειονότητας φαίνεται να βρίσκεται στο εσωτερικό της. Αποτελείται από την έλλειψη της έννοιας εσωτερικής δημοκρατίας. Είναι πασιφανές, ότι η μειονότητα χειραγωγείται από ένα εξωτερικό πολιτικό κέντρο. Οι προσπάθειες της Ελλάδος να εντάξει τη μειονότητα στην κοινωνική ζωή του συνόλου του πληθυσμού έρχονται αντιμέτωπες με τις δραστηριότητες εξτρεμιστικών εθνικιστικών κύκλων της εν λόγω μειονότητας που, επιχορηγούμενοι, απαγορεύουν στους μουσουλμάνους αυτήν την ένταξη. Κατ' αυτόν τον τρόπο κυοφορούνται οι συνθήκες μίας γενικευμένης κοινωνικής ρήξης στην περιοχή που μπορεί να οδηγήσει μελλοντικά, σε εντονότερες συγκρούσεις μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας.

Θρησκεία χωρίς σύνορα

Υπό την σκέπη της θρησκείας, η «παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» αποτελεί το κλειδί για την κατοχύρωση της θεωρίας ύπαρξης τουρκικής οντότητας στη Δυτική Θράκη. Στην Κύπρο, μία μειονότητα, που αντιπροσώπευε το 18% του πληθυσμού, θεοπίστηκε από την Τουρκία σε κοινότητα και, στη συνέχεια, μετατράπηκε σε εθνότητα: οι «Τουρκοκύπριοι», σε αντιστοιχία με την «κοινότητα των Ελληνοκυπρίων». Μετά την εισβολή, η Τουρκία δεν κάνει πλέον αναφορά σε δύο κοινότητες, αλλά σε δύο κράτη και δύο λαούς, σαν ισότιμες οντότητες και προτείνει τη λύση της «συνομοσπονδίας». Το ίδιο μοντέλο, που οι πρόσφατες εξελίξεις στο Κυπριακό Ζήτημα επικυρώνουν, ενδέχεται να εφαρμοστεί και στη Θράκη: μία θρησκευτική μειονότητα μεταβάλλεται σε εθνική και, κατόπιν, σε κοινότητα. Το τουρκικό Υπουργείο Εξωτερικών υπεραμύνεται πλέον της θέσεως της διαρκούς καταπίεσης του τουρκικού «λαού» της Δυτικής Θράκης. Για άλλη μία φορά, η διάνοξη και ο κρατικός μηχανισμός της Τουρκίας μιλούν για «ειρηνική διευθέτηση του ανθρωπίνου αυτού ζητήματος». Η Ελλάδα, αδιαμφισβήτητα μια δημοκρατική χώρα, κατηγορείται για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όταν υπαρκτά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, που ο κατάλογός τους εμπλουτίζεται συνεχώς, όχι μόνο παραμένουν ακόμη ατιμώρητα, αλλά δεν κρίνεται καν σκόπιμο να αναφέρονται. Εντούτοις, η σύγχρονη Τουρκία αντιμετωπίζει πληθώρα εσωτερικών προβλημάτων και παρουσιάζει μία πολύ αρνητική εικόνα στη διεθνή κοινότητα. Δέχεται πιέσεις από διεθνείς οργανισμούς για την κατάπαυση της βίαιης μεταχείρισης, όχι μόνο των μειονοτήτων, αλλά και της ελεύθερης γνώμης. Πα-

ράλληλα, η τουρκική οικονομία βρίσκεται σε αδιέξοδο και, ενώ ο στρατός υπερεξοπλίζεται, οι συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων της Τουρκίας παραμένουν κακές.

Πάγια τουρκική πολιτική, από τη σύσταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας έως το σημερινό κεμαλικό κράτος, υπήρξε η χρησιμοποίηση της θρησκείας για την αναγκαστική αφομοίωση ποιοιδήποτε στοιχείου και αποτελούσε απειλή για την επίτευξη του σχεδίου ενότητας του έθνους. Η τουρκική πραγματικότητα αμφισβητεί την ύπαρξη διαφορετικών εθνοτήτων, γλωσσών και πολιτισμών. Άτοπο και προκλητικό από την πλευρά της Τουρκίας να μιλά για τα δικαιώματα της τουρκικής εθνικής μειονότητας στην επικράτεια τρίτων χωρών, εάν λάβουμε υπ' όψιν τις εξτρεμιστικές μεθόδους που εφαρμόζονται σ' ένα ευρύ φάσμα αυτοχθόνων λαών στο έδαφός της. Εβδομήντα δύο εθνοότητες στο εσωτερικό της Τουρκίας δεν έχουν ακόμη αναγνωριστεί.

Το οθωμανικό σύστημα δεν αναγνώριζε τους πληθυσμούς σύμφωνα με εθνικά κριτήρια. Χώριζε τις διάφορες εθνοότητες σε θρησκευτικές κατηγορίες. Στους κόλπους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας η έννοια του έθνους ταυτίζεται με τη θρησκεία. Η κοινότητα (Millet) εκλαμβάνεται ως θρησκευτική κοινότητα. Αυτή η διάκριση κατά το θρήσκευμα, αποτελεί το κεντρικό σημείο σχηματισμού των αποκαλούμενων εθνικών συνειδήσεων και ιδιαιτεροτήτων. Κατά την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όταν ένα μέλος διαφορετικού έθνους εξισλαμιζόταν, κοινός τόπος ήταν ότι εκτουρκιζόταν. Στο Κοσσυφοπέδιο ή στη Βοσνία, οι Βόσνιοι ή Αλβανοί μουσουλμάνοι, μέχρι σήμερα, συγγέουν τη θρησκευτική με την τουρκική ταυτότητα. Οι τοπικοί χριστιανικοί πληθυσμοί, άλλωστε, αποκαλούν τους μουσουλμάνους της περιοχής «Τούρκους». Η θρησκεία των Πομάκων, ο μπεκτασισμός -μυστικιστικό Ισλάμ των δερβίσηδων- αποτελεί ένα συγκεκριμένο παλαιότερων παραδόσεων και δοξασιών, μεταξύ των οποίων προχριστιανικών αλλά και χριστιανικών. Στο πέρασμα του χρόνου, υπό τις συνεχείς πιέσεις, οι Πομάκοι σήμερα, στην πλειονότητα τους, έχουν προσχωρήσει στο επίσημο σουννιτικό Ισλάμ. Κατά συνέπεια, οι προγονικές γιορτές τους πλήττονται από μία απαγόρευση που υπαγο-

Στο χωριό Ασώματοι της Κομοτηνής Πομάκοι σε τέμενος την ώρα της μεσημβρινής προσευχής.

ρεύουν κέντρα πολιτικών συμφερόντων αδιάφορα ως προς τη διατήρηση των τοπικών ηθών και εθίμων. Έτσι, μέσα από την ενότητα της θρησκείας, επιτυγχάνεται η εισαγωγή μιας αλλότριας ταυτότητας, μιας παραχαραγμένης εθνικής καταγωγής.

Διασχίζοντας τα πομακοχώρια συναισθανόμαστε μια διάχυτη εχθρότητα. Στους Έλληνες Πομάκους, κυρίως, επικρατεί ο φόβος του ξένου, χριστιανού ή μουσουλμάνου, αισθάνονται άλλωστε προδομένοι και από τους δύο. Διακρίνουμε όμως ιδιαίτερα, τον φόβο της αντιπαραβολής με τον ίδιο τους τον εαυτό. Πρέπει να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη τους για να μπορέσει ν' αναπτυχθεί ένας διάλογος. Ο λόγος τους θα είναι μάλλον συχνά συγκρατημένος, από φόβο μήπως τον παραποιήσουμε, αλλά και καταλυτικός, όντας έκπληκτοι για το ενδιαφέρον μας. Σταδιακά, θα νοιώσουν πιο οικεία, ίσως μας ψιθυρίσουν ένα τραγούδι ή μας διηγηθούν ένα παραμύθι στη γλώσσα τους, πράγμα εξαιρετικό. Γιατί ξέρουν καλά, πως επικαλούμενοι την πομακική συνείδησή τους, αντικείμενο διαρκούς καταστολής, κινδυνεύουν να απομονωθούν από τους μουσουλμάνους «διευθύνοντες» της περιοχής. Φοβούνται επίσης, πως δεν θα βρουν στήριξη από την ελληνική πολιτεία, της οποίας, παρά τα γυρίσματα της Ιστορίας, είναι ισότιμοι πολίτες.

Τόσο στην Ελλάδα όσο και στη Βουλγαρία, νεαροί Πομάκοι μας εκμυστηρεύτηκαν τη δυσπιστία τους και τον προβληματισμό τους ως προς τα σχέδια της Τουρκίας. Τους αρκεί να διαπιστώσουν τη διαφορά στον τρόπο ζωής των Τούρκων πολιτών και σ' εκείνον που τους επιβάλλεται, δια μέσου των ΜΜΕ και των εξτρεμιστών πρακτόρων που αλωνίζουν στη Θράκη. Η νέα γενιά των Πομάκων αρχίζει να εκδηλώνει αντιστάσεις και διεκδικεί την ελεύθερη έκφραση και το δικαίωμα συμμετοχής στη δημόσια ζωή. Η εκπαίδευση παραμένει το ισχυρότερό τους όπλο.

Τελευταίες προφορικές παραδόσεις των Βαλκανίων

Το μορφωτικό σύστημα στο οποίο εντάσσονται οι Πομάκοι της Δυτικής Θράκης αποδεικνύεται σημαντικό παράγοντα της αλλοτριώσης που παρουσιάζουν. Μία ομαλή ένταξη στον εθνικό κοινωνικό ιστό των ανθρώπων και γενικότερα των πληθυσμών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από διαδικασίες εγκλωβισμού σε εκπαιδευτικό και πολιτιστικό γκέτο. Η εις βάθος εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, στα πλαίσια της προσπάθειας αναβάθμισης του εκπαιδευτικού επιπέδου της μειονότητας που καταβάλλει τα τελευταία χρόνια το ελληνικό κράτος, έρχεται αντιμέτωπη με την ισχύουσα πραγματικότητα.

Μεγάλη μερίδα νέων Πομάκων μας καταμαρτυρούν μπροστά στην κάμερα, την έκπληξη και τον θυμό τους ως προς τις αλλαγές που επιβλήθηκαν στο λαό τους τις τελευταίες δεκαετίες. Οι παππούδες και οι γιαγιάδες τους δεν μιλούσαν καθόλου την τουρκική γλώσσα. Σταδιακά, αισθάνθηκαν να

κατακλύζονται από μια ξένη κουλτούρα. Η μητρική τους γλώσσα, καθώς επίσης οι γιορτές, η μουσική και οι χοροί τους, άτυπα, απαγορεύτηκαν.

Σύμφωνα με τα άρθρα 39, 40 και 41 της Συνθήκης της Λωζάννης, σχετικά με την προστασία των πολιτισμικών στοιχείων και της εκπαίδευσης των μειονοτήτων, οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τενέδου διατηρούσαν το δικαίωμα μόρφωσης στη μητρική τους γλώσσα. Αντίστοιχα, οι μουσουλμάνοι της Θράκης θα είχαν το δικαίωμα να διδάσκονται τη δική τους γλώσσα. Με την υπογραφή των Μορφωτικών Πρωτοκόλλων μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, το ελληνικό κράτος, αντίθετα προς όλα τα διεθνή καθιερωμένα, δέχτηκε ότι η επίσημη γλώσσα των διαφορετικών φυλετικών ομάδων της θρησκευτικής μειονότητας θα είναι η τουρκική! Στα μειονοτικά σχολεία της Ελλάδας, αντί της πομακικής, έχει επιβληθεί η τουρκική ως μητρική γλώσσα των Πομάκων! (Η ρομά, μητρική γλώσσα των Τσιγγάνων, υπέστη την ίδια σαρωτική μεταχείριση). Από την πλευρά τους, οι Τούρκοι υπόσχονται στους Πομάκους οικονομική ευημερία, θρησκευτική αλληλεγγύη και σίγουρη καριέρα. Τους προτρέπουν έτσι, να στέλνουν τα παιδιά τους στα τουρκικά σχολεία.

Η μητρική γλώσσα των Πομάκων, η πομακική, αποτελεί μία από τις τελευταίες προφορικές γλώσσες των Βαλκανίων. Τα πομακόπουλα, αντικείμενο πολιτιστικών, πολιτικών και θρησκευτικών διενέξεων, υποχρεώνονται, από την πιο τρυφερή τους ηλικία, να μάθουν πέντε γλώσσες. Στην πλειονότητά τους, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας μαθαίνουν στο σπίτι τη γλώσσα τους. Κατά τη σχολική περίοδο, στα ελληνικά μειονοτικά ιδιωτικά σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, διδάσκονται τα τουρκικά και σε μικρότερη κλίμακα, τα ελληνικά. Σε αυτές τις γλώσσες προστίθενται τα αραβικά, για την ανάγνωση του Κορανίου και τα αγγλικά ως Ευρωπαίοι πολίτες! Τα πομάκικα δεν διδάσκονται...

Τελευταία, ένα λεξικό της πομακικής γλώσσας βγήκε στο φως, συντεταγμένο από έναν πομάκο δάσκαλο, με ελληνικούς χαρακτήρες, προς διευκόλυνση της αρμονικής ενσωμάτωσης των Πομάκων στην ελληνική επικράτεια. Για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα φυλασσόταν στα αρχεία του Τέταρτου Σώματος Στρατού. Η έκδοσή του, καθώς και άλλων σχολικών κυρίως εγχειριδίων ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην πομακική γλώσσα, έγινε δεκτή σαν βόμβα: η βουλγαρική κυβέρνηση αντέδρασε φοβούμενη μία πιθανή ελληνική αφομοίωση

Οι Πομάκοι και οι Τσιγγάνοι θα μπορούσαν να ενταχθούν σ' αυτά τα προγράμματα και να απολάβουν έτσι τα οφέλη της προώθησης των πολιτισμικών τους ιδιαιτεροτήτων.

της πομακικής κοινότητας! Τολμηρή ανάμειξη στα εσωτερικά ζητήματα άλλης χώρας, αν λάβουμε υπ' όψιν ότι η **Βουλγαρία διεκδικεί επίσημα τους Πομάκους στο σύνολό τους**, τους οποίους αποκαλεί «Βουλγαρόφωνους Μουσουλμάνους», ως βουλγάρικο πρωτογενές έθνος. **Το όραμα της Μεγάλης Βουλγαρίας** της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου, **για μια διέξοδο στο Αιγαίο παραμένει ασίγαστο...**

Το ελληνικό Κράτος έχει την υποχρέωση και το καθήκον να διατηρήσει, δια μέσου της διδασκαλίας της, την πλούσια πομακική γλώσσα, που, από αλληπάλληλους δανεισμούς στοιχείων, υφίσταται μία προοδευτική αλλοίωση. Οι στρατηγικές και οι πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης χαράσσονται στην Αθήνα. Σε γενικές γραμμές, οι πόροι από τα Κοινωνικά Προγράμματα προορίζονται, σχεδόν αποκλειστικά, στις συχνά υπερφίαλες ανάγκες της πρωτεύουσας. Καμία πρωτοβουλία δεν εκδηλώθηκε για την υλοποίηση προγραμμάτων αφιερωμένα στην διάδοση των μειονοτικών γλωσσών και πολιτισμών της περιοχής της Θράκης. Οι Πομάκοι και οι Τσιγγάνοι θα μπορούσαν να ενταχθούν σ' αυτά τα προγράμματα και να απολάβουν έτσι τα οφέλη της προώθησης των πολιτισμικών τους ιδιαιτεροτήτων.

Η ανθρωπότητα, για να προοδεύσει, χρειάζεται να διασώσει όλα τα στοιχεία που συνθέτουν τη μνήμη της και αποτελούν την ιστορική της παρακαταθήκη. Όταν, σήμερα, η UNESCO και άλλοι διεθνείς οργανισμοί μάχονται για τη διατήρηση ακόμη και των ελαχίστων στοιχείων που διαμορφώνουν την ταυτότητα των πληθυσμών υπό εξαφάνιση, η Ελλάδα νομιμοποιεί την σιωπή μίας μεγάλης μερίδας της μειονότητας. Επιβάλλει στους Πομάκους την αποποίηση των πολιτιστικών και εθνικών τους χαρακτηριστικών, την εξάλειψη της γλώσσας τους.

Παρά την ομοιότητα των προβλημάτων στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία αναφορικά με την εκπαίδευση των Πομάκων, οι Βούλγαροι Πομάκοι δεν έχουν υποστεί, μέχρι σήμερα, έναν εξαναγκαστικό εκτουρκισμό. Στη Βουλγαρία, δεν θεσπίστηκε η χρήση της τουρκικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας των Πομάκων. Εντούτοις, οι προσπάθειες δεν έλειψαν. Οι ίδιοι οι Πομάκοι όμως τις απέβαλαν. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, η τουρκική επιρροή κέρδισε έδαφος και το ζήτημα επανήλθε στην επικαιρότητα.

Η εκπαίδευση αποτελεί ένα σημείο-κλειδί της διεύρυνσης του πνεύματος του ανθρώπου και τη βάση μιας αρμονικής κοινωνικής ενσωμάτωσης. Η εκπαίδευση των Πομάκων, πέραν σκοπιμοτήτων, εάν παράγει μία σκέψη αυθεντικά κριτική, κάποια δεδομένη στιγμή, θα δημιουργηθεί ένας πυρήνας ο οποίος θα οδηγήσει αυτόν τον λαό να βγει από το αδιέξοδο, που, πολύ συχνά, ο ίδιος έπλασε μέσα από τις ίδιες του τις αντιφάσεις.

Οι Πομάκοι παραμένουν ένας άγνωστος, ξεχασμένος λαός. Αποτελούν ίσως τον μοναδικό ευρωπαϊκό λαό που, παρά τη συστηματική προσπάθεια αλλοτρίωσης, διατηρεί ακόμη τα χαρακτηριστικά του, αποκλειστικά διαμέσου της προφορικής παράδοσης. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι σαφώς α-

παλλαγμένα από εθνική άποψη, τόσο βουλγαρικών, έστω και αν υπάρχει μερική γλωσσική συγγένεια, όσο και τουρκικών καταβολών. Τα κοινά πολιτισμικά τους στοιχεία, στην Ελλάδα καθώς και την Βουλγαρία, αναβιώνουν παραδόσεις που ανάγονται στην εποχή των Ορφικών.

Οι Πομάκοι ανέκαθεν εθεωρούντο ιστορικοί φίλοι και ως έχοντες συγγενική σχέση με τον υπόλοιπο ελληνικό πληθυσμό. Αναζητούσαν πάντοτε την ειρηνική συνύπαρξη. Οι Τούρκοι, βασιζόμενοι στην έννοια της θρησκευτικής ισλαμικής κοινότητας, διεκδικούν ως τουρκικό τον πομακικό πληθυσμό παρεμβαίνοντας στον εσωτερικό χώρο τόσο της Ελλάδος, όσο και της Βουλγαρίας. Οι Πομάκοι, στη μέση της διχόνοιας, αισθάνονται αμύχανοι. Η ταυτότητα τους έχει υποστεί σοβαρό πλήγμα.

Το φίμωμα της πολιτιστικής έκφρασης των μουσουλμανικών μειονοτήτων απορρέει από την κρατική αδιαφορία ως προς την προαιώνια παραδοσιακή κληρονομιά της περιοχής της Θράκης. Επί πλέον, η πομακική κοινωνία περνάει, πλέον, σε μια περίοδο «μοντερνοποίησης». Το φαινόμενο αυτό ενισχύεται με την έξοδο των πληθυσμών προς τις πόλεις και τις συνέπειες που έπονται. Η άρνηση του τοπικού πολιτισμού που καταλαμβάνει διαδοχικά όλα τα πομακοχώρια, σε συνδυασμό με την έλλειψη μετάδοσής του στις νέες γενιές, τον καταδικάζει εκ των προτέρων.

Τα κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, θεωρούμενα ως αναχρονιστικά, χάνονται. Η πολιτική που ασκείται από ορισμένους κύκλους επιρροής εννοχρηστώνει επιτήδεια την εξαφάνιση της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας των Πομάκων, καλλιεργώντας την ενυπάρχουσα αυτή τάση, κατά τρόπο ώστε να εξαλειφθεί εντελώς κάθε ίχνος πομακικού εθίμου.

Έτσι, η παράδοση που συνδέει τους Πομάκους με το παρελθόν τους απειλείται. Στην προσπάθειά τους για αυτογνωσία και επανασύνδεση με την ιστορία τους και την κουλτούρα τους, οι Πομάκοι επιθυμούν να διατηρήσουν την ιδιαιτερότητά τους και την ελευθερία έκφρασής τους.

Στο Νομό Ξάνθης διαβιούν οι περισσότεροι Πομάκοι της ελεύθερης Θράκης. Στην φωτογραφία πεντακάθαρο γραφικό λιθόστρωτο δρομάκι της όμορφης πρωτεύουσας του Νομού.

Η ΚΑΛΥΜΝΟΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

Της Αδαμαντίας Πολυμέρου

Η Κάλυμνος είναι από τα πιο άγονα νησιά της Δωδεκανήσου. Παράλληλα όμως, είναι και ένα νησί, του οποίου οι κάτοικοι έχουν βαθύτατο το αίσθημα της δημοκρατίας, της πίστης στα ανθρώπινα δικαιώματα και δεν έχουν μάθει να ζουν κάτω από οποιασδήποτε μορφής τυραννία.

Ανήκει στο Βόρειο συγκρότημα της Δωδεκανήσου και μέχρι την ενσωμάτωσή της στην Ελλάδα το 1947, έπεσε στην κυριαρχία πολλών και διαφόρων κατακτητών.

Δωριείς την καταγωγή οι Καλύμνιοι, αναφέρονται στον Τρωικό πόλεμο από τον Όμηρο, διότι έστειλαν ενίσχυση στην εκστρατεία, 20 πλοία.

Από τότε, πολύ νερό κύλησε στον μύλο της Ιστορίας και πάτησαν τα άγονα βουνά της Πέρσης, Ρωμαίοι, Ενετοί, οι Ιππότες του Αγίου Ιωάννη, Τούρκοι και Ιταλοί. Εναντίον όλων αυτών, οι Καλύμνιοι έκαναν αντίσταση και γι' αυτό ήταν από τα ελάχιστα μέρη της Ελλάδος, που είχε πετύχει σημαντικά προνόμια ανεξαρτησίας από αυτούς.

Η Τουρκία, όταν κατέλαβε τα Δωδεκάνησα το 1523, δεν έδειξε κανένα ενδιαφέρον για να αλλάξει το καθεστώς που είχε η Κάλυμνος. Είχε αρκεστεί στο να εισπράττει τους φόρους, που η Κάλυμνος πλήρωνε στους Βυζαντινούς και τους Ενετούς. Κατά τα άλλα άφησε τους Καλύμνιους ελεύθερους να κυβερνώνται μόνοι τους. Η πολιτική, διοικητική, οικονομική, εκπαιδευτική και δικαστική διαχείριση ήταν στα χέρια των Καλύμνιων. Η ελευθερία αυτή που κατοχυρώθηκε με τα «Σουλτανικά Φιρμάνια» έγινε αφορμή το νησί να προοδεύσει στα γράμματα, το εμπόριο και τη ναυτιλία.

Όσο πέρναγαν τα χρόνια, και ειδικά από τις αρχές του 19ου αιώνα, η Κάλυμνος με τους μικρούς φόρους τους οποίους πλήρωνε, προόδευε συνεχώς. Αυτό έκανε μερικούς από τους πλούσιους του νησιού να ενοχλούνται, επειδή ήθελαν τον λαό αγράμματο για να τον εκμεταλλεύονται. Το περίεργο είναι, ότι και ο Μητροπολίτης της εποχής εκείνης (1838-1841) που ήταν όργανο των προυχόντων, έλεγε στον Καλυμνιακό λαό «Τι θέλουμε τα γράμματα! Αυτά μας βλάπτουν, μ' αυτά χανόμαστε! Ας πολιτευόμαστε με το σφουγγάρι, όπως οι πρόγονοί μας...». Όμως οι νησιώτες και σ' αυτόν αντιστάθηκαν και τον έδιωξαν από το νησί.

Προηγουμένως όμως κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, οι Καλύμνιοι μάζεψαν χρήματα για την ενίσχυση του αγώνα, εξοπλίστηκαν και ύψωσαν τη σημαία του αγώνα, χωρίς αιματοχυσία, διότι οι ελάχιστοι Τούρκοι που ζούσαν στο νησί κλείστηκαν στο κάστρο της Χώρας. Γνωστή είναι και η παρακολούθηση από το βουνό του Προφήτη Ηλία της Ναυμαχίας του Γέροντα και το παραλήρημα της χαράς από τη νίκη των ηρώων του 1824. Επίσης, ιστορική θα μείνει και η υποδοχή των νικηφόρων πληρωμάτων υπό την αρχηγία του ναυάρχου

Μιαούλη, που ξεκουράστηκαν στο νησί μετά τον θρίαμβό τους επί του Τουρκοαιγυπτιακού στόλου.

Είδαν τότε τα οράματά τους να παίρνουν σάρκα και οστά και περίμεναν την ενωσή τους με τη μητέρα Ελλάδα. Ατυχώς όμως, Δωδεκάνησα και Κρήτη έμειναν υπό την Κατοχή της Τουρκίας.

Το 1869, ο Τουρκικός στόλος επιστρέφοντας από την Κρήτη, αγκυροβόλησε στο λιμάνι της Κάλυμνου και ο Τούρκος Πασάς κάλεσε τους πλούσιους στη ναυαρχίδα του για να τους ανακοινώσει την άρση των προνομίων που ανέκαθεν είχαν. Οι πλούσιοι αρνούνται και στέλνουν επιτροπές στην Αθήνα, Αγγλία και Γαλλία για να λάβουν οδηγίες. Η Κάλυμνος πολιορκείται από τα Τουρκικά στρατεύματα επί 35 ημέρες. Η πόλη είναι εντελώς άδεια, διότι οι κάτοικοι κατέφυγαν στα βουνά και στις σπηλιές. Η αντίσταση ήταν απόλυτη και ο Πασάς αναγκάστηκε να φύγει χωρίς να μπορέσει να επιβάλει τους όρους του. Και αυτός ο «κλεφτοπόλεμος» κράτησε μέχρι το 1912 αλλά ποτέ τα προνόμια δεν καταργήθηκαν.

Κάτω από αυτόνομο πολίτευμα η Κάλυμνος, προόδευσε σημαντικά στα γράμματα και την κοινωνική πολιτική, που χαρακτηρίζεται σαν «πιλότος» για όλα τα άλλα Δωδεκάνησα. Σχολές Αρρένων και Θηλέων λειτουργούσαν στο νησί και μια Σχολή Ανωτέρα, στην οποία διδάσκονταν οι κλασικοί συγγραφείς και ποιητές υπερέβαλε και αυτά τα γυμνάσια της ελεύθερης Ελλάδος. Οι νέοι του νησιού διδασκόντουσαν τις ανώτατες ιδέες των αρχαίων Ελλήνων, την Ιστορία μας χωρίς κανένα ίχνος Τουρκικής δεσποτείας. Η Κάλυμνος, την εποχή εκείνη υπήρξε η κορυφή των υπόλοιπων νησιών από απόψεως μόρφωσης και κοινωνικής πολιτικής. Όλοι οι γιατροί της εμισθοδοτούντο από το Δημοτικό Ταμείο. Υπήρχε Δημοτικό Φαρμακείο από το οποίο έπαιρναν φάρμακα όλοι εντελώς δωρεάν, ακόμα και οι περαστικοί ξένοι. Χρήματα υπήρχαν πολλά στο νησί, διότι το Τουρκικό Τελωνείο, λόγω του αυτόνομου καθεστώτος της Κάλυμνου, ήταν στα χέρια του Δήμου, ο οποίος φρόντιζε για την Παιδεία, την υγειονομική περίθαλψη, την σπογγαλιεία, την καθαριότητα, την γεωργία, την δικαιοσύνη και ό,τι χρειαζόταν για την πρόοδο και ευημερία του νησιού.

Όμως από τις αρχές του 20ού αιώνα οι Νεότουρκοι, άρχισαν τα εξοντωτικά τους προγράμματα με επικεφαλής την τριανδρία Εμβέρ, Ταλαάτ και Τζεμάλ, που είχαν σκοπό το ξεκλήρισμα των χριστιανών της Μ. Ασίας και μόνο τότε κινδύνεψε η Κάλυμνος. Με το κίνημα των Νεοτούρκων το 1909, τότε κινδύνεψαν τα προνόμια. Ευτυχώς όμως μεσολάβησε ο Ιταλοτουρκικός πόλεμος (1911-1912) και δεν πρόλαβαν οι Νεότουρκοι να επιβάλουν τα σχέδιά τους.

Ο πόλεμος αυτός έδωσε τα Δωδεκάνησα στους Ιταλούς...

Οι Καλύμνιοι και γενικά οι Δωδεκανήσιοι δέχτηκαν τους Ιταλούς σαν ελευθερωτές. Τους επεφύλαξαν ενθουσιώδεις υποδοχές και δοξολογίες. Οι ναύαρχοι και οι στρατηγοί της Ιταλίας τους διαβεβαίωσαν εν ονόματι του βασιλέα τους, ότι ήρθαν σαν ελευθερωτές και είναι πλέον ελεύθεροι να κυβερνώνται μόνοι τους. Παρόλα αυτά, η Ιταλία αρνήθηκε τις γραπτές και προφορικές δηλώσεις της. Το 1919 και το 1920 υπέγραψε τη Συνθήκη των Σεβρών, μεταξύ Βενιζέλου και Τιτόνι, με την οποία υποσχότανε την παράδοση των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα. Όμως, με κάθε ευκαιρία κωλυσιεργούσε και κατήγγειλε τη συνθήκη. Στις διαμαρτυρίες των νησιωτών απαντούσε με βίαια μέσα, φυλακίζοντας, εξορίζοντας ακόμα και σκοτώνοντας τους πατριώτες.

Οι πολιτικές ραδιουργίες και η βοήθεια σε πολεμοφόδια της προφασιστικής Ιταλίας προς την Κεμαλική Τουρκία, οι εσωτερικές διχόνοιες, οι διαιρέσεις του Ελληνισμού και τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων, ενώθηκαν, δυστυχώς, εναντίον μας. Ήταν τόσο εχθρική η στάση της Ιταλίας απέναντι της Ελλάδος, ώστε ματαίωσε την παραχώρηση της Βορείου Ηπείρου στην Ελλάδα και υποστήριξε την διέξοδο της Βουλγαρίας στο Αιγαίο. Ο Ιταλικός τύπος έγραψε: «Ουδέποτε η Ιταλία θα δεχθεί Μεγάλη Ελλάδα, διότι Μεγάλη Ελλάς, αντίκειται στα συμφέροντα και τας βλέψεις της Ιταλίας».

Τα πράγματα όμως χειροτέρεψαν όταν στις 28 Οκτωβρίου 1922 κατέλαβε στην Ιταλία την εξουσία ο φασισμός. Από την ημερομηνία εκείνη μπαίνει σε εφαρμογή το μεγαλεπήβολο και εγκληματικό πρόγραμμα του Μουσολίνι, για τη δημιουργία της 2ης Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Από την εποχή εκείνη αποφασίστηκε ο «θάνατος» της Δωδεκανήσου.

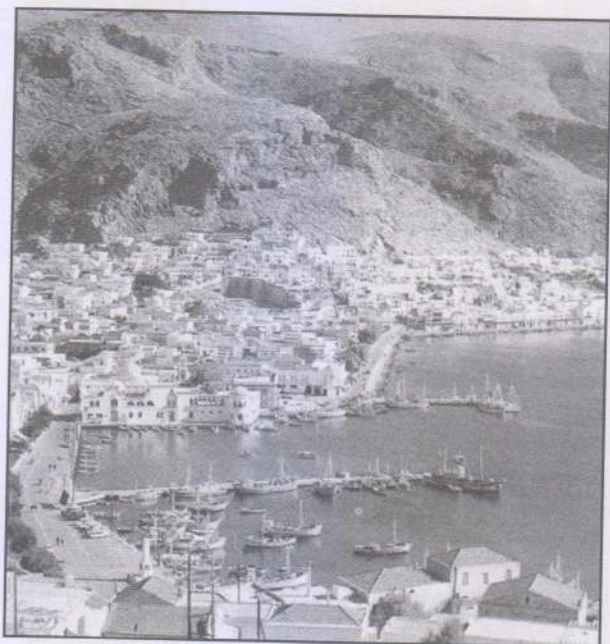
Η αντίσταση της Καλύμνου απέναντι στους Ιταλούς ξεκίνησε το 1926, όταν τη χρονιά εκείνη, με το περίφημο «σχολικό διάταγμα» που απέβλεπε στον εξιταλισμό των σχολείων της Δωδεκανήσου. Με το διάταγμα αυτό, διορίστηκε Ιταλός Επιθεωρητής και αντικαταστάθηκε η ελληνική με την ιταλική γλώσσα. Οι δημοτικές αρχές της Καλύμνου αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν το διάταγμα και δεν δέχθηκαν τον επιθεωρητή. Δημιουργείται μεγάλος σάλος και αναβρασμός. Στα σπίτια και στα δημοτικά κτίρια ζωγραφίζονται ελληνικές σημαίες και φράσεις όπως «ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΣ», «ΚΑΤΩ Η ΙΤΑΛΙΑ», «ΖΗΤΩ Η ΕΝΩΣΙΣ» κ.λπ. Αποτέλεσμα αυτών των εκδηλώσεων ήταν η κατάργηση της Δημαρχίας, ο διορισμός του Ιταλού κομισάριου Podesta στη θέση του δημάρχου, το κλείσιμο των σχολείων, η εξορία του δημάρχου Μιχ. Καλαβρού και των δημοτικών συμβούλων Μιχ. Αλαχούζου, Δρόσου Ταυλάριου, Αχιλλέα Κουτρούλλη, Θεόφилου Κωλλέτη. Ταυτόχρονα, συνελήφθησαν ο γυμνασιάρχης Γιάννης Ζερβός, πολλοί καθηγητές, δάσκαλοι και πολίτες.

Στο μεταξύ φτάνουν στο λιμάνι της Καλύμνου ιταλικά πολεμικά πλοία και αποβιβάζουν ομάδες φασιστών και караμπινιέρων, οι οποίοι συλλαμβάνουν, ξυλοκοπούν και ποτίζουν με ρετσίνολαδο πολίτες, ε-

νώ κηρύσσουν τον στρατιωτικό νόμο και τον αποκλεισμό του νησιού. Η Εθνική Αντίσταση όμως των Καλυμνίων συνεχίστηκε ζωηρή όλα τα επόμενα χρόνια. Οι γονείς δεν έστελναν τα παιδιά στο σχολείο και αυτά τα λίγα που πήγαιναν, δεν έδειχναν καμιά επιμέλεια. Προτιμούσαν τα παιδιά τους να μη μάθουν γράμματα, παρά να μάθουν ιταλικά.

Μέχρι το 1934 κράτησε αυτή η κατάσταση και τότε η Ιταλική διοίκηση, με τους 3 Μητροπολίτες Δωδεκανήσου ζήτησαν από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως να γίνει αυτοκέφαλη η εκκλησία της Δωδεκανήσου. Δηλαδή, με λίγα λόγια, να γίνει πλήρης εξιταλισμός. Το Πατριαρχείο όμως, πάντα συνεπές στις παραδόσεις δεν δίνει τη συγκατάθεσή του. Τότε ιδρύουν στα Δωδεκάνησα καθολικούς ναούς, σχολές καλογραιών και προσπαθούσαν με κάθε τρόπο για τον εκπαπισμό των νησιωτών. Στην Κάλυμνο, δεν τόλμησαν να κάνουν τέτοιες κινήσεις... Ο λαός, ο κλήρος και οι δάσκαλοι κράτησαν ψηλά το λάβαρο του αγώνα. Οι Ιταλοί, με τη σύμφωνη γνώμη του Μητροπολίτη Καλύμνου Αποστόλου, έκλεισαν τις εκκλησίες και τότε ο λαός τον έδιωξε από την Κάλυμνο και εγκαταστάθηκε στη Λέρο, απ' όπου έβριζε και καταριόταν το πρώην ποίμνιό του! Και όταν ο ήρωας παπα-Τσουγκράνης άνοιξε την Παναγιά του Χωριού για να λειτουργήσει, μπήκαν στρατιώτες για να τον συλλάβουν. Τότε, με επικεφαλής τις γυναίκες άρχισε η εξέγερση του νησιού. Απελευθέρωσαν τον παπά και οχυρώθηκαν στην εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους που βρισκόταν σε ένα ύψωμα και με πέτρες και ξύλα δεν επέτρεψαν στους Ιταλούς να πάρουν τον παπά τους, τον οποίο η Εθνική Οργάνωση Καλύμνου, πέρασε με βάρκα μια νύχτα στις απέναντι τουρκικές ακτές μαζί με τη γυναίκα του και από εκεί προωθήθηκε στην ελεύθερη Ελλάδα.

Όμως, οι Ιταλοί βρήκαν δυο ιερείς για να πραγματοποιήσουν τα βάρβαρα σχέδιά τους και άνοι-

Αποψη του λιμένος της Καλύμνου.

Ξαν την εκκλησία της μητρόπολης για να την λειτουργήσουν σύμφωνα με τις προδιαγραφές των κατακτητών. Κανείς όμως δεν πήγαινε στις λειτουργίες, εκτός από 5-6 άτομα, τα οποία είχαν λιποτακτήσει προς την «από κει» πλευρά. Ο λαός τους γιουχάιζε, τους λιθοβολούσε και η κατάσταση ήταν πολύ έκρυθμη. Και ήρθε η 5η Απριλίου του 1935, μέρα Παρασκευή, όταν οι δύο αποστάτες ιερείς θέλησαν να τελέσουν τη λειτουργία του Ακάθιστου Ύμνου.

Γυναίκες και παιδιά κατέβηκαν στην πλατεία του νησιού απ' όλες τις γειτονιές και με πέτρες και ξύλα προσπάθησαν να μην ανοίξει η εκκλησία. Ποτέ η Κάλυμνος δεν είχε δει τόσο πολύ κόσμο μαζεμένο. Οι στρατιώτες χτυπούν το πλήθος αλύπητα. Και κάποια στιγμή καταφέρνουν να το διαλύσουν. Τις επόμενες δύο μέρες όμως, τα πράγματα γίνονται πολύ δύσκολα για τους Ιταλούς κατακτητές. Περισσότεροι από 2.000 άνδρες, γυναίκες και παιδιά μαζεύονται στα υψώματα γύρω από την πόλη της Κάλυμνος και κατεβαίνουν με σκοπό να χτυπήσουν. Ο Ιταλός διοικητής όμως είχε τηλεγραφήσει ότι η Κάλυμνος επαναστάτησε. Και τα πλοία έφτασαν από την Λέρο γεμάτα στρατό, με σκοπό να καταστείλουν την εξέγερση. Αποβιβάζονται στο λιμάνι και προχωρούν προς την κεντρική πλατεία, όταν

πάνω από τα κεφάλια τους, από το ύψωμα, δέχονται καταιγισμό από πέτρες. Οπισθοχωρούν. Καλύπτονται και πυροβολούν. Στις σφαίρες δέχονται σωρούς από πέτρες. Άλλοι γυρίζουν στα πλοία και άλλοι συνεχίζουν να πυροβολούν. Η μάχη κράτησε πάνω από 2 ώρες. Μέχρι που ένα παλληκάρι, ο νεαρός βοσκός Μανώλης Καζώνης πέφτει νεκρός.

Η κηδεία του ήταν λαϊκό προσκύνημα. Όλη η Κάλυμνος πέρασε από το άψυχο κορμί του. Ο στρατιωτικός νόμος διαλύει τα πλήθη τη νύχτα. Παίρνουν βία τον νεκρό και τον θάβουν μυστικά για να προλάβουν τα χειρότερα στην κηδεία.

Οι Καλύμνιοι όμως δεν κάμπτονται και εξακολουθούν με πείσμα να ανθίστανται στους κατακτητές. Κακοποιούν Ιταλούς πολίτες, λιθοβολούν τα σπίτια τους και κρεμούν μαύρα υφάσματα στις πόρτες των κλειστών εκκλησιών σε ένδειξη διαμαρτυρίας και πένθους.

Ο αγώνας συνεχίζεται σκληρός. Η Κάλυμνος βαδίζει τον δρόμο του μαρτυρίου, αλλά και της τιμής. Μια ομάδα Καλυμνίων φοιτητών και εργατών της Χώρας, έφτιαξαν ένα ομοίωμα του ενός αποστάτη ιερέα και ήθελαν να το κρεμάσουν στο καμπαναριό της Παναγίας του Χωριού την Μεγάλη Παρασκευή. Έτσι, όπως πάντα κρέμαζαν τον Ιούδα. Το εγχείρημά τους ήταν επικίνδυνο. Όμως, παρά την ιταλική περίπολο και τον στρατιωτικό νόμο ο «Ιούδας» κρεμάστηκε και το πρωί όλοι οι κάτοικοι θαύμαζαν τον κρεμασμένο παπα-Ιούδα. Οι Ιταλοί στρατιώτες διέταξαν έναν να κατεβάσει το ομοίωμα και αυτός δεν το έκανε. Τότε, αυτός και ο αδελφός του, που θεωρήθηκαν και οι δράστες οδηγήθηκαν στο Τμήμα και υπέστησαν φοβερά βασανιστήρια.

Μαρτυρικές μέρες πέρασε η Κάλυμνος στη συνέχεια. Το 1938 έκλεισε το Γυμνάσιο και το 1940 τα Δημοτικά ελλείψει... μαθητών.

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος βρίσκει τους Καλύμνιους στην πρώτη γραμμή. Επανδρώνοντας το Δωδεκανησιακό Σύνταγμα Εθελοντών, στα βουνά της Βορείου Ηπείρου και στην Πίνδο, γράφουν νέες χρυσές σελίδες δόξας.

Και η 7η Μαρτίου του 1947 τους βρίσκει νικητές και δικαιωμένους! Ήταν η μέρα της Ενσωμάτωσης στην Μητέρα Ελλάδα. Η μέρα που περίμενε ο κάθε Καλύμνιος κι η κάθε Καλύμνια. Η μέρα που θα έκλεινε τις πληγές της επί τόσους αιώνες αναμονής.

Κανένα τζαμί δεν χτίστηκε στην Κάλυμνο. Καμία καθολική εκκλησία δεν δημιουργήθηκε. Κανένας κατακτητής δεν στέριωσε στο νησί. Οι δωρικές ρίζες των Καλυμνίων στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν τον αφελληνισμό.

Πενήντα πέντε χρόνια τώρα, η Κάλυμνος μαζί με τα άλλα Δωδεκάνησα, βαδίζουν αγκαλιασμένα με την υπόλοιπη μητροπολιτική Ελλάδα. Στον δρόμο της προόδου και της δημοκρατίας. Στον δρόμο της οικονομικής ανάπτυξης. Και συμβάλλει σημαντικά στην πανανθρώπινη ιδέα της Ελευθερίας και δικαιοσύνης να υπερηφανεύεται ότι ποτέ δεν έσκυψε το κεφάλι υποθηκεύοντας για το μέλλον τις αποδείξεις του παρελθόντος.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΕΙΔΩΝ «ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 και Άναστάσεως
155 61 Χολαργός, τηλ. 010 65.19.728

Τά προβαλλόμενα καί διαφημιζόμενα βιβλία στο παρόν περιοδικό διατίθενται από τό κατάστημά μας ή αποστέλλονται ταχυδρομικώς στήν τιμή τού έκδοτικού οίκου.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ: ΤΟ ΑΝΙΕΡΟ ΑΛΛΟΘΙ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΟΜΑΝΩΝ

Του Παναγιώτη Ι. Καραφωτιά*

Το φαινόμενο της τρομοκρατίας είναι τόσο παλαιό όσο και η ανθρώπινη κοινωνία. Η τρομοκρατία σαν πολιτικό, κοινωνικό ή οικονομικό «όπλο» χρησιμοποιούνταν για διάφορους σκοπούς, τόσο από άτομα και ομάδες όσο και από τους ασκούντες εξουσία. Η αρχαία Ρώμη και οι Ιεροεξεταστές χρησιμοποιούσαν μεθόδους που χαρακτηρίζονται ως τρομοκρατικές στη σύγχρονη ιστορία, στη Γαλλική Επανάσταση, στην Αμερικανική (Κου Κλουξ Κλαν) και αργότερα από αναρχικούς στη Δυτική Ευρώπη, τη Ρωσσία και την Αμερική, ενώ στον 20ό αιώνα η τρομοκρατία γνώρισε «ένδοξες» μέρες στη Μ. Βρετανία, στις αποικίες, καθώς και στα ολοκληρωτικά καθεστώτα (Μουσολίνι, Πινοςέτ, Στάλιν, Φράνκο, Χίτλερ κ.ά.). Όμως, το φαινόμενο της τρομοκρατίας που ξεπερνά τα εθνικά σύνορα, δηλαδή της διεθνούς τρομοκρατίας, αποτελεί ξεχωριστό κεφάλαιο και, ιδιαίτερα όπως αυτό εμφανίζεται τις τελευταίες δεκαετίες, χρήζει ειδικής μελέτης γιατί παρουσιάζει στοιχεία που δεν υπήρχαν παλαιότερα και που, τηρουμένων των αναλογιών, επηρεάζουν σοβαρά τις διεθνείς σχέσεις.

Σήμερα, το φαινόμενο της διεθνούς τρομοκρατίας έχει, σε μεγάλο βαθμό, τις ρίζες του στη Μέση Ανατολή, όπου συγκρούονται θανάσιμα δυο διαφορετικές κουλτούρες, οι εμπνευστές και εκφραστές των οποίων είναι εκούσια ή ακούσια όργανα και θύματα ισχυρών κυκλωμάτων που βρίσκονται εντός ή και εκτός της περιοχής, αλλά επενδύουν τα οργανωμένα συμφέροντά τους εκεί, χρησιμοποιώντας την τρομοκρατία σαν το ισχυρό τους άλλοθι μολονότι τα ίδια την προκαλούν, την καλλιεργούν και τη διαιωνίζουν μέσω του φανατισμού, της μισαλλοδοξίας, του ανταγωνισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού που ένεχνα προάγουν.

Μολονότι δεν υπάρχει επίσημα και καθολικά αποδεκτός ορισμός της τρομοκρατίας στο πλαίσιο

Μολονότι δεν υπάρχει επίσημα και καθολικά αποδεκτός ορισμός της τρομοκρατίας στο πλαίσιο του ΟΗΕ ή της ΕΕ, σύμφωνα με διεθνολόγους κύρους, τρομοκρατία είναι «η συστηματική χρήση φόβου ή απροσδόκητης βίας εναντίον κυβερνήσεων, ομάδων ή ατόμων με σκοπό την επίτευξη κάποιου πολιτικού στόχου».

του ΟΗΕ ή της ΕΕ, σύμφωνα με διεθνολόγους κύρους, τρομοκρατία είναι «η συστηματική χρήση φόβου ή απροσδόκητης βίας εναντίον κυβερνήσεων, ομάδων ή ατόμων με σκοπό την επίτευξη κάποιου πολιτικού στόχου».

Σύμφωνα δε με το Αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών τρομοκρατία είναι «η χρήση ή απειλή βίας για πολιτικούς σκοπούς, για τη δημιουργία κράτους φόβου, που θα συμβάλει στον εκβιασμό, εξαναγκασμό, εκφοβισμό ή με άλλο τρόπο επηρεασμό ατόμων ή ομάδων ώστε να αλλάξουν συμπεριφορά».

Μπορούμε να κατατάξουμε, επιγραμματικά, την τρομοκρατία στις εξής κατηγορίες με γνώμονα τους στόχους της:

1) **Πολιτική:** πάλη εξουσίας, ανατροπή καθεστώτων, μεταρρύθμιση, απόσχιση, άμυνα, αντίπινα, αποσταθεροποίηση κ.λπ.

2) **Στρατηγική:** άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένη με την πρώτη, αλλά με πρωταρχική έμφαση σε στρατηγικούς στόχους.

3) **Οικονομική:** για την προστασία, απόκτηση ή επέκταση ειδικών οικονομικών συμφερόντων.

4) **Θρησκευτική:** για καθαρά θρησκευτικούς σκοπούς, εξαιτίας του φανατισμού και των συμφερόντων ορισμένων θρησκευτικών ομάδων ή ατόμων.

* Διεθνολόγος, Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων του Παν/μίου της Ινδιανάπολης, Παρ/μα Αθηνών, τ. Σύμβουλος ΟΗΕ

5) **Παθολογική:** για προσωπικούς λόγους που σχετίζονται με φιλοδοξίες κ.λπ. παθολογικών ατόμων ή ομάδων.

Επίσης, με βάση την προέλευση ή οργάνωσή της μπορούμε να την κατατάξουμε στις εξής κατηγορίες:

1) **Κρατική:** όπου το κράτος είναι ο εμπνευστής και οργανωτής τρομοκρατίας, κυρίως για πολιτικούς και στρατηγικούς λόγους.

2) **Παρακρατική:** όπου ομάδες συνεργαζόμενες με το κράτος ή υποκαθιστώντας το (με νόμιμα ή παράνομα μέσα) και για λογαριασμό του οποίου ή και για δικό τους όφελος διαπράττουν τρομοκρατία.

3) **Ομαδική:** όπου ομάδες εξουσίας (διατήρησης ή απόκτησής της ή φανατισμένες) ενεργώντας εκτός κρατικού πλαισίου, υπέρ ή εναντίον του, διαπράττουν τρομοκρατία.

4) **Θρησκευτική:** όπου θρησκευτικά φανατισμένες ομάδες ή άτομα διαπράττουν τρομοκρατία για να προστατεύσουν τα θρησκευτικά τους πιστεύω, νομίζοντας ότι έτσι υπηρετούν τον «Θεό» τους, ή για την εξυπηρέτηση συμφερόντων τους...

5) **Παθολογική:** όπου παθολογικά άτομα ή ομάδες διαπράττουν τρομοκρατία για την εξυπηρέτηση ίδιων παθών ή συμφερόντων. Οποσδήποτε, δεν υπάρχει απόλυτη και πάντα διαχωριστική γραμμή μεταξύ όλων των παραπάνω κατηγοριών κάποιες από τις οποίες μπορούν να είναι αλληλένδετες.

Είναι δε δύσκολο να υπάρξει σαφής χαρακτηρισμός ορισμένων πράξεων. Στις περιπτώσεις π.χ. αυτοάμυνας, αντίστασης ή απελευθερωτικών αγώνων από κατοχικά ή ολοκληρωτικά καθεστώτα, από πού ξεκινά και πού τελειώνει η «τρομοκρατία» και ποιος αποφασιίζει αν είναι «τρομοκρατία»; Η κά-

θε περίπτωση έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και με βάση αυτά πρέπει να αξιολογείται. Οι γενικεύσεις αποτελούν αρνητικό άλλοθι.

Ποιος θα χαρακτήριζε σήμερα τρομοκράτες τους αγωνιστές της Αμερικανικής ή Γαλλικής Επανάστασης ή τους Κύπριους, Παλαιστίνιους, Κούρδους ή τους αγωνιστές σε ολοκληρωτικά και άλλα καθεστώτα; Στο μόνο που μπορεί και πρέπει να υπάρχει διαφοροποίηση είναι όταν τα θύματα των ενεργειών αντίστασης είναι αθώοι πολίτες και υπάρχει πρόθεση και σκοπιμότητα. Σε αυτές τις περιπτώσεις και ασχέτως κινήτρων, οι πράξεις αυτές μπορούν να χαρακτηρισθούν τρομοκρατικές. Δεν αποτελούν πράξη γενναιότητας ή ηρωισμού οι προμελετημένες επιθέσεις εναντίον αθώων πολιτών ακόμη και μικρών παιδιών. Και είναι όντως περιεργό ότι τέτοιες ενέργειες συνεχίζονται παρά το αρνητικό αποτέλεσμα εκτός αν πρόκειται περί απόλυτου παραλογισμού ή της πιο βάρβαρης και άθλιας μορφής προβοκάτσιας.

Η τρομοκρατία αντίθετα με άλλες πράξεις βίας όπως ο πόλεμος, δεν έχει ηθικά ερείσματα, αρχές ή κανόνες συμπεριφοράς. Διαθέτει δικές της αρχές και δικούς της κανόνες καθώς και δική της στρατηγική. Είναι ένα νέο είδος πολέμου, πολλές φορές άορατου, απροσδιόριστου, απροσδόκητου, ύπουλου, ακήρυχτου, που μεταφέρει τις συγκρούσεις από τα χαρακώματα στους δρόμους πόλεων κ.λπ. Λέγεται ότι η τρομοκρατία «είναι η στρατηγική των ανίσχυρων για να αποδυναμώσουν τους ισχυρούς». Τούτο μπορεί να αληθεύει, αλλά μπορεί να συμβαίνει και το αντίθετο, να είναι η στρατηγική των ισχυρών για να αποτρέψουν τη δική τους αποδυνάμωση ή να αυξήσουν την ισχύ τους.

Όσον αφορά στην κρατική τρομοκρατία έχουμε πολλά παραδείγματα σε ολοκληρωτικά καθεστώτα (Μουσολίνι, Στάλιν, Χίτλερ, Φράνκο κ.λπ.), καθώς επίσης σε ψευδοδημοκρατικά, σε χώρες της Μέσης Ανατολής, όπως το Ισραήλ, Τουρκία κ.ά. και οπωσδήποτε η ευθύνη μεταξύ κρατικής και μη κρατικής τρομοκρατίας δεν είναι συγκρίσιμη γιατί η πρώτη προέρχεται από ισχυρά καθεστώτα με οργανωμένους μηχανισμούς και οι πράξεις τους αντανακλούν την ίδια την πολιτική και πολιτισμική υπόστασή τους.

Σχετικά με την παρακρατική τρομοκρατία, η ερευνητά της είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη και δύσκολη όταν μάλιστα καλύπτεται και συγκαλύπτεται από πλανίσιμα κράτη όπως αποδείχθηκε και εξακολουθεί, σε διάφορες περιπτώσεις.

Στα πλαίσια διεθνών οργανισμών, η τρομοκρατία πρωτοεμφανίστηκε σαν θέμα στην Κοινωνία των Εθνών το 1934, μετά τη δολοφονία του Βασιλιά Αλέξανδρου της Γιουγκοσλαβίας στη Γαλλία, όπου υιοθετήθηκε η Σύμβαση για την Πρόληψη και Καταστολή της Τρομοκρατίας.

Ουσιαστικά, όμως, μόνον ο ΟΗΕ καταπιπίστηκε συστηματικά με το ζήτημα και το 1972 η Γενική Συνέλευση συγκρότησε ειδική 35μελή Επιτροπή για τη μελέτη του ζητήματος που ήδη είχε αρχίσει να αποκτά επικίνδυνες διεθνείς διαστάσεις.

Είναι δε ιδιαίτερα χαρακτηριστική η συμπεριφορά και η αλλαγή συμπεριφοράς κρατών και καθεστώτων όσον αφορά στο πρόβλημα της τρομοκρατίας στα πλαίσια της Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης. Ενδεικτικά, αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ ο τότε αντιπρόσωπος της Σοβιετικής Ένωσης υποστήριξε ότι «η κυριότερη αιτία της διεθνούς τρομοκρατίας είναι οι συνέπειες του καπιταλισμού, της νεοαποικιοκρατίας, του ρατσισμού, της απρόκλητης επίθεσης και η ξένη στρατιωτική κατοχή», μετά τη βάρβαρη τρομοκρατική επίθεση εναντίον των ΗΠΑ στις 11 Σεπτεμβρίου 2001, ο Ρώσος αντιπρόσωπος καταδίκασε ανεπιφύλακτα την τρομοκρατία, η οποία, όπως τόνισε, «αποτελεί μια επικίνδυνη πρόκληση στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια και στη στρατηγική σταθερότητα» και ότι απαιτείται ένα ευρύ νομικό πλαίσιο για τη συνεργασία ανάμεσα στα κράτη για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η πλειονοψηφία των κρατών τάχθηκε εναντίον της τρομοκρατίας, ιδιαίτερα της κρατικής και διαχώρισε την τρομοκρατία από την αντίσταση κρατών ή λαών υπό αποικιοκρατικό καθεστώς ή ξένη στρατιωτική κατοχή.

Η Γενική Συνέλευση από το τέλος της δεκαετίας τον '70 και μετά, ενέκρινε διάφορες διεθνείς Συμβάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος μεταξύ των οποίων: τη Σύμβαση για την Καταστολή Παράνομης Κατάληψης Αεροσκαφών, τη Σύμβαση για την Καταστολή Παράνομων Πράξεων εναντίον της Ασφαλείας της Πολιτικής Αεροπλοΐας, τη Σύμβαση για την Πρόληψη και Τιμωρία Εγκλημάτων εναντίον Διεθνώς Προστατευομένων Προσώπων συμπεριλαμβανομένων Διπλωματών, τη Σύμβαση για την Καταστολή Παράνομων Πράξεων εναντίον της

Ανάμεσα στα συντρίμια του κατεστραμμένου από τους εκκαφεείς του ισραηλινού στρατού σπιτιού του, ο μικρός Παλαιστίνιος κοιτά με βλέμμα απόγνωσης.

Ασφαλείας της Ναυτιλίας, τη Σύμβαση για την Ασφάλεια των Ηνωμένων Εθνών, τη Σύμβαση για την Καταστολή Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων, τη Σύμβαση για την Καταστολή Χρηματοδότησης Τρομοκρατίας (σημειωτέον η Σύμβαση αυτή προβλέπει μεταξύ άλλων τη λήψη μέτρων από τράπεζες για τον εντοπισμό υπόπτων συναλλαγών. Έως το 2001, μόνον δυο κράτη την είχαν επικυρώσει!) κ.ά.

Τελικά, όμως, παρά τις όποιες προσπάθειες (ειλικρινείς, συνεπείς και αποτελεσματικές ή όχι) και τα όποια νομικά, πολιτικά κ.λπ. μέτρα που έχουν ληφθεί από τη διεθνή κοινότητα, Ο.Η.Ε, Ε.Ε κ.λπ., το κείριο τούτο πρόβλημα που έχει προκαλέσει δεκάδες χιλιάδες νεκρούς, περισσότερους τραυματίες και μεγάλη δυστυχία και απελπισία σε πολλές περιοχές του πλανήτη, παραμένει εφιαλτικό, προοιωνίζοντας τη συνέχιση της τραγωδίας. Μάλιστα, ιδιαίτερα στη Μέση Ανατολή, η τρομοκρατία έχει αναχθεί σε μόνιμο απάνθρωπο πολεμικό «παίγνιο», στο οποίο συμμετέχουν διεθνή σκοτεινά κυκλώματα στρατηγικών διεκδικήσεων, εξουσίας και κερδοσκοπίας, και το υποθάλπουν, το καλλιεργούν και το διαιωνίζουν υπό το αδιάφορο και αποχαυνωμένο στο μεταξύ βλέμμα της διεθνούς κοινότητας, λόγω των διαφόρων «ναρκωτικών ουσιών» στις οποίες έχει εθισθεί, είτε στη φυσική τους μορφή είτε στην υποκοουλτουριστική τους (Μ.Μ.Ε κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένου του φόβου και της ανασφάλειας που η ίδια η τρομοκρατία προκαλεί.

Και όταν ο ίδιος ο ΟΗΕ –ο παγκόσμιος αυτός Οργανισμός που ιδρύθηκε το 1945 από τις δημοκρατικές χώρες, οι οποίες θυσίασαν δεκάδες εκατομμύρια ψυχές για την αντιμετώπιση της φασιστι-

Συνεπώς, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι ουσιαστικά συνάρτηση της θεραπείας των γενεσιουργών της αιτίων.

κής-ναζιστικής απειλής και για την καταξίωση του οργανισμού ώστε να εδραιώσει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα κ.λπ. (με πρωταγωνιστή τον Αμερικανό Πρόεδρο Φράνκλιν Ρούσβελτ)– απειλείται σήμερα, έστω και έμμεσα, από εκπροσώπους της νεοϊμπεριαλιστικής αλαζονείας (βλέπε «Νέα Τάξη» ή παγκοσμιοποίηση και για να θυμηθούμε, σε συσχέτισμό, την ανάλογη και ανεπανάληπτη χειρονομία άλλου ηγέτη που χτύπησε το παπούτσι του στο έδρανο της Γενικής Συνέλευσης σε ένδειξη και επίδειξη ισχύος), τότε ο εχθρός (ο ανθρωπογενής-τετρατογενής «Αρμαγεδών») που θα φέρει την καταστροφή και αυτοκαταστροφή βρίσκεται εντός των τειχών και χρειάζεται άμεση και αποτελεσματική δημοκρατική αντίσταση για να αποτραπεί μια νέα πολεμική τραγωδία με ανυπολόγιστες επιπτώσεις.

Σύμφωνα, συνεπώς, με τα έως τώρα δεδομένα, ιδιαίτερα τη συνεχιζόμενη τραγωδία της αιματοχυσίας αθών στη Μέση Ανατολή, στα πλαίσια των διαρκώς και μεθοδικά επινοούμενων στρατηγικών κ.ά. «αντιπάλων» για τη συντήρηση και διαιώνιση ορισμένων νεοϊμπεριαλιστικών κατεστημένων και των προνομίων τους στην περιοχή και εκτός αυτής, η τρομοκρατία χρησιμοποιείται σαν το πιο ανίερο μέσο αλλά και άλλοθι. Μήπως δεν θα πρέπει να προβληματιζόμαστε ότι και η αντιτρομοκρατία, όπως αυτή εφαρμόζεται σε πολλές περιπτώσεις, είναι μια άλλη, επιυξημένη και βελτιωμένη μορφή του ίδιου άλλοθι;

Επίσης, μία παράμετρος που δεν φαίνεται να απασχολεί σοβαρά την κοινή γνώμη, ίσως εξαιτίας αποπροσανατολισμού της, είναι η **οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική «τρομοκρατία»**, όταν λαοί, ομάδες ή άτομα συνθλίβονται στη χοάνη του κοινωνικού, οικονομικού και πολιτισμικού αποκλεισμού αντιμετωπίζοντας κίνδυνο έμμεσης και αργής ψυχολογικής και ηθικής γενοκτονίας και αφανισμού των πολιτισμικών τους ιδιαιτεροτήτων.

Όταν πληθυσμοί, ομάδες και άτομα, εξαιτίας πολεμικών συγκρούσεων, κινδύνων πυρηνικής απειλής (απεμπλουτισμένο ουράνιο...), πείνας, ανασφάλειας κ.λπ. εξαγοράζονται ή εκβιάζονται και εξαναγκάζονται σε μετανάστευση ή προσφυγιά θυμίζοντας τον εφιαλτικό μύθο του Μινώταυρου και των ακούσιων θυμάτων του. Αλλά σήμερα, ο μύθος αποτελεί πραγματικότητα και ορισμένα κυκλώματα εξουσίας, διεφθαρμένα εξαιτίας της, έχουν μεταμορφωθεί σε «Μινώταυρους» ηθικής, οικονομικής, κοινωνικής, πολι-

τισμικής και βιολογικής κατασπάραξης ατόμων και λαών για να επιβιώνουν και εξουσιάζουν.

Η διαρροή ή μάλλον η εξαγορά και ο εξαναγκασμός εγκεφάλων (ή και εκμαυλισμός και αφαίμαξη εγκεφάλων) αποτελούν ένα ακόμη λόγο, άλλοθι και αποτέλεσμα πολεμικών και τρομοκρατικών επιχειρήσεων. Επίσης, ποιος νοιάζεται για την άδηλη «τρομοκρατία» της ρύπανσης του περιβάλλοντος, της τροφικής αλυσίδας, της εγκληματικότητας και του αμοραλισμού με πρωταγωνιστές ισχυρά διεθνή κυκλώματα, όταν μάλιστα οι εκπρόσωποί τους δεν δείχνουν την παραμικρή συναίσθηση κι αλληλεγγύη στα πλαίσια διεθνών συνεδρίων του ΟΗΕ για την αντιμετώπιση καιρίων προβλημάτων της ανθρωπότητας, παγιδευμένοι και αυτοπαγιδευμένοι στο καβούκι του ατομικισμού και της αλαζονείας της εξουσίας;

Ακόμη, εκείνο που προβληματίζει είναι η έντεχνη από κάποιους προσπάθεια αποφυγής του καιρίου ερωτήματος όσον αφορά στην προέλευση και τις γενεσιουργές αιτίες της τρομοκρατίας, γιατί το φαινόμενο αυτό, εκτός από σπάνιες παθολογικές περιπτώσεις, είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων αιτιών όπως η ξένη κατοχή, η καταδυνάστευση, η καταπίεση, ο φανατισμός, η πείνα, η κοινωνική αδικία και ο ανταγωνισμός.

Συνεπώς, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι ουσιαστικά συνάρτηση της θεραπείας των γενεσιουργών της αιτιών, αλλά προφανώς η έλλειψη πολιτικής βούλησης για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της αναδεικνύει την τραγική πραγματικότητα, ότι οι ισχυροί του κόσμου αντί να στέρξουν στην υλοποίηση των σχετικών αποφάσεων του ΟΗΕ, ενεργούν ως ΑΝΘΡΩΠΩΠΥΧΟΙ και επενδύουν στην τραγωδία αυτή ικανοποιώντας έτσι τα δικά τους πάθη και τα δικά τους αντικοινωνικά, απάνθρωπα συμφέροντα.

Η απόδειξη βρίσκεται ακόμη και στο γεγονός ότι τόσα χρόνια οι ισχυροί διαχειριστές των παγκοσμίων υποθέσεων δεν συγκινούνται από την αιματοχυσία δεκάδων χιλιάδων αθών ανθρώπων, αλλά αντίθετα, προσπαθούν να επενδύσουν σε αυτή, συνεργώντας στην ηθική, πολιτισμική και βιολογική γενοκτονία και στον εξανδραποδισμό ολόκληρων λαών. Ακόμη και η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, που αναγνωρίζει το δικαίωμα λαών υπό αποικιοκρατικό καθεστώς ή ξένη στρατιωτική κατοχή σε ένοπλη αντίσταση, έχει γίνει αντικείμενο παρερμηνειών και διχασμού.

Η μόνη δε τραγική επιλογή λαών να «φανατίζονται» εθνικά και να θυσιάζονται για το πιο θεμελιώδες δικαίωμα της εθνικής τους ελευθερίας και ανεξαρτησίας, έχει γίνει αντικείμενο απάνθρωπης εκμετάλλευσης των διεθνών πολεμοκάπηλων κυκλωμάτων.

Έτσι, οι δυο κύριες δυνάμεις - και όχι οι πολιτισμοί - εξακολουθούν να συγκρούονται προκαλώντας τραγωδίες: η αλαζονεία της εξουσίας και η απελπισία.

Ο δε ΟΗΕ και η δημοκρατία «τρομοκρατούνται» αντιτρομοκρατικά!

Η μόνη δε τραγική επιλογή λαών να «φανατίζονται» εθνικά και να θυσιάζονται για το πιο θεμελιώδες δικαίωμα της εθνικής τους ελευθερίας και ανεξαρτησίας, έχει γίνει αντικείμενο απάνθρωπης εκμετάλλευσης των διεθνών πολεμοκάπηλων κυκλωμάτων.

Πετρόλ: Το «χρώμα» του Ιμπεριαλισμού

Του Χριστόδουλου Κ. Γαλλουρίδη*

Η 11η του Σεπτεμβρίου, άλλαξε βαθύτατα τις ΗΠΑ, ως κράτος, έθνος και κοινωνία, ως πολιτική κουλτούρα, συμπεριφορά και στάση πολιτική και κοινωνική, όχι μόνο στο εσωτερικό, έναντι του ίδιου του εαυτού της, αλλά και διεθνώς, δηλ. απέναντι στην παγκόσμια κοινότητα. Υπήρξε προδήλως μια βαθύτατα τραυματική εμπειρία, ανεπανάληπτη για την αμερικανική κοινωνία και το αμερικανικό έθνος, τεραστίων διαστάσεων και απρόβλεπτων επιπτώσεων. Οι επιπτώσεις, δεν συνίστανται μόνο στην βίαιη και μοναδική έως δραματική εικόνα κατάρρευσης των Δίδυμων Πύργων με τις χιλιάδες τους νεκρούς, τα τραγικά αθώα θύματα, αλλά κυρίως, στην διεθνή συμπεριφορά και στάση της αμερικανικής ηγεσίας, η οποία έκτοτε, θεωρεί τον εαυτό της «νομιμοποιημένο» να δρα επιθετικά, χρησιμοποιώντας κάθε μορφή ισχύος που διαθέτει. Και διαθέτει απεριόριστη στρατηγική ισχύ και τεχνολογική δύναμη για να επεμβαίνει αυθαίρετα μόνη και χωρίς τη συντρέχουσα διεθνή νομιμότητα ή την διεθνή συναίνεση, κατά παντός «υπόπτου» κράτους, ατόμου ή ομάδος για τρομοκρατία, διεθνή, περιφερειακή ή τοπική.

Υπερσυντηρητικοί παράγοντες της αμερικανικής δημόσιας ζωής και πολιτικής, οι οποίοι σήμερα, περισσότερο παρά ποτέ επηρεάζουν πολιτικά ή και θεσμικά τις αποφάσεις του άπειρου και εν πολλοίς ανίδεου προέδρου Bush, όπως οι Robert Kagan, Charles Krauthammer, William Kristol, Richard Perle, Zbigniew Brzezinski, Paul Wolfowitz, κρίνουν σήμερα –θα τονίζαμε ιδιαίτερος σήμερα, εφόσον τις απόψεις αυτές εκφράζουν ήδη από τον ψυχρό πόλεμο και εντεύθεν– ότι οι ΗΠΑ έχουν «υποχρέωση» και καθήκον, να αντιδράσουν και κυρίως να δράσουν διεθνώς απέναντι σε «εχθρούς» ή υποψήφιους εχθρούς, αν χρειαστεί ακόμα και μόνες. Ο Brzezinski αξιώνει όπως οι ΗΠΑ δράσουν διεθνώς επιβάλλοντας την ηγεμονία τους, «έχοντας τον έλεγχο και την καθοδήγηση επί της ευρωασιατικής ηπείρου» και ο υφυπουργός Άμυνας Wolfowitz συμπληρώνει ότι «το θέμα μας ή το αντικείμενο και ο στόχος μας ορίζουν την όποια συμμαχία, και όχι το αντίθετο». Ο δε γνωστός ερευνητής εταίρος σε γνωστό think tank της Ουάσιγκτον Kagan επικαλείται τον Hobbes, τον γνωστό Άγγλο φιλόσοφο, ο οποίος πριν από 350 χρόνια εξήγησε μιλώντας για «τον πόλεμο όλων εναντίον όλων στον κόσμο», πως «ο μοναδικός εγγυητής της παγκόσμιας ειρήνης και της διεθνούς ασφάλειας, είναι εκείνος που κατέχει απόλυτα και αξιόπιστα την παγκόσμια εξουσία». Παραπέρα, ο Kagan εξηγεί ότι οι ΗΠΑ σήμερα για να μπορέσουν να καταστούν ο εγγυητής της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας, πρέπει να επιδιώξουν την κυριαρχία μέσω της ισχύος, (βλέπε στρατιωτική ισχύς), ενώ για να εμπεδώσουν την «παράσταση της ισχύος» πρέπει να επιφέρουν προληπτικά χτυπήματα εναντίον υπόπτων ή υποψη-

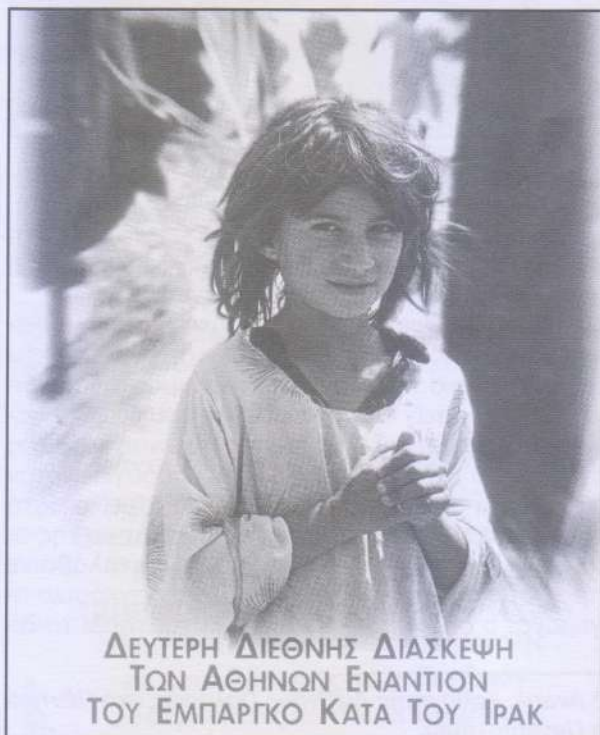
φίων εχθρών. Συνεχίζοντας, ο ίδιος ο Kagan κατηγορεί τους Ευρωπαίους ως πασιφιστές-ιδεαλιστές, οι οποίοι προσπαθούν να εφαρμόσουν μια ανέφικτη φιλοσοφική προσέγγιση του κόσμου, όπως είναι η καντιανή αντίληψη της παγκόσμιας τάξης.

Οι ΗΠΑ, προετοιμάζουν τακτικά όπως όλα δείχνουν, την προαναγγελθείσα επίθεση εναντίον του Ιράκ, με στόχο την εξόντωση του αιμοσταγούς δικτάτορα Χουσεΐν και την εξάλειψη του διεφθαρμένου απολυταρχικού καθεστώτος. Αν ένας κάτοικος ενός άλλου πλανήτη όπως ο Άρης, προσγειωνόταν στη Γη και με κάποιο τρόπο πληροφορείτο αυτή την πολιτική και την εκφρασθείσα βούληση της υπερδύναμης, θα φανταζόταν ή θα καταλάβαινε προς στιγμήν πως πρόκειται για ένα παγκόσμιο ηγεμόνα, ο οποίος θέλει να αποκαταστήσει το δι-

* Αναπλ. Καθηγητής Διεθνούς Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Ο πραγματικός στόχος είναι η «μονομερής και αυθαίρετη ιμπεριαλιστική πολιτική» των ΗΠΑ στον κόσμο, που αποσκοπεί στην κυριαρχία και σε μια νέου τύπου αποικιοκρατική αντίληψη οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής εξάρτησης των υπολοίπων

καιο, τον πολιτισμό, τις ελευθερίες και την ανθρωπινή αξιοπρέπεια σε μια περιοχή του κόσμου όπου η ανθρωπινή αυθαιρεσία και βαρβαρότητα τα έχει καταργήσει. Όμως, αυτή η ιδεαλιστική, σχεδόν ιεραποστολική αντίληψη, που θυμίζει, τον για τα μέτρα της εποχής διεθνιστή πρόεδρο Woodrow Wilson και την διακήρυξή του για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των λαών μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, δεν έχει καμία σχέση με την πολιτική ενός αυθαίρετου και μονομερούς ιμπεριαλισμού, όπως αυτόν που σχεδιάζουν και εφαρμόζουν οι ΗΠΑ στον σύγχρονο κόσμο με την ανατολή της τρίτης χιλιετίας. Οι ΗΠΑ έδρασαν αυθαίρετα και μονομερώς και στην περίπτωση της Γιουγκοσλαβίας, ενώ ήδη δρουν κατά τρόπο εγκληματικό στο Ιράκ αφού χωρίς να έχουν επέμβει άμεσα και ολοκληρωτικά, εντούτοις εξοντώνουν, δηλαδή στην ουσία είναι υπεύθυνοι, για τον θάνατο χιλιάδων αθώων ανθρώπων, που είχαν την ατυχία να είναι κάτοικοι και υπήκοοι αυτής της χώρας υπό αυτό το άθλιο καθεστώς, όντας οι περισσότεροι μικρά και αθώα παιδιά, αδύναμα να αντιδράσουν έναντι οποιουδήποτε

ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΕΜΠΑΡΙΚΟ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΙΡΑΚ

δικτάτορα. Ουδείς λοιπόν στην παγκόσμια κοινότητα πιστεύει, –εξάλλου και οι ίδιοι οι Αμερικανοί ιθύνοντες το διαψεύδουν– πως ο σκοπός αυτής της διεθνούς αμερικανικής εκστρατείας για την επιβολή μιας παγκόσμιας τάξης υπό την καθοδήγηση και τον έλεγχο της αμερικανικής ηγεμονίας, έχει ως αφετηρία της την ιδέα ή την ιδεολογία των δικαιωμάτων, ελευθεριών, της δημοκρατίας και της ευημερίας των λαών. Ο πραγματικός στόχος είναι όπως τον χαρακτηρίζει στην νέα διεθνή τάξη, ο μεγάλος Γερμανός πολιτικός και διανοητής Helmut Schmidt, η «μονομερής και αυθαίρετη ιμπεριαλιστική πολιτική» των ΗΠΑ στον κόσμο, που αποσκοπεί στην κυριαρχία και σε μια νέου τύπου αποικιοκρατική αντίληψη οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής εξάρτησης των υπολοίπων αλλά και τον έλεγχο των εξαιρετικά ελκυστικών δηλαδή φθηνών πηγών ενέργειας (βλ. πετρέλαιο) του Ιράκ, που σημαίνει και ενίσχυση της επιρροής της Υπερδύναμης στα ανεξάντλητα αποθέματα της Μέσης Ανατολής.

Στους τρεις αιώνες αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, επεκράτησαν τρεις βασικές κατευθύνσεις που αναπτύχθηκαν διαδοχικά η μια μετά την άλλη. Η **πρώτη φάση** ήταν αυτή του απομονωτισμού (βλ. Δόγμα Μονρόε τον 19ο αιώνα), η **δεύτερη φάση** ήταν η φάση του Διεθνισμού με την περίφημη ιδεαλιστική διεθνή πολιτική του Γούντροου Ουίλσον και η **τρίτη φάση** που συνδέθηκε με τον Ψυχρό Πόλεμο, ήταν η φάση της «πολυμερούς» εξωτερικής πολιτικής, με τις Ηνωμένες Πολιτείες να διατηρούν το ηγεμονικό προβάδισμα στη Δυτική Συμμαχία, έναντι της Σοβιετικής, κομμουνιστικής «απειλής» εξ Ανατολών. Από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, η Αμερικανική Υπερδύναμη πλαισιούμενη από διάφορα αμφιλεγόμενα ιδεολογικά σχήματα, όπως της Φουκουγιάμειας θεωρίας περί του «Τέλους της Ιστορίας», αλλά και της αντίληψης περί ηγεμονικής αυθαίρετης παντοκρατορίας που ανέπτυξαν θεωρητικοί όπως ο Μπρζεζίνσκι ή ο Χάντιγκτον, ολισθαίνει ολοένα και περισσότερο, εσχάτως δε προδήλως ολοκληρωτικά και περίπου απόλυτα στην ιδέα πως μπορεί να κάνει οτιδήποτε θέλει ανά τον κόσμο χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανένα! Μια τέτοια ηγεμονική «ιμπεριαλιστική» αυθαιρεσία η οποία επιχειρείται να εφαρμοστεί και στο Ιράκ προσεχώς, αποτελεί μια εξαιρετικά επικίνδυνη εξέλιξη, αφού επιχειρεί να ακυρώσει, ίσως δε και να ενταφιάσει κατακτήσεις Πολιτισμού και Δικαίου που η Ανθρωπότητα πέτυχε τους τελευταίους τέσσερις σχεδόν αιώνες, με πολύ κόπο, θυσίες και αίμα.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες παρέμειναν ουσιαστικά σ' αυτή τους την κυοφορούμενη επίθεση κατά του Ιράκ μόνες ή σχεδόν μόνες, αφού οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προεξαρχουσών της Γερμανίας και της Γαλλίας, που μέχρι τώρα στήριζαν έστω και πολιτικά, μαζί με διάφορα τεχνάσματα ψευτοκάλυψης και από τον ΟΗΕ, τις επεμβάσεις των ΗΠΑ στον Περσικό Κόλπο, την Γιουγκοσλαβία και το Αφγανιστάν, διατηρούν επιφυλάξεις.

Η υποσχεθείσα από τους Αμερικανούς προς τους Κούρδους αυτοκυβέρνηση στο Βόρειο Ιράκ, την οποία ο ηγέτης τους Μπαρζανί ονομάζει από τώρα «Νότιο Κουρδιστάν» παραπέμπει σε αλυτρωτικές διεκδικήσεις στο «Βόρειο», δηλαδή στη Νοτιοανατολική Τουρκία.

Στην προκείμενη αυτή περίπτωση, οι ΗΠΑ έχουν όχι μόνο τις κυβερνήσεις αλλά και την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη αντίθετή τους, σε συντριπτικά ποσοστά, ενώ και η αποδυναμωμένη, πολλαπλά εξαρτώμενη αλλά πάντοτε Μεγάλη Δύναμη της Ρωσίας, δηλώνει κάθετα αντίθετη σ' οποιοδήποτε στρατιωτικό εγχείρημα των Αμερικανών στο Ιράκ, ταυτόχρονα δε οι ΗΠΑ έχουν χάσει και τους παραδοσιακούς τους συμμάχους στον Αραβικό κόσμο όπως είναι η Σαουδική Αραβία, τα Εμιράτα και η Ιορδανία που δηλώνουν εξαιρετικά επιφυλακτικά, έως και αντίθετα προς οποιοδήποτε στρατιωτικό εγχείρημα των Αμερικανών στην περιοχή.

Τα μόνα στηρίγματα που φαίνεται να διαθέτουν σε κάποιο βαθμό οι ΗΠΑ στους σχεδιασμούς τους, είναι ο παραδοσιακός σταθερός σύμμαχός τους του Ηνωμένου Βασιλείου, με τον Μπλαίρ να παραπαίει μεταξύ νομιμοφροσύνης και σύγκρουσης με την κοινή γνώμη της χώρας του, και τους Τούρκους να βρίσκονται «μεταξύ Σφύρας και Ακμονος», αφού πιέζονται να συμπράξουν σε μια επιχείρηση με υψηλό ρίσκο, ενώ το όφελος που μπορούν θεωρητικά να αποκομίσουν υπόσχεται να είναι πολύ μεγάλο. Η Τουρκία εν προκειμένω, βρίσκεται ενώπιον ενός δραματικού διλήμματος, που αφορά στο ενδεχόμενο να συμπράξουν με τους Αμερικανούς και να καταλάβουν ένα μέρος του Βόρειου Ιράκ, το «φιλέτο» των πετρελαιοπηγών της Μοσούλης και του Κιρκούκ, που αποτελούν και ιστορική τουρκική διεκδίκηση, ενώ ταυτόχρονα κινδυνεύουν να αποσταθεροποιήσουν το εύθραυστο κρατικό τους οικοδόμημα, αφού η υποσχεθείσα από τους Αμερικανούς προς τους Κούρδους αυτοκυβέρνηση στο Βόρειο Ιράκ, την οποία ο ηγέτης τους Μπαρζανί ονομάζει από τώρα «Νότιο Κουρδιστάν» παραπέμπει σε αλυτρωτικές διεκδικήσεις στο «Βόρειο», δηλαδή στη Νοτιοανατολική Τουρκία.

Πρόκειται για ένα τουρκικό πονοκέφαλο, ο οποίος ενόψει και του γεγονότος ότι οι Τούρκοι στρατηγοί συνηθίζουν να παίρνουν μόνο καλά υπολογισμένα ρίσκα (calculated risks) σε θέματα υψηλής στρατηγικής, γίνεται ακόμη πιο δυνατός και τα διλήμματα γίνονται ανυπέρβλητα.

Παρ' όλα αυτά, οι ΗΠΑ δείχνουν αποφασισμένες να προχωρήσουν έστω και μόνες, στην υλο-

... Κάθε παρατεινόμενος οικονομικός αποκλεισμός οποιασδήποτε χώρας καταλήγει σε απαρχή γενοκτονίας του Λαού της και ιδιαίτερα των ασθενέστερων τμημάτων του.

ποίηση του σχεδιασμού τους για εμπέδωση της παγκόσμιας εικόνας, της μονομερούς αυθαίρετης Υπερδύναμης, η οποία εφαρμόζει τα ιμπεριαλιστικά της σχέδια έστω και μόνη, ενώ το «μπατάκι» θα βρεθεί σύντομα στα χέρια και την πολιτική σκέψη μιας ανήμπορης μέχρι στιγμής να δράσει ή να αντιδράσει ηγεσίας της Ευρώπης και μιας «κολοβής» αποδυναμωμένης Ρωσικής Μεγάλης Δύναμης.

Ίσως να εμφανισθεί μια καινούρια Δύναμη η οποία να επιχειρήσει να θέσει φρένο στον ολισθηρό κατήφορο του Παγκόσμιου Ηγεμόνα, ο οποίος μέχρι σήμερα δεν φάνηκε αρκούντως αποτελεσματικός: **η κινητοποίηση, ο συντονισμός, η ενεργός και αποφασιστική παρέμβαση της Διεθνούς Κοινής Γνώμης!**

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

**Δεκαπενθήμερη Έφημερίδα
χριστιανικού κοινωνικού αγώνα.**

**Μπορείτε νά τή βρείτε στά κεντρικά
περίπτερα σέ όλη τήν Ελλάδα.**

Γραφεΐτε συνδρομητές.

Ένισχῦστε τόν Άγώνα μας

Διεύθυνση:

Έφημερίδα «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ»
Ακαδημίας 78Δ, 106 78 Αθήνα
τηλ.: 38.11.302,

Τηλεομιότυπο (Fax) 38.06.262

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΠΙΤΕΤΡΑΜΜΕΝΟ ΤΟΥ ΙΡΑΚ DR FAROUK A. AL - FITYAN

Επιμέλεια: Κατερίνα Λιβαθινού
Θεόδωρος Μπινιχάκης

Ο Dr Farouk A. Al-Fityan, ανώτερος διπλωματικός εκπρόσωπος του Ιράκ στην Ελλάδα, παραχώρησε, ευγενικά, συνέντευξη στην Ελλοπία. Με καλά ελληνικά, μίλησε για τη χώρα του, τους δεσμούς της με την Ελλάδα, τον κίνδυνο που διέρχεται το Ιράκ από ενδεχόμενη αμερικανική επίθεση, τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό και άλλα πολλά ...

Κύριε Φαρούκ,

Κατάγεστε από μια γεωγραφική περιοχή και εκπροσωπείτε μια χώρα που με την ιστορία της -χιλιάδες χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού- έχει προσφέρει στον παγκόσμιο πολιτισμό. Ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου, οι «Κρεμαστοί Κήποι» της Βαβυλώνας, βρίσκονται στον χώρο του σημερινού Ιράκ προσδίδοντας ακόμη μεγαλύτερη αιγλή σ' αυτήν την ιστορική περιοχή. Αλλά και ο μέγιστος στρατηλάτης της ανθρώπινης ιστορίας και εκπολιτιστής, ο Μέγας Αλέξανδρος, σε αυτά τα μέρη της Ανατολής ίδρυσε πόλεις, βιβλιοθήκες και έκανε αρδευτικά έργα, κατά το πρότυπο της πατρίδας του, της Ελλάδος. Αυτός ο μεγάλος άνδρας, είχε την ατυχία να τελετωρήσει τόσο πρόωρα στα γεωγραφικά όρια της πατρίδας σας και πιθανότατα ετάφη στο ίδιο μέρος.

Αλλά και η ιστορική πορεία της Ελλάδος με αυτή του Ιράκ υπήρξαν για κάποιες μεγάλες περιόδους παράλληλες. Για αιώνες είχαμε και οι δύο χώρες τον ίδιο δυναστή - κατακτητή, την οθωμανική αυτοκρατορία. Δυστυχώς, εμείς οι Έλληνες μέχρι σήμερα δεν έχουμε ολοκληρώσει την απελευθέρωση όλων των ιστορικά ελληνικών περιοχών από τον Τούρκο.

Από τον ίδιο εχθρό ακόμη και σήμερα απειλούνται γεωγραφικές περιοχές του Ιράκ και της Ελλάδος.

Στα νεότερα χρόνια, η χώρα σας πριν προλάβει να επουλώσει τις πληγές της από τον ιρακινόπερσικό πόλεμο μπλέχτηκε στις ραδιοσυργίες της πολιτικής των ΗΠΑ και για περισσότερα από 12 χρόνια αντιμετώπιζε την έντονη εχθρότητα και τις απειλές για μια νέα εισβο-

Πολιτικός και γεωφυσικός χάρτης του Ιράκ.

λή, αυτήν την φορά σε όλη την επικράτειά της από τις στρατιωτικές δυνάμεις των ΗΠΑ και της Αγγλίας. Ο δυστυχής λαός του Ιράκ συνεχώς στερείται τα βασικά αγαθά από τον παράνομο εμπορικό αποκλεισμό που του έχουν επιβάλει και που συχνά, αυτά τα χρόνια, γίνεται στόχος των Αγγλοαμερικανικών βομβών, κινδυνεύει με αποδεκατισμό, εάν οι ΗΠΑ υλοποιήσουν τις ιταμές απειλές τους.

Παρακαλώ πείτε μας: ποιος είναι ο λόγος αυτής της απειλής που δέχεται η πατρίδα σας;

Πριν απαντήσω στην ερώτησή σας θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την επίσκεψή σας στην Ιρακινή Πρεσβεία. Όπως είπατε στην εισαγωγή σας, ως έθνος έχουμε μια τεράστια ιστορία η οποία είναι γνωστή ως ο Μεσοποταμικός πολιτισμός. Όπως και ο πολιτισμός της αρχαίας Ελλάδος, έτσι και ο δικός μας προσέφερε σπουδαίες γνώσεις στις θετικές επιστήμες ακόμα και στην εξέλιξη του αλφαβήτου.

Παρ' όλα αυτά, όμως, τα τελευταία τριάντα χρόνια οι υπερδυνάμεις συνωμοτούν εναντίον μας επειδή μετά την επανάσταση του 1968, η κυβέρνηση του Ιράκ και ο ηγέτης της Σαντάμ Χουσεϊν κατάφεραν να εθνικοποιήσουν το πετρέλαιο. Το γεγονός αυτό έμελλε να επιφέρει σοβαρό πλήγμα στις ξένες εταιρείες και τα συμφέροντά τους στην περιοχή. Μετά από ένα μεγάλο αγώνα διεκδίκησης του πετρελαίου που παράγουμε στην περιοχή μας, κατορθώσαμε να γίνουμε παράδειγμα προς μίμηση και για τις άλλες χώρες που παράγουν πετρέλαιο, όπως η Λιβύη και η Σαουδική Αραβία.

Πριν από τη λήψη αυτής της απόφασης το πετρέλαιο ελεγχόταν πλήρως από τους Αμερικανούς, τους Άγγλους, τους Γάλλους και τους Ολλανδούς. Το γεγονός ότι οι Ιρακινοί δεν θέλησαν να πέσουν στην «παγίδα» των διεθνών συμφερόντων ενόχλησε αρκετά. Έτσι, από τις αρχές του 1970 οι μεγάλες δυνάμεις προσπάθησαν να ανατρέψουν το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεϊν χωρίς αποτέλεσμα. Στη συνέχεια, ακολούθησε ο ιρακινόπερσικός πόλεμος υποκινούμενος από τους Αμερικανούς. Το γεγονός ότι οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις δεν κατάφεραν να κάνουν το Ιράκ μια χώρα του τρίτου κόσμου αλλά αντιθέτως η ηγεσία του κατόρθωσε να αξιοποιήσει και να πουλήσει το πετρέλαιο αποκτώντας ακόμη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη, ήταν γι' αυτές μια πρόκληση. Στη συνέχεια, η ίδρυση εταιρειών πετρελαίου που προέρχονταν όχι αποκλειστικά από την αμερικανική ήπειρο, αλλά και από άλλες χώρες του κόσμου –ανάμεσά τους και η Ελλάδα με τη συνεργασία 10 μεγάλων επιχειρηματιών της– αποτέλεσε σοβαρό πλήγμα για τα αμερικανικά συμφέροντα.

Μπορεί ο κ. Μπους όταν μιλά για ενδεχόμενο πόλεμο στο Ιράκ να προφασίζεται ότι προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα, όμως εγώ τον ρωτώ ευθέως: Γιατί δεν ασχολείται με τους πλοούς της Αφρικής που πεθαίνουν από την πείνα;

Ο Farouk A. Al-Fityan, Δρ Πολιτικών Επιστημών και επιτετραμμένος του Ιράκ στην Ελλάδα.

Έτσι, το 1980 τόσο η Αμερική όσο και η Αγγλία, ξεκίνησαν έναν πόλεμο συμφερόντων με σκοπό να εμποδίσουν αυτήν τη δραστηριότητα «κατασκευάζοντας» έναν πόλεμο με το Ιράν. Αυτός ήταν ο λόγος που με την Περσία γίναμε για ένα μεγάλο διάστημα εχθροί. Ευτυχώς, βέβαια, στο τέλος οι άνθρωποι του Ιράν κατάλαβαν το παιχνίδι που μας είχαν στήσει οι ξένες δυνάμεις, οι οποίες μένοντας ανικανοποίητες από το αποτέλεσμα προέβλεψαν το θέμα του Κουβέιτ προκαλώντας έτσι έναν ακόμη πόλεμο στον Κόλπο.

Το 1991, η Αμερική πέτυχε –σε συνεργασία με άλλες 33 χώρες– να συνάψει συμμαχία εναντίον του Ιράκ με έναν πολύ σκληρό τρόπο. Όλος ο κόσμος το είδε μέσω της τηλεόρασης. Δεν άφησαν ούτε ένα χωριό της χώρας μας δίχως να βομβαρδίσουν. Ευτυχώς, όμως, ο ηγέτης μας, ο Σαντάμ Χουσεϊν δεν έχασε τη θέση και το αξίωμά του. Τρία χρόνια μετά, είχε κατορθώσει να δώσει πάλι ζωή στο Ιράκ, ξεπερνώντας το εμπάργκο που έχει τεθεί στην περιοχή. Και επειδή τα σχέδιά τους ούτε τότε υλοποιήθηκαν, σήμερα κατασκευάζουν άλλον ένα πόλεμο εναντίον του Ιράκ.

Η Ελλάδα και το Ιράκ βρίσκονται στον ίδιο γεωπολιτικό χώρο, και υφιστάμεθα τις συνέπειες και τις απειλές του ιμπεριαλισμού. Ο Αμερικανός διαφεντεύει σήμερα με τον πιο απάνθρωπο τρόπο την περιοχή. Πώς εξηγείτε να μην έχετε οι Άραβες την απαιτούμενη αλληλεγγύη; Πώς, για παράδειγμα, μπορείτε και αδρανείτε μπροστά στο φρικτό θέαμα της Παλαιστίνης;

Δυστυχώς, ο αραβικός κόσμος δεν διαθέτει την απαιτούμενη δύναμη να αντιμετωπίσει τέτοια γεγονότα, και αυτό γιατί τα συμφέροντα μερικών καθεστώτων από τις αραβικές χώρες εμποδίζουν την αντιμετώπιση των Αμερικανών. Ο κόσμος της Παλαιστίνης, στον οποίο και αναφερθήκατε πριν, δεν θα αντιμετώπιζε τέτοια γενοκτονία αν το Ιράκ ήταν σε θέση να επέμβει δραστικά. Προσωπικά, πιστεύω ότι ο αραβικός λαός τάσσεται με το μέρος μας, αλλά δεν έχει τη δύναμη στα χέρια του και πιέζεται από τη Δύση. Έτσι, παρατηρείται το φαινόμενο του ιδεολογικού διχασμού ακόμα και στον απλό Άραβα πολίτη.

Αν το Ιράκ δεν διέθετε την ιστορία του, τον επίγειο πλούτο και την ηγετική μορφή του Σαντάμ Χουσεϊν δεν θα αποτελούσε πηγή ενδιαφέροντος για τους Αμερικανούς. Μπορεί ο κ. Μπους όταν μιλά για ενδεχόμενο πόλεμο στο Ιράκ να προφασίζεται ότι προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα, όμως εγώ τον ρωτώ ευθέως: Γιατί δεν ασχολείται με τους λαούς της Αφρικής που πεθαίνουν από την πείνα; Τη Σομαλία, που εδώ και 20 χρόνια οι άνθρωποι μασιάζονται από ασθένειες; Τη Ρουάντα..., την Ουρουγουάη; Μήπως επειδή, το κόμμα του Σαντάμ δεν συμφωνεί με τα σχέδια των Αμερικανών στην περιοχή και γι' αυτό οι δεύτεροι επιθυμούν να ανατρέψουν τη κυβέρνηση του Ιράκ και να υπερασπιστούν τον λαό του Ισραήλ;

Η ιρακινή κυβέρνηση περιμένει ουσιαστική βοήθεια από τις άλλες αραβικές χώρες αν εκδηλωθεί η αμερικανική επίθεση; Ποια θα είναι η στάση π.χ. της Συρίας, της Ιορδανίας, της Αιγύπτου, σε αυτές τις κρίσιμες ώρες;

Κατ' αρχήν εύχομαι να μην πραγματοποιηθεί καμία εισβολή. Μέχρι σήμερα, ωστόσο, έχουμε δει ότι και οι υπόλοιπες αραβικές κυβερνήσεις δεν συμφωνούν με αυτόν τον πόλεμο. Όλος σχεδόν ο αραβικός κόσμος, όπως η Συρία και η Ιορδανία θα σταθούν με το μέρος μας. Εύχομαι και ελπίζω η πίεση των Αμερικανών να μην τους αναγκάσει να αλλάξουν τη στάση τους.

Τα Ηνωμένα Έθνη πόσο έχουν δραστηριοποιηθεί στην περιοχή σας; Επιτελούν το έργο τους απέναντι στον αθώο ιρακινό πολίτη που βρίσκεται απροστάτευτος μπροστά σε μια πολεμική σύρραξη;

Ό,τι ακριβώς είπα και για τα αραβικά κράτη που δέχονται την επιρροή των Αμερικανών, το ίδιο ισχύει και για τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών. Πριν από 20 χρόνια τα Ηνωμένα Έθνη ασκούσαν μεγαλύτερη επιρροή γιατί υπήρχε η δύναμη της Σοβιετικής Ένωσης που αποτελούσε τη δεύτερη υπερδύναμη στον κόσμο και κρατούσε τις απαραίτητες ισορροπίες στη διεθνή πολιτική σκηνή. Σήμερα, μπορεί να υπάρχει Συμβούλιο Ασφαλείας, όμως οι αποφάσεις που λαμβάνονται δεν εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη. Για παράδειγμα, οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί εναντίον του Ιράκ επιθυμούν να εφαρμοστούν με πλήρη ακρίβεια. Ενώ για το Ισραήλ, από το 1945 καμία απόφαση δεν έχει εφαρμοστεί. Πριν από τρεις μήνες, όταν έγινε η σφαγή στην πόλη Τζενίν συντάχθηκε μια διεθνής επιτροπή με σκοπό να σταλεί στην εμπόλεμη περιοχή, όμως το Ισραήλ αρνήθηκε οποι-

αδήποτε παρέμβαση. Η Αμερική, αν ήθελε, μπορούσε να επέμβει.

Αντίθετα με το Ιράκ που αποδέχθηκε τους επιθεωρητές, οι Αμερικανοί απέρριψαν αυτήν την πρόταση. Πριν από μερικές ημέρες, μάλιστα, οι άνθρωποι της ηγεσίας του κράτους μας, σε συνεργασία με τους ανθρώπους του ΟΗΕ και με τον αρχηγό της επιτροπής επιθεώρησης υπέγραψαν μια συμφωνία στη Βιέννη. Πριν καλά-καλά τη μελετήσει ο υπουργός εξωτερικών της Αμερικής κ. Κόλιν Πάουελ δήλωσε ότι αυτή η συμφωνία δεν θα ισχύσει επειδή θα ληφθεί νέα απόφαση. Γιατί να μην αφήσουν τους ανθρώπους του ΟΗΕ να επισκεφθούν το Ιράκ, να ενημερώσουν τα Ηνωμένα Έθνη για όλα όσα θα εξετάσουν στην περιοχή και στο τέλος να αποφασίσουν αυτά για την εξέλιξη της κατάστασης; Πιστεύω, λοιπόν, ότι και τα Ηνωμένα Έθνη αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα για την λήψη των αποφάσεων.

Οι Αμερικανοί λένε ότι προκαλείτε με τη στάση σας. Εσείς τι τους απαντάτε;

Το Ιράκ δεν είχε ποτέ πρόβλημα να επιστρέψουν οι επιθεωρητές στον χώρο του για να βγει στο φως η αλήθεια. Αλλά αναρωτιόμαστε, γιατί οι επιθεωρητές δεν πηγαίνουν και στο Ισραήλ; Μήπως επειδή οι Ισραηλινοί ταυτίζονται με τα συμφέροντα της Δύσης;

Δηλαδή, θέλετε να εννοηθεί ότι οι Αμερικανοί δεν σέβονται το διεθνές δίκαιο;

Εμείς δεχόμαστε τους επιθεωρητές του ΟΗΕ αλλά θα πρέπει να εφαρμόζονται ισάξια οι κανόνες του διεθνούς δικαίου σε όλα τα κράτη της Γης, και όχι να λαμβάνονται όλες οι αποφάσεις εναντίον του Ιράκ. Όταν το Ισραήλ απέρριψε όλες τις προτάσεις του ΟΗΕ κανείς δεν στράφηκε εναντίον τους.

Σε ποιο σημείο βρίσκονται οι σχέσεις Ιράκ - Περσίας; Πιστεύετε ότι η Περσία θα βοηθήσει το Ιράκ ή θα προσπαθήσει να επωφεληθεί εάν οι Αμερικανοί επιτεθούν;

Με την Περσία έχουμε πολλά κοινά πολιτισμικά στοιχεία αλλά και συμφέροντα. Και το βασικότερο από τα συμφέροντά μας είναι ότι δεν θέλουμε τους Αμερικανούς στα εδάφη μας. Και κανείς δεν μπορεί να μας διαβεβαιώσει ότι οι Δυτικοί θα διστάσουν να «χτυπήσουν» κάποια στιγμή και την Περσία. Το συμφέρον της Περσίας είναι να μας στηρίξει και αυτό ισχύει για όλα τα κράτη της περιοχής, αφού μια ενδεχόμενη επίθεση μπορεί να δημιουργήσει οικονομική φθορά και στις υπόλοιπες γείτονες χώρες.

Πώς κρίνετε τη στάση της Τουρκίας απέναντι στο Ιράκ; Υπάρχει κίνδυνος εισβολής του τουρκικού στρατού στο κράτος σας, όπως έκανε κατ' επανάληψη στο παρελθόν με σκοπό να καταπιεί τον απελευθερωτικό αγώνα του κουρδικού λαού;

Πριν από μερικές ημέρες, ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης του Ιράκ βρέθηκε στην Τουρκία. Μετά από αυτή τη συνάντηση αναμένουμε ότι η Τουρκία δεν θα βοηθήσει τους Αμερικανούς. Από την άλλη πλευρά, όμως, υπάρχουν κάποιοι στρατιωτικοί κύκλοι που ανεπίσημα επιθυμούν τη διάλυση του Ιράκ με σκοπό να διεκδικήσουν κάποια εδάφη μας. Επισήμως, όμως, δεν έχει δηλωθεί τίποτε εναντίον μας.

Κύριε Φαρούκ, πιστεύεται ότι μια πιθανή στρατιωτική επίθεση των Αμερικανών με σκοπό την κατοχή των πετρελαιοπηγών του Ιράκ θα μπο-

Η εκπαίδευση ενός νέου από το δημοτικό μέχρι και το διδακτορικό του είναι δωρεάν. Οι υποτροφίες για το εξωτερικό παρέχονται από την κυβέρνηση. Έτσι, το κόμμα του Μπάαθ κατάφερε να μειώσει τον αναλφαβητισμό από το 1968 έως το 1978.

ρούσε να προκαλέσει γενικότερη ανάφλεξη στη περιοχή και γιατί;

Πιστεύω κατ' αρχάς ότι κάτι τέτοιο δεν θα ήταν καλό ούτε για τους Αμερικανούς. Δεν θα αποτελούσε γι' αυτούς ένα είδος διασκέδασης, γιατί η χώρα μας, που έχει ρίζες στην ιστορία και με πληθυσμό 25 εκατομμυρίων πολιτών, δεν θα παραδοθεί σε έναν εχθρό που θέλει να ελέγξει και να διασφαλίσει τα συμφέροντά του σε μια περιοχή που ανήκει στους Άραβες, ειδικά στους Ιρακινούς.

Αναμφισβήτητα, μια πολεμική επίθεση θα προκαλούσε πολλές ζημιές σε όλες τις αραβικές χώρες. Ακόμα και για την Ευρώπη που βρίσκεται γεωγραφικά πολύ κοντά σε εμάς και εισάγει το 78% του πετρελαίου της από τα αραβικά κράτη, οι οικονομικές σχέσεις της με τα αραβικά κράτη θα κλονιστούν. Και αν αναρωτιέστε για την σχέση μας με τη χώρα σας το σίγουρο είναι ότι με την Ελλάδα, ποτέ δεν είχαμε εχθροπραξίες. Ούτε και το 1956 που κάποια κράτη, ανάμεσά τους και η Ελλάδα, τάχθηκαν εναντίον της Αιγύπτου. Ούτε το 1967, όταν η τότε κυβέρνηση έδωσε το δικαίωμα στα αμερικανικά αεροπλάνα να περνούν από τον εναέριο χώρο της. Μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι υπήρξαν και περίοδοι όπου η Ελλάδα δεν δέχθηκε να αναμειχθεί σε οποιοδήποτε σχέδιο σε βάρος των αραβικών χωρών. Και μια από αυτές τις περιόδους ήταν εκείνη της χούντας, όταν ο Γεώργιος Παπαδόπουλος δεν επέτρεψε να περάσουν τα αμερικανικά αεροπλάνα από τον ελληνικό εναέριο χώρο για να δράσουν εναντίον των Αράβων και υπέρ του Ισραήλ. Η ελληνική κυβέρνηση το ίδιο έκανε και το 1991 αρνούμενη να συμμετάσχει στον πόλεμο του Περσικού, κάτι που έπραξαν 33 χώρες από όλο τον κόσμο. Γι' αυτό, πιστεύω ότι η στάση τόσο της ελληνικής κυβέρνησης όσο και του ελληνικού λαού θα είναι ουδέτερη. Άλλωστε, και στην υπόλοιπη Ευρώπη σήμερα- εκτός της Αγγλίας- υπάρχει έντονο κλίμα αντίθεσης απέναντι στην ενδεχόμενη αμερικανική επέμβαση στην περιοχή του Ιράκ.

Κάποιοι συνδέουν το όνομα του Σαντάμ Χουσεϊν με αυτό του Οσάμα Μπιν Λάντεν. Μάλιστα, οι Αμερικανοί τους θεωρούν τα πιο επικίνδυνα πρόσωπα για τη χώρα τους. Ποια είναι η δική σας θέση απέναντι σε αυτή την άποψη;

Εμείς δεν έχουμε σχέση ούτε με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν αλλά και ούτε με τους ανθρώπους της οργάνωσής του. Κι αυτό γιατί η ιδεολογία του κόμματος Μπάαθ με ηγέτη τον Σαντάμ Χουσεϊν δεν έχει καμιά σχέση με τον φανατισμό των Ταλιμπάν. Εμείς διαφωνούμε ριζικά με οποιαδήποτε μορφή φανατισμού, είτε θρησκευτικού είτε πολιτικού. Απλώς, κάποιιο προσπάθησαν, χωρίς αποτέλεσμα, να αποδείξουν ότι η κυβέρνηση του Ιράκ είχε σχέση με την τρομοκρατική επίθεση. Ακόμα και αν υπήρχαν κάποιοι Ιρακινοί οι οποίοι ζούσαν στην Αμερική και είχαν σχέση με το χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου θα γίνονταν γνωστοί στο ευρύ κοινό. Όμως, επειδή κάτι τέτοιο δεν αποκαλύφθηκε ποτέ μέχρι σήμερα, δεν μπόρεσαν να κατηγορήσουν με τρανταχτά στοιχεία την πολιτική του Ιράκ. Για το μόνο που μας κατηγορούν από το 1991 είναι ότι διαθέτουμε πυρηνικά, χημικά και βιολογικά όπλα.

Πλήγματα από τους βομβαρδισμούς των Αμερικανών.

Όλα αυτά τα χρόνια έχει τεθεί ένα σκληρό εμπόργκο στο κράτος σας που δεν σας επιτρέπει, όπως υποστηρίζετε να δράσετε ελεύθερα. Ποιες είναι οι συνέπειες για τον απλό Ιρακινό πολίτη;

Θα πρέπει να αναφέρω ότι η χώρα μας είναι αρκετά πλούσια. Ποτέ δεν ακούσαμε ότι κάποιοι Ιρακινοί αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν για βιοποριστικούς λόγους. Αντιθέτως, από το 1968 η κυβέρνηση του Ιράκ έχει θεσπίσει νόμους που είναι υπέρ του πολίτη.

Για παράδειγμα, η εκπαίδευση ενός νέου από το δημοτικό μέχρι και το διδακτορικό του είναι δωρεάν. Οι υποτροφίες για το εξωτερικό παρέχονται από την κυβέρνηση. Έτσι, το κόμμα του Μπάαθ κατάφερε να μειώσει τον αναλφαβητισμό από το 1968 έως το 1978, από 17% σε 4% γι' αυτό και τιμήθηκε με το βραβείο της Ουνέσκο, το 1978. Από τότε μέχρι το 1990, δεν είχαμε πολλούς αναλφάβητους γιατί η εκπαίδευση έγινε υποχρεωτική. Ακόμη και αν κάποιοι αναγκάστηκαν να εργαστούν, και πάλι τους βοηθήσαμε ιδρύοντας νυχτερινά σχολεία, αντιτασσόμενοι, έτσι προς τις αρνητικές συνέπειες του εμπόργκο.

Το εμπόργκο που ισχύει για το Ιράκ είναι το πιο σκληρό στον κόσμο. Οι μεγάλες δυνάμεις όλα αυτά τα χρόνια δεν επιτρέπουν να εισαχθεί ή να εξαχθεί κανένα προϊόν. Η ηγεσία, όμως, κατάφερε να βοηθήσει τον λαό της προμηθεύοντάς τον με τα απαραίτητα για να ζήσει.

Πολλοί θα ήταν εκείνοι που θα ζήλευαν τις κοινωνικές μας παροχές. Η νοσοκομειακή και φαρμακευτική περίθαλψη είναι δωρεάν. Ακόμα και τα τρόφιμα για κάθε οικογένεια κοστίζουν ελάχιστα.

Ποια είναι η θέση της γυναίκας στην ιρακινή κοινωνία;

Το σύνταγμα δίνει στις γυναίκες ίσα δικαιώματα με εκείνα των ανδρών. Το ίδιο συμβαίνει τόσο στα πανεπιστήμια όσο και στην πολιτική σκηνή. Μάλιστα, στην ιρακινή βουλή υπάρχουν 27 γυναίκες πολιτικοί. Μπορεί κάποιιο να μας θεωρούν τριτοκοσμικούς. Αυτό είναι λάθος. Τα ήθη και τα έθιμα τηρούνται αλλά δεν δεσμεύουν τη γυναίκα. Η γυναίκα του Ιράκ που έχει υποφέρει με το εμπόργκο και έχει φανεί δυνατή σε κάθε δυσκολία, τιμάται καθημερινά. Ο πρόεδρος μας, μάλιστα, προσφάτως τίμησε τη γυναίκα του Ιράκ και την ανακήρυξε ως ηρωίδα της καθημερινότητας.

Υπάρχει θρησκευτικός φανατισμός στη χώρα σας;

Από θρησκευτικής πλευράς, μέσα στο Ιράκ μπορεί να βρει κανείς ναούς από όλες σχεδόν τις θρησκείες του κόσμου, ακόμα και του χριστιανισμού. Μάλιστα, η κυβέρνηση του Σαντάμ Χουσεϊν έχει χτίσει με δικά της έξοδα την μεγαλύτερη ελληνική ορθόδοξη εκκλησία της περιοχής και κάθε Κυριακή κάθε Ορθόδοξος Χριστιανός μπορεί να παρακολουθήσει τη Θεία Λειτουργία. Οι διαχωρισμοί στις θρησκείες δεν υφίστανται, άλλωστε τρανταχτό παράδειγμα αποτελεί και ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης κ. Ταρίκ Αζίζ, που είναι χριστιανός ορθόδοξος. Με όλα τα παραπάνω είναι ευδιάκριτο ότι ο μέσος Ιρακινός ζει αρκετά ικανοποιητικά για να θέλει να ανατρέψει τον Σαντάμ Χουσεϊν και κανένα εμπάργκο δεν θα τον σταματήσει.

Το αποτέλεσμα του εμπάργκο ήταν μέχρι σήμερα να χάσουν τη ζωή τους 1.740.000 άνθρωποι ανάμεσα τους και παιδιά. Εμφανίστηκαν ανίατες ασθένειες που προκλήθηκαν από τους βομβαρδισμούς των Αμερικανών στην περιοχή, λόγω της χρήσης των όπλων ουρανού. Το ποσοστό θνησιμότητας των νέων ανθρώπων έχει τριπλασιαστεί σε όλη την επικράτεια της χώρας μας και ιδιαίτερα στο Νότιο Ιράκ. Παρ' όλα αυτά έχουμε κατορθώσει σε συνεργασία με τον ΟΗΕ να ανταλλάσουμε πετρέλαιο με φάρμακα.

Υπάρχει φόβος μέσα από το στράτευμα να πραγματοποιηθεί πραξικόπημα;

Ο Ιρακινός λαός μοιάζει αρκετά με τον ελληνικό λαό. Στις δύσκολες στιγμές οι Ιρακινοί συσπειρώνονται και συνεργάζονται. Ο Σαντάμ Χουσεϊν, στα τριάντα χρόνια που έχουν ήδη περάσει ικανοποίησε απόλυτα τον λαό του, παρ' όλες τις επιθέσεις που δέχθηκε από εξωτερικούς παράγοντες. Ακόμα και αν πραγματοποιηθεί η ενδεχόμενη εισβολή, ο λαός θα ταχθεί με το μέρος του Σαντάμ. Το έργο του ηγέτη μας το γνωρίζουν καλά και όλα τα υπόλοιπα αραβικά κράτη. Γι' αυτό μην απορείτε όταν βλέπετε τους Παλαιστίνιους να κρατούν φωτογραφίες του Σαντάμ σαν λάβαρα στους δρόμους. Όπως ακριβώς συνέβαινε και με τον Νάσερ. Αυτό ακριβώς φοβίζεται τους Αμερικανούς.

Μπορεί να συναντήσει κανείς στη χώρα σας ελληνικά ιστορικά μνημεία;

Έχουν απομείνει σημαντικά ευρήματα στην περιοχή, από την αρχαιότητα, όπως και από την ρωμαϊκή εποχή. Όμως, λόγω της ανόδου της στάθμης των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη έχουν καταστραφεί κάποια μνημεία. Ωστόσο, και οι βομβαρδισμοί επιτέλεσαν ένα ακόμα σημαντικό πλήγμα στην ιστορία του χώρου. Στη Βαβυλώνα μπορεί κανείς να παρατηρήσει πολλά κοινά με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Στο μουσείο της Βαγδάτης, κάθε φορά που το επισκέπτονται οι Έλληνες δείχνουν να ξαφνιάζονται όταν παρατηρούν τα αρχαία ευρήματα της περιοχής γιατί εντοπίζουν αρκετά κοινά στοιχεία με αυτά του δικού τους πολιτισμού.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΣ

3.800 π.Χ.: Γένεση και άνθηση του Σουμερικού πολιτισμού στην Κάτω Μεσοποταμία (Μεσοποταμία: Η περιοχή μεταξύ των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη).

3.000 π.Χ.: Άνοδος του Ακκαδικού πολιτισμού και αρμονική συγχώνευσή του με αυτόν των Σουμερίων.

1.900-1.600 π.Χ.: Ακμή της βαβυλωνιακής αυτοκρατορίας που φτάνει στην κορύφωσή της επί βασιλείας του Χαμουραπί.

Ως το 1450 π.Χ. ο βαβυλωνιακός πολιτισμός παρήκμαζε· και άλλοι λαοί γνωστοί ως Χουρρίτες, Κασσίτες και Μιτάννι μετανάστευσαν στην Μεσοποταμία και επέβαλαν την κυριαρχία τους.

Γύρω στα 1350 π.Χ. εδραιώνεται η Ασσυριακή αυτοκρατορία και κατακτά μεγάλες γεωγραφικές περιφέρειες της περιοχής.

625 π.Χ.: Ίδρυση της β' βαβυλωνιακής αυτοκρατορίας που ακμάζει κυρίως επί βασιλείας Ναβουχοδονόσορα (604-562 π.Χ.).

538 π.Χ.: Η Βαβυλώνα υποδουλώνεται στους Πέρσες.

331 π.Χ.: Κατάκτηση όλης της Μεσοποταμίας από τον Μέγα Αλέξανδρο. Εισαγωγή της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.

301 π.Χ.: Οι Σελευκίδες, επίγονοι και διάδοχοι του Αλεξάνδρου, αποκτούν τον έλεγχο της Μεσοποταμίας.

Κατά τον 2ον π.Χ. αιώνα: η Μεσοποταμία έγινε τμήμα της αυτοκρατορίας των Πάρθων, με συνέπεια την πολιτισμική παρακμή.

Έως τον 6ο μ.Χ. αιώνα: Αδιάκοποι και εξαντλητικοί πόλεμοι μεταξύ Περσών και Ρωμαίων και εν συνεχεία μεταξύ Περσών και Βυζαντινών. Η Μεσοποταμία κύριο θέατρο των συγκρούσεων.

641 μ.Χ.: Αρχή κατάρρευσης της αυτοκρατορίας των Σασσανιδών - Εξάπλωση των Αράβων προς τα ανατολικά.

642 μ.Χ. Μάχη του Νεχαβάντ - Συντριβή Σασσανιδών - Έλεγχος της δυτικής και κεντρικής Περσίας και της Μεσοποταμίας από τους Άραβες.

762 μ.Χ.: Ίδρυση της Βαγδάτης - Αρχή καλλιέργειας της λογοτεχνίας, της φιλολογίας και της ιστορίας - Αραβοϊσλαμικός πολιτισμός.

1258: Μογγολικές ορδές εισβάλλουν στην Μεσοποταμία και καταστρέφουν τις πόλεις και την ύπαιθρο.

1638: Αρχίζει η περίοδος της Τουρκοκρατίας. Οι Οθωμανοί Τούρκοι αποκτούν τον έλεγχο της Μεσοποταμίας.

1921: Ίδρύεται Ιρακινό βασίλειο, στα πλαίσια της διάλυσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, μετά την συνθήκη των Σεβρών. Δέκα χρόνια μετά, το βασίλειο του Ιράκ γίνεται δεκτό στην Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ).

1958: Το Ιράκ αυτοανακηρύσσεται Δημοκρατία.

1968: Το κόμμα Μπάαθ ανεβαίνει πραξικοπηματικά στην εξουσία.

1971: Το Ιράκ, υπό το νέο καθεστώς, κάνει φιλοσοβιετικό άνοιγμα και συνάπτει συνθήκες συνεργασίας και συμμαχίας με την Ε.Σ.Σ.Δ.

Αναφορά στο υπό ίδρυση κουρδικό κράτος Ο νέος νόμος για την κουρδική γλώσσα στην Τουρκία

Του Αλή Καρδούχου*

Σια μία ακόμη φορά, απαγορεύτηκε δια νόμου η διδασκαλία της κουρδικής γλώσσας στην Τουρκική επικράτεια.

Σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε από την Τουρκική Εθνοσυνέλευση και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της Κυβέρνησης, στις 20 Σεπτεμβρίου του 2002:

1. Τα κουρδόπουλα, στα δημοτικά σχολεία του Τουρκικού κράτους, δεν θα μπορούν να διδάσκονται την κουρδική γλώσσα αλλά μόνον την τουρκική!

2. Το ίδιο ισχύει και για τα γυμνάσια. Η μοναδική διαφορά που θεσπίστηκε για τα γυμνάσια είναι ότι κατά την διάρκεια των σχολικών διακοπών, θα επιτρέπεται στα παιδιά να παρακολουθούν ιδιαίτερα μαθήματα της κουρδικής γλώσσας, εφ' όσον ο γονέας υπογράψει ένα έντυπο στο οποίο θα δηλώνει πως αναλαμβάνει την ευθύνη.

3. Το ίδιο σκηνικό –σύμφωνα πάντα με τον νόμο– ισχύει και για τα Λύκεια. Μετά από την ηλικία των 18 ετών, κάποιος μπορεί να παρακολουθήσει μαθήματα εκμάθησης της κουρδικής γλώσσας σε ιδιωτικά σχολεία –εάν και εφ' όσον του έχει παραχωρηθεί ειδική άδεια από τις τουρκικές αρχές. Αυτά τα προγράμματα εκμάθησης της κουρδικής γλώσσας που επιτρέπεται να πραγματοποιούνται την θερινή περίοδο, καθορίζονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας της Τουρκίας.

Αλή Καρδούχου

Κουρδο-ελληνικοί Διάλογοι

Gotûbêjê destpêkê
Kurdî û Hellasî (Yewnanî)

συμπεριλαμβάνει
και την κουρδική γραμματική

Εκδόσεις ΓΟΡΔΙΟΣ
Αθήνα 2002

Κοντολογής, στο άμεσο και στο απώτερο μέλλον, οι γονείς ενδέχεται να μαρτυρήσουν στα χέρια των βασανιστών-ανακριτών της τουρκικής αστυνομίας επειδή θα έχουν υπογράψει ένα χαρτί-δήλωση, βάσει της οποίας ανέλαβαν αστική και ποινική ευθύνη επειδή το παιδί τους έκανε ιδιαίτερα μαθήματα κουρδικής γλώσσας! Πρέπει να επισημανθεί μετ' εμφάσεως ότι ήδη από τον καθορισμό της περιόδου των θερινών διακοπών ως μοναδικής επιτρεπόμενης για την διδασκαλία της κουρδικής, ουσιαστικά η τουρκική κυβέρνηση, απαγόρευσε την διδασκαλία αυτή! Πώς γίνεται αυτό; Απλούστατο: Οι Κούρδοι, ως αμιγώς αγροτικό και κτηνοτροφικό έθνος, αφιερώνουν τα καλοκαίρια τους στις κτηνοτροφικές και αγροτικές δραστηριότητες –από ηλικίας 7 ετών και άνω. Πώς λοιπόν ένα κουρδόπουλο θα μπορέσει την περίοδο του θέρους να αφιερωθεί στην εκμάθηση της μητρικής γλώσσας του αφού τα κοπάδια και οι αγροί θα περιμένουν τα χέρια του;

Οποία αντίφασις...! Εκείνοι που δεν γνωρίζουν την κουρδική καθορίζουν τι θα διδαχθούν οι Κούρδοι που επιθυμούν να μάθουν την γλώσσα τους. Αυτή λοιπόν τη μορφή και τον χαρακτήρα έχει ο νέος νόμος.

Η κουρδική γλώσσα την στιγμή που δεν θα διδάσκεται στα δημοτικά σχολεία και δευτεροβάθμιας (της φτώχειας και γενικότερα της αγροτικής και κτηνοτροφικής μορφής της κοινωνίας), ελάχιστοι μαθητές, πηγαίνουν στο λύκειο. Το δημοτικό που είναι υποχρεωτικό είναι στην τουρκική γλώσσα και οκταετές. Επιπροσθέτως, σημειώνω πως αυτός ο νόμος μπορεί να ονομαστεί κάλλιστα ως «νόμος της λευκής γενοκτονίας» εφ' όσον υποδεικνύει και επιβάλλει την Τουρκική σαν «μοναδική γλώσσα της εκπαίδευσης στην τουρκική επικράτεια». Άλλωστε, και στο παρελθόν (δεκαετίες '20 και '30) οι νόμοι της λευκής γενοκτονίας που σχεδίασε, ψήφισε και εκτέλεσε ο Κεμάλ, είχαν βαφτιστεί... «μεταρρυθμίσεις». Η τραγωδία διαιωνίζεται και θα κλιμακώνεται ες αεί εάν όλοι εμείς δεν φροντίσουμε για την κάθαρσή της.

Ζήτημα Μοσούλης

Μετά την ανακωχή του Μούδρου (17/30 Οκτωβρίου 1918) οι Οθωμανοί εκκένωσαν την κουρδική πόλη Μοσούλη και οι Εγγλέζοι την κατέλαβαν.

Η Συνθήκη των Σεβρών (άρθρο 64) έδωσε την Μοσούλη και το Κιρκούκ στους Κούρδους, οι οποίοι μέσα σε ένα χρόνο θα έφτιαχναν αυτόνομο Κουρδιστάν. «Ο Αγώνας» των Τούρκων για να επαναπροσαρτήσουν την κουρδική πόλη Μοσούλη ήταν και είναι ταυτόχρονα, ο αγώνας εξόντωσης των Κούρδων.

* Ιστορικός - Συγγραφέας.

Çarşamba
22 Mayıs 2002

Terörist ismi davasına ret

Diyarbakır'da kadın hâkim Şirvan Ertekin, "Berivan", "Zilan", "Rojda" gibi isimlerin düzeltilmesine gerek olmadığına karar verdi

FARUK BALIKÇI Diyarbakır DHA

Diyarbakır Dicle'de PKK'lı teröristlerin kod isimlerini taşıdıkları gerekçesiyle 23 çocuğun nüfus kaydının düzeltilmesi için açılan dava reddedildi. Mahkeme Başkanı kadın hâkim Şirvan

Τα τρία ονόματα που δόθηκαν σε κουρδόπουλα απ' τους γονείς τους. Τα τουρκικά δικαστήρια και οι εφημερίδες τα παρουσιάζουν ως «τρομοκρατικά ονόματα». Zilan: αρχαίο όνομα περιοχής, σημαίνει άνεμος, Rodja: λιακάδα, Berivan: Κορίτσι που αρμέγει ή «η όμορφη της πεδιάδας» (22.05.2002 Εφ. Milliyet)

Εξ αιτίας πλούσιων αποθεμάτων πετρελαίων η πόλη αυτή έγινε μήλο της Έριδος μεταξύ Κεμαλικής Τουρκίας και Αγγλίας.

Το ζήτημα της Μοσούλης δεν λύθηκε ούτε στη Λωζάννη, δεν έγινε καν λόγος για την κουρδική αυτονομία. Οι δύο πλευρές -Αγγλία και Τουρκία- συμφώνησαν να επιλύσουν το θέμα αυτό κατόπιν διαλόγου μεταξύ τους.

Στις 19 Μαΐου του 1924 στην Κωνσταντινούπολη άρχισαν οι συνομιλίες μεταξύ τους, αλλά δεν τα βρήκαν. Γι' αυτό μετέφεραν το θέμα στην Κοινωνία των Εθνών. Στις 6 Αυγούστου ξεκίνησαν οι νέες συνομιλίες. Την άλλη μέρα (δηλ. 7 Αυγούστου), σύμφωνα με αρχείο του τουρκικού Γενικού Επιτελείου Στρατού ξεκινάει το ξεριζωμά των Νεστοριανών. Με τη σκέψη ότι θα τους εκμεταλλευτεί η Αγγλία έπρεπε να ξεριζωθεί ολοκληρωτικά η Νεστοριανική μειονότητα που ζούσε στην τουρκική επι-

Suç olduğunu bilmiyorduk
İstanbul 4 No'lu DGM'de hâkim önüne çıkan Hüsnâ Tosun, Hayriye Ekinci, Huri Doğan, Yüksel Doğan, Hadire Şen, Hatice Gazioğlu, Saniye Ekinci, Fehime Akdağ ve Neise Akdağ, yaptıklarının suç olduğunu bilmediklerini iddia ettiler.

Επειδή υπέγραψαν την αίτηση για την διδασκαλία της κουρδικής γλώσσας, 9 κατηγορούμενες γυναίκες δικάζονται (26.07.02 - Εφημ. Hürriyet).

κράτεια, ώστε να μη βγει καμία απόφαση που να θίγει τα Τουρκικά συμφέροντα.

«Στην Κοινωνία των Εθνών κατά τη διάρκεια των συζητήσεων περί του θέματος της Μοσούλης για να αποτρέψουμε τις βλέψεις των Αγγλων πρέπει να καταληφθεί η περιοχή των Νεστοριανών από τον Τουρκικό Στρατό, και να διωχθούν (οι Νεστοριανοί) από τον νομό του Χακκάρι». (Οι κουρδικές εξεγέρσεις στα αρχεία του Γενικού Επιτελείου Τουρκικού Στρατού σελ. 46).

Στις 4 Σεπτ. 1924, τέσσερις Κούρδοι Αξιωματικοί με 351 άντρες συνολικά, 10 αυτόματα πολυβόλα και 380 τουφέκια λιποτάκτησαν αντιδρώντας στη σφαγή των Νεστοριανών παίρνοντας μαζί τους 800 κιλά σιτάρι από την αποθήκη του τουρκικού στρατού. (Βλ. στο παραπάνω βιβλίο, σελ. 71).

Ο Κούρδος βουλευτής της πόλης Μπίτλις Γιουσούφ Ζιά παρότρυνε τους Κούρδους στρατιώτες να αλλάξουν στρατόπεδο, εισχωρώντας στην Χριστιανική πλευρά. Γι αυτήν την πράξη του δικάστηκε από τουρκικό στρατιωτικό δικαστήριο και καταδικάστηκε σε θάνατο, όπου και εκτελέστηκε.

Οι τουρκικές απόψεις το 1923 ήταν οι εξής:

«Ο Νομός της Μοσούλης έχει το 66% του πληθυσμού (δηλαδή πλειονοψηφία) να είναι Τούρκοι και Κούρδοι, οι οποίοι έχοντας κοινό πεπρωμένο, έχουν δέσει τη μοίρα τους στη Μικρά Ασία και συγκαταβαίνουν μαζί τη χώρα». (Βλ. στο παραπάνω βιβλίο σελ. 37).

Η Τουρκία για λόγους τακτικής έβλεπε το ζήτημα της Μοσούλης ως ζήτημα κοινό μεταξύ Τούρκων και Κούρδων. Δεν είχε σκοπό να δημιουργήσει καμία δυσκολία στους Εγγλέζους από άποψη οικονομικών συμφερόντων. «Η Τουρκία ήταν έτοιμη να εξασφαλίσει τα πάντα, όπως την ασφάλεια της μεταφοράς των πετρελαίων στο λιμάνι της Αλεξανδρέττας για να εκμεταλλευτεί τις πετρελαιοπηγές της Μοσούλης η Αγγλία. Η Τουρκία πρότεινε στους Άγγλους και την εκμετάλλευση των μετάλλων στην περιοχή. Πρότεινε, επίσης, να δώσει τα προνόμια και την τουρκική επικράτεια, όπως της κατασκευής σιδηροδρομικής γραμμής Σαμψούντας-Σεβάστεια-Ντιαμπκίρ*» [(δηλ. από τον Πόντο έως την Πρωτεύουσα του Κουρδιστάν) όπου παραπάνω, σελ. 39]. Η Τουρκία ήθελε να εκμεταλλευτεί την πλειονότητα των Κούρδων για να αρπάξει την περιοχή γι' αυτό συνέχεια τονίζει την «αδελφοσύνη» των δύο εθνών «που ένωσαν τα πεπρωμένα τους», την «κοινή καταγωγή», ότι «συγκυβερνούν μαζί». Ο Ινονού ισχυρίστηκε ότι έχει «κουρδική καταγωγή», γεγονός που, εκτός από μερικούς Έλληνες, δεν πίστεψε κανείς μέχρι σήμερα.

Η Τουρκία ανήκε στους Τούρκους και Κούρδους μαζί και ό,τι ανήκε στους Κούρδους αυτόματα ανήκε και στην Τουρκία. Τονίζοντας αδελφοσύνη των Κούρδων και Τούρκων προσπαθούσε να αποκλείσει τη συμμαχία Αγγλίας με τους Κούρδους. «Ξεχάστε τους» έλεγε, «είμαστε μαζί».

Σε λίγο (11 Φεβρουαρίου του 1925) ξεκίνησε η εξέγερση των Κούρδων υπό την ηγεσία του Σείχ Σαϊδ. Αυτό έπαιξε μοιραίο ρόλο για την ισοπέδωση της τουρκικής τακτικής, η οποία προπαγάνδιζε ότι «οι Κούρδοι θέλουν την Τουρκία» και ότι «οι

Κούρδοι προτιμούν τους Τούρκους, άρα πρέπει να παραχωρηθεί η πόλη Μοσούλη στην Τουρκία».

Η εξέγερση των Κούρδων έπαιξε καθοριστικό ρόλο ώστε να δοθεί τελικά στις 16 Δεκεμβρίου του 1925 η Μοσούλη στην αγγλική επιρροή, δηλ. στο Ιράκ. Μετά από αυτό ξεκινάει στην τουρκική επικράτεια η γενοκτονία των Κούρδων και έντονες διεκδικήσεις της συριακής πόλης Αλεξανδρέττας.

Γιατί διεκδίκησαν την Αλεξανδρέττα

Η Αλεξανδρέττα ήταν μοναδικό λιμάνι για την έξοδο των πετρελαίων της Μοσούλης· όποιος είχε τη Μοσούλη είχε ανάγκη αυτόν που κατείχε την Αλεξανδρέττα. Ταυτόχρονα, σχεδίαζαν μια Τουρκία να έχει εξοντώσει τις άλλες μειονότητες.

Εδώ γινόμαστε μάρτυρες της έντονης εμμονής πονηρών σχεδίων μακροχρόνιων, φαντασιωδών διεκδικήσεων της τουρκικής ηγεσίας, που σχεδιάζει μια Τουρκία απαλλαγμένη από όλους τους μη Τούρκους και που ταυτόχρονα θα κατείχε το σημαντικό λιμάνι της Αλεξανδρέττας παίρνοντας με αυτόν τον τρόπο μερίδιο από το μαύρο χρυσό της Μοσούλης. Τελικά, κατάφερε να προσαρτήσει την Αλεξανδρέττα μετά από περίπου 14 χρόνια στις 29 Ιουνίου 1939.

Στις συνομιλίες της Λωζάννης η Αγγλία και η Τουρκία συμφωνούσαν μόνο σε δύο σημεία:

α) Η πλειοψηφία του πληθυσμού της Μοσούλης είναι Κούρδοι, και

β) να μη δοθεί η Μοσούλη στους Κούρδους.

Οι Τούρκοι έτρεμαν στη σκέψη ότι «οι Άγγλοι θα επιτύγχαναν μία συμμαχία Κούρδων και Αρμενίων», (όπου παραπάνω, σελ. 47) γι' αυτό χρησιμοποίησαν την κατάλληλη προπαγάνδα ώστε να την εμποδίσουν.

Πίστευαν ότι οι Αρμένιοι και οι Ασσύριοι είναι συνεργάτες των Ρώσων και ότι οι πλούσιοι Αρμένιοι θα διαμόρφωναν τη ρωσική πολιτική της περιοχής.

Η Τουρκία ήθελε μόνο τα εδάφη και την διοίκηση της περιοχής.

Το 1924 τα έγγραφα του Γενικού Επιτελείου του τουρκικού Στρατού εξηγούν και τους στόχους των Άγγλων:

«Στο μέλλον για να μπορούν να διαμελίσουν και να παρέμβουν στα εσωτερικά της Τουρκίας οι Άγγλοι πρέπει να ελέγχουν μια μεγάλη μερίδα των Κούρδων. Με αφορμή την προστασία της μειονότητας των Κούρδων, ο αγγλικός στρατός σκοπεύει να παραμείνει μόνιμα στο Ιράκ. Η Τουρκία σ' αυτό αντιπρότεινε να παραχωρηθούν στην Τουρκία τα εδάφη όπου υπήρχε πλειοψηφία Τούρκων και Κούρδων, ενώ εκεί όπου πλειοψηφούν οι Άραβες κάτοικοι, τα εδάφη θα παρέμεναν στο Ιράκ». (Όπου παραπάνω, σελ. 39).

Το 1924 η Κοινωνία των Εθνών (Κ.Τ.Ε.) ανέθεσε σε εκπροσώπους τριών κρατών, που δεν είχαν συμμετάσχει στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, να διερευνήσουν την προτίμηση του λαού της Μοσούλης προς την τουρκική ή την αγγλική επιρροή.

Το πόρισμα των εκπροσώπων φανέρωσε τις διαθέσεις της πλειονότητας των κατοίκων της περιοχής για ίδρυση αυτόνομου κράτους, του Κουρδιστάν.

Το πόρισμα αυτό έμεινε στο αρχείο του Κ.Τ.Ε. αδιαφορώντας για τη βούληση της πλειονότητας του λαού της Μοσούλης.

Τότε, δηλ. το 1924, τα πολιτικά σχέδια της Τουρκίας όσον αφορά στο Ιράν ήταν τα εξής:

«Στο Ιράν πρέπει να ασκηθεί πίεση για να εξασφαλισθεί συνεργασία. Ο τρόπος πίεσης είναι

α) να αποκλεισθεί το απ' ευθείας πέρασμα (να κλείσουν τα σύνορα), και

Η διδασκαλία της κουρδικής γλώσσας απαγορεύεται στα κουρδόπουλα, αλλά για να εκτουρκισθούν ακόμα και στα βουνά εγκαινίασαν «σχολή τσαντίρι» τουρκικής γλώσσας για νομάδες (27.05.02 Εφημ. Radical).

FOTOĞRAE: ÖZGÜR AYAYOĞIN/AA

Çadır okulda eğitim uzadı

Siirt - 'Mehmediyan' ve 'Soran' adlı göçebe aşiretleri ikna ederek başka yaylalara gitme süresini geciktiren Siirt Milli Eğitim Müdürü Şemsaddin Görgülü, 11 'çadır okul'daki eğitimin bir ay uzamasını sağladı. Görgülü, 'Aşiretlerin kaldığı bölgede 300'e yakın çocuğa eğitim veriyoruz. Bu okullardaki eğitim süresi, aşiretin yaz nedeniyle göçmesi sonucu 10-15 Mayıs arasında sona erecekti. Ailelerle birebir görüşerek, onları oldukları bölgelerde bir ay daha kalmaya ikna ettik. 'Çadır okul'larda eğitim, diğer okullarla aynı sürede sona erecek' dedi. (aa)

Κούρδισσα με παραδοσιακή ενδυμασία στην περιοχή Ντερσίμ.

β) ο Κούρδος φύλαρχος Σίμκο να σταλεί με παράνομο τρόπο στο Ιράν, έτσι ώστε να διαλύσει τους συσσωρευμένους Αρμένιους και Νεστοριανούς και να δημιουργήσει στο Ιράν επιπρόσθετα εσωτερικά προβλήματα. Γύρω από τον Σίμκο πρέπει να δημιουργηθεί ένας τουρκικός στρατός με πολιτική ενδυμασία, ο οποίος σε καμία περίπτωση δεν θα φανέρωνε την στρατιωτική του ταυτότητα. Ένα σημαντικό όφελος αυτού του τρόπου χειρισμού του φύλαρχου Σίμκο είναι ότι στην Κοινωνία των Εθνών δεν θα μπορούσε ποτέ να κατηγορηθεί ο στρατός της Τουρκίας αλλά θα είχε δημιουργηθεί η εντύπωση ότι το γεγονός συνέβη από απλούς πολίτες και τον Κούρδο φύλαρχο». Μ' αυτόν τον τρόπο χρησιμοποιήθηκε ο Τοπάλ Οσμάν από τον Κεμάλ (όπου παραπάνω, σελ. 43).

Εποχή Οζάλ

Ο Οζάλ δήλωνε ότι ήταν γνώστης και άριστος μελετητής της κεμαλικής πολιτικής της εποχής 1923-25, υιοθετούσε αυτή την πολιτική και έλεγε ότι υπάρχουν «Κούρδοι». Δεχόταν να συνομιλήσει με τους ηγέτες των Κούρδων του Ιράκ. Αυτό ενόχλησε τον Ντεμιρέλ, ο οποίος τον θεωρούσε προδότη (τουρκικές εφημερίδες 19 Μαρτίου 1991).

Αλλά ο σκοπός του Οζάλ ήταν, σαν πρώτο βήμα να αποκόψει νόμιμα τους Κούρδους του Ιράκ από το κράτος του Ιράκ και αργότερα να τους προσαρτήσει.

Αυτή η πολιτική παρερμηνεύτηκε ακόμη και από τους Κούρδους –και μάλιστα από τον ίδιο τον Οτζαλάν. Ο ίδιος ο Οζάλ όταν μιλούσε με τους αξιωματικούς του τουρκικού στρατού έλεγε «είμαι γεράκι». Ενώ όταν μιλούσε με Κούρδους έλεγε «η γιαγιά μου είναι Κούρδισσα».

Αυτή η πολιτική ήταν πανομοιότυπη με την πολιτική του Κεμάλ. Με γελαστό πρόσωπο χρησιμοποιούσε τους Κούρδους και τους ξεγελούσε.

Σημειώνουμε και μια άλλη επιτυχία του Οζάλ. Εμπόδισε με επιτυχία την ένωση των Κούρδων της Τουρκίας με τους Κούρδους του Ιράκ. Αφ' ενός έστειλε αξιωματικούς για να συνομιλήσει με τον Οτζαλάν και αφ' ετέρου δεχόταν τον Μπαρζανί και τον Ταλαμπάνι. Το 1992 ο Οζάλ δέχτηκε επανειλημμένα τους 2 ηγέτες.

Αυτόνομη Κουρδική Περιφέρεια*

Μετά από τον Περσοϊρακινό πόλεμο στις 4 Οκτωβρίου 1992, στο Ιράκ ιδρύθηκε Κουρδική Αυτόνομη Περιφέρεια. Μερικοί από τους Τούρκους πολιτικούς αντέδρασαν έντονα σ' αυτά τα επικίνδυνα παιχνίδια του Οζάλ με τους Κούρδους. Την επόμενη μέρα (δηλ. 5 Οκτωβρίου) το PKK, αντί να βοηθήσει, κήρυξε τον πόλεμο εναντίον των Κούρδων του Ιράκ.

Σήμερα, η Τουρκία επανέρχεται στην πολιτική του Οζάλ. Με τη διαφορά ότι η σημερινή ηγεσία βασίζεται στην τουρκμενική μειονότητα της περιοχής. Συνάπτει ειρήνη προς Δυσμάς (Ελλάδα) και εσωτερικά με τους Κούρδους της Τουρκίας, για να ασχοληθεί απερίσπαστη με τους Κούρδους του Ιράκ. Στο μέλλον όμως, σκοπεύει να ξαναγυρίσει προς Δυσμάς ισχυρότερη, αφού αποκτήσει τις πετρελαιοπηγές του Βορείου Ιράκ, δηλαδή των Κούρδων. Ο διάλογος με τους Κούρδους του Ιράκ εγκαταλείπεται ώστε να υπάρξει η μελλοντική αφορμή παρέμβασης με το πρόσχημα της προστασίας της Τουρκμενικής μειονότητας.

Η Τουρκία, για να επεκταθεί στο Ιρακινό Κουρδιστάν και στις πετρελαιοπηγές του, ήδη από την εποχή του Περσοϊρακινού πολέμου προσπαθεί να δημιουργήσει τουρκμενική μειονότητα στις κουρδικές περιοχές, δηλαδή στο Βόρειο Ιράκ (στην Κουρδική Αυτόνομη Περιφέρεια). Ο στόχος είναι η Τουρκία να βασιστεί επάνω σ' αυτή την μειονότητα, δημιουργώντας ένα ψευδοεθνολογικό προγεφύρωμα το οποίο θα ισχυρίζεται ότι καταπιέζεται από τους Κούρδους. Έτσι θα νομίζει ότι νομιμοποιείται για να παρέμβει δυναμικά στο μέλλον... Τότε όμως οι Κούρδοι του Ιράκ θα μπορέσουν κάλλιστα να ανταπαντήσουν στους Τούρκους: «Εσείς δεν δικαιούστε να ομιλείτε για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αφού στην Τουρκία υπάρχουν 22 εκατομμύρια Κούρδοι αδελφοί μας οι οποίοι δεν μπορούν να μάθουν την μητρική τους γλώσσα».

Βάσει των ανωτέρω, μπορούμε άνετα να συνειδητοποιήσουμε την δολιότητα και τη βρώμικη σκοπιμότητα της ψήφισης του νόμου για την δήθεν «απελευθέρωση» της κουρδικής γλώσσας. Το τουρκικό πολιτικό και στρατιωτικοοικονομικό σύ-

* Στις 11 Μαρτίου του 1970 μεταξύ του Κούρδου ηγέτη Μ. Μπαρζανί και του Σαντάμ Χουσεϊν υπεγράφη συμφωνία αναγνώρισης αυτόνομου Κουρδιστάν στο Βόρειο Ιράκ.

Εκεί καθορίστηκαν και τα σύνορα του Ιρακινού Κουρδιστάν. Αυτά απαρτίζονται από τους εξής νομούς. Σουλείμανιέ, Ερμπίλ, Κιρκούκ, Μοσούλη.

μπλεγμα θέλει να πείσει την παγκόσμια κοινή γνώμη ότι «κάτι άλλαξε» στην Τουρκία υπέρ των Κούρδων ενώ στην ουσία, ο νόμος που ψηφίστηκε στις 20 Σεπτεμβρίου του 2002 νομιμοποίησε την απαγόρευση της κουρδικής γλώσσας. Τοιουτοτρόπως, η μονίμως επεκτατική Τουρκία θα μπορεί να παρέμβει στο εσωτερικό του (μελλοντικού) κουρδικού κράτους στο Βόρειο Ιράκ.

Παραθέτουμε ένα απόσπασμα από το έγκυρο στρατιωτικό περιοδικό των Τούρκων «Εθνική Στρατηγική» (τεύχος 16, Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2001).

«Πρέπει να υπολογισθεί η ψυχολογική επίδραση της δημιουργίας ενός κουρδικού κράτους με πληθυσμό 2.500.000-3.000.000 Κούρδων στο Β. Ιράκ στους Κούρδους που ζουν εντός της Τουρκικής Δημοκρατίας. Επίσης, να τονισθεί ότι στην περιοχή της έκτακτης ανάγκης (Τουρκοκρατούμενο Κουρδιστάν) ο γυναικείος πληθυσμός ομιλεί μόνο κουρδικά (δεν γνωρίζει την τουρκική).

Οι απαιτήσεις για την ίδρυση κουρδικής τηλεόρασης και ραδιοφώνου και εκμάθησης κουρδικής γλώσσας πρέπει να παρακολουθήθηκαν από κοντά με μεγάλη προσοχή. Σ' αυτά τα θέματα δεν επιτρέπεται η υποχώρηση».

Η ψευδοαπελευθέρωση της κουρδικής γλώσσας είναι αποτέλεσμα αυτής της γενικότερης τουρκικής πολιτικής. Δεν θα είχε κανένα αποτέλεσμα και κανένας δεν θα είχε πεισθεί εάν η ηγεσία της ΡΚΚ δεν είχε συνεργασθεί με το τουρκικό κράτος.

Μετά από τον σχηματισμό του Κοινοβουλίου της Κουρδικής Αυτόνομης Περιοχής στο Β. Ιράκ (4 Οκτωβρίου 2002), την ίδια μέρα ο Οσμάν Οτζαλάν δήλωσε ότι το κοινοβούλιο δεν είναι δημοκρατικό λόγω έλλειψης εκπροσώπησης των Τουρκμένων!!! (5 Οκτωβρίου 2002, εφημερίδα Οζγκιούρ Πολίτικα). Ως εκ τούτου, είναι φανερό ότι η Τουρκία κατάφερε να συμμαχήσει με την σταλινική ηγεσία των Κούρδων της Τουρκίας, την στιγμή που οι περισσότεροι Κούρδοι της Τουρκίας θεωρούσαν το γεγονός -της ίδρυσης τους κοινοβουλίου- ως εθνική εορτή.

Εδώ, αξίζει να σημειωθεί ένα απόσπασμα από το τουρκικό στρατιωτικό περιοδικό που εκφράζει τη θέση της τουρκικής ηγεσίας.

«Η Αμερική κατ' επανάληψη εκφράζει ότι σέβεται την εδαφική ακεραιότητα του Ιράκ, παρά ταύτα, παρατηρείται ότι επιθυμεί να συγκροτήσει ένα αντίπαλο μέτωπο στο Σαντάμ και ακολούθως να

Kürtçe seçim propagandası yasak

Yüksek Seçim Kurulu, seçim yasaklarını Resmi Gazete'de yayımladı. Türkçe'den başka bir dille seçim propagandası ve yayını yapılamayacak. El ilanlarına bayrak ve dini ibare basılamayacak. ■ 11'de

Γραπτός ή προφορικός απαγορεύθηκε ο προεκλογικός λόγος στην κουρδική γλώσσα (11.08.2002, Εφημ. Hürriyet).

3

14-01-02

AYDINLANMA

EMRE KONGAR

Diş Politikada Ecevit'e Destek Vermeliyiz

1976 ve 1977 yıllarında Ecevit'le çok yakın çalıştım.

Ankara'da Çankaya'da, Göreme sokakta tutulan bir dairede, Cahit Kayra'nın eşgüdümünde, çekirdeğini Gündüz Ökçün, Bilsay Kuruç, Uğur ve Sevil Korum, Vural Güçsavaş ve benim oluşturduğum bir grup ile birlikte, Bülent Bey'in başkanlığında hem CHP'nin yeni programını yazdık, hem de iktidara gelince atılacak ivedi adımların gündemini oluşturduk.

Απόσπασμα της εφημερίδας Τζουμχουριέτ, 14/01/2002, σελίδα 3, άρθρο του Προέδρου ελληνοτουρκικής «φιλίας» Εμρέ Κονγκάρ. Τίτλος: «Πρέπει να υποστηρίξουμε τον Ετσεβίτ στην Εξωτερική Πολιτική». Χαρακτηριστική των προθέσεων του Προέδρου της ελληνοτουρκικής «φιλίας» είναι η πρώτη πρόταση του άρθρου, η οποία λέει: «Βρισκόμουν και δούλεψα πολύ κοντά στον Ετσεβίτ τα έτη 1976 και 1977»· συνεχίζοντας, ο ίδιος γράφει παρακάτω: «τότε, ο Ετζεβίτ, εγώ και άλλα 6 άτομα στην Άγκυρα σέ ένα νοικιασμένο διαμέρισμα γράψαμε το νέο πρόγραμμα του Λαϊκού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος (Πρόεδρος ήταν ο Ετζεβίτ), όπου καθορίσαμε τα πρώτα βήματα που έπρεπε να κάνει όταν θα έρθει στην εξουσία». Σχολίο μας: Ε, ρε μπαγάσα, γι' αυτό έγινες Πρόεδρος της επιτροπής ελληνοτουρκικής «φιλίας»;

τον αποδυναμώνει διαμελίζοντας το Ιράκ, με συνέπεια να ιδρυθεί ένα μικρό κουρδικό κράτος.

Αυτή η κατάσταση επηρεάζει σημαντικά την Τουρκία και έχει αρνητική επίδραση στην εδαφική της ακεραιότητα. Επίσης, εκθέτει σε κίνδυνο και την ύπαρξη των Τουρκμένων στην περιοχή του Κιρκούκ και της Μοσούλης.

Με τις πιέσεις που θα ασκηθούν στους Τουρκμένους θα παρεμποδιστεί η συνέχεια ύπαρξής τους στην περιοχή».

Οι Κούρδοι -που ήταν τα θύματα των χημικών όπλων του Σαντάμ- αυτήν την επέμβαση της Αμερικής που γίνεται αιτία να ιδρυθεί ένα κουρδικό κράτος την αξιολογούν ως μια δεύτερη απόβαση της Νορμανδίας, όπως επίσης και ως μία τιμωρία στον Χίτλερ της περιοχής.

* Η ελληνική πόλη Άμιδα

«Πόσο αποδοτικές είναι οι διαρθρωτικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης;»

Του Σταύρου Ροδοκανάκη*

1. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Κοινότητας και το Ταμείο Συνοχής

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) με ξεχωριστά Τμήματα Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) είναι τα τρία κύρια Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Τμήμα Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ, που ιδρύθηκε το 1964, και τα άλλα δύο Ταμεία που ιδρύθηκαν το 1958 και το 1975 αντίστοιχα, αποτελούν τα Διαρθρωτικά Ταμεία και σκοπό έχουν την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μεταξύ των κρατών-μελών. Οι κύριες αναθεωρήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων έλαβαν χώρα το 1988, 1993 και 1999.

Το Χρηματοδοτικό Μέσο για τον Προσανατολισμό της Αλιείας (ΧΜΠΑ), που θα βοηθήσει στην αναδιάρθρωση του αλιευτικού κλάδου, προστέθηκε στα τρία παραδοσιακά Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Τμήμα Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ) το 1993.

Τέλος, το Ταμείο Συνοχής, που ιδρύθηκε το 1993, χρηματοδοτεί έργα στα πεδία του περιβάλλοντος (50% συμμετοχή στο συνολικό κόστος) και των διευρωπαϊκών δικτύων όσον αφορά στις υποδομές του τομέα των μεταφορών (50% συμμετοχή στη δαπάνη - CEC, 1997). Όπως τα Διαρθρωτικά Ταμεία, έτσι και το Ταμείο Συνοχής έχει σκοπό τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισορροπιών μέσα στην Κοινότητα.

2. Η αποτελεσματικότητα της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής: σύγκλιση ή απόκλιση;

Παρά το γεγονός ότι δεν μπορούμε να βασισθούμε τελείως στις μετρήσεις του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ειδικά στη Νότια Ευρώπη, όπου η παραοικονομία παίζει σημαντικό ρόλο, κυρίως σε περιόδους

**Οι Έλληνες αγρότες είναι πολύ
αμφίβολο εάν τελικά ευνοηθούν,
όχι μόνο διότι δεν επένδυσαν
παραγωγικά τις χρηματικές
ενισχύσεις αλλά και διότι η ΚΑΠ
ήταν ανέκαθεν προσανατολισμένη
στα συμφέροντα των αγροτών της
Βόρειας Ευρώπης.**

οικονομικής κρίσης), αποτελούν παρ' όλ' αυτά μία χρήσιμη προσέγγιση για τις αυξανόμενες ανισοροπίες μεταξύ των βορειοδυτικών και νότιων περιφερειών της Ευρώπης.

Μετά από μία σύντομη περίοδο σύγκλισης που διήρκησε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970, οι ανισότητες ανάμεσα στα κράτη-μέλη και στις περιφέρειες αυξήθηκαν σημαντικά και επέστρεψαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990 στα επίπεδα της αρχής του 1970 (CEC, 1991).

Στην Πρώτη Έκθεση (First Report) για την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δέχεται τώρα, ότι τη δεκαετία του 1990, η οικονομική και κοινωνική συνοχή μέσα στα περισσότερα κράτη-μέλη παρουσίασε αναστροφή (CEC, 1996: 49).

Επί πλέον, σύμφωνα με τους Graham και Hart (1999), παρά την ύπαρξη μεγαλύτερης πολυπλοκότητας στον χάρτη των περιφερειακών ανισορροπιών, τα κύρια χωρικά (spatial) διαρθρωτικά χαρακτηριστικά μεταξύ κέντρου και περιφέρειας (core-periphery) στην Ευρωπαϊκή Ένωση τη δεκαετία του 1990, διαφέρουν πολύ λίγο απ' αυτά που επισημάνθηκαν σχεδόν 30 χρόνια πριν, στην πρώτη διεύρυνση (το 1973).

Η εμπειρική εκτίμηση της σύγκλισης είναι αντιφατική. Το μεγαλύτερο μέρος της διχογνωμίας επικεντρώνεται γύρω από το επίπεδο της σύγκλισης, π.χ. μεταξύ περιφερειών ή μεταξύ χωρών. Και στις δύο περιπτώσεις, οι πιο εμπεριστατωμένες αναλύσεις περί συγκλίσεως εστιάζονται σε οικονομικά φαινόμενα, αγνοώντας τα κοινωνικά φαινόμενα και τα φαινόμενα που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής (Giannias et al., 1999).

Το κύριο πρόβλημα βρίσκεται στο δίλημμα, ότι κατά τη διάρκεια τριών δεκαετιών (1965-1995), η διαδικασία της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης παρουσίασε ενδείξεις τάσεων, σε περιφερειακό επίπεδο, τόσο απόκλισης όσο και σύγκλισης (Molle και Boeckhout, 1995). Αυτό οδήγησε ορισμένους σχολιαστές, να μιλήσουν για συνεχείς περιόδους απόκλισης και σύγκλισης (όπως π.χ. οι Barro και Sala-i-Martin, 1991).

Άλλοι πάλι, προτιμούν να εξηγούν τις τάσεις αυτές, χρησιμοποιώντας ένα πλαίσιο, το οποίο ουσιαστικά αποδέχεται τη δυνατότητα ταυτόχρονων διαδικασιών σύγκλισης και απόκλισης σε διαφορετικές περιοχές (συγκριτικά) στη διάρκεια των (ιδίων χρονικών περιόδων (Boltho και Holtham, 1992; Dunford, 1993; Dunford και Hudson, 1996).

* London School of Economics, UK Department of Geography and Environment

Είναι αξιοσημείωτο, ότι όχι μόνο ήδη ισχυρές περιφερειακές οικονομίες γίνονται ισχυρότερες και οι αδύναμες ασθενέστερες, αλλά νέες δυναμικές περιφέρειες κάνουν την εμφάνισή τους και περιπλέκουν ακόμη περισσότερο μία ήδη νεφελώδη χωρική (spatial) διάρθρωση, όπως π.χ. οι ιταλικές Friuli Venezia-Giulia και Lazio.

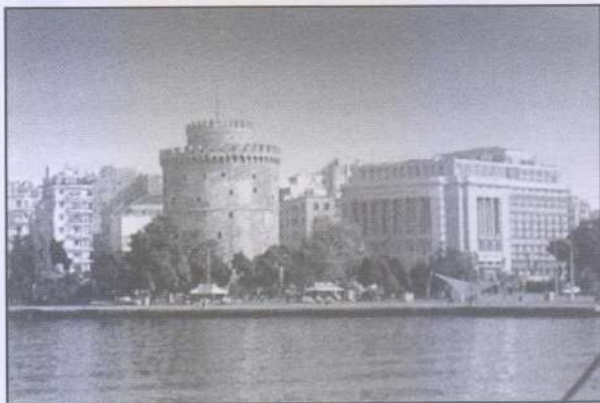
Είναι εξαιρετικά δύσκολο, να αναλύσουμε ικανοποιητικά την επιτευχθείσα πρόοδο, στην πορεία για μεγαλύτερη κοινωνική και οικονομική συνοχή μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διότι η διαδικασία της ολοκλήρωσης δημιουργεί εντάσεις στην πολιτική οικονομία.

3. Η αποτελεσματικότητα των πολιτικών σύγκλισης

Το ΕΤΠΑ δεν ήταν ποτέ σε θέση να συνεισφέρει ουσιαστικά στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων μέσα στην Κοινότητα, λόγω της ανεπάρκειας των χρηματικών του πόρων. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία αντιπροσωπεύουν ένα μικρό ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού της Ένωσης. Η επίδραση της Κοινοτικής χρηματοδότησης για την περιφερειακή ανάπτυξη είναι σημαντικά μικρότερη σε σύγκριση με την αντίστοιχη εθνική χρηματοδότηση πολλών κρατών-μελών, παρά τη μικρή αύξηση που υπάρχει σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι αξιοσημείωτο, ότι στα μέσα της δεκαετίας του 1990, το μέγεθος των Διαρθρωτικών Ταμείων ήταν ίσο με το 0,12% του ΑΕΠ των πλούσιων χωρών της Ένωσης (Μητσός, 1994), ενώ η οικονομική βοήθεια μέσω του σχεδίου Marshall (1948-51) για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν ίση με το 1% του αμερικανικού ΑΕΠ κάθε χρόνο (Martin, 1998). Ακόμη, οι Βρυξέλλες, δεν έχουν τα μέσα, για να εκτιμήσουν την επίπτωση ανά κράτος της ανάλυσης κόστους-ωφέλειας.

Αρκετοί επικρίνουν το όριο του 75% (του μέσου Κοινοτικού ΑΕΠ), διότι ορισμένες περιφέρειες οριακά πλουσιότερες απ' αυτό το επίπεδο εξαιρούνται επίσης, παρ' ότι χρειάζονται οικονομική βοήθεια.

Οι κριτικές εναντίον των Κανονισμών (Regulations) της πρώτης και δεύτερης αναθεώρησης των Διαρθρωτικών Ταμείων τονίζουν επίσης, ότι τα

Θεσσαλονίκη, ο σημαντικότερος εμπορικός λιμένας των Βαλκανίων.

Καλύτερη ποιότητα στον τομέα των μεταφορών, σημαίνει ευκολότερη πρόσβαση των εξαγόμενων προϊόντων των βόρειων χωρών στην ελληνική αγορά.

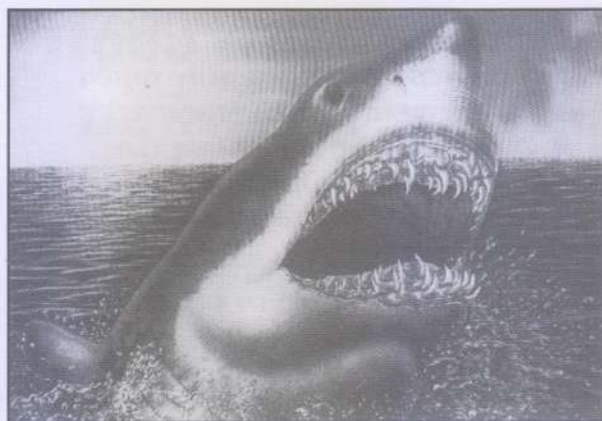
κράτη-μέλη αποφασίζουν ποιες επενδύσεις θα χρηματοδοτηθούν από τις Βρυξέλλες, χωρίς τον κατάλληλο Κοινοτικό έλεγχο (monitoring και assessment) κι αυτό οδηγεί στην αύξηση της κατανάλωσης αντί για επένδυση, διαφθορά, κ.λπ. Ένα μεγάλο πρόβλημα είναι, ποιος έχει την ευθύνη για τα διάφορα αναπτυξιακά προγράμματα. Δεν είναι σαφές, αν υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή οι εθνικές κυβερνήσεις.

Στις κεντρομόλες (μη αποκεντρωμένες διοικητικά) χώρες, όπως η Ελλάδα, η κεντρική κυβέρνηση συζητά τα υπό χρηματοδότηση προγράμματα απ' ευθείας με τους αξιωματούχους των Βρυξελλών, παραμερίζοντας τις περιφερειακές αρχές και τους τοπικούς ειδικούς επιστήμονες. Αυτό συχνά οδηγεί σε μέτρια ποιότητα έργων, σπατάλη χρηματικών πόρων και χαμένες προθεσμίες.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη αναφέρεται αποκλειστικά σε οικονομικά θέματα και θέματα ανταγωνισμού γενικότερα, ενώ κάνει πολύ μικρή αναφορά στις κοινωνικές και χωρικές (spatial) επιπτώσεις της ενιαίας εσωτερικής αγοράς. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1993) δίνει μικρή σημασία, τόσο σε θέματα μη οικονομικής φύσης και σε ζητήματα που δεν άπτονται του πεδίου του ανταγωνισμού γενικότερα, όσο και σε θέματα αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης ειδικότερα. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθοδηγούμενες από τις ανάγκες της παγκοσμιοποίησης και του εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού, σχεδιάστηκαν για τη βαριά βιομηχανία, τις τράπεζες και τις μεγάλες μονάδες αγροτικής παραγωγής, αφήνοντας τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και άλλες μικρής κλίμακας παραγωγικές δραστηριότητες στα Διαρθρωτικά Ταμεία (Hadjimichalis, 1994).

Στην περίπτωση της Ελλάδος είναι χαρακτηριστικό, ότι οι Κοινοτικές ενισχύσεις αφορούν σε συντριπτικό ποσοστό σε χρηματοδοτήσεις επενδύσεων για έργα υποδομής και όχι σε μέτρα για την προώθηση της βιομηχανικής ανάπτυξης. Υποστηρίζεται από πολλούς, ότι καλύτερη ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα των μεταφορών, σημαίνει ευκολότερη πρόσβαση των εξαγόμενων προϊόντων των βόρειων χωρών στην ελληνική αγορά.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία υπάρχουν, για να προωθήσουν την οικονομική και κοινωνική συνοχή ανάμεσα στα κράτη-μέλη, βοηθώντας στη βελτίωση της παραγωγικότητας, στη δημιουργία των βάσεων και υποδομών για αυτοδύναμη ανάπτυξη στις βοηθούμε-

νες περιοχές και νέων θέσεων εργασίας για όλες τις κοινωνικές ομάδες. Όμως, υπάρχουν κάποιοι παράγοντες, που εμποδίζουν αυτή τη διαδικασία της συνοχής και σύγκλισης των περιφερειών της Ευρώπης:

1) Τα κριτήρια σύγκλισης (convergence criteria) της Συνθήκης του Μάαστριχτ δεν είναι ικανοποιητικά, διότι δεν λαμβάνουν υπ' όψη τον παράγοντα «συνοχή». Είναι χαρακτηριστικό, ότι στα κριτήρια εναρμόνισης των ευρωπαϊκών οικονομιών, δεν γίνεται καμία αναφορά στη σύγκλιση στο ποσοστό ανεργίας. Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990, ο βαθμός εναρμόνισης των πολιτικών των κρατών-μελών ήταν μικρός, και για τον λόγο ότι οι λιγότερο εύπορες κυβερνήσεις της Ένωσης, δεν προσπαθούσαν ιδιαίτερα να προωθήσουν τη συνοχή και την ονομαστική σύγκλιση, γιατί φοβόντουσαν τις αντιδράσεις μέσα στις χώρες τους. Αυτό συνέβη ιδιαίτερα στην Ελλάδα, γι' αυτό η χώρα μας ήταν η τελευταία που έγινε μέλος της ευρωζώνης και που υιοθέτησε το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα.

2) Η αλλαγή στην Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) από την έμφαση στην υποστήριξη της τιμής του προϊόντος, στην υποστήριξη του εισοδήματος των αγροτών [εξ αιτίας των διαπραγματεύσεων της GATT, πλέον WTO (=Π.Ο.Ε.), για την απελευθέρωση του παγκοσμίου εμπορίου], κάνει το ζήτημα της

Οι ελληνικές κυβερνήσεις συχνά υποχωρούν, στις πολιτικές πιέσεις που δέχονται από τους πλούσιους εταίρους τους.

συνοχής ακόμη πιο προβληματικό σε Κοινοτικό επίπεδο. Πάντως, οι απόψεις των ειδικών δίστανται, στο κατά πόσο θα ευνοηθούν οι μικροί παραγωγοί και οι φτωχότερες αγροτικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Hall, 1997). Όσον αφορά στον ελληνικό πρωτογενή τομέα, οι Έλληνες αγρότες είναι πολύ αμφίβολο εάν τελικά ευνοηθούν, όχι μόνο διότι δεν επένδυσαν παραγωγικά τις χρηματικές ενισχύσεις που έλαβαν από τις Βρυξέλλες την τελευταία εικοσαετία, αλλά και διότι η ΚΑΠ ήταν ανέκαθεν και μέχρι σήμερα προσανατολισμένη στα συμφέροντα των αγροτών της Βόρειας Ευρώπης (η λεγόμενη βόρεια διάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης-the EU Northern dimension).

3) Περίπου το 55% του Κοινοτικού προϋπολογισμού προέρχεται από τον Φ.Π.Α. (CEC, 1993: 412). Όσο μεγαλύτερη η κατανάλωση σε κάθε κράτος-μέλος, τόσο υψηλότερος είναι ο Φ.Π.Α., κι επομένως και το ποσοστό της συμμετοχής -σε όρους εισοδήματος- της κάθε χώρας στον προϋπολογισμό

της Ένωσης. Αφού, με βάση την οικονομική θεωρία, οι λιγότερο εύπορες χώρες καταναλώνουν μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους σε σύγκριση με τα πλουσιότερα κράτη-μέλη, συνεισφέρουν αναλογικά πε-

ρισσότερα χρήματα στον Κοινοτικό προϋπολογισμό, απ' ό,τι οι πιο αναπτυγμένες και πλουσιότερες οικονομίες, όσον αφορά στο περιορισμένο ποσοστό συμμετοχής τους στον προϋπολογισμό (και φυσικά όχι στον συνολικό προϋπολογισμό).

4) Η επίτευξη της συνοχής δεν είναι εύκολη και για τον λόγο ότι σε απόλυτα νούμερα, η κρατική συμμετοχή στη χρηματοδότηση των έργων σε μερικές εύπορες (π.χ. γερμανικές) περιφέρειες είναι πολύ υψηλότερη από την αντίστοιχη των λιγότερο προηγμένων χωρών. Για παράδειγμα, όταν η εθνική χρηματοδότηση ενός έργου είναι 30% του συνολικού κόστους, αυτό το ποσοστό δεν είναι το ίδιο επαχθές για ένα πλούσιο και για ένα λιγότερο αναπτυγμένο κράτος. Οι βόρειες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να χρηματοδοτήσουν Κοινοτικά προγράμματα και έργα, ενώ οι χώρες της Νότιας Ευρώπης δεν είναι σε θέση να το κάνουν εύκολα. Είναι κι αυτός ένας από τους λόγους, που αρκετά έργα στην Ελλάδα μένουν ημιτελή ή αργούν να περατωθούν.

5) Η Γερμανία προσφέρει χρηματική βοήθεια στις λιγότερο εύπορες χώρες ή περιφέρειες της Ένωσης, επιβάλλοντας σ' αυτές τη δική της πολιτική ανταγωνισμού. Αυτός είναι ο λόγος, που η Ισπανία παίρνει τη μερίδα του λέοντος από τα κονδύλια του Ταμείου Συνοχής, ύστερα από τη σχετική συμφωνία των τότε πρωθυπουργών της Γερμανίας (Χέλμουτ Κόλ) και της Ισπανίας (Φελίπε Γκονζάλεθ). Όσον αφορά στην Ελλάδα, οι ελληνικές κυβερνήσεις συχνά υποχωρούν, στις πολιτικές πιέσεις που δέχονται από τους πλούσιους εταίρους τους, αφού λόγω οικονομικής αδυναμίας δεν μπορούν να επιβάλουν την άποψή τους.

Η χώρα μας αναγκάστηκε να εισάγει περισσότερα ευρωπαϊκά προϊόντα, σε βάρος της εγχώριας παραγωγής κι επομένως και της απασχόλησης.

Ακόμη, χωρίς ενδείξεις σύγκλισης των «πραγματικών οικονομιών» των κρατών-μελών, όπως φαίνεται από την αύξηση του εθνικού προϊόντος, της απασχόλησης και της παραγωγικότητας, αλλά και τη μείωση του ποσοστού ανεργίας, υπάρχουν φόβοι, ότι η νομισματική ένωση θα μπορούσε να διευρύνει τα προβλήματα των οικονομικά ασθενέστερων περιφερειών στην ενωμένη Ευρώπη (Badeley et al., 1997). Οι «δονήσεις» που προηγήθηκαν της ΟΝΕ στις χώρες της Συνοχής και η συνέχιση της σφικτής δημοσιονομικής πολιτικής μέσω του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που συμφωνήθηκε στο Άμστερνταμ το 1997, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μεγαλύτερες περιφερειακές ανισότητες στον τομέα της ανεργίας, εκθέτοντας τις λιγότερο ισχυρές περιοχές σε μεγαλύτερα επίπεδα απορρύθμισης (deregulation) και προβλημάτων ευέλικτης εξειδίκευσης (flexibilization) - Fothergill, 1997.

Η χώρα μας, λόγω της ενοποίησης των εσωτερικών αγορών της Κοινότητας, αναγκάστηκε να εισάγει περισσότερα από πριν ευρωπαϊκά προϊόντα, σε βάρος της εγχώριας παραγωγής κι επομένως και της απασχόλησης. Ακόμη, νομισματική ένωση σημαίνει, ότι η ελληνική κυβέρνηση δεν μπορεί πλέον να εφαρμόσει διαφορετική νομισματική πολιτική από τις άλλες χώρες της Ένωσης ούτε να θεσπίσει διαφορετικά επιτόκια στις παραμεθόριες περιοχές χωρίς την άδεια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Πάντως, συνολικά, η χώρα μας δεν πέτυχε κάτι το ουσιαστικό στον νομισματικό και πι-

στωτικό τομέα, παρά μόνο όταν αναγκάστηκε λόγω της ΟΝΕ.

Από την άλλη, η αναμενόμενη διεύρυνση της Ένωσης με χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, θα δημιουργήσει σημαντικές δυσκολίες στις σημερινές λήπτριες χώρες, αφού όλα σχεδόν τα 15 κράτη-μέλη της θα γίνουν καθαροί δότες στον περιφερειακό προϋπολογισμό της Κοινότητας και πιθανώς στον συνολικό προϋπολογισμό της Ένωσης. Γι' αυτό τον λόγο, η ορθολογική διαχείριση των πόρων του Γ' ΚΠΣ (2000-06) προβάλλει ως επιτακτική ανάγκη για την Ελλάδα, αφού μετά το 2006 η χρηματική βοήθεια από τις Βρυξέλλες πιθανότατα θα μειωθεί αισθητά.

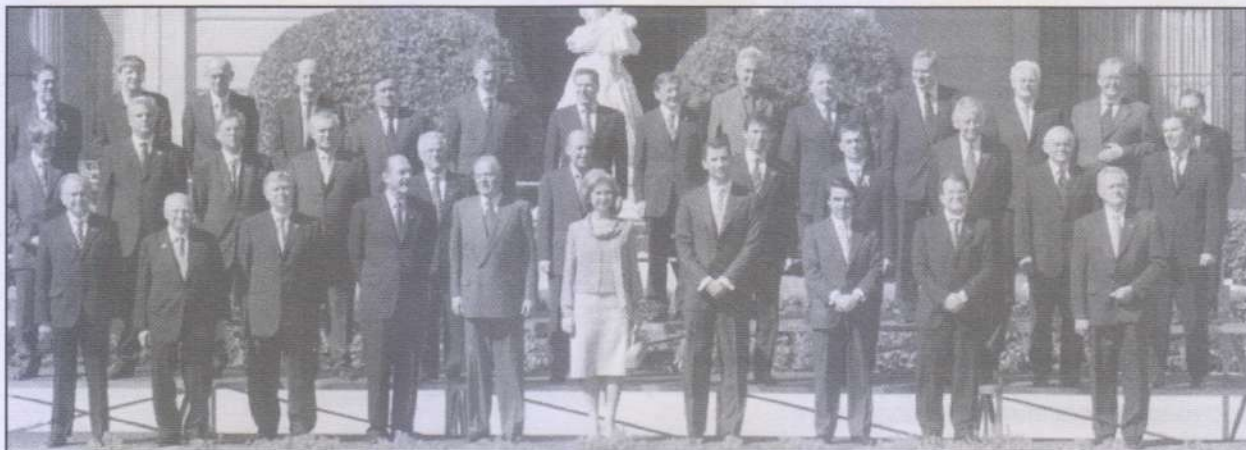
4. Συμπεράσματα

Παρά το γεγονός, ότι στις δεκαετίες του 1960, 1970 και 1980 η επίδραση της Κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής δεν ήταν σημαντική, για την περίοδο 1988-2001 η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική, γενικά, μπορεί να εκτιμηθεί θετικά. Διοχετεύθηκε στις ευρωπαϊκές περιφέρειες ένα μεγάλο ποσό χρηματικών πόρων και επιτεύχθηκε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα αυτών των παρεμβάσεων μέσω πολυετών προγραμμάτων σύγκλισης, συνεργατικότητας, εστίασης σε συγκεκριμένους Στόχους, συνδυασμό δανείων και επιχορηγήσεων, κ.λπ.

Η περιφερειακή και η κοινωνική πολιτική είναι οι πιο σημαντικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να βελτιώσει την αναδιανομή του πλούτου μέσα στα εδάφη της. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την επίτευξή του, αντανakλούν την επιθυμία της να κάνει αυτές τις πολιτικές αποτελεσματικές, ενθαρρύνοντας και υποβοηθώντας την αυξημένη ικανότητα απορρόφησης των πόρων.

Η κοινωνική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει περιορισμένους στόχους και συνήθως έχει να κάνει με την αναδιανομή των πόρων μέσω του ΕΚΤ, για την επανακατάρτιση των εργαζομένων στις περιοχές που βρίσκονται σε βιομηχανική ύφεση ή υπό-

Οι σημερινές πολιτικές ηγεσίες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

κείνται σε διαρθρωτικές αλλαγές. Η επίδραση του ΕΤΠΑ στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων δεν είναι δεδομένη. Η επίπτωση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης γενικότερα δεν είναι τεκμηριωμένη.

Εάν η πολιτική των Βρυξελλών πέτυχε να μειώσει τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες ανάμεσα στα κράτη-μέλη και τις ανισοροπίες σε περιφερειακό επίπεδο είναι αμφιλεγόμενο, αλλά η εντύπωση είναι, ότι ο στόχος αυτός επετεύχθη τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό (ακραίο παράδειγμα η Ιρλανδία, αν και οι εισροές από τις Βρυξέλλες είναι μόνο ένας από τους λόγους). Οι εκτιμήσεις για την επίδραση της Κοινοτικής περιφερειακής και κοινωνικής πολιτικής είναι ιδιαίτερα κριτικές: παρά το γεγονός, ότι το αναδιανεμητικό αποτέλεσμα σε χρηματικούς όρους είναι δεδομένο και ότι η κρίσιμη περίοδος (1988-2001) είναι μικρή για να φανούν οι επιπτώσεις αυτών των διαρθρωτικών παρεμβάσεων, η συνεισφορά τους στην ανάπτυξη και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών φαίνεται να είναι ακόμη περιορισμένη, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις υπόλοιπες λήπτριες χώρες, με εξαίρεση την Ιρλανδία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Armstrong H. W. (1995), *Convergence among regions of the European Union, 1950-90*, *Papers in Regional Science*, 74, 143-52.
- Bachtler J. and Michie R. (1997), *The interim evaluation of EU regional development programmes: Experiences from Objective 2 regions*, *Regional Studies*, 31, 849-58.
- Baddeley M., Martin R. and Tyler P. (1997), *European regional unemployment disparities: Convergence or persistence?*

paper presented to the Regional Studies Association (RSA) Conference, September, Frankfurt (Oder).

Barro R.J. and Sala-i-Martin X. (1991), *Convergence across states and regions*, *Brookings Papers of Economic Activity*, 1, 107-82.

Boltho A. and Holtham G. (1992), *The assessment: New approaches to economic growth*, *Oxford Review of Economic Policy*, 8, 1-14.

CEC (1990), *Guide to the reform of the Community's Structural Funds*, Office for Official Publications of the European Communities, CEC, Brussels/Luxembourg.

CEC (1991), *The regions in the 1990s: Fourth periodic report on the social and economic situation and development in the regions of the Community*, CEC, Brussels/Luxembourg.

CEC (1993), *Twenty-Sixth General Report on the activities of the European Communities*, CEC, Brussels/Luxembourg.

CEC (1996), *First Report on economic and social cohesion*, COM (96) 542, CEC, Brussels/Luxembourg.

CEC (1997), *Cohesion Fund: initial assessment for 1996*, DG for Regional Policy and Cohesion, April, CEC, Brussels/Luxembourg.

Dunford M. (1993), *Regional disparities in the European Community: Evidence from the REGIO databank*, *Regional Studies*, 27, 727-43.

Dunford M. and Hudson R. (1996), *Successful European regions: Northern Ireland learning from others*, research monograph 3, Northern Ireland Economic Council, Belfast.

Fothergill S. (1997), *The premature death of EU regional policy?*, *European Urban and Regional Studies*, 5 (2), 183-8.

Giannias D., Liargovas P. and Manolas G. (1999), *Quality of life indices for analysing convergence in the European Union*, *Regional Studies*, 33 (1), 1999.

Graham B. and Hart M. (1999), *Cohesion and diversity in the European Union: Irreconcilable forces?*, *Regional Studies*, 33 (3), 259-68.

Hadjimichalis C. (1994), *The fringes of Europe and EU integration: A view from the South*, *European Urban and Regional Studies*, 1(1), 19-29.

Hall R. (1997), *Agenda 2000 and European cohesion policies*, *European Urban and Regional Studies*, 5(2), 176-83.

MacKay R.R. (1995), *Non-market forces, the nation state and the European Union*, *Papers in Regional Science*, 74, 209-31.

Martin R. (1998), *Regional incentive spending for European regions*, *Regional Studies*, 32 (6), 527-36.

Μητσός Α. (1994), εργασία του (στα αγγλικά) που παρουσιάστηκε στο European Institute, London School of Economics (LSE), November.

Molle W. and Boeckhout S. (1995), *Economic disparity under conditions of integration - a long term view of the European case*, *Papers in Regional Science*, 74, 105-23.

Οικονομία και κοινωνία στη σημερινή Ρουμανία

Του Θεοφάνη Μαλκίδη*

Α΄ Μέρος

Εισαγωγή

Η Ρουμανία συνορεύει με τη Μολδαβία, Ουκρανία, Ουγγαρία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας και τη Βουλγαρία και βρέχεται από τον Εύξεινο Πόντο. Έχει έκταση 237.500 τ.χλμ και πληθυσμό 23.181.400 άτομα (απογραφή 1994). Η εθνική σύνθεση είναι Ρουμάνοι 89,1%, Ούγγροι 8,9%, Ρόμ 1,4%, Γερμανοί 0,4%. Τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν τον Σεπτέμβριο του 1991 με την βίαια καταστολή των λαϊκών κινητοποιήσεων, οι αυταρχικές πρακτικές που φαινόταν να υιοθετεί το καθεστώς των Τσαουσέσκου, Ι. Ιλιέσκου, η διατήρηση των δομών του παλαιού καθεστώτος (Σεκουριτάτε) με νέα ονομασία, η μη εφαρμογή μέτρων οικονομικής μεταρρύθμισης, η ένταξη στην κυβέρνηση μετά τις εκλογές του 1992 εθνικιστικών κομμάτων,¹ η συμπεριφορά προς την ουγγρική μειονότητα, η αντιπαλότητα με την Ουκρανία για μια αμφισβητούμενη περιοχή και ο φόβος μιας περισσότερο παρεμβατικής πολιτικής στα ζητήματα της Μολδαβίας, ήταν μερικοί από τους παράγοντες που επέδρασαν αρνητικά στην εξωτερική εικόνα της χώρας.²

Την απομόνωση από τη Δύση η ρουμανική κυβέρνηση προσπάθησε να εξισορροπήσει με την υπογραφή μιας Συνθήκης Φιλίας και Συνεργασίας με τη Σοβιετική Ένωση το 1991. Τα βαρύτερα, όμως, αίτια θα πρέπει να αναζητηθούν στην αγωνία να εξασφαλιστεί από τυχόν πιέσεις της Μόσχας για το ζήτημα της Μολδαβίας, σε μια χρονική περίοδο που οι ρουμανοουγγρικές σχέσεις βρίσκονταν σε κρίση.³ Επίσης υπήρχε και το ζήτημα της σύσφιξης των σχέσεων της Πολωνίας, της Ουγγαρίας και της Τσεχοσλαβακίας, οι οποίες το 1991 υπέγραψαν πρωτόκολλο συνεργασίας, περιλαμβανομένων θεμάτων ασφαλείας.⁴

Η Ρουμανία προσπαθεί σήμερα να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις σε αμυντικό επίπεδο, που θα επιτρέψουν την ένταξή της στο ΝΑΤΟ, κατά το δεύτερο κύμα διεύρυνσης μετά την είσοδο της Πολωνίας, της Ουγγαρίας και της Τσεχίας, τον Μάρτιο του 1999. Οι προσπάθειες της ρουμανικής κυβέρνησης έχουν στραφεί προς την κατεύθυνση αξιοποίησης των παραγωγικών δυνατοτήτων που προσφέρει η εγχώρια αμυντική βιομηχανία με επίκεντρο τη δρομολόγηση συνεργασιών σε διεθνές επίπεδο. Ωστόσο υπάρχουν σημαντικά οικονομικά προβλήματα, καθώς ο αμυντικός προϋπολογισμός αδυνατεί να καλύψει το μέγεθος των οικονομικών κεφαλαίων για τον αμυντικό εκσυγχρονισμό, που κρίνεται απαραίτητος. Παράλληλα η Ρουμανία επιδιώκει τη συμμετοχή της σε αποστολές ειρηνευτικού χαρακτήρα,⁵ αλλά και σε ασκήσεις συνεργα-

Κεντρική λεωφόρος στο Βουκουρέστι, πρωτεύουσα της Ρουμανίας. Διακρίνεται (στο βάθος) το ρουμανικό Αθήναιο.

σίας με δυτικές και νατοϊκές δυνάμεις, ενώ θεωρείται αναγκαίος και ο εκσυγχρονισμός, σε όλα τα επίπεδα στρατιωτικής διοίκησης. Στον Εύξεινο Πόντο η Ρουμανία επηρεάζει τον χώρο με τον λιμένα της Κωνσταντίας, τον μεγαλύτερο της Μαύρης Θάλασσας και τέταρτο στην Ευρώπη, διαδραματίζοντας πρωταρχικό ρόλο στο λιμενικό σύστημα. Η Ρουμανία προσχώρησε από την πρώτη στιγμή στην παρευξείνια συνεργασία και ανέδειξε τη στρατηγική της θέση, αναμένοντας οφέλη κυρίως από την Ελλάδα και την Τουρκία. Ρουμανική προτεραιότητα που υποστηρίχθηκε με την πάροδο των ετών σε συνδυασμό με την γενικότερη ανάπτυξη του Ευξείνου Πόντου, ως ένα βήμα προς τον τελικό στόχο της ως διαμετακομιστικού κέντρου Δύσης- Ανατολής και Βορρά- Νότου.⁶

Η πολιτική και η οικονομία

Παρά το γεγονός ότι οι Ρουμάνοι έκλεισαν την πορεία προς την προεδρία της δημοκρατίας⁷ στον υποψήφιο του κινήματος της Ρομάνα Μάρε, κατά τις προεδρικές εκλογές του Δεκεμβρίου 2000, οι λόγοι που εξηγούν την άνοδο αυτού του κινήματος είναι πάντα επίκαιροι. Ο πρόεδρος Ι. Ιλιέσκου και ο πρωθυπουργός Α. Ναστάσε βρίσκονται παγιδευμένοι ανάμεσα στις απαιτήσεις του Διεθνούς Νομι-

* Δρ. Κοινωνιολογίας

σματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) από τη μια πλευρά και τις κοινωνικές προσδοκίες των πιο φτωχών και καταπιεσμένων κοινωνικών τάξεων από την άλλη. Ο ξενοφοβικός, αντιουγγρικός, και αντιτσιγγανικός, σχηματισμός Ρομάνια Μάρε (Μεγάλη Ρουμανία), του Β. Τουντόρ όμως παραμονεύει αφού πέτυχε τη δεύτερη θέση στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών.

Η οικονομία της Ρουμανίας χαρακτηρίζεται από προσπάθειες διαρθρωτικών αλλαγών, με σκοπό τη βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών και την προσαρμογή στις επιταγές της λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς. Γι αυτό τον σκοπό, οι ιδιωτικοποιήσεις και τα έργα υποδομής αποτελούν προτεραιότητα για τη ρουμανική οικονομία. Η συνεισφορά του ιδιωτικού τομέα στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (Α.Ε.Π.) εμφανίζει συνεχή άνοδο, γεγονός που αποδεικνύει την σταθερή πορεία αποκρατικοποίησης. Παρατηρείται επίσης αύξηση του εξωτερικού χρέους της χώρας, ενώ αναφορικά με το εσωτερικό χρέος, παρ' όλο που υπάρχει διαχρονική πτωτική τάση, τα στοιχεία αναφέρουν σημαντική άνοδό του.

Η συμμετοχή κατά κλάδο οικονομίας στο Α.Ε.Π. έχει ως εξής:

- Αγροτική παραγωγή 20,1%, στην οποία απασχολείται το 39% του εργατικού δυναμικού.

- Βιομηχανία 43,7%, στην οποία απασχολείται το 30,4% του εργατικού δυναμικού.

- Υπηρεσίες 36,2%, στις οποίες απασχολείται το 30,6% του εργατικού δυναμικού.

Η Ρουμανία είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και από το 1997 μέλος της CEFTA (Central European Free Trade Association), στην οποία ανήκουν επίσης η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Βουλγαρία, γεγονός που της εξασφαλίζει ευνοϊκούς όρους πρόσβασης στις συγκεκριμένες αγορές, καθώς προβλέπει σταδιακή μείωση των δασμών έως την κατάργησή τους (κάτι που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2002). Παράλληλα έχει υπογράψει ειδική συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) η οποία ισχύει από το 1995, η οποία εξασφαλίζει προνομιακό καθεστώς για τους εισαγωγείς-εξαγωγείς που δραστηριοποιούνται στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Αντίστοιχη συμφωνία έχει υπογραφεί και με τις χώρες της ΕFTA (Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, Ελβετία).

Οι δείκτες οικονομικής ανάπτυξης της Ρουμανίας κατά την πρώτη περίοδο 1990-1997 παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1: Δείκτες οικονομικής ανάπτυξης 1990-1997

Δείκτες/Ετη	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Ρυθμός αύξησης ΑΕΠ(%)	-5,6	-12,9	-8,7	1,2	4,0	6,9	4,5	4,0
Βιομηχανική παραγωγή(%)	-19,0	-22,8	-21,9	1,3	3,3	9,4	5,0	5,0
Τομεακή κατανομή ΑΕΠ(%):								
Βιομηχανία	40,5	37,9	38,3	32,3	32,3	32,7	-	-
Γεωργία	21,8	18,8	19,1	21,0	20,1	20,4	-	-
Κατασκευές	5,4	4,4	4,8	5,2	6,0	6,6	-	-
Υπηρεσίες	32,3	38,9	37,8	41,5	41,6	40,3	-	-
Μέγεθος ιδιωτικού τομέα(%):								
ΑΕΠ	16,4	23,6	26,4	34,9	38,9	45,0	52,0	-
Βιομηχανία	-	1,3	3,2	6,2	12,9	16,0	24,0	-
Γεωργία	56,1	79,3	80,8	84,5	86,4	86,5	87,0	-
Κατασκευές	3,1	4,5	13,0	30,2	55,5	66,5	71,1	-
Λιανικές πωλήσεις	0,8	21,7	45,8	65,0	71,1	70,6	78,7	-
Παραγωγικότητα εργασίας(%)	-	64,7	56,0	61,0	70,0	82,0	92,0	-
Μέσο εθνικό εισόδημα(\$)	3414	2976	2762	3708	3856	4130	-	-
ΔΤΚ(%)	5,1	170,2	210,4	256,1	136,8	32,3	38,8	100,0
Ξένες επενδύσεις(εκατ.\$)	106,5	144,1	286,4	156,5	568,0	312,1	624,3	120,2
Έλλειμμα κρατικού προϋπ/μού (% του ΑΕΠ)	1,2	0,6	-4,6	-0,1	-1,0	-2,8	-	-
Ακαθ.εξωτερικό χρέος(δισ \$)	0,23	1,1	2,5	3,4	4,5	5,3	-	-
Εμπορικό ισοζύγιο(δισ \$)	-3,4	-1,5	-1,8	-1,6	-0,9	-1,9	-1,9	-
Συναλλαγ/κή ισοτιμία(Λέι/\$)	24,4	76	308	760	1655	2033	5450	7500
Συναλλαγ/κά αποθέματα(εκατ.\$)	27	209	90	42	592	334	-	-
Ανεργία(%)	-	3,0	8,4	10,4	10,9	8,9	7,0	7,0
Μέσος μηνιαίος μισθός(Λέι)	3381	7460	20140	59717	140113	350000	509114	-

Πηγή: NCS, Τράπεζα πληροφοριών ΑΙΜΟΣ Α.Ε., OECD, Bank of Austria

-Τα στοιχεία του 1996 αναφέρονται σε εκτιμήσεις, ενώ του 1997 σε προβλέψεις.

Το 1998 και 1999 τα οικονομικά δεδομένα της Ρουμανίας παρουσίασαν την ακόλουθη εξέλιξη:

Πίνακας 2: Η ρουμανική οικονομία 1998-1999

Νόμισμα: Λέι (1 USD = 18.884 λέι, 20/3/1999)
 Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν: 31.085.000.000 USD (1998), 36.800.000.000 USD (1999)
 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ: 1507 USD (1999)
 Μέσος Μηνιαίος Μισθός: 113 USD (Δεκ. 1999)
 Βιομηχανική παραγωγή: Μείωση 9% (Ιαν.-Νοεμ. 1999 σε σχέση με Ιαν.-Νοεμ. 1998)
 Πληθωρισμός: 54,8% (1999).
 Ανεργία: 977.000 άτομα, 9,9% (Δεκέμβριος 1999)
 Εισαγωγές: 11.821.000.000 USD (1998), 9.304.000.000 USD (Ιαν.-Νοεμ. 1999)
 Εξαγωγές: 9.304.000.000 USD (1998), 7.668.000.000 USD (Ιαν.-Νοεμ. 1999)
 Εξαγωγές σε Ελλάδα: 87.400.000 USD (Ιαν.-Μάιος 1998), 216.740.000 USD (1999)
 Εισαγωγές από Ελλάδα: 72.300.000 USD (Ιαν.-Μάιος 1998), 198.490.000 USD (1999)
 Ξένες Επενδύσεις: 7.002.000.000 USD (Ιαν. 1993-Αυγ. 1999)
 Ελληνικές επενδύσεις: 472.400.000 USD (1990-Οκτ. 1999)
 Συναλλαγματικά αποθέματα: 1.460.000.000 USD (Τέλη Νοεμ. 1999)
 Εξωτερικό Χρέος: 9.900.000.000 USD (Ιουλ. 1999)
 Εσωτερικό χρέος: 93.037 δις λέι (Οκτ. 1999)

Πηγή: Ρουμανία Επιχειρηματικός Οδηγός του Διαβαλκανικού και Παρευξείνιου Επιχειρηματικού Κέντρου 1999, Έκθεση για τη Ρουμανία, Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της Πρεσβείας Ελλάδος στο Βουκουρέστι, 1999.

Οι κυριότερες ξένες επενδύσεις στο διάστημα λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς εμφανίζονται στον πίνακα 3

Πίνακας 3: Κυριότερες ξένες επενδύσεις 1990 -2000

ΧΩΡΑ	ΕΠΕΝΔΕΔΥΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (χιλ. δολ. ΗΠΑ)	%
TOTAL	4.996.988,9	100
Ολλανδία	659.882,8	13,2
Γερμανία	634.744,2	12,7
Γαλλία	410.659,8	8,2
Κύπρος	403.089,5	8,1
Ιταλία	352.216,4	7,0
ΗΠΑ	336.581,1	6,7
Αυστρία	266.647,0	5,3
Ην. Βασίλειο	256.181,5	5,1
Νότια Κορέα	233.831,1	4,7
Τουρκία	194.718,6	3,9
Λουξεμβούργο	173.212,5	3,5
Ουγγαρία	152.870,3	3,1
Ελλάδα	147.062,7	2,9
Ελβετία	108.711,8	2,2
Συρία	56.742,3	1,1
Σουηδία	53.433,5	1,1
Καναδάς	49.787,9	1,0
Λοιπές χώρες	506.615,9	10,2

Πίνακας 4 Εμπόριο με ομάδες χωρών (%)

	Εξαγωγές 1 Ιαν. - 30 Νοεμ. 2000	Εισαγωγές 1 Ιαν. - 30 Νοεμ. 2000	Εμπορικό Ισοζύγιο 1 Ιαν. - 30 Νοεμ. 2000
	Εκατ. δολ. ΗΠΑ	Εκατ. δολ. ΗΠΑ	Εκατ. δολ. ΗΠΑ
Σύνολο	9.528,7	11.512,2	-1.983,50
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	6.071,8	6.472,3	-400,50
CEFTA	786,1	1.041,0	-254,90
ΕΦΤΑ	89,2	156,4	-67,20
ΑΣΙΑ	621,6	1.433,4	-811,80
- ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	231,4	29,8	201,60
ΑΦΡΙΚΗ	343,4	69,3	274,10
ΑΜΕΡΙΚΗ	465,6	625,7	-160,10
ΩΚΕΑΝΙΑ	4,0	83,5	-79,50

Οι ιδιωτικοποιήσεις κράτησαν ένα σημαντικό μερίδιο στη ρουμανική οικονομία. Ο Αριθμός εταιριών που ιδιωτικοποιήθηκαν το 1999 ήταν 1.772

ενώ σύμφωνα με στοιχεία του Ταμείου Κρατικής Ιδιοκτησίας, εντός του 2000 ιδιωτικοποιήθηκαν 2.029 ενώ έκλεισαν 292. Το πρόγραμμα του Τα-

Πολιτικός και γεωφυσικός χάρτης της Ρουμανίας

μείου Κρατικής Ιδιοκτησίας για τις ιδιωτικοποιήσεις του 2000 -2002 προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Την ιδιωτικοποίηση της Ρουμανικής Εμπορικής Τράπεζας (BCR) και της Τράπεζας Καταθέσεων Ταμειευτηρίου (CEC). Την ενίσχυση του ρόλου της κρατικής τράπεζας εξωτερικού εμπορίου Eximbank, όσον αφορά στην προώθηση του εξωτερικού εμπορίου. Την ιδιωτικοποίηση της εθνικής εταιρείας πετρελαίου SNP Petrom σε στρατηγικό επενδυτή. Την ιδιωτικοποίηση τουλάχιστον του 25% της υποδομής του κλάδου διανομής φυσικού αερίου. Την ολοκλήρωση της ιδιωτικοποίησης των 62 κρατικών εταιρειών που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα PSAL 1.

Οι κυβερνητικές εκτιμήσεις για την ρουμανική οικονομία τα επόμενα χρόνια παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 5 Προοπτικές της ρουμανικής οικονομίας 2000-2004

	2002	2003	2004
ΑΕΠ (ετήσια % μεταβολή σε πραγμ. όρους)	5,0	4,5	4,0
Ιδιωτική κατανάλωση (% του ΑΕΠ)	69,1	68,9	68,7
Εξαγωγές (% του ΑΕΠ)	26,7	25,8	25,0
Εισαγωγές (% του ΑΕΠ)	32,0	31,2	30,4
Πληθωρισμός (ετήσια % μεταβολή)	15,8	13,8	10,1
Ανεργία (ετήσια % μεταβολή, τέλος έτους)	10,1	9,7	8,6
Εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων (δισ δολ. ΗΠΑ)	1,63	1,66	1,7
Μέση συναλλαγματική ισοτιμία λεί/δολ. ΗΠΑ	26.900	29.600	31.500
Εξωτερικό χρέος (% του ΑΕΠ)	29,1	28,9	29,1

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικών και Οικονομικών Ερευνών, Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας, Alpha Finance Romania.

Σημειώσεις

- 1 Χαρακτηριστικό της τάσης αυτής αποτελεί το γεγονός ότι στη Ρουμανία υπάρχουν τουλάχιστον τρία ακμαία εθνικιστικά κόμματα, που ιδρύθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Το Κόμμα της Μεγάλης Ρουμανίας του Κορνήλιου Βάντιμ Τούντορ, το Κόμμα για την Εθνική Ενότητα (PUNR) που έχει συμμετάσχει στην κυβέρνηση δύο φορές και το κόμμα της Εθνικής Δεξιάς. Για την άνοδο του εθνικισμού καθώς και την επιρροή των εθνικιστικών κομμάτων βλ. D. Snedeker, «Nationalism and the military in the 1990's : the unique case of Romania». *History of European Ideas*, Vol.28, No.2, March 1994, σσ. 241-254 και M Shafir, «The inheritors: the Romanian radical right since 1989», *East European Jewish Affairs*, Vol.24, No.1, Summer 1994. Για τη σχέση εθνικισμού και εξωτερικής πολιτικής της Ρουμανίας βλ. T. Gilberg., *Nationalism and communism in Romania: The rise and fall of Ceausescu's personal dictatorship*, Boulder: Westview, 1990.
- 2 Τσαρδανίδης Χ. «Η εξωτερική πολιτική της Ρουμανίας. Αγορά χωρίς Σύνορα» τεύχος 4, Άνοιξη 1997. σελ.98-115
- 3 Βλ. Nelson, D. *Balkan imbroglio. Politics and Security in Southeastern Europe*. Boulder: Westview, 1991, σ. 83 καθώς και Nelson, D. «Romanian security», *Revue Roumaine d'Etudes internationales*. No.125-126, Mai-Aout 1993, σσ. 185-209.

Η επισκοπική εκκλησία της Κούρτσα ντε Άρτζες, η οποία συνδυάζει με μοναδικό τρόπο αραβικά, βυζαντινά, αρμενικά και περσικά στοιχεία.

- 4 Βλ. Μούρτος, Γ. «Ρουμανία» στο Βερέμης, Θ. (επιμ.), *Βαλκάνια*. Από το διπολισμό στη νέα εποχή, Αθήνα: Γνώση, 1994, σ.735.
- 5 Η περίπτωση της συμμετοχής της στην ειρηνευτική επιχείρηση «Άλμπα» το 1997 στην Αλβανία είναι χαρακτηριστική αφού επιδίωξε και τελικά το κατόρθωσε να εγκατασταθεί το χνότο της χώρας όπου και ο βλαχόφωνος πληθυσμός τον οποίο προσπάθησε να προσεταιρισθεί με οικονομική βοήθεια, υποτροφίες για σπουδές κ. ά
- 6 Melescanu, T. «The accession to the European Union, the Fundamental option of Romania's Foreign Policy». *Romanian Journal of International Affairs*, vol. 2 No 4 1996, σελ. 26-30.
- 7 Για το πολιτικό σύστημα της Ρουμανίας βλ. Poper, S. «The Romanian party system and the catch-all party phenomenon». *East European Quarterly*, Vol.28, No.4, January 1995, σσ. 519-532. Hamerton-Kelly R.- Szoni, I. «The nature of the Romanian regime» (1989-1991). *Osterreichische Osthefte*, Vol. 35, No.1, 1993, σσ. 51-72. Tismaneanu, V. «The quasi-revolution and its discontents: emerging political pluralism in post-Ceausescu Romania», *East European Politics and Societies*, Vol.7, No.2, Spring 1993, σσ. 309-348. Gallagher, T. «A feeble embrace: Romania's Engagement with Democracy, 1989-1994». *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, Vol. 12, No.2, June 1996, σσ. 145-172.

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΒΛΑΧΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΖΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τού Άχ. Γ. Λαζάρου*

Επί σειράν ετών με γενικό θέμα «Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΜΑΝΙΚΟΣ (ΒΛΑΧΙΚΟΣ) ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» οργανώνεται Επιστημονικό Συμπόσιο στο Έθνικό Μουσείο Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Κωνσταντίας (Ρουμανίας) από το Πολιτισμικό-Επιστημονικό Αρμανικό Ίδρυμα ANDREI SAGUNA. Αφιερώνεται ένα διήμερο Αυγούστου, εφετινό 23 και 24. Σύεδροι δὲ καὶ παρατηρητὲς εἶναι πρωτίστως γόνοι ρουμανισάντων προπολεμικὰ Ἀρμάνων (Βλάχων) καὶ ἐγκατασταθέντων στὴ Ρουμανία, κατ' ἐξοχὴν στὴν περιοχή τῆς Δοβρουτζᾶς. Ἐλάχιστοι μετακινήθηκαν σὲ ἄλλες χώρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ὑπερατλαντικῶν ἡπείρων, κυρίως στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικῆς.

Πάντως παντοῦ κατὰ κανόνα ζοῦν ἐπιτυχημένοι ἐπαγγελματικά, ἐπιχειρηματίες, ἐπιστήμονες ὄλων τῶν κλάδων, καθηγητὲς ὄλων τῶν βαθμίδων καὶ ἐιδιοτήτων, ἀκαδημαϊκοὶ ἀλλὰ καὶ πολιτικοί, βουλευτὲς, ὑπουργοί, συγκλητικοί.

Δυστυχῶς, ὡς πρὸς τὸ Βλαχολογικὸ Ζήτημα ἀποκαλύπτονται μονόπλευρα πληροφορημένοι. Βέβαια, κατέχουν τέλεια ὅσα ἡ ὑπεραιωνόδια ρουμανικὴ προπαγάνδα τοὺς εἶχε προσφέρει γενναιόδωρα, ἀφειδῶς, ἐμπεριστατωμένα καὶ μεθοδευμένα. Κατὰ δὲ τὶς τελευταῖες δεκαετίες γίνονται δέκτες μεταλλαγμένων προϊόντων τῆς ἀπὸ ἀπομεινάρια τῆς, μεταμορφωμένα σὲ ἐπαγγελματίες εὐρωδίατους, τύπου Γιάνκου Περγράν τοῦ «Γάλλου» καὶ Βασίλε Μπάμπια τοῦ «Γερμανοῦ», ἢ ἀπὸ νεόκοπο ὁμοϊδεάτη τους, τὸν ἀεικίνητο σπουδαρχίδη Thede Kahl, Γερμανὸ χωρὶς εἰσαγωγικά, καθηγητὴ γεωγραφίας στὸ Πανεπιστήμιο Μύνστερ, περιπατητὴ τῶν Βλαχοχωριῶν σὴν μετεμφύχωση τοῦ G. Weigand πρὸς ἀναδίωξη τῆς παλαιᾶς προπαγάνδας του γιὰ δὴθεν ἐθνότητα Βλαχική, ἐνῶ οἱ δύο πρῶτοι προτιμοῦν μειονότητα. Διότι ἔτσι ἐξασφαλίζουν καὶ ἐπιχορηγήσεις τῶν κατὰ τόπους κυβερνήσεων καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Ἰδεολόγοι τοῦ μαμμωνᾶ! Προσκρούουν δὲ ὅλοι τους στὴν ἀδέκαστη ἀλήθεια, ἢ ὅποια διακηρύσσεται στεντόρεια ἀπὸ ἀκραφνέστατο ἐπιστήμονα, καθηγητὴ Ἰστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Μανχάιμ, τὸν H. Richter, πού συνάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Βλάχοι τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀπὸ κάθε ἄποψη Ἕλληνες! (Athener Zeitung, 1.11.1999).

Στὸ Συμπόσιο 2002 οἱ ὀργανωτὲς πρωτοτύπωσαν κἀνοντας ἄνοιγμα στὸν... ἔξω κόσμο, στὴν κοιτίδα τους, τὴν Ἑλλάδα! Αἰφνίδια καὶ ἐσπευσμένα διερεύνησαν ἐνδεχόμενο δυνατότητας συνεδριακῆς διερεύνησεως. Ὁμολογουμένως εὐφρέστατα ἀποτάθηκαν στὸ Ἑλληνικὸ Γενικὸ Προξενεῖο τῆς Κωνσταντίας μὲσω

τοῦ ὁποίου καὶ διενεργήθηκε ἡ διαδικασία εὐγενεῖ φροντίδι, κατὰ τὴν ἀρχαιοπινὴ ἔκφραση, τοῦ Γενικοῦ Προξένου κ. Προδρόμου Ν. Μαρκουλάκη. Ἐξ ἄλλου ὁ πανάριστος διπλωμάτης δὲν ἀπουσίασε διόλου ἀπὸ τὴν αἴθουσα τῶν ἐργασιῶν, παρακολουθώντας ὅλες τὶς ἀνακοινώσεις πλαισιωμένος ἀπὸ δύο συνεργάτες ρουμανοπαθεῖς. Τοῦ δόθηκε δὲ καὶ ὁ λόγος σὲ καίρια σημεῖα τοῦ προγράμματος πρὸς διόρθωση ἐσφαλμένων ἀναφορῶν ἐνὸς συνεδρίου στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπέσπασε θερμὰ, ἐντονα καὶ ἐπιδοκιμαστικά χειροκροτήματα συγκινώντας βαθύτατα τοὺς παρισταμένους, τῶν ὁποίων ἀρκετοὶ πρῶτη φορὰ ἔδλεπαν καὶ ἄκουαν ἐπίσημο διπλωματικὸ ἐκπρόσωπο τῆς πατρίδας τῶν προγόνων τους.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ πρόσκληση πρὸς τὸν ὑπογράφοντα, τὸν πρῶτο Ἑλληνα εἰδικευμένο Ρωμανιστὴ (Βλαχολόγο)-Βαλκανολόγο, πού ἔχει κίβλας διδάξει στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Σορδόννης (Paris IV) Βαλκανικὴ Ρωμανολογία καὶ Ρουμανικὴ Διαλεκτολογία, ὀφείλεται σὲ συνάρτηση δύο συμπτώσεων.

A. Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ὁ Γενικὸς Πρόξενος σχημάτισε μιὰ πρῶτη ἐντύπωση διαβάζοντας τυχαῖα στὸ «Θεσσαλικὸ Μέλλον» ἐκτενὲς ἄρθρο μου, ἐπιγραφόμενο «Ἡ ἀλήθεια γιὰ τοὺς Βλάχους καὶ ἀνεπίτρεπτος ἐφησυχασμός», τὸ ὁποῖο δημοσιεύθηκε καὶ στὸ περιοδικὸ «Μοριάς», ταυτόχρονα δὲ ἀνατυπώθηκε αὐτοτελῶς, σὲ διβλιάρικι μικροῦ σχήματος, μὲ πίνακα δημοσιευμάτων μου. Ὅταν, λοιπόν, ὁ Πρόεδρος τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμποσίου ἔθεσε αἴτημα ἑλληνικῆς ἐπιστημονικῆς συμμετοχῆς, βρέθηκε σχεδὸν ἔτοιμος, ἀφοῦ φυσικὰ ἔλαβε πρόσθετες πληροφορίες.

B. Ὁ προμνημονεύμενος Thede Kahl, ὁ ὁποῖος συχνότατα ἐπισκέπτεται τὰ Βλαχοχώρια μας προπαγανδίζοντας ἀποκοπὴ τῶν Βλάχων ἀπὸ τὸν Ἑλληνισμὸ καὶ προβολὴ ἐθνότητος Βλαχικῆς, ἂν καὶ διεπιστημονικὰ ἀποδεικνύεται ἡ ἑλληνικότητά τους ἤδη ἀπὸ τὸν πρῶτο ΝεοἙλληνα ἱστορικὸ Κωνσταντῖνο Κούμα (1777-1836), ἀπερίσκεπτα καὶ ἐπιπόλαια ἀπέστειλε πρὸς κάθε κατεύθυνση καὶ ἔβαλε στὸ Διαδίκτυο εὐτελέστατο λιβελλογράφημα ἐναντίον μου. Ἐλαβε δὲ δέουσα ἀπάντηση, ἀλλὰ δὲν συνετίσθηκε. Ἀντίθετα, μόλις πληροφορήθηκε τὴν πιθανὴ παρουσία μου στὸ Συμπόσιο, σκάρωσε στὶς ἀρχὲς Αὐγούστου νέο, πού παρὰ τὸν ἀνεπιστημονικὸ, ἀναίτιο καὶ προσωπικὸ χαρακτήρα του, εὐχερέστατα «φιλοξενήθηκε» ὀλοσέλιδα στὴν «Ἐλευθεροτυπία», ἐνῶ οἱ ἄμεσοι καὶ δικαιολογημένοι ἀντίλογοι, ὁ δικός μου καὶ ἐκεῖνος τοῦ Φιλολογικοῦ Ἱστορικοῦ Λογοτεχνικοῦ Συνδέσμου

* Ρωμανιστὴς - Βαλκανολόγος, Δρ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, r. chargè de cours à la Sorbonne (PARIS IV).

(Φ.Ι.Λ.Ο.Σ.) Τριγάλων σιτεύουν στο συρτάρι του σνεργάτη της μεγάλης δημοκρατικής εφημερίδας, ίσως εν αγνοία της Διευθύνσεως. Σχεδόν μετά μήνα δόθηκαν στη δημοσιότητα σπαράγματα των δύο απαντήσεων σε μισή μόλις σελίδα, ενώ ο λίβελλος φιλοξενείται ολοσέλιδα. Ό νοών νοεΐτω...

Ο δεύτερος λίβελλος, ο «έλευθεροτυπικός», ο οποίος μου επιδείχθηκε μάλιστα και από τον Πρόεδρο του Συμποσίου, πέρα των άλλων άθλιότητων, τις οποίες ο λιβελλογράφος κατά καιρούς είχε διοχετεύσει στα έντυπα των Αρμάνων (Βλάχων) Ρουμανίας, κατέληξε μπούμεραγγ. Διότι οι Βλάχοι δεν τρώνε χόρτο. Μ' αυτό ταΐζουν τα ζώα τους. Δεν ήταν δυνατόν να άνεχθούν επ' άπειρον κακοήθειες και άντέδρασαν με σωφροσύνη στην ίταμότητα του ξένου, άσχετα αν ήσαν εναντί μου προκατειλημμένοι. Ο δέ υπεύθυνος του περιοδικού, στο όποιο έπανελημμένως δημοσιεύθηκαν άπαράδεκτες μικροπρέπειες, έκτοξευόμενες και τηλεφωνικά από τον ασύνετο Καθε, αυτόπροαίρετα και σε δημόσιο χώρο μου ζήτησε συγγνώμη! Εύνότητα και συγκατένευσα με περισσή έγκαρδιότητα και εύλογες προσδοκίες. Άλλος πάλι σύνεδρος δωρίζοντάς μου συγγραφή Βλαχολογική, στην όποία παντελώς άγνοείται η ταπεινότητά μου, μετά την άφιέρωση δεν παραλείπει και προσθήκη πολυήμαντη: «Χάρηκα πολύ, όπως μίληρες».

Συνεπώς είναι άξιομνημόνευτο και το γεγονός ότι η Όργανωτική Έπιτροπή με συγκατέταξε όλόκληρο το διήμερο στο Προεδρείο του Συμποσίου με δικαίωμα παρεμβάσεων, το όποιο και άσκησα όταν, όπου και όπως έπρεπε. Δεν άφησα άναξιοποίητη την άπροσδόκητη και μοναδική δυνατότητα ενημερώσεως πάντων για την πραγματικότητα και την αλήθεια, ιδιαίτερα δέ σχετικά με την άξιοθαύμαστη και άξέπαινη ελληνική στάση της συντριπτικής πλειονότητας των Βλάχων στην Ελλάδα. Άπεικονίζεται δέ και διακηρύσσεται από τους Κοινοτάρχους και Δημάρχους Βλαχοχωριών, από συλλογικά όργανά τους, σωματεία, αδελφότητες, συλλόγους, συνδέσμους, καθώς και πληρέστερα από την Πανελλήνια Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων (ΠΕΠΣΒ), την Όμοσπονδία Άσπροποτάμιων Συλλόγων Πολιτιστικής Ένότητας (Ο.Α.Σ.Π.Ε.), την Όμοσπονδία Έκπολιτιστικών Συλλόγων Όρεινης Καλαμπάκας (ΟΕΣΟΚ), τον Φ.Ι.Λ.Ο.Σ. Τριγάλων με το πλούσιο έκδοτικό Βλαχολογικό έργο, την Ένωση Βλάχων Έπιστημόνων (Ε.Β.Ε.), την Έπιτροπή Ένημερώσεως επί των Έθνικών Θεμάτων (ΕΕΕΘ), της όποίας έχω την τιμή να είμαι ο πρόεδρος κ.ά.

Το θέμα της Άνακοινώσεώς μου, αν και ουδέτερο, «Απόδημοι Αρμάνοι (Βλάχοι του ελληνικού χώρου) διακριθέντες στη Διασπορά, XVI - XIX αϊώνες», σε γαλλική γλώσσα, περιέχει ένδιαφέροντα στοιχεία ελληνικότητάς τους.

Έν τέλει επιβάλλεται η παραδοχή της άμέριστης συμπαραστάσεως του Έλληνικού Γενικού Προξενείου, άνευ του όποίου τίποτε δεν θα γινόταν. Άκριβώς χά-

ρη στον προϊστάμενό του, ρηξικέλευθο και δραστήριο διπλωμάτη, επιτελέσθηκε σε δύο ήμέρες, ότι δεν πραγματοποιήθηκε σε δεκαετίες. Από το άνεκτίμητο αυτό αποτέλεσμα ένοχλήθηκαν πολύ όσοι - περιττεύουν πλέον όνόματα - άντιτίθενται στην έπιστημονική και εθνική άποστολή, όπως προδίδει τρίτο άπίθανο σε ποταπότητα λιβελλογράφημα σταλμένο διαστικά στο Διαδίκτυο την 29.08.02, αλλά ψευδωνυμικά. Όστόσο, χωρίς προσυνηνόνηση, άποστομωτική άπάντηση διά του Διαδικτύου εξαπέσταλε πάραυτα απόδημος Αρμάνος (Βλάχος), ύπερατλαντικός Άκριτας του Έλληνισμού σταδιοδρομώντας στις Η.Π.Α.

Αναντίρρητα παρέλκει όποιαδήποτε διάψευση των ψευδολογημάτων. Διότι πρόκειται για γελοότητες. Συγκεκριμένα «καταγγέλλεται» ο Λαζάρου, ότι κατά τη διάρκεια του Συμποσίου έζησε δαπάναις της Ρουμανίας, κατ' άκολουθίαν δέ ύποπτος πράκτοράς της. Έξοδα διαμονής, δεν νοούνται, έπειδή το Ίδρυμα, που όργανώνει τα Συμπόσια, διαθέτει ιδιόκτητο ξενοδοχείο, όπου κατέλυσαν πάντες οι λοιποί πλην Λαζάρου, ο όποιος φιλοξενήθηκε ελληνικά στο «Έλληνικό Σπίτι». Βλακωδέστερη είναι η καταγγελία, κατά την όποία ο Λαζάρου πήρε και... φακελάκι με είκοσι έκατομμύρια λέι! Τώρα τί του λές; Μόνον εύχαριστίες για την αδιάλειπτη πολεμική - όσοδήποτε μικρόψυχη και μικρόνους, δοθέντος ότι έτσι τελώ διαρκώς σε φόρμα, σε πλήρη έπαγρύπνηση και έτοιμότητα και έπομένως δεν καταβάλλομαι από τα γηραιά, αν και δεν έρχονται μόνα.

Έλληνες τροχάδην στις επάλξεις για την άπόθεση πρό πάντων παραλλαγμένων πρακτόρων άπουνθέσεως του Έλληνισμού. Έμπρός.

Άχ. Γ. Λαζάρου

ΒΛΑΧΟΙ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΛΑΓΟΣ

Η ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΑΙΓΥΠΤΟ

Του Ευθύμιου Θ. Σουλογιάννη*

Β' Μέρος

Για να αναφερθεί κανείς διεξοδικά στο θέμα των ελληνικών εκδόσεων της Αιγύπτου, θα πρέπει να απασχολήσει τους αναγνώστες του με πολλές σελίδες, καθώς είναι από τα θέματα που δεν εξαντλούνται εύκολα, παρ' όλο που είναι χρονικά πεπερασμένο. Μέσα από αυτό το οξύμωρο σχήμα, θα προσπαθήσω να δώσω την ουσία και να παρουσιάσω καταστάσεις, σύνολα και άτομα, έτσι που να εξαχθεί αβίαστα ένα ενθαρρυντικό συμπέρασμα, εκείνο της προσφοράς των Ελλήνων της Αιγύπτου στον τομέα της παραγωγής έντυπων. Από την αρχή πρέπει να διευκρινίσω πως με τον όρο «έντυπες εκδόσεις» εννοώ τα βιβλία, τις εφημερίδες και τα περιοδικά, καθώς και κάθε έντυπο (δελτάριο, διαφήμιση, χάρτη κ.ά.). Επίσης, a priori θα ήθελα να τονίσω και να υπογραμμίσω την αναμφισβήτητη συνεχή και αδιάκοπη παρουσία της ελληνικής έντυπης έκδοσης στην Αίγυπτο για 140 περίπου χρόνια. Αυτή η παρουσία θα μπορούσε να θεωρηθεί συνέχεια της «Γεωγραφίας» του Πτολεμαίου, των πρώτων γεωγραφικών χαρτών που σχεδιάστηκαν στην Αλεξάνδρεια στα ελληνιστικά χρόνια, των παπύρων της ίδιας εποχής, όσων έπαιξαν τον ρόλο βιβλίου, και τόσων άλλων που είδαν το φως για πρώτη φορά στην Αίγυπτο και φυλάχθηκαν στην αρχαία βιβλιοθήκη της.

ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ο καθηγητής Γ. Κούρτης στο βιβλίο του *Μαθητικά Περιοδικά*, που τύπωσε στην Αλεξάνδρεια το 1947, αφιερώνει αρκετές σελίδες στην ιστορία των περιοδικών αυτών στα ελληνικά σχολεία της Αιγύπτου. Αφού δίνει μερικές θεωρητικές κατευθύνσεις για το θέμα, που φυσικά βγήκαν από την εκπαιδευτική πείρα του πολλών χρόνων, παρουσιάζει το μαθητικό και γενικά νεανικό έντυπο όπως διαγραφόταν από το 1900 μέχρι το 1947 και που έμελλε να συνεχιστεί μέχρι τις μέρες μας. Σε κάθε μαθητικό περιοδικό φαίνεται η συμμετοχή πολλών μαθητών και μαθητριών, σε χρόνια μάλιστα που σε άλλες χώρες το σύστημα των μαθητικών κοινοτήτων δεν είχε αρχίσει καν να εφαρμόζεται. Το πρώτο έντυπο μαθητικό-σχολικό περιοδικό ήταν *Η Βιβλιοθήκη του Εθνικού Λυκείου* που τυπώθηκε στο Κάιρο τον Μάιο του 1900, και τα τελευταία του είδους ήσαν στην Αλεξάνδρεια τα πολυγραφημένα φυλλάδια σε τεύχη του *Μαθητικού Παλμού* του Αβερωφείου Γυμνασίου-Λυκείου. Θα άξιζε να σταθούμε σε μια νεανική προσπάθεια μιας τάξης που στο σχολικό έτος 1942-43, στο Αβερωφείο Γυμνάσιο, κυκλοφόρησε 12 τεύχη, σε 35 περίπου αντίτυπα το καθένα, με τίτλο τα αρχικά Ε.Τ.Ι.Π.Α., δηλαδή Ελευθερία-Τιμή-Ισότης-Πατρίς-Αδελφότης, και περιεχόμενο τον αθλητισμό, τη ζωή στην τάξη, τον ελληνικό απελευθερωτικό αγώνα που προφανώς είχε γοητεύσει τα τότε παιδιά και τον συμμαχικό αγώνα στην Β. Αφρική, που ως κοντινός, τα αφορούσε άμεσα. Τα παιδιά αυτά, σήμερα πολλοί επώνυμοι όπως οι Π. Παπαδόπουλος, Ν. Περάκης κ.ά., πρόσεξαν τα γεγονότα και απέδωσαν με αξιόλογο τρόπο την ομαδική θέληση και δράση. Η ίδια ομάδα μαθητών, στην Ε' Γυμνασίου (1944-45), ώριμη πια, μιλά για κοινοτική δραστηριότητα. Το Ε.Τ.Ι.Π.Α., για λόγους οικονομικούς

αντικαθιστά η Αλήθεια, πολυγραφημένη κι αυτή, αφού μεσολάβησει μια πιο πρόχειρη εφημερίδα τοίχου. Η μεγαλύτερη ωριμότητα τους ωθεί να τυπώσουν τον Σεπτέμβριο του 1946 στο τυπογραφείο Βαλινάκη της Αλεξάνδρειας το βιβλιαράκι *Η ζωή μας στο Γυμνάσιο* με την ιστορία τους σε όλους τους τομείς. Περιέχει αποσπάσματα από το τετράδιο συνεδριάσεων και ανακοινώσεων, οικονομικά ζητήματα, βιβλιοθήκη, ψυχαγωγία, εκδρομές, αθλητισμό, συγκεντρώσεις, επίδοση στα μαθήματα και αποσπάσματα από το περιοδικό της τάξης.

Μαθητικά περιοδικά τύπωναν επίσης οι μαθητές του Καΐρου, όπως την *Κορίνα*, του Γυμνασίου της Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου από το 1946 και τον *Κάδο* της Αμπετείου από το 1947. Αξιόλογα ήταν στην Αλεξάνδρεια ο *Ερμής* της Σαλβαγείου Σχολής, η *Πρόοδος* των μαθητριών του Αβερωφείου και το *Εσωτερικό Δελτίο του Αβερωφείου Γυμνασίου Αρρένων*. Επίσης τα ιδιωτικά σχολεία είχαν τα περιοδικά τους: *Ζήνων*, *Παλλάς* Αθηνά και *Μαθητικός Κάλαμος* του Λυκείου Γκίκα, και τα πατριαρχικά *Μαθητική Μούσα* της Σχολής «Φώτιος Α'» και *Απόλλων* του «Πυθαγόρα». Το 1938 η Μανσούρα είχε το δικό της μαθητικό περιοδικό: την *Τέχνη*. Πιο πριν, το 1931 έκανε για λίγο την εμφάνισή του ένα άλλο περιοδικό, όργανο της μαθητικής κοινότητας Μανσούρας, η *Γλαυξ*.

Οι Έλληνες φοιτητές της Αιγύπτου τύπωναν το δικό τους περιοδικό: *Δελτίο Ελλήνων Φοιτητών* (1951), και *Φοιτητική Φλόγα* (1971).

Εξωσχολικό, παιδαγωγικό, νεανικό και παιδικό περιοδικό υπήρξε στην Αλεξάνδρεια το υπό τον τίτλο τα *Παναγύπτια*, με εκδότη τον Στέφ. Πάργα (Μ. Ζελίτα) και αρχισυντάκτη τον Ν. Γριμάλδη. Το περιοδικό έ-

* Καθηγητής - Ερευνητής στην Ακαδημία Αθηνών πρ. Πρόεδρος του Συνδέσμου Αιγυπτιακών Ελλήνων στην Αθήνα.

βγαίνει από το 1926 ως το 1938. Για τον Πάργα (1888-1938) θα είχε κανείς να πει πολλά. Ήταν ο Νικόλαος Ζελίτας, ιδρυτής και του περιοδικού *Γράμματα*, βιβλιοπώλης υψηλού επιπέδου, κάτοχος εκδοτικού οίκου επίσης αξιόλογου στην Αλεξάνδρεια, με 100 εκδόσεις στο ενεργητικό του.

Πώς όμως αξιολογούνται τα ελληνικά περιοδικά της Αιγύπτου; Ας δούμε τι έγραψαν γι' αυτά μερικοί σημαντικοί άνθρωποι των γραμμάτων: Ο Σικελιανός αναφέρει: «θυμάμαι πάντα το τόσο ζεστό μήνυμα που τον καιρό της πρώτης νιότης μου ήρθε απ' τον πνευματικό Αιγυπτιώτη Ελλητισμό και με καλούσε να γιορτάσουμε μίαν Ελληνική Άνοιξη στα φύλλα των αλεξανδρινών *Γραμμάτων* και της *Νέας Ζωής*. Θυμάμαι τι αργότερα άμεσα μου πρόσφερε η ζωντανή επαφή μαζί του και κρατώ βαθιά μου αξέχαστη τη μνήμη της θερμοκρασίας της...».

Για τα *Γράμματα* ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος γράφει: «Τα *Γράμματα* στάθηκαν το πιο πλούσιο, το πιο άφθονο και το πιο εκλεκτικό περιοδικό όργανο της τέχνης του λόγου, ένα υπόδειγμα που η Αθήνα δεν μπορούσε να το φθάσει. Και πίσω από τα *Γράμματα* η μορφή του Στέφανου Πάργα, αυτή η σωματωμένη ανιδιοτέλεια, η ακαταπόνητη δραστηριότητα, ο έρωτας της ομορφιάς, η ακοίμητη δίψα για μια βεβαιωμένη ελληνικότητα και η συνείδηση των συνόλων, που εκφραζόταν με μια θαυμαστή παρακολούθηση όχι μόνο της ελληνικής, μα και της ξένης πνευματικής ζωής».

ΤΑ ΠΟΙΚΙΛΑ ΕΝΤΥΠΑ

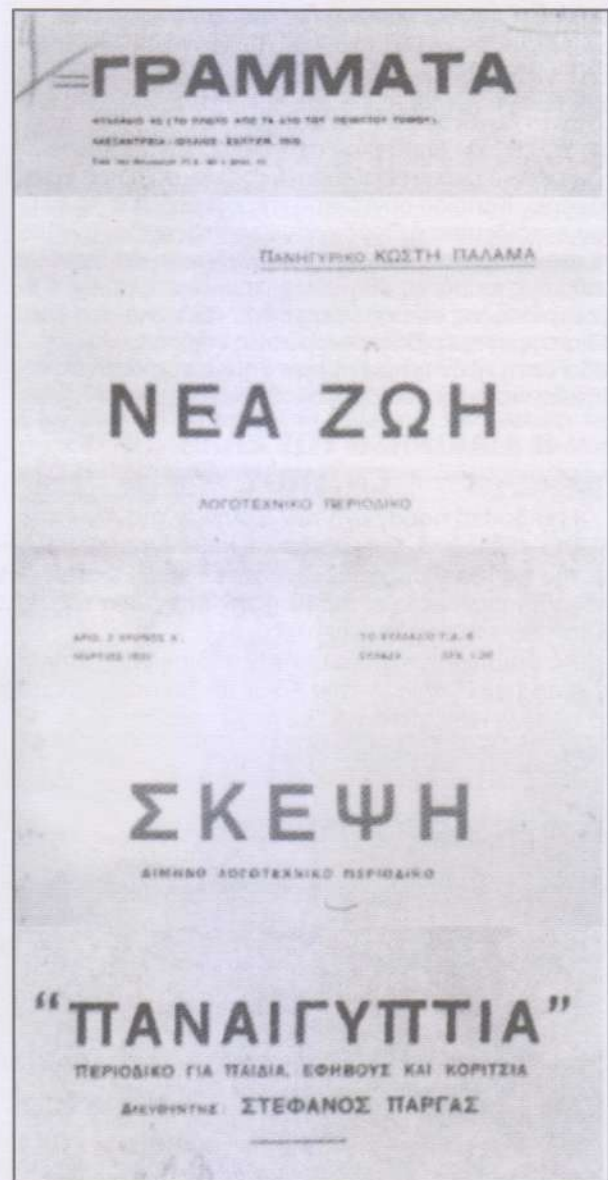
Σε μια τρίτη κατηγορία εντύπων συγκαταλέγονται τα ημερολόγια, οι κανονισμοί και τα καταστατικά συλλογικών οργανώσεων, οι χάρτες, οι παρτιτούρες, τα διαφημιστικά φυλλάδια και άλλα.

Τα ημερολόγια ήταν, ως γνωστό, μια ετήσια έκδοση, που εκτός από τις καθιερωμένες ημερολογιακές πληροφορίες, ήταν γεμάτα από φωτογραφίες, σκίτσα τοπίων και ανθρώπων, καθώς και από άρθρα σάτιρας ή και άρθρα που αναφέρονταν σε θέματα ελληνικού, ευρωπαϊκού καθώς και αφρικανικού χώρου, κυρίως δε σε θέματα φιλολογικά, ιστορικά, αρχαιολογικά και γενικά πνευματικά. Ο σημερινός ερευνητής βρίσκει πολύτιμα στοιχεία στις σελίδες τους, που αλλού δεν υπάρχουν. Το 1872 τυπώθηκε το πρώτο ημερολόγιο στην Αλεξάνδρεια, με τίτλο *Αιγυπτιακόν Ημερολόγιον*. Ακολούθησαν το *Εικονογραφημένον Αιγυπτιακόν Ημερολόγιον* του Τσοκόπουλου (Αλεξάνδρεια, 1895), το *Αιγυπτιακόν Ημερολόγιον* του Καζώτη (Κάιρο, 1899), το *Αιγυπτιακόν Ημερολόγιον* του Δρακόπουλου που έζησε από το 1899 έως το 1914 στην Αλεξάνδρεια, το *Ημερολόγιον του Εμπορικού Μηνύτορος* του Σωτ. Σκληρού στο Κάιρο (1904), και τα Ημερολόγια των Καπράλου, Ευαγγελίδου, Λαχανοκάρδη, Αχιλλόπουλου, Καπερνέκα, Καστρούνη, Σαρρή, με πιο αξιόλογο εκείνο του Σ. Σταματίου: το *Ημερολόγιον Φάρος της Ανατολής* (Κάιρο, 1923-1933). Σημειώνω ακόμη πως στα ημερολόγια όπως τα περιέγραψα μέχρι τώρα, βρίσκει ο ερευνητής πλήρη στοιχεία σχετικά με την οικονομία: ονόματα, διευθύνσεις, τηλέφωνα και διαφημίσεις εμπόρων, βιομηχάνων, βιοτεχνών, τραπεζικών κλπ.

Το λεύκωμα ήταν κι αυτό ένα χρήσιμο έντυπο καθώς αναφέρεται σε σημαντικά γεγονότα. Εκθέσεις, άλλες πνευματικές εκδηλώσεις, επέτειοι κ.ά. γίνονται αφορμές για την έκδοση λευκωμάτων. Στην Αίγυπτο τυπώθηκαν μεταξύ άλλων: *Λεύκωμα για τα 50 χρόνια (1864-1914) της Ένωσης των Επτανήσων με την Ελλά-*

δα, από την Αδελφότητα Επτανησίων Αλεξανδρείας (Αλεξάνδρεια 1914), Λεύκωμα για τα 50 χρόνια (1873-1923) της ίδρυσης της Ελληνικής Αδελφότητας Κυπρίων Αιγύπτου (Αλεξάνδρεια 1924), Πολεμικόν λεύκωμα: Ο αγών των συμμάχων (Κάιρο), Λεύκωμα Παναγυρισμού της πεντηκονταετηρίδος του Ελληνικού Εμπορικού Επιμελητηρίου Αλεξανδρείας 1901-1951 (Αλεξάνδρεια 1951), Λεύκωμα του Συλλόγου Ελλήνων Επιστημόνων Αιγύπτου «Πτολεμαίος ο Α΄», Λεύκωμα της Ενώσεως Ελληνίδων Αιγύπτου κ.ά.

Αξιόλογοι επίσης υπήρξαν οι οδηγοί είτε μικρού σχήματος είτε μεγαλύτερου στους οποίους έβρισκε κανείς εκτός από πληροφορίες ταξιδιωτικού χαρακτήρα και στοιχεία για την οικονομία στην Αίγυπτο, σε σχέση με Έλληνες αντιπροσώπους εμπορίου, με βιομηχανίες κλπ. Παραθέτω ορισμένους από τους τουριστικούς οδηγούς: Α. Γουναρόπουλου - Π. Αννίνου, *Ελληνικός Οδηγός Αλεξανδρείας και περιχώρων*, Αλεξάνδρεια 1924. Οίκου Α. Κασιγόνη, *Ελληνικός Οδηγός Αιγύπτου*, Αλεξάνδρεια 1924 και 1926. *Οδηγός τσέπης Αλεξανδρείας και Ραμλίου και περιχώρων*, Αλεξάνδρεια 1936. Και από τους εμπορικούς οδηγούς: *Ελληνικός εμπορικός οδηγός Αιγύπτου - Σουδάν*, Αλε-

Ξάνδρεια, Publicité Commerciale, 1931. Α. Παχτίκου, *Πανελλήνιοι Εμπορικοί οδηγοί*, τ. Α', Κάιρο 1930, τ. Β', Κάιρο 1933. Α. Παχτίκου, *Εικονογραφημένη Αφρική*, Κάιρο 1933. Μ. Παπαμιχαήλ, *Ο ανά την Αφρικήν Ελληνισμός*, Αλεξάνδρεια 1950-1951. The Panafrikan Directory, Αλεξάνδρεια 1954 των C. M. Paramichael, M.C. Paramichael και E. Mamounas.

Στην Αίγυπτο τυπώθηκαν επιμελημένοι χάρτες όπως: Σωτ. Σκληρού, *Χάρτες στο Ημερολόγιο του Εμπορικού Μηνύτορος*, 1904, Αθ. Μαρσέλου, *Χάρτης Αιγύπτου και Σουδάν, Χάρτης Αφρικής*, εκδ. Εταιρείας Ερμής του Αχ. Παχτίκου, Κάιρο 1940, ελληνογαλλικός *Χάρτης Αλβανίας* του εκδ. Οίκου Σπ. Γρίβα στην Αλεξάνδρεια. Τέλος, τα λεγόμενα έντυπα μουσικά τεμάχια που έχουν κι αυτά τη θέση τους στην όλη εκδοτική παραγωγή των Ελλήνων της Αιγύπτου. Οι Π. Ιωαννίδης, E.C. Delios, Κρ. Ντε Κάστρο, Αντώνης Πλωμαρίτης κ.ά., καθώς και πολλοί μουσικοί και στιχουργοί από τον ελλαδικό χώρο, τύπωσαν τις παρτιτούρες τους για μουσικά όργανα και για φωνή σε αιγυπτιακό έδαφος. Αξίζει να αναφέρω τον «Ύμνο της Δωδεκανήσου» σε ποίηση και μουσική Κρίνου Δε Κάστρο, λιθογραφείο «Η Άγκυρα», οδός Ι. Χεδίβου, Αλεξάνδρεια και τον «Ύμνο εις την Α.Θ.Μ. τον Πάπα και Πατριάρχη Αλεξανδρείας» σε ποίηση Ι. Πολέμη και μουσική Δ. Λαυράγκα.

Η είσπραξη από την πώληση των εφημερίδων γινόταν με συνδρομές. Όμως από ποιους να εισπράξεις χρήματα; Από βιοπαλαιστές μετανάστες που δεν είχαν τη δυνατότητα, ή από άτομα που μόνο τις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου είχαν τελειώσει;

Γραφικό ακόμη είναι κι αυτό το τελευταίο που θα αναφέρω. Κάποιοι συντάκτες της εφημερίδας *Αφρική*, του εκπαιδευτικού Θεόδωρου Κωνσταντινίδη, ανέβαινε στα πλοία στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας και ζητούσε από τους επιβάτες αθηναϊκές, τουρκικές, ιταλικές εφημερίδες, τις οποίες έφερνε θριαμβευτικά στα γραφεία της εφημερίδας για φρέσκες ειδήσεις. Η εφημερίδα αυτή ήταν η πρώτη που δημοσίευε διεθνείς ειδήσεις, πράγμα που προκαλούσε εντύπωση.

Η ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

Η εκδοτική παραγωγή των Ελλήνων της Αιγύπτου (βιβλίο, περιοδικό, εφημερίδα και κάθε έντυπο), προϊόν της πνευματικής δραστηριότητάς τους, έκανε, όπως ήδη σημειώσαμε, αισθητή την παρουσία της σε διάστημα 140 χρόνων και πλέον.

Ας δούμε όμως ποια υπήρξε η διακίνηση του εντύπου των Ελλήνων στην Αίγυπτο, ξεκινώντας από το τύπωμα και καταλήγοντας στο έτοιμο σώμα.

Φωτογραφία από τα εγκαίνια της νέας βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας.

Το πρώτο ελληνικό τυπογραφείο είναι ο «Νείλος» του Ξ. Σάλτη που βρισκόταν στην οδό Ελλήνων αρ. 3, στην Αλεξάνδρεια. Στη δεκαετία του 1860 στην ίδια πόλη συναντάμε το τυπογραφείο «Κοραΐς» του Ηλία Ζαγκλή, στην οδό Ευαγγελιστριάς. Στο Κάιρο, την άλλη πόλη που είχε αξιόλογη παροικία, συναντάμε το «Ελληνικόν Τυπογραφείον του Μιχ. Κ. Νομικού» με διεύθυνση την οικία Μ. Μαύρου, αρ. 34, και παράρτημα στην Αλεξάνδρεια, καθώς και εκείνο του Γερ. Μαζαράκη. Αναφέρω επί τροχάδην τα ελληνικά τυπογραφεία που ήταν συγχρόνως και εκδοτικοί οίκοι και που δέσποσαν εκείνη την περίοδο: 1880-1900, Αλεξάνδρεια: Βιτάλη -Μανουσάκη. Ομόνοια - Τηλέγραφος - Ταχυδρόμος, Ι. Λαγουδάκη. Κάιρο: Ι. Πολίτη. 1900-1920, Αλεξάνδρεια: Πατριαρχικό Τυπογραφείο. Κασιμάτη - Ιωνά. Κάιρο: Μενικίδη, Πολίτη. 1920-1940, Αλεξάνδρεια: Πατριαρχικό Τυπογραφείο. Κασιμάτη - Ιωνά, Ταχυδρόμος, Εμπορίου, Γράμματα, Μητσάνη, Κασιγόνη, Βαλλινάκη. Κάιρο: Πολίτη, Φως. Μενικίδη. 1940-1950. Αλεξάνδρεια: Πατριαρχικό Τυπογραφείο, Πρόδος - Μπόλλα, Βαλλινάκη. Ανατολή, Γρίβα. Κάιρο: Μενικίδη, Γιούλη, Τσούμα, L' Art Graphique. 1950-1973, Αλεξάνδρεια: Εμπορίου. Κάιρο: Τσούμα, Μενικίδη.

Της ίδιας σημασίας με αυτά που προανέφερα είναι και τα ελληνικά τυπογραφεία του Πορτ-Σάιντ «Συνδέσμου» και «Ν. Συνδέσμου» στα χρόνια 1890-1900 και της «Νέας Ηχούς» στα 1920-1940. Στο Πορτ-Σάιντ υπήρχαν και άλλα τυπογραφεία: Αδελφών Ζαρρή (1926) και L' Avenir (1951). Στο Ζαγαζίκ λειτουργούσε το τυπογραφείο του Δημ. Φωτιάδη (1913). Στο Μιτ-Γαμρ υπήρχε το τυπογραφείο «Εκτυπώσεις Χ. Μιχαήλ» (1934). Στο Καφρ-ελ-Ζαγιάτ συναντάμε το 1945 το τυπογραφείο «Ονούαν ελ Σαλάμ». Το 1952 πάντως, το Πατριαρχείο βραβεύει με δίπλωμα το Τυπογραφείο Εμπορίου της Αλεξάνδρειας και το L' Art Graphique του Καΐρου.

Το σύνολο των ελληνικών τυπογραφείων σε αιγυπτιακό έδαφος φτάνει ασφαλώς και ξεπερνά τα 200, μεγάλα και μικρά. Και δεν νομίζω πως είναι φανταστικός ο αριθμός, γιατί η κίνηση του βιβλίου για την οποία γίνεται λόγος, ήταν της τάξης περίπου των 3.300 βιβλίων και 400 εφημερίδων και περιοδικών κάθε χρονικής διάρκειας, οι συγγραφείς χονδρικά ανέρχονται στους 1.200, ενώ οι δημοσιογράφοι και αρθρογράφοι στους 450, αυτά φυσικά σε όλη τη χρονική διαδρομή των 140 χρόνων.

Είδαμε ποιες πόλεις διέθεταν ελληνικά τυπογραφεία και σε ποιες πόλεις τυπώνονταν βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά. Ας δούμε με αριθμούς το θέμα αυτό: Από τα 3.300 περίπου βιβλία που επισημάνθηκαν, στην Αλεξάνδρεια τυπώθηκαν τα 2.500, στο Κάιρο τα 750, στο Πορτ-Σάιντ τα 40, και στο Ζαγαζίκ, στην Ισμαηλία, στο Καφρ-ελ-Ζαγιάτ, στο Μιτ-Γαμρ και αλλού τυπώθηκαν τα 10.

Από τα 400 περίπου έντυπα, ημερήσια και άλλοι περιοδικού τύπου, μακρόβια και βραχύβια, όλα μαζί (έντυπα ή πολυγραφημένα), στην Αλεξάνδρεια κυκλοφόρησαν τα 250, στο Κάιρο τα 100 και στο Πορτ-Σάιντ και στις άλλες πόλεις κυκλοφόρησαν τα 50.

Από τα 3.300 βιβλία τυπώθηκαν κατά χρονολογικές περιόδους: από 1853 ως 1900 συνολικά 358, από 1901 ως 1925 συνολικά 700, από 1926 ως 1940 συνολικά 808, από 1941 ως 1950 συνολικά 606, και από 1951 ως 1965 συνολικά 423.

ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΚΑΙ ΤΙΜΕΣ ΑΓΟΡΑΣ

Σε μια μικρή κοινωνία Ελλήνων, όπως ήταν οι Έλληνες της Αιγύπτου, δεν περιμένει κανείς πολύ μεγάλη κυκλοφορία βιβλίων. Κι όμως η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη στην περίπτωση μας, αν δούμε μερικά ενδεικτικά παραδείγματα: 1925-30, Αλεξάνδρεια: Χρ. Νομικού, *Ανατολή και Ισλάμ*. Το έργο προχώρησε σε 2η χιλιάδα. 1928-30, Αλεξάνδρεια - Αθήνα: Αθ. Πολίτη, *Ο Ελληνισμός και η Νεωτέρα Αίγυπτος*, τόμ. Α' και Β': 1100 αντίτυπα τα 100 για τον συγγραφέα. 1934, Αλεξάνδρεια: Ι. Μπεθάνη, *Εγκόλπιο, με πατριωτικό περιεχόμενο ιστορίας των Ελλήνων της Αιγύπτου*, 2.500 αντίτυπα. 1951, Κάιρο: Σαχτούρη, *Αναμνήσεις*: 1000 αντίτυπα και 50 «επί πολυτελεστέρου χάρτου» – για πώληση τα 800, στην Κοινότητα Αλεξανδρείας και στην Κοινότητα Καΐρου, τα 200 θα πάνε για δώρα και βραβεία σε αριστούχους μαθητές και τα υπόλοιπα 50 θα απονεμηθούν σε προσωπικότητες. 1953, Αλεξάνδρεια: Αναστασιάδη: *Αετοί* (αθλητική ιστορία), 1000 αντίτυπα. 1955, Κάιρο: Ρούβα, *Η διώρυξ τον Σουέζ*, 1000 αντίτυπα. 1958, Αλεξάνδρεια: Ε. Μιχαηλίδη, *Αναμνηστικόν Δίπτυχο Μονής Αγ. Γεωργίου και Χρυσού Ιωβηλαίου Χριστοφόρου Β'*, 500 αντίτυπα. Και ένα βιβλίο που έκανε δεύτερη έκδοση, η διδακτορική διατριβή του Ανθίμου, Μητροπολίτη Νουβίας με τίτλο *Η πατριαρχική εξουσία εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία*, Αλεξάνδρεια, 1950.

Οι εφημερίδες είχαν ασφαλώς μεγάλο αναγνωστικό κοινό. Ξεκινώντας από αρκετές δεκάδες χιλιάδες φύλλα στα χρόνια της έντονης παρουσίας ελληνικού πληθυσμού, φτάνουμε στο παράδειγμα του *Ταχυδρόμου* δηλαδή: 1962, 12.000 φύλλα (17.000 την Κυριακή), 1967, 8.000 φύλλα και το 1972, 5.000 φύλλα, για να καταλήξουμε σε 500 στη δεκαετία του 1975-85, ενώ το 1987 κυκλοφορούν μόνο 200 φύλλα της εφημερίδας *Φως* στο Κάιρο. Από τα περιοδικά αρκεί να αναφέρω πως τα *Γράμματα* του Πάργα τύπωναν 500 μέχρι 700 αντίτυπα κάθε τεύχος, ενώ τα πρόσφατα *Ανάλεκτα* τύπωναν 300 αντίτυπα μέχρι το 1982.

Σε ποιες τιμές κυμαίνονταν τα έντυπα; (Σημείωση: όπου 10 Μιλλιέμ = 1 Γ.Δ. (Γρόσι Διατιμήσεως). 100 Γ.Δ. = 1 Αιγυπτιακή Λίρα). Βιβλία: Μπορεί η κυκλοφορία να είναι σχεδόν ικανοποιητική, όμως το βιβλίο δεν ήταν ικανοποιητικά προσπελάσιμο από τα μέσα και κατώτερα οικονομικά βαλάντια. Μερικά, ενδεικτικά: Σε καθαρά αντιπληθωριστικά χρόνια βλέπουμε: Ευαγγελίδη, *Ημερολόγιο τον Αιγ. Ελληνισμού*, 1913, σελ. 320, Γ.Δ. 20. Β. Γιαννόλα, *Ευθύνη και Ελευθερία*, 1921, Γ.Δ. 40. Χ. Νομικού, *Ανατολή και Ισλάμ*, 1925, Γ.Δ. 10. Α. Πολίτη, *Ο Ελληνισμός*, τόμ. Α' 1928, Γ.Δ. 65, τόμ. Β' 1930, Γ.Δ. 75. Ι. Μπεθάνη, *Εγκόλπιο*, 1934, Γ.Δ. 20. Κ. Τσαγκαράδα, *Τα προβλήματα της ξενιτιάς*, 1946, σελ. 118, Γ.Δ. 25. Σαχτούρη, *Αναμνήσεις*, Κάιρο 1951, Γ.Δ. 100. *Εφημερίδες - Περιοδικά*: Μερικά μιλλιέμ πουλιόταν αρχικά η εφημερίδα. Σήμερα το καίρινο *Φως* πουλιέται Γ.Δ. 20, κι αν το λαβαίνει κάποιος στο γραφείο του, όχι με συνδρομή, αλλά επειδή δεν πουλιέται παρά σε ελάχι-

στα σημεία, πληρώνει 25 ή και 30 Γ.Δ. Κλασική η εποχή του 1 Γ.Δ. Το περιοδικό *Φοίνικας* (Κάιρο 1915) αγοράζόταν προς Γ.Δ. 40. Στο εξωτερικό κόστιζε 12 φράγκα. Η *Νέα Ζωή* το 1905 όμως κόστιζε Γ.Δ. 3. Η *Αλεξανδρινή Τέχνη* κόστιζε το 1930 Γ.Δ. 5, δρχ. 10, σελίνια 1. Ο *Μαθητικός Κάλαμος* που πουλιόταν το 1983, κόστιζε Γ.Δ. 1,5. Το *Ταλέντο* το 1942 πουλιόταν Γ.Δ. 2.

Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφέρω μια περίπτωση –υπάρχουν κι άλλες– που όμως είναι χαρακτηριστική της έκδοσης βιβλίου που δεν είχε καμιά σχέση με το όλο εμπορικό κύκλωμα. Πρόκειται για *Το Βιβλίο του Μοναχού* τον Ν. Νικολαΐδη. Στην τελευταία σελίδα του βιβλίου, που είναι πολύ πρωτότυπα τυπωμένο, χωρίς δηλαδή τα κλασικά τυπογραφικά στοιχεία, διαβάζουμε: «Τύπωση το φθινόπωρο του 1951, στη Société l' Art Graphique, Κάιρο, για φίλους μου και για φίλους φίλων μου, λίγα αντίτυπα αριθμολογημένα: 25 αλφαριθμητικά από Α' - ΚΕ', 35 με λατινικούς αριθμούς από I-XXXV και 65 με αραβικούς αριθμούς από 1-65. Τα αντίτυπα είναι προσωπικά, όπως σημειώνω στο καθένα. Έτερα 25 αντίτυπα τύπωση για προσωπική μου χρήση». Η Β' έκδοση τυπώθηκε πάλι στη Société το φθινόπωρο του 1955 μονάχα σε 500 αντίτυπα.

Η εκδοτική δραστηριότητα των Ελλήνων στην Αίγυπτο, παρακολουθεί και φωτίζει την ιστορική παρουσία τους στον χώρο και για αυτό προβάλλει επιτακτική η ανάγκη της διάσωσης και περαιτέρω μελέτης της από τους ερευνητές.

Τα βιβλιογραφικά στοιχεία της έρευνας αυτής έχουν ληφθεί από τον Ε. Μιχαηλίδη («Βιβλιογραφία των Ελλήνων Αιγυπτιακών 1853-1966», Αλεξάνδρεια, έκδοσις Κέντρου Ελληνικών Σπουδών αρ.15. 1965-1966 και «Πανόραμα ήτοι Εικονογραφημένη Ιστορία του Δημοσιογραφικού Περιοδικού Τύπου της Αιγύπτου υπό Αιγυπτιακών Ελλήνων 1862-1972», Αλεξάνδρεια, έκδοσις Κέντρου Ελληνικών Σπουδών αρ.20. 1972), από το αρχείο του Ελληνισμού της Αιγύπτου στο Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.), το Παροικιακό Πνευματικό Μουσείο Αλεξανδρείας (αρχείο και βιβλιοθήκη, συλλογή Μιχαηλίδη), τη Βιβλιοθήκη των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης της Ε.Κ.Α., την Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, τη Βιβλιοθήκη της Βουλής, την Μπενάκειο Βιβλιοθήκη, καθώς και από την προσωπική μου βιβλιοθήκη.

Αλεξανδρινοί νέοι (1930). Μεταξύ τους ο Τσίρκας, ο Πιερίδης κι ο Καρακάσης.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΩΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τού Ίωάννη Γαβριηλίδη - Παρρησιάδη*

Τό παρόν κείμενο, καρπός μακρῶν συζητήσεών μας μετά διδασκάλων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὄλων τῶν ἐπιπέδων τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελεῖ τυπικήν εἰσαγωγήν εἰς τήν ἐτοιμαζομένην «Γραμματικήν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης» καί οὐσιαστικήν ἐπανάστασιν εἰς τήν σύγχρονον Γλωσσολογίαν μας.

1. Τί σημαίνει ὁ ὅρος Γραμματική

Κατά τόν 2ον π.Χ. αἰ. ἔγραψε ὁ Διονύσιος ὁ Θραῖς: «Γραμματικήν ἐστίν ἐμπειρία τῶν παρά ποιηταῖς τε καί συγγραφεῦσιν ὡς ἐπί τό πολύ λεγομένων» (Τέχνη Γραμματική). Σήμερον ἡ Γραμματική ἔχει ἀντικείμενον ὄχι μόνον τήν λογοτεχνική γλώσσα, ἀλλά καί τόν ἐπίσημον λόγον, τόν ἐπιστημονικόν λόγον καί τήν προφορική λαϊκή δημιουργία (δημοτικά τραγοῦδια, παροιμίες κ.λπ.).

Ἡ Γραμματική, γενικός ὅρος, περιλαμβάνει ὡς πρῶτον μέρος τήν **Μορφολογίαν** καί ὡς δεύτερον μέρος τήν **Σύνταξιν**. Οἱ λέξεις Γραμματική, Μορφολογία καί Σύνταξις, καταφανῶς ἑλληνικῆς ἐτυμολογίας, εἶναι διεθνεῖς ὅροι καί ταξινομοῦνται ἀπό τίς ἐθνικές γλωσσικές ἐπιστήμες μέ τήν ἰδίαν ὡς ἀνωτέρω σειράν. Ὡστόσο βασικό μέρος τῆς Γραμματικῆς θεωρεῖται ἡ Σύνταξις. Αὐτή ἀποτελεῖ ἀφετηρίαν διά τήν διδασκαλίαν τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος. Ὡστε ἡ ἐπικρατήσασα κατά τόν 20όν αἰῶνα διατύπωσις **Γραμματική** καί **Συντακτικό** εἶναι λανθασμένη (ιδέ καί παλαιές ἑλληνικές Ἐγκυκλοπαιδεῖες).

2. Ἀντικείμενο τῆς Μορφολογίας

Ἡ Μορφολογία ἢ τό Τυπικόν μέρος τῆς Γραμματικῆς ἐξετάζει τά γνωστά **Δέκα Μέρη** τοῦ Λόγου καί τίς ὄχι τόσον γνωστές Γραμματικές (Μορφολογικές) Κατηγορίες. (Ίδέ κεφ. Γραμματικές Κατηγορίες).

3. Τά μέρη τοῦ λόγου

«Τοῦ δέ λόγου μέρη ἐστίν ὀκτώ: ὄνομα, ῥῆμα, μετοχή, ἄρθρον, ἀντωνυμία, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος. Ἡ γάρ προσηγορία ὡς εἶδος τῶ ὀνόματι ὑποβέβληται» (Τέχνη Γραμματική).

Ἡ ἐξέλιξις τῆς Γενικῆς Γλωσσολογίας ἐπέφερεν ἀλλαγές εἰς τό σύστημα τῶν μερῶν τοῦ λόγου: πρῶτον, διεχώρισε τό ἐπίθετον (τήν «προσηγο-

ρίαν») ἀπό τό οὐσιαστικόν, δεύτερον, ἀφῆρσεν ἀπό τήν μετοχήν τήν ιδιότητα τοῦ μέρους τοῦ λόγου (μετέχει γάρ αὐτή τόσον τοῦ ῥήματος, ὅσον καί τοῦ ἐπιθέτου), τρίτον, προσέθεσεν εἰς τά μέρη τοῦ λόγου τό ἐπιφώνημα καί τό μόριον. Ὡστε τά μέρη τοῦ λόγου εἶναι δέκα: οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἄρθρον, ἀντωνυμία, ῥῆμα, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος, μόριον, ἐπιφώνημα. Παραμένουν τά κλιτά καί τά ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου, ὑπόκεινται ὅμως καί εἰς νέαν διαίρεσιν, ἀπό τήν ὁποίαν προκύπτουν τά αὐτοτελῆ καί τά βοηθητικά μέρη τοῦ λόγου.

ΑΥΤΟΤΕΛΗ λέγονται τά μέρη ἐκεῖνα τοῦ λόγου, τά ὅποια ἔχουν ἀνεξάρτητον σημασίαν καί εἰς τήν πρότασιν διαδραματίζουν κάποιον συντακτικόν ρόλον, εἶναι δέ αὐτά: **τό οὐσιαστικόν, τό ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τό ῥῆμα, τό ἐπίρρημα.**

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ μέρη τοῦ λόγου εἶναι **τό ἄρθρον, ἡ πρόθεσις, ὁ σύνδεσμος, τό μόριον**, χαρακτηρίζονται δέ οὕτως, ἐπειδή μόνα τῶν δέν λέγονται, οὔτε ἀποτελοῦν ὅρον προτάσεως, ἀπλῶς λειτουργοῦν ὡς συντακτικά ἐργαλεῖα εἰς τήν ὑπηρεσίαν τῶν αὐτοτελῶν μερῶν πρὸς συγκρότησιν προτάσεων.

Τό ἐπιφώνημα ἀποτελεῖ ἰδίαν κατηγορίαν, ἐκφράζει συναισθήματα ἢ λειτουργεῖ ὡς λέξις - πρότασις: Πω-πώ!

Ἡ νέα Μορφολογία ἐξετάζει τά μέρη τοῦ λόγου ἀπό τήν ἄποψιν, βεβαίως, τοῦ Τυπικοῦ, ἀλλά ταυτοχρόνως ὁμιλεῖ διά τοὺς συντακτικούς ρόλους, τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατόν νά ἔχουν αὐτά εἰς τήν πρότασιν. Τό οὐσιαστικόν, λόγου χάριν, λειτουργεῖ ὡς ὑποκείμενον προτάσεως, ὡς ὄνομα κατηγορούμενον, ὡς ὀνοματικός προσδιορισμός ἄλλου οὐσιαστικοῦ, ὡς ἀντικείμενον κατηγορήματος... Μέ τόν ἴδιον τρόπον ἡ Μορφολογία προσδιορίζει τίς συντακτικές λειτουργίες καί τῶν ἄλλων αὐτοτελῶν μερῶν τοῦ λόγου.

* Φιλολόγος - Ἐρευνητής.

4. Κλιτικό σύστημα τῶν ὀνομάτων

Ἡ ἑλληνική γλῶσσα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Διονυσίου τοῦ Θρακὸς ἕως τὸν Μανώλη Τριανταφυλλίδη εἶχε κλιτικὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐστηρίζετο εἰς τὰς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν. Ἡ πρώτη κλίσις περιελάμβανε ὀνόματα ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους συγκεκριμένων καταλήξεων ἢ δευτέρα κλίσις περιελάμβανε ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, κάποιων ἄλλων ὅμως καταλήξεων ἢ τρίτη κλίσις περιελάμβανε ὀνόματα ἐπίσης τῶν τριῶν γενῶν, ἄλλων, «δυσκόλων», καταλήξεων. Τὸ αὐστηρὸ ἐκεῖνο σύστημα κλίσεως τῶν ὀνομάτων εἶχε τὴν ἀξίωσι ἀπὸ τὸν χρήστη τῆς γλώσσης (λαὸ) νὰ καταβάλλῃ κάποιον πνευματικὸν μόχθο, καὶ ἡ ἀξίωσις αὐτὴ συνετέλει εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξίν του. Ἡ δημοτικιστικὴ Γραμματικὴ ἀπλουστεύει ὅλα τὰ «δύσκολα», ἀπλουστεύει καὶ τὸ κλιτικὸν σύστημα, καταργεῖ τὸ κριτήριον τῆς καταλήξεως, δὲν ὀμιλεῖ περὶ πρώτης, δευτέρας καὶ τρίτης κλίσεως, ἀλλὰ περὶ κλίσεως «τῶν ἀρσενικῶν, τῶν θηλυκῶν καὶ τῶν οὐδετέρων». (Ὁ Τριανταφυλλίδης ἔγραψε μόνον τοὺς ἐπιθετικούς προσδιορισμούς, χωρὶς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, καὶ οἱ ἐπίγονοι τηροῦν μετ' εὐλαβείας τὴν διατύπωσιν).

Οἱ αὐθαιρεσίαι ὅμως τῆς δημοτικιστικῆς Γραμματικῆς δὲν τελειώνουν ἐδῶ. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα (*διδάκτωρ, κτήσις κ.λπ.*) ὑπεχρεώθησαν νὰ «ἀλλάξουν κλίσιν» κατὰ τὸ ἥμισυ, ἔστω μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: *διδάκτορας - διδάκτορα, κτήση - κτήσης*. Κατεβλήθησαν προσπάθειαι νὰ ἐπεκταθῆ ἡ ἀλλαγὴ κλίσεως τῶν οὐσιαστικῶν αὐτῶν καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν. Ἡ Γραμματικὴ τοῦ Νικολάου Σοφianoῦ (1545-1550) λέγει κάπου: «κλίσεις ἐφτά, πτώσεις πέντε». Γνωστὸς εἶναι καὶ οἱ δύνამες τοῦ Ψυχάρη καὶ ἄλλων. Ἀλλὰ οἱ «μεταρρυθμιστὲς» ἐσκόνταψαν εἰς τὴν γενικὴν πληθυντικὴν, ἢ ὁποῖα δὲν ἤμπορεῖ νὰ μὴν εἶναι: τῶν κλίσεων, τῶν πτώσεων, τῶν δυνάμεων, τῶν διδακτόρων...

Ἡ «Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης», ἡ ἰδική μας Γραμματικὴ, ἐπαναφέρει τὸ κλασικὸν σύστημα τῶν τριῶν κλίσεων τῶν ὀνομάτων.

5. Οἱ Γραμματικὲς (Μορφολογικὲς) Κατηγορίαι

Οἱ Μορφολογικὲς Κατηγορίαι συμπλέκονται μετὰ Μέρη τοῦ Λόγου, εἶναι δέ, πρῶτον, ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ: τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ οἱ πτώσεις τῶν ὀνομάτων, τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων, τὸ πρόσωπο, ὁ χρόνος, ἡ διάθεσις, ἡ ἐγκλισις καὶ ἡ φωνὴ τῶν ρημάτων· δεύτερον, ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ: τοῦ ἀρσενικοῦ γένους, τοῦ θηλυκοῦ γένους καὶ τοῦ οὐδετέρου γένους τῶν ὀνομάτων. Κατηγορίαι τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ πλη-

θυντικοῦ ἀριθμοῦ, πέντε Κατηγορίαι τῶν ἀντιστοιχῶν πτώσεων τῶν ὀνομάτων, Κατηγορίαι τοῦ θετικοῦ, τοῦ συγκριτικοῦ καὶ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ συγκρίσεως τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων, τέλος, Κατηγορίαι τῶν προσώπων α', β', γ', τῶν παροντικῶν, τῶν παρελθοντικῶν καὶ μελλοντικῶν χρόνων, τῶν διαθέσεων, τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν φωνῶν τοῦ ρήματος.

6. Ἡ Σύνταξις

Ἀντικείμενον τῆς Συντάξεως εἶναι οἱ τρόποι συνδέσεως τῶν λέξεων (καὶ τῶν τύπων αὐτῶν) εἰς σύνολα λέξεων (καθ' ἡμᾶς - λογοπλοκῆς) καὶ προτάσεις ἐπίσης οἱ τρόποι συνδέσεως τῶν προτάσεων εἰς φράσεις ἢ πολυσύνθετες προτάσεις. Συγκεκριμένως ἡ Σύνταξις μελετᾷ τῆς Συντακτικῆς Κατηγορίαι: Λογοπλοκὴ, Πρότασι (εἶδη καὶ τύπους τῶν προτάσεων). Κυρίου ὄρους τῆς προτάσεως (Υποκείμενον - Κατηγόρημα), Δευτερεύοντες ὄρους τῆς προτάσεως (Ὀνοματικούς προσδιορισμούς, Ἀντικείμενα, Συγκυριακούς προσδιορισμούς).

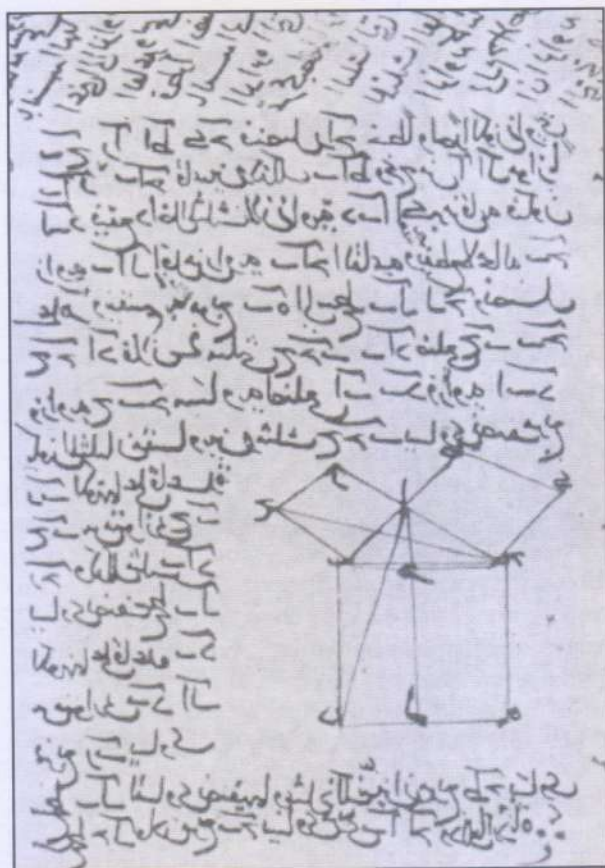
7. Οἱ ὅροι «σύνολον λέξεων» καὶ «λογοπλοκὴ»

Τὸ «σύνολον λέξεων» εἰσῆχθη εἰς τὴν γλωσσολογίαν μας μετὰ τὸ «Συντακτικὸ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς» (1980), ἐρμηνεύεται δέ ὡς συνδυασμὸς δύο ὁποιαδήποτε λέξεων: ἡ *Ἑλένη, με νερομπογιές* (τὰ παραδείγματα λαμβάνονται ἀπὸ τὸ «Συντακτικόν»).¹

Παρατήρησις **πρώτη**: τὸ «σύνολον λέξεων» πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ δύο τοιῦλάχιστον αὐτοτελεῖς λέξεις (οἱ δοθητικὲς λέξεις δὲν ἀποτελοῦν ὄρους προτάσεων, οὔτε «σύνολα λέξεων»): ἡ *ὠραία Ἑλένη καὶ ζωγραφίζου με νερομπογιές* εἶναι «σύνολον λέξεων». Παρατήρησις **δευτέρα**: ἀντὶ τοῦ «σύνολου λέξεων», ἀποτελουμένου ἐκ δύο στοιχείων, τὰ ὁποῖα τὸ καθιστοῦν «δυσκίνητον», ἐμεῖς προτείνομε τὸν ὄρον «λογοπλοκὴ», λέξιν σύνθετον, δι' αὐτὸ - εὐχρηστον.

Ἀκρόπολις. Ὁ Παρθενῶνας σὲ παλιὰ φωτογραφία

Οι Άραβες είχαν άφομοιώσει όλες τις έπιστημονικές γνώσεις των αρχαίων Έλλήνων. (Άπό τό θιβλίο του Άγγελου Παν. Σακκέτου «Πού βρίσκονται τά ελληνικά χειρόγραφα», Έκδόσεις ΘΕΟΓΝΙΣ, 2001).

8. Τά είδη καί οί τύποι τῶν προτάσεων

Α) Ὡς πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν οἱ προτάσεις εἶναι: Αα) ἀφηγηματικὴς (Κάποτε ἦταν ἕνας γέρος καὶ μιά γριά), Αβ) ἐρωτηματικὴς (Ποιὸς τὸ ἔκαμε αὐτό;), Αγ) παραινετικὴς (Δώσε μου, παρακαλῶ, ἕνα ποτήρι νερό).

Β) Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο: Βα) καταφατικὴς (Ἔρχομαι ἀμέσως), Ββ) ἀποφατικὴς -ἀρνητικὴς-, (Δέν συμφωνῶ μὲ τὸ προτεινόμενο σχέδιο).

Γ) Ὡς πρὸς τὴν δομὴν οἱ προτάσεις εἶναι: Γα) ἀπλές, μόνον κύριοι ὄροι. Ὑποκείμενο καὶ Κατηγορημα (Ἀκούονται καμπάνες), Γβ) ἀνεπτυγμένες, κύριοι καὶ ἕνας τοῦλάχιστον δευτερεύων ὄρος (Ὁ στρατιώτης ἀσκεῖται εἰς τὰ νέα ὄπλα), Γγ) σύνθετες, μὲ ὁμοειδεῖς κυρίους ἢ δευτερεύοντες ὄρους [Ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσαβος τὰ δύο βουνὰ μαλάνων (ὁμοειδῆ ὑποκείμενα), Ἐψώνισα φρούτα, λαχανικά, ξηρούς καρπούς καὶ γάλα (ὁμοειδῆ ἀντικείμενα)], Γδ) πολυσύνθετες: Γδα) δύο κύριες προτάσεις, συντεταγμένες κατὰ παράταξιν (Ἐνύχτωσε κι ἐδράδνασε, καὶ ποῦ νά πάω νά μείνω), Γδβ) μία κύρια καὶ μία δευτερεύουσα πρότασις συντεταγμένες καθ' ὑπόταξιν (Ἄν ἐπιτρέψουν οἱ περιστάσεις, θά γυρίσω σ'

ἕνα χρόνο), τέλος, Γε) ἔλλιπες - εἰς τὸν διάλογον (Ἐρώτησις: Ποῦ δουλεύει ὁ γιός σου; Ἀπάντησις: Στὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας. Ἐρώτησις: Καὶ ἡ κόρη σου; Ἀπάντησις: Στὸ ἴδιο Ὑπουργεῖο).

9. Κύριοι ὄροι τῶν προτάσεων

Κύριοι ὄροι εἶναι τὸ Ὑποκείμενο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται λόγος εἰς τὴν πρότασιν, καὶ τὸ Κατηγορημα, τὸ ὁποῖο δεικνύει τί λέγεται περὶ τοῦ Ὑποκειμένου (Ἰός σοφὸς εὐφραίνει πατέρα. Κων. Πορφυρογέννητος).

Τὸ Ὑποκείμενο ἐκφράζεται: Α) μὲ οὐσιαστικόν (Καλύτερα εἶναι τὰ βουνά), Β) μὲ ἀντωνυμία (Ποιὸς εἶδε τὸν Θεὸ καὶ δέν φοβήθηγε), Γ) μὲ οὐσιαστικοποιημένο ἄλλο μέρος τοῦ λόγου (Ὁ βρεγμένος ἀπὸ τὴν βροχὴ δέν φοβάται), Δ) μὲ λογοπλοκὴν (Ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος;), Ε) μὲ πρότασιν («Τὸ φῶς ποῦ καίει» ἐκφράζει τὴν φιλοσοφία τοῦ Βάρναλη).

Τὸ Κατηγορημα ἐξετάζεται διτῶς: Α) ὡς πρὸς τὰ μέσα ἐκφράσεώς του εἶναι: Αα) ρηματικὸ (Ἔρχεται ὁ χειμῶνας), Αβ) ὀνοματικὸ (Βαρεῖά εἶναι ἡ καλογερικὴ) - συνδετικὸ ρῆμα σὺν ὀνομα κατηγορούμενο· Β) ὡς πρὸς τὴν δομὴν του: Βα) μονολεκτικὸ (Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε), Ββ) περιφραστικὸ (Ὁ γείτονας θέλει νά ἀγοράσῃ αὐτοκίνητο) - βοηθητικὸ ρῆμα σὺν αὐτοδύναμο ρῆμα, Βγ) σύνθετο (Θέλω νά πάω νά κοιμηθῶ) - τρία ρηματικὰ μέρη.

10. Δευτερεύοντες ὄροι

Οἱ δευτερεύοντες ὄροι τῶν προτάσεων ἔχουν σχέση μὲ τὸ Ὑποκείμενο ἢ μὲ τὸ Κατηγορημα.

Α) Εἰς τὸ Ὑποκείμενο (ἐνδεχομένως καὶ εἰς ἄλλα ὀνοματικά στοιχεῖα τοῦ λόγου) ἀναφέρονται οἱ λεγόμενοι Ὀνοματικοὶ Προσδιορισμοί, οἱ ὁποῖοι εἶναι:

Αα) Ὁμοιόπρωτοι μὲ τὸ προσδιοριζόμενο οὐσιαστικὸ (Τὸ πατρικὸ κτῆμα ἔχει μεγάλην ἀξία), Αβ) Ἐτερόπρωτοι πρὸς τὸ προσδιοριζόμενο οὐσιαστικὸ (Τὸ σπίτι τοῦ πατέρα ἐκρίθη διατηρητέο).

Β) Τὸ Κατηγορημα συνδέεται μὲ δύο δευτερεύοντες ὄρους, τὸ Ἄντικείμενο καὶ τὸν Συγκυριακὸν Προσδιορισμὸν.

Βα) Τὸ Ἄντικείμενο τοῦ Κατηγορήματος ἠμπορεῖ νά εἶναι: Βαα) Ἄμεσο, ὅταν τὸ ρῆμα εἶναι μεταβατικὸ (μειωμένης κατηγορήσεως), (Ὁ φίλος μου ἔλαβε βραβεῖο), ὅποτε τὸ Ἄντικείμενο τίθεται εἰς τὴν ἀπλὴν αἰτιατικὴν πτῶσιν Βαβ) Ἐμμεσο εἰς τὴν δοτικὴν πτῶσιν (Οἱ μαθητὲς ἀγόρασαν τοῦ καθηγητοῦ ἕνα δῶρο), (ἐδῶ ὑπάρχει καὶ ἄμεσο ἀντικείμενο ἕνα δῶρο), ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐμπρόθετον αἰτιατικὴν (Ἐλαβα ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν γιό μου).

Ββ) Οἱ Συγκυριακοὶ Προσδιορισμοὶ εἶναι τοπικοί, χρονικοί, τροπικοί κ.λπ., ἐκφράζονται δέ: Ββα) μὲ ἐπιρρήματα (Ἐδῶ δέν ἔχεις θέσιν ἢ Ὁ γάμος θά γίνῃ μεθαύριον), Βββ) μὲ οὐσιαστικά εἰς ἀπλὴν αἰτιατικὴν (Ὁ τρύγος ἀρχίζει τὸν Σεπτέμβριο) ἢ

εις τήν ἐμπρόθετον αἰτιατικήν (Στό χωριό δέν τόν ἤθελαν).

11. Δοτική πτώσις - ἔμμεσο ἀντικείμενον

Ἐκάστη γλωσσική μονάς ἔχει ἓνα ὄρατόν διά γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ μορφολογικόν τύπον καί παίζει ἓνα ἀόρατον συντακτικόν ρόλον εἰς τόν λόγον. Ὁ τύπος τοῦ καθηγητοῦ, π.χ., εὐρίσκεται εἰς τήν γενικήν πτῶσιν, ὅταν συντάσσεται μέ οὐσιαστικόν, τοῦ ὁποίου εἶναι ὀνομαστικός προσδιορισμός (ἡ κόρη τοῦ καθηγητοῦ σπουδάζει), ἀλλά εὐρίσκεται εἰς τήν δοτικήν πτῶσιν, ὅταν συντάσσεται μέ ρῆμα, τοῦ ὁποίου εἶναι ἔμμεσο ἀντικείμενο (ἡ τάξις προσέφερε τοῦ καθηγητοῦ ἀνθοδέσμη).

Ἡ δημοτικιστική γλωσσολογία, στηριζομένη εἰς τήν μορφήν τῶν λέξεων καί ἀγνοῦσα τήν συντακτικήν αὐτῶν λειτουργίαν εἰς τήν πρότασιν, διακηρύσσει, ὅτι ἡ σύγχρονος ἑλληνική γλῶσσα κατήγησε τήν δοτικήν πτῶσιν καί ἀνέθεσε τίς λειτουργίες αὐτῆς εἰς τήν γενικήν (οἱ δύο αὐτές πτώσεις ἔχουν σήμερον τήν ἰδίαν ἀκριβῶς κατάληξιν). Ἄς κάμωμε κάποιες συγκρίσεις ἀρχαίων καί συγχρόνων ρήσεων. Ὁ Ἀρχιμήδης εἶπεν: «Δός μοι πᾶ στω...», ὁ Ὅμηρος: «Ἄνδρα μοι ἔνεπε, μοῦσα...» καί ἡ Πυθία: «Εἶπατε τῷ βασιλεῖ...» Τά μοί τοῦ Ἀρχιμήδους καί τοῦ Ὁμήρου ἦσαν προσωπικές ἀντωνυμίες εἰς τήν δοτικήν πτῶσιν, ἐλειτούργουν δέ ὡς ἔμμεσα ἀντικείμενα τῶν ρημάτων δός καί ἔνεπε. Εἰς τήν δοτικήν πτῶσιν εὐρίσκεται καί τό οὐσιαστικόν τῷ βασιλεῖ καί ἀσκει ἐπίσης λειτουργίαν ἔμμεσου ἀντικείμενου τοῦ ρήματος εἶπατε. Ἐχει κανεῖς ἀντίρρησην διά τίς τρεῖς αὐτές δοτικές πτώσεις καί τά τρία ἔμμεσα ἀντικείμενα; Ἡ ἐρώτησις ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἀρμόδιους καθηγητάς πανεπιστημίου. Καί τώρα οἱ ἴδιες προτάσεις εἰς τήν σύγχρονον ἑλληνικήν: «Δῶσε μου πού νά σταθῶ...», «Τόν ἄνδρα τραγούδησέ μου, ᾧ μοῦσα» καί «Πεῖτε τοῦ βασιλέως...» Ἡ μορφολογία τῶν λέξεων ἔχει ἀλλάξει, ἡ συντακτική τῶν ὁμως λειτουργία παραμένει ἡ αὐτή: τά δύο μου εἶναι καί τώρα προσωπικές ἀντωνυμίες, εὐρίσκονται εἰς τήν δοτικήν πτῶσιν καί λειτουργοῦν ὡς ἔμμεσα ἀντικείμενα. Ἐμμεσο ἀντικείμενο εἶναι καί ὁ τύπος τοῦ βασιλέως καί εἰς τήν δοτικήν ἐπίσης πτῶσιν εὐρίσκεται.

Οἱ γλωσσολόγοι τῆς ἀκραιφνοῦς δημοτικῆς συγχέουν τίς προσωπικές ἀντωνυμίες μοῦ, σοῦ, τοῦ, τῆς κ.λπ. μέ τοὺς ἀδυνάτους τύπους τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν μου, σου, του, της κ.λπ. Οἱ πρῶτες, ὅπως εἶδαμε, συντάσσονται μέ ρήματα, εὐρίσκονται εἰς τήν δοτικήν πτῶσιν καί λειτουργοῦν ὡς ἔμμεσα ἀντικείμενα, ἐνῶ οἱ κτητικῆς ἀντωνυμίες συντάσσονται μέ οὐσιαστικά (τό χωριό μου, οἱ γονεῖς του), εὐρίσκονται εἰς πτῶσιν γενικήν καί λειτουργοῦν ὡς ὀνομαστικοί προσδιορισμοί τῶν οὐσιαστικῶν αὐτῶν.

Ἡ θεωρητική γκάφα «καταργήσεως» τῆς δοτικῆς πτώσεως ἐπηρεάσε ἀρνητικῶς τόν προσδιορισμόν τοῦ ἔμμεσου ἀντικείμενου. Ὁ Ἄ. Τζαρτζάνος γράφει σχετικῶς: «Ἀπό τά δύο ἀντικείμενα, πού ἔχει ἓνα δίπλωτο μεταβατικό ρῆμα, ἐκεῖνο, πού συμπληρώνει πρῶτο τήν ἔννοιά του, λέγεται ἄμεσο ἀντικείμενο: Ἡ γαγιά χάρισε (τί;) ἓνα δαχτυλίδι. Κι ἐκεῖνο, πού τή συμπληρώνει δεύτερο, λέγεται ἔμμεσο ἀντικείμενο: Ἡ γαγιά χάρισε ἓνα δαχτυλίδι (ποιανῆς;) τῆς Μαρίας». («Νεοελληνική Σύνταξις», Α', σελ. 56). Ὁ ὀρισμός αὐτός βάσιν ἔχει τήν τοπικήν τῶν ἀντικείμενων, ἐνῶ ἀγνοεῖ τόν ρόλον τῆς πτώσεως τῶν οὐσιαστικῶν: τό ἄμεσον ἀντικείμενον τίθεται εἰς τήν ἀπλήν αἰτιατικήν (ἓνα δαχτυλίδι), τό ἔμμεσον - εἰς τήν δοτικήν (τῆς Μαρίας) ἢ τήν ἐμπρόθετον αἰτιατικήν (σπὴν Μαρία). Τό «Συντακτικόν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς» ἀναιρεῖ (ὀρθῶς) τόν ρόλον τῆς τοπικῆς τῶν ἀντικείμενων ἀλλά «περιέργως» χρησιμοποιεῖ τό παράδειγμα τοῦ Τζαρτζάνου: «Ἡ γαγιά χάρισε τῆς Μαρίας ἓνα δαχτυλίδι» (σελ. 59), ἐπισημαίνει δέ, ὅτι τό πρῶτο τοπικῶς ἀντικείμενο εἶναι ἔμμεσο καί τό δεύτερο - ἄμεσο. Ὅλοι οἱ «τριανταφυλλιδικοί» ἀρνοῦνται τήν ὑπαρξή τῆς δοτικῆς πτώσεως, ὁμιλοῦν περὶ ἔμμεσου ἀντικείμενου, χωρὶς ἀναφοράν εἰς τήν πτῶσιν, ἀλλά οἱ Κλαίρης καί Μπαμπινιώτης («Δομολεειτουργική κ.λπ. Γραμματική») γράφουν εὐθέως: «Ἡ γενική χρησιμεύει (SIC) ἐπίσης γὰ τή δήλωσιν τοῦ ἀντικείμενου τῶν ρημάτων», παραθέτουν δέ τό παράδειγμα: «Χαμογέλασε τῆς Ἑλένης» (σελ. 47). Ἀμέσως δέ κατωτέρω: «Μέ τά τρισθενῆ ρήματα ἡ γενική ἐκφράζει τό ἔμμεσο ἀντικείμενο: χάρισαν τοῦ Πέτρου ἓνα στυλό (τρίτη χρήσις τοῦ ρήματος χαρίζω).

12. Περί γερονδίου

Τό δεύτερο θεωρητικό λάθος τῆς «Κρατικῆς Γραμματικῆς» ἔχει σχέση μέ τόν παγωμένο (ἀποστεωμένο), δηλαδή ἄκλιτον, ρηματικό τύπο εἰς -ο-ντας, ὁ ὁποῖος «χρησιμοποιεῖται πάντοτε ἐπιρρη-

**Ἐνῶ αὐτά ἔγραφαν οἱ «δύσκολοι»
πρόγονοί μας, ἐνῶ μέ αὐτά
ἀσχολοῦνται οἱ Ἀκαδημίες
Βερολίνου καί Μόσχας, οἱ
σύγχρονοι γλωσσολόγοι μας,
ἀγνοοῦντες τίς δραστηριότητες τῶν
Ἀλεξανδρινῶν καί τῶν συγχρόνων
Εὐρωπαϊῶν γύρω ἀπό τοὺς τόνους
καί τά πνεύματα τῆς ἑλληνικῆς
γλώσσης, προέβησαν εἰς τό ἔγκλημα
ἐπιβολῆς διά τῆς βίας τοῦ
«μονοτονικοῦ συστήματος γραφῆς».**

Πτολεμαίος Α΄ ὁ Σωτήρ, τό ἄτομο πού ἀνέλαβε νά ὑλοποιήσει τά ὄραματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου γιά τή βιβλία (χαλκογραφία τοῦ 18ου αἰ.).

ματικῶς» (Αχ. Τζάρτζανος: «Νεοελληνική Σύνταξις», Α΄, σελ. 336), ἐνῶ τόσοσ Ὁ Τριανταφυλλίδης, ὅσοσ καί Ὁ Τζάρτζανος τόν χαρακτηρίζουσ «ἐνεργητική μετοχή». Γράφει ἀκόμη Ὁ Τζάρτζανος:

«Οἱ μετοχές ὁμως σέ -οντας... κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ ρηματικά ὀνοματικά ἐπίθετα. Αὐτές εἶναι ἀποστεωμένοι ρηματικοί τύποι ἐπιρρηματικοί, χωρίς γένος, ἀριθμούς καί πτώσεις. Δέν ἔχουσ τίποτε ἀπό τήν ἐπιθετική φύσι τῆς μετοχῆς μέσα τους, ἐπομένως, δέν μπορούν νά χρησιμοποιοῦνται ὡς ἐπιθετικές... Λέγομε «Ἄνθρωπος ἐνδιαφερόμενος γιά τόν τόπο του», ὄχι ὁμως «Ἄνθρωπος πονῶντας γιά τόν τόπο του»» (σελ. 338).

Εἶναι τό «διεθνές» (καί ἐλληνικό) γερούνδιο, τό ὁποῖον ἀναπτύσσεται ἐπαρκῶς εἰς τά ἐκδοθέντα βιβλία μας. Πάντως δυσκολευόμεθα νά ἐξηγήσωμε τήν κραυγαλέαν ἀντίφασιν μεταξύ τοῦ ὄρου («μετοχή») καί τῶν ἐπιρρηματικῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ...

13. Τά σημεῖα στίξεως

Ὁ Διονύσιος ὁ Θραξ γράφει σχετικῶς (Τέχνη Γραμματική): «Στιγμαί εἰσι τρεῖς τελεία, μέση, ὑπο-

στιγμή καί ἡ μέν τελεία στιγμῆ ἐστὶ διανοίας ἀπρητισμένης σημεῖον, μέση δέ σημεῖον πνεύματος ἐνεκεν παραλαμβανόμενον, ὑποστιγμῆ δέ διανοίας μηδέπω ἀπρητισμένης ἀλλ' ἐτι ἐνδεούσης σημεῖον». Ὡστε τόν 2ον π.Χ. αἰῶνα εἶχαν καθιερωθῆ τρία σημεῖα στίξεως: ἡ τελεία, ἡ ἄνω τελεία καί τό κόμμα.

Ἡ ἰσχύουσα Γραμματική τοποθετεῖ τήν στίξιν εἰς τόν χώρον τῆς Φωνητικῆς. Ἡ θέσις αὐτή εἶναι ριζικῶς λανθασμένη. Ἡ στίξις ἔχει σχέση με τήν συντακτικὴν ὀργάνωσιν τοῦ κειμένου εἰς παραγράφους, φράσεις καί προτάσεις. Τά σημεῖα τῆς τελείας, τῆς ἄνω τελείας, τοῦ ἐρωτηματικοῦ καί τοῦ θαυμαστικοῦ δέν ἀποτελοῦν πρόβλημα διά τόν γράφοντα μέσης μορφώσεως καί γνώστου ἀπλῶν μαθηματικῶν. Δυσκολίες παρατηροῦνται εἰς τήν χρῆσιν τοῦ κόμματος, τό ὁποῖον ἀκόμη καί ἀπό ἀνθρώπους ἀνωτάτης μορφώσεως κακοποιεῖται θαναύσως. Τό παρὸν βιβλίον περιλαμβάνει σχετικὸ κεφάλαιον, τό ὁποῖο φωτίζει τό θέμα.

14. Τό σύστημα τονισμοῦ καί πνευματώσεως τοῦ γραπτοῦ λόγου

Ἡ ἐλληνική βιβλιογραφία δέν ἔχει νά ἐπιδείξη κάποιο ἐπιστημονικό ἔργο, μεγάλο ἢ μικρό, σχετικὸ με τοὺς τόνους καί τά πνεύματα τῆς γλώσσης μας. Ὅποιοδήποτε γνώσεις μας ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀντλοῦνται ἀπό μίαν ρωσικὴν μονογραφίαν με τίτλον «Ντρεβνεγκρέτσескоε Οὔνταρένιε» (Древнегреческое Ударение, «Οἱ τόνοι τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης»), ἐκδόσεως 1962 τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Μόσχας. Ὁ συγγραφεὺς τῆς μονογραφίας I. Μ. Τρόνσκι μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Γραμματικοὶ ἀπό τοῦ 2ου-3ου αἰῶνος, ὅποτε εἶχαν ἐξισωθῆ τά μακρὰ καί τά βραχέα φωνήεντα, προσελάθουσ νά εὔρουσ ἓνα τρόπον συμβολικῆς συνδέσεως τῆς ζωντανῆς προφορᾶς τῆς ἐποχῆς τῶν με τήν προσωδιακὴν προφορὰν τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος. Πρὸς τόν σκοπόν αὐτόν οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Γραμματικοὶ ἔγραψουσ, ὅπως λέγει Ὁ Τρόνσκι, ἑκατοντάδες ἔργα περὶ τόνων. Ἴδου ὀλίγα συγκεκριμένα βιβλία: Ἀπολλώνιος ὁ Δύσκολος (συγγραφεὺς τῆς πρώτης Συντάξεως τοῦ κόσμου): «Περὶ προσωδιῶν», «Περὶ τόνων», «Περὶ διαψευσμένων τόνων», «Περὶ δυσκολιῶν τόνων». Ἡρωδιανὸς (υἱὸς τοῦ Ἀπολλωνίου): «Περὶ καθολικῆς προσωδίας» (εἴκοσι βιβλία), «Περὶ Ἰλιακῆς προσωδίας», «Περὶ Ὀδυσσειακῆς προσωδίας», «Περὶ Ἀττικῆς προσωδίας» κ.ἄ. Τό ἔργο τοῦ Ἡρωδιανοῦ ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον ἐπεξεργασίας ἐκ μέρους τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Ἀλεξανδρέως, τοῦ Ἰωάννου Φιλοπόνου, τοῦ Θεογνώστου, τοῦ Γεωργίου Χοιροβοσκοῦ καί ἄλλων. Ἐξ ἄλλου Ὁ Γερμανὸς Αὐγουστος Λέντς ἔγραψε δίτομον ἔργο, τό ὁποῖον ἀποκαθιστᾶ τήν κληρονομία τοῦ Ἡρωδιανοῦ. Τόν 6ο-7ον αἰῶνα οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Γραμματικοὶ κατέληξαν εἰς τό σύστημα τῶν τριῶν

τόνων και δύο πνευμάτων, τό ὅποιον σύστημα ἐγενεῖται τόν 9ον-10ον αἰώνα.

Κατά τόν 20όν αἰώνα, ὅπως μάς πληροφορεῖ πάντοτε ὁ Τρότσκι, μέ τούς τόνους καί τά πνεύματα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἠσχολήθη (τό 1909) ἡ Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου. Ὁ ἐντεταλμένος τῆς Ἀκαδημίας **B. Laum** ἔγραψε βιβλίο διά τόν τονισμό τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, τό ὅποιον ἐκυκλοφόρησεν τό 1928. Ἀργότερον, ἄλλος Γερμανός ὁ **J. Giessler**, ἔγραψε βιβλίο διά τόν τονισμό τῶν λυρικῶν ἔργων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Ἐνῶ αὐτά ἔγραφαν οἱ «δύσκολοι» πρόγονοί μας, ἐνῶ μέ αὐτά ἀσχολοῦνται οἱ Ἀκαδημίες Βερολίνου καί Μόσχας, οἱ σύγχρονοι γλωσσολόγοι μας, ἀγνοοῦντες τίς δραστηριότητες τῶν Ἀλεξανδρινῶν καί τῶν συγχρόνων Εὐρωπαϊῶν γύρω ἀπό τούς τόνους καί τά πνεύματα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, προέβησαν εἰς τό ἔγκλημα ἐπιβολῆς διά τῆς βίας τοῦ «μονοτονικοῦ συστήματος γραφῆς», ἐκμεταλλεόμενοι τό οἰκονομικό συμφέρον τῶν ἐκδοτικῶν ἐπιχειρήσεων: 40% κέρδος ἀπό τήν καθιέρωσι ενός μόνο τόνου καί τήν κατάργησι τῶν πνευμάτων.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ δασεῖα ἀκούεται (ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου, ὑφαρπαγή, ἀνθυπολογαγός, πρωθυπουργός κ.λπ., κ.λπ.), προσφέρεται ἀκόμη καί ἀπό τίς ξένες γλώσσες: **Harmonie, Hippodrome, Homer** (γαλλικά) καί **Γκαρμόνιγια, Γκιπποντρόμ, Γκομέρ** (ρωσικά). Οἱ ξένοι σέβονται καί τά διπλά σύμφωνα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης...

15. Μήνυμα πρὸς τούς ἀναγνῶστες τοῦ παρόντος κειμένου

Ἡ πρώτη Γραμματική τοῦ κόσμου, ἑλληνική τήν καταγωγήν, ἀπετελεῖτο ἀπό τήν Μορφολογία τοῦ Διονυσίου τοῦ Θρακός («*Τέχνη Γραμματική*») καί τήν Σύνταξιν τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου. Εἰμεθα ἐπομένως ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες «αὐτόφωτοι» γλωσσολογικῶς. Οἱ Ρωμαῖοι καί οἱ Σλάβοι ἔγραψαν τίς Γραμματικῆς τῶν γλωσσῶν των μέ βάσι τά δύο θεωρητικά ἔργα τῶν Ἀλεξανδρινῶν, εἶναι λοιπόν «ἐτερόφωτοι» γλωσσολογικῶς, ὅπως «ἐτερόφωτοι» εἶναι καί οἱ Ρωμανοί, καθὼς καί οἱ Νεοσλαβικοὶ λαοί. Οἱ δυτικοὶ γλωσσολόγοι σήμερον ἀναθεωροῦν (προσπαθοῦν νά ἀναθεωρήσουν) τόν Διονύσιο τόν Θρακῆ: «καταργοῦν» τούς ὄρους «μέρη τοῦ λόγου», «λέξι» κ.λπ., κ.λπ., ὅπως ὁμολογεῖ ὁ καθηγητής Χρήστος Κλαίρης εἰς τό ἔργο του «*Θέματα Γενικῆς Γλωσσολογίας*» ἐμπνευσμένοι ἀπό τίς «καινοτομίες» αὐτές τῆς δύσεως, ἐπανακάμπτον εἰς τήν πατρίδα οἱ σπουδασάντες ἐκεῖ γλωσσολόγοι μας, διά νά ἐπιδιοθοῦν εἰς προπαγάνδα ἐναντίον τῆς Γραμματικῆς, τῆς ὀρθογραφίας, τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς ἑλληνικῆς παιδείας.²

Τά πανεπιστήμια τῆς Δύσεως ἀσχολοῦνται μέ τήν σύνταξι ὄχι τοῦ κυκλοφοροῦντος ἐπιστημονι-

κοῦ, λογοτεχνικοῦ ἢ δημοσιογραφικοῦ λόγου, ἀλλά ἐνός κατασκευασμένου λόγου, συνεχῶς καί αὐθαίρετως «μετασχηματιζομένου». Περί «μετασχηματιστικῆς γραμματικῆς» ὁμιλοῦν καί οἱ σπουδασάντες ἐκεῖ Ἕλληνες γλωσσολόγοι, ἀλλά οἱ διδάσκαλοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης παραμένουν ἀπληροφόρητοι ὡς πρὸς τήν σύνταξιν τοῦ λόγου, αἰσθάνονται ἀμηχανίαν εἰς τό ἄκουσμα τοῦ ὄρου Συνακτικόν: δέν τό διδάσκονται καί δέν τό διδάσκουν!

Ὁ καθηγητής **Γ. Μπαμπινιώτης** εἰς μίαν στιγμὴν εἰλικρινείας ἔγραψεν: «*Τά φῶτα ἐξ Ἑσπερίας κάποτε ἀποδεικνύονται πυγολαμπίδες*» («*Ἡ Γραμματική καί ἡ σούπα*», «*Τό Βῆμα*», 27/7/97). Ἦλθεν μήπως ὁ καιρός νά ἐγκαταλείψωμε τήν Δύσιν ὡς πηγὴν γλωσσολογικῶν πληροφοριῶν;

[Πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων, ὀφείλομε νά ἐπισημάνουμε, ὅτι ἡ ἐκ μέρους μας ὑπογράμμισι τῆς ἑλληνικῆς «αὐτοφωσίας» εἰς τόν χῶρον τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης δέν ἀποτελεῖ λόγον ἐθνικῆς ἐπάρεσως, ἀφοῦ λαοὶ «ἐλληνοφῶτοι» γλωσσολογικῶς εἶναι εἰς θέσιν νά μάς δώσουν μαθήματα γλωσσικῆς θεωρίας καί Συνακτικοῦ (ιδεῖ *Εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα τοῦ παρόντος βιβλίου*)].

Σημειώσεις

1. Τό «*Συνακτικὸ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς*» συνεγράφη ὑπὸ Ὁμάδος Ἑργασίας ἐξ ἑνδεκα στελεχῶν τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως - ΚΕΜΕ (σήμερον Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο), ἐθεωρήθη δέ ὑπὸ Ἐπιτροπῆς καθηγητῶν Πανεπιστημίου. Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ὀριστικῆς διατυπώσεως τοῦ κειμένου ἀνήκει εἰς τόν Δημήτριο Τομπαῖδη.
2. Συγκεκριμένα παραδείγματα ὕβρων κατὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καί Γραμματικῆς ἀναφέρονται (ὀνόματα καί ρήματα) εἰς τά κεφάλαια «*Ἡ Βαβυλωνία τῶν Ἑπτὰ Χ καί ἄλλα θέατρα*», «*Οἱ ἁμαρτίες τῶν ἀκραιφνηστῶν τῆς δημοτικῆς*», «*Ἀπεργάζονται τήν μείωσι τῆς πνευματικῆς ἰκανότητος τῶν Ἑλλήνων*», «*Ἕλλην, θάρσει, τό ἀληθές λέγων, οὐ σφάλλει ποτέ!*» τοῦ βιβλίου «*Ἡ ἀνεπάροχη τῆς ἑλληνικῆς Γλωσσικῆς Ἐπιστήμης*».

ΒΑΒΟΥΡΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΡΥΟΥΛΩΝ 73 & ΚΥΠΡΟΥ - ΝΙΚΑΙΑ

ΤΗΛ. 010 4907286,

ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 010 4910354

Δέχεται μόνο με ραντεβού

Η επέτειος της Αλώσεως και το μνημόσυνο του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου

Βρεθήκαμε και φέτος την Κυριακή 2/6/02 στη Μητρόπολη λίγοι... ανόητοι ρομαντικοί Έλληνες για να τιμήσουμε τη μνήμη του τελευταίου αυτοκράτορα της Κωνσταντινουπόλεως, του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

Από μικρό παιδί, είτε διότι οι δάσκαλοί μου, ο Θεός να τους αναπαύσει, ήσαν μεγάλοι πατριώτες, είτε διότι μου άρεσε πάντα η λεπτομερής μελέτη της ιστορίας, είχα συγκινηθεί πολύ από τη γενναιότητα, την ευθύτητα, την τιμιότητα και την υπερηφάνεια του άτυχου Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου! Και λέγω άτυχου, διότι ηγείτο ενός παρηκμασμένου λαού, που είχε φθάσει στο σημείο να νοθεύει το νόμισμα, να παντρεύει δεκατετράχρονες βυζαντινές αρχόντισσες με εξηντάρηδες Τούρκους σουλτάνους, να προδίδει τους δικούς του για δόξα, εξουσία, χρήμα και θρόνο, να μη θέλει να στρατεύεται και να κλείνεται στα μοναστήρια γι' αυτό τον λόγο, να εγκαταλείπει τη Βασιλεύουσα βλέποντας να φθάνει το τέλος και να πηγαίνει στην Ιταλία να διδάξει, να πλουτίσει, να καλοπεράσει –αχ! αυτή η καλοπέραση!– αντί να μείνει και να αγωνιστεί μαζί.

Ο λαός αυτός ήταν τυχερός, διότι ο άτυχος αυτοκράτοράς του δεν τον εγκατέλειψε, δεν τον πρόδωσε, δεν ετράπη εις φυγήν προ του τέλους, αλλά συνεχίζοντας τη μεγάλη παράδοση της ελληνικής γενναιότητας και αρετής έπεσε ενδόξως, εντίμως, σαν πραγματικός άνδρας και Έλλην σώζοντας την τιμή όλων μας και κυρίως των Ελλήνων της Πόλης και της Μικράς Ασίας, λέγοντας ότι «δεν είναι στο χέρι μου να παραδώσω την Πόλη, αλλά όλοι μαζί θα αγωνισθούμε για τη σωτηρία της, χωρίς να λυπηθούμε τη ζωή μας». Αυτά, την Τρίτη 29 Μαΐου 1453.

Τον Μάιο όμως του 2002 δεν ζητείται η ζωή κανενός, απαιτείται σεβασμός, μνήμη, παρουσία και απότιση τιμής σε ένα σύμβολο της ελληνικής γενναιότητας και αρετής. Εγώ δεν έχω άμεση σχέση με την Κωνσταντινούπολη, αλλά όταν μελετώ, σκέπτομαι, συζητώ, διαλογίζομαι για το Βυζάντιο, εξέχουσα θέση κατέχει στην ψυχή και στον νου μου η Πόλις, ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, η Αγία Σοφία! Αισθάνομαι τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο σαν πατέρα, αδελφό, φίλο που τον έχασα με τρόπο τραγικό! Αισθάνομαι ότι παρίσταμαι στο μνημόσυνό του, όχι σαν Ελληνίδα, όχι σαν ιστορικός, αλλά κυρίως σαν άνθρωπος με στοιχειώδη εθνική αυτογνωσία. Διερωτώμαι, πού είναι όλοι εκείνοι οι Κωνσταντινουπολίτες, νομίζω 150.000 περίπου,

που κατά καιρούς τους έχω ακούσει να περιγράφουν τα δεινά που υπέφεραν από τους Τούρκους, τα οποία δεν αμφισβητώ καθόλου. Θα προσέθετα μάλιστα ότι η συμπεριφορά του νεοελληνικού κράτους προς αυτούς ήταν η χειρότερη που μπορεί να αντιμετωπίσει καταπιεζόμενος ελληνικός πληθυσμός. Πού είναι λοιπόν όλοι αυτοί οι Κωνσταντινουπολίτες, που τώρα είναι ελεύθεροι να εκδηλώσουν τα ελληνικά τους αισθήματα, να μιλήσουν ελληνικά, που δεν μπορούσαν στην Πόλη, όπως διατείνονται; Πού είναι όλοι αυτοί, που δεν διαθέτουν λίγη ώρα, μια Κυριακή πρωί, για να αποτίσουν φόρο τιμής σ' ένα πρόσωπο-σύμβολο, τόσο στενά συνδεδεμένο με την ιδιαίτερη πατρίδα τους, με τη χώρα τους; Γιατί η παρουσία τους δεν είναι αισθητή μέσα στην ελληνική κοινωνία, γιατί δεν παρίστανται στο μνημόσυνο του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και μετά όλοι μαζί, όπως κάνουν τόσο άλλοι, να βαδίσουν σιωπηλά στην τουρκική πρεσβεία και να διαδηλώσουν σιωπηλά εκείνοι, να κάνουν γνωστό σε όλους, Έλληνες και ξένους, ότι κατεστράφησαν, ότι κακοποιήθηκαν, ότι κατεδιώχθησαν, ότι καταπιέστηκαν, ότι έχασαν τις περιουσίες τους, ότι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους, την Κωνσταντινούπολη, βίαια, από ένα τουρκικό κράτος ανάληγτο, που δεν σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα κανενός και πολύ περισσότερο των μειονοτήτων, ενώ αναιδέστατα απαιτεί σεβασμό και δικαιώματα για τις τουρκικές μειονότητες ανά τον κόσμο!

Γιατί χάνονται οι Κωνσταντινουπολίτες στη σιωπή και στην αδιαφορία; Αυτή την απορία έχω κάθε χρόνο τέτοια ημέρα, βλέποντας την παρουσία ελάχιστων ανθρώπων σε μια τέτοια εκδήλωση μνήμης!

Ο Δημ. Καμπούρογλου είπε: «Όλα τα έθνη, για να υψωθούν, πρέπει να βαδίσουν εμπρός, πλην του ελληνικού που πρέπει να γυρίση οπίσω»!

**Αγγελική Καραβίτη
Φιλολόγος - Ιστορικός**

Αναδημοσίευση, ως επιστολή, από την μηνιαία εφημερίδα «Ο Πολίτης».

ΕΙΔΕΧΘΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Τίποτα δεν έκανε η πεπολιτισμένη ανθρωπότητα για να σταματήσει τις γενοκτονίες στο Ιράκ και στη Γιουγκοσλαβία. Όταν στο μέλλον γράφουν τα ειδικά εγκλήματα που διαπράττονται σήμερα, θα είμαστε όλοι ένοχοι για τις νέες αυτές εθνικές εκκαθαρίσεις.

Η Γενοκτονία του Ιράκ, σκοπίμως αποσιωπάται από τα ΜΜΕ. Η έλλειψη τροφίμων, φαρμάκων, και η καταστροφή της βασικής οικονομικής και τεχνολογικής υποδομής της χώρας –συνεπεία των βάρβαρων βομβαρδισμών της «Καταιγίδος της Ερήμου», που ακόμη συνεχίζονται, και των κυρώσεων (εμπάργκο) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ– εξολόθρευσαν ως τώρα περισσότερα από 1,7 εκατομμύρια ανθρώπους, από τους οποίους τα 700.000 ήταν παιδιά. Από τους συμμαχικούς βομβαρδισμούς καταστράφηκε το 76% της Ενέργειας, το 80% των Επικοινωνιών, το 40% των δικτύων Ύδρευσης-Αποχέτευσης της χώρας, και έχουν παγώσει τις καταθέσεις και τις πιστώσεις της. Μεγάλο μερίδιο των απωλειών οφείλεται και στον διασκορπισμό 800 τόν. απεμπλουτισμένου ουρανίου (Depleted Uranium), το οποίο θα προκαλεί για πολλές δεκαετίες ακόμη μυστηριώδεις ασθένειες και θανάτους. Διότι αυτό ανακυκλώνεται στον οργανισμό, από τον αέρα, τα νερά και το έδαφος, μέσω των τροφών και της σκόνης.

Η υποκρισία των Μπους-Μπλαιρ δεν έχει όρια. Λένε ότι επιτρέπουν την πώληση \$ 6 δις δολάρια

(USD) πετρελαίου ετησίως για αγορά τροφίμων για τον λαό, αλλά δεν επιτρέπουν την εισαγωγή ανταλλακτικών για την αύξηση της παραγωγής από τα \$ 4 δις, που επιτρεπόταν ως πρόσφατα, στα \$ 6 δις. Αλλά και από τα \$ 4 δις ετησίως το 1998, το 30% πήγε στους δανειστές, το 7% στον ΟΗΕ και μόνον τα \$ 2,5 δις, για την αγορά τροφίμων και φαρμάκων για τους 21 εκατ. κατοίκους. Αλλά κι αυτά τα εφόδια ελέγχονται από τον ΟΗΕ.

SOS Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΕΘΑΙΝΕΙ. Πάσχει από υποσιτισμό, αναιμία και αβιταμίνωση –κυρίως τα παιδιά που λαμβάνουν μόνον το 70% του κατωτάτου ορίου θερμίδων. Στην δραματική κατάσταση συντελεί η φοβερή ξηρασία που κατέστρεψε το 70% της παραγωγής.

Η μεγαλύτερη όμως συνωμοσία είναι η δαιμονοποίηση από την Δύση του Σαντάμ Χουσεΐν –όπως και του Μιλόσεβιτς στην Σερβία– σαν αιμοσταγής δικτάτωρ, με αποτέλεσμα να νομιμοποιούν τα κακουργήματα σε βάρος δύο ιστορικών και γενναίων λαών, διότι ανθίστανται στα σχέδια της Νέας Τάξεως Πραγμάτων και θέλουν να μείνουν ελεύθεροι. Το Ιράκ δέχεται τυφλά και αβυσσαλέα πλήγματα, κάτω από διάφορες μορφές, όπως τρομοκρατία, διεθνή δυσφήμιση, καμμένη γη, οικονομική υποδούλωση, πολιτιστική αλλοτρίωση και ακρωτηριασμό. Λέτε να είναι τυχαίες οι Γενοκτονίες στο Ιράκ και Γιουγκοσλαβία;

Όχι βέβαια! Υπάρχει οργανωμένο σχέδιο.

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΧΑΤΖΗΠΕΡΗ

Βιβλία • Περιοδικά • Εφημερίδες • Διαφημιστικά Έντυπα
• Τεχνικά Έντυπα • Φυλλάδια

Διαχωρισμοί

Ενθέσεις σε ηλεκτρονικά αρχεία

Επεξεργασία εικόνας - μακέτας

Δοκίμια

Βερανζέρου 1, 106 77 Αθήνα, πλ. Κάνιγγος - 6ος όροφος

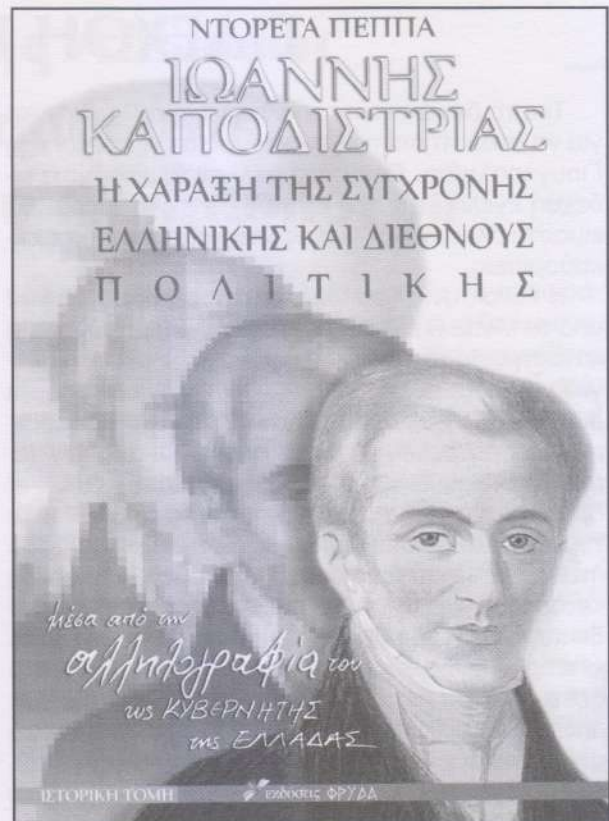
τηλ.: 210-3845.613, fax: 210-3821.903, modem: 210-3300.497 - e-mail: hadjip@otenet.gr

Ντορέτας Πέππα:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ -
Η ΧΑΡΑΞΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
μέσα από την αλληλογραφία του
ως ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ της ΕΛΛΑΔΑΣ
 Εκδόσεις ΦΡΥΔΑ

Το 1839 τα αδέρφια του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδος Ιωάννη Καποδίστρια εξέδωσαν στη Γενεύη ένα πολύτομο βιβλίο στο οποίο συμπεριλαμβάνονταν η αλληλογραφία του από τη στιγμή που πληροφορήθηκε την εκλογή του μέχρι τον θάνατό του. Το τετράτομο αυτό έργο έφερε τον πλήρη τίτλο: «**Αλληλογραφία του κόμη Ι. Καποδίστρια, Προέδρου της Ελλάδας**», Η διπλωματική, διοικητική και ιδιωτική αλληλογραφία του από τις 20 Απριλίου 1827 ως τις 9 Οκτωβρίου 1831. Η συλλογή και η ταξινόμηση των επιστολών έγινε από τους αδελφούς του και η έκδοση από τον Ε. Α. Betant, έναν από τους γραμματείς του (Γενεύη, Abraham Cherbullez & Co, εκδότες, 1839).

Η επιστολογραφία ήταν όλη στα γαλλικά, εφ' όσον και ο ίδιος ο Καποδίστριας έγραφε στη «διεθνή» γλώσσα της εποχής. Το παράδοξο ήταν ότι το σημαντικότερο αυτό ιστορικό και πολιτικό αρχείο δεν είχε ποτέ εκδοθεί στην Ελλάδα! Η συγγραφέας Ντορέτα Πέππα, η οποία έχει μεταφράσει πολλά βιβλία κλασικών και σύγχρονων Γάλλων συγγραφέων, επί τέσσερα χρόνια μελέτησε τις επιστολές από το πρωτότυπο, επέλεξε τα σημαντικότερα σημεία της αλληλογραφίας και μετέφρασε το περιεχόμενο, σχολιάζοντάς το εκ παραλλήλου, σε συνδυασμό με την παράθεση και την αντιπαράθεση άλλων ιστορικών πηγών ή δημοσιευμάτων της εποχής, αλλά και μεταγενεστέρων.

Το βιβλίο της Ντορέτας Πέππα είναι το αποτέλεσμα αυτής της εργασίας και ο τίτλος του είναι απολύτως επεξηγηματικός, καθώς από τις επιστολές του Κυβερνήτη προκύπτει ότι η σύγχρονη Πολιτική, τόσο στο ελληνικό όσο και στο διεθνές επίπεδο, έτσι όπως τη βιώνουμε σήμερα, θεμελιώθηκε τότε, από τον ίδιο τον «διεθνή» πολιτικό Ιωάννη Καποδίστρια και αναδύεται εντυπωσιακά μέσα από την αλληλογραφία του.

Η θεωρητική βάση της Νέας Εποχής, αλλά και της Νέας Τάξης Πραγμάτων, το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης και οι βάσεις του Ευρωστρατού και της Ευρωαστυνομίας, η έμφαση στην Οικονομία και το διεθνές οικονομικό παιχνίδι, η διεθνοιστική «χρηματιστική» αντίληψη στην Πολιτική, ο λυκοφιλικός ρόλος των Μεγάλων Δυνάμεων, οι φιλέλληνες και οι κατά συνθήκην «φιλέλληνες» αρριβίστες, ο ύπουλος ρόλος των Μυστικών Εταιρειών από τη μία και το σενάριο περί πιθανής «ελληνοτουρκικής» συνομοσπονδίας (!), και μάλιστα σε μία Ελλάδα που συγκλονιζόταν από τον Ξεσηκωμό και όπου το αίμα έρρεε άφθονο, ποτίζοντας το όραμα της ελευθερίας και όχι της εξάρτησης ή της υποτέλειας, συνθέτουν ένα σκηνικό τόσο συγκλονιστικά σημερινό, ώστε τώρα ίσως, περισσότερο από ποτέ, κρίθηκε απαραίτητη η έκδοση του συγκεκριμένου βιβλίου, καθώς μόνο τα πρόσωπα φαίνεται να έχουν αλλάξει και τα μέσα να έχουν εξελιχθεί, όμως το «πνεύμα» της εποχής παραμένει αυτούσιο...

Σταύρος Καρκαλέτσος

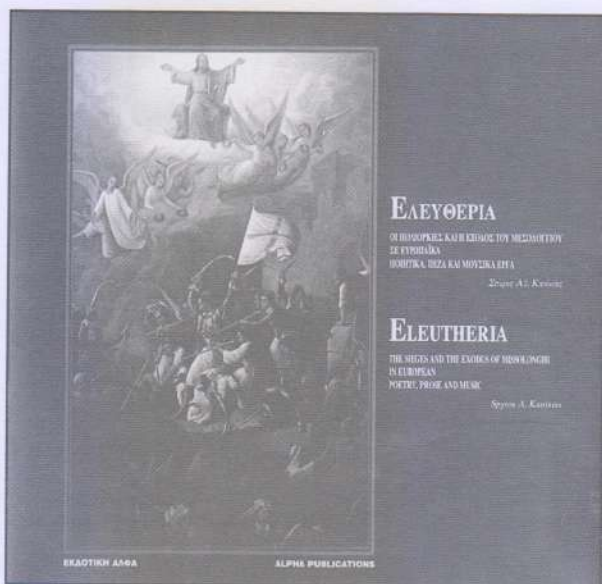

Ο Ορφέας μεταξύ των Θρακών
 Orpheus unter den Thrakern

Τριμηνιαίο περιοδικό
 για τη γλώσσα την ιστορία και τον πολιτισμό

ΟΡΦΕΑΣ

ORPHEUS

«ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
Οι Πολιορκίες και η Έξοδος
του Μεσολογγίου σε
Ευρωπαϊκά, Ποιητικά, Πεζά και
Μουσικά Έργα».

Εκδόσεις: «ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΛΦΑ»

Η Εκδοτική ΑΛΦΑ επανεκδίδει (δεύτερη έκδοση) το σπουδαίο βιβλίο του Σπύρου Κανινία «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, Οι Πολιορκίες και η Έξοδος του Μεσολογγίου σε Ευρωπαϊκά, Ποιητικά, Πεζά και Μουσικά Έργα».

Το βιβλίο, προϊόν πολύχρονης έρευνας του συγγραφέα, περιλαμβάνει πληροφορίες για τριάντα τέσσερα πεζά, ποιητικά και μουσικά έργα, τα οποία εκδόθηκαν αμέσως μετά την Έξοδο του Μεσολογγίου (10 Απριλίου 1826), της οποίας την επέτειο γιορτάζουμε κάθε χρόνο το Σάββατο του Λαζάρου και την Κυριακή των Βαΐων.

Η τόσο μεγάλη λογοτεχνική παραγωγή για το γεγονός της Εξόδου αποτέλεσε μία πραγματική έκρηξη για τα δεδομένα της εποχής και αποδεικνύει την επίδραση του γεγονότος στην κοινή γνώμη της Ευρώπης.

Άλλωστε, η πίεση των διανοουμένων και των απλών πολιτών στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ήταν αυτή που προκάλεσε την υπέρ της Ελλάδος μεταστροφή τους, η οποία οδήγησε στην απελευθέρωση της Ελλάδας.

Το βιβλίο του Σπύρου Κανινία είναι το τρίτο της σειράς «ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ» της εκδοτικής ΑΛΦΑ. Έχουν προηγηθεί τα: «ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1826, Οι Αθάνατοι Πρόμαχοι» του Ν. Κολόμβα και «ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1826, Η Τύχη της Οικογένειας των Ι.Ι. Μάγερ και Κατάλογος των Αιχμαλώτων της Εξόδου» του Σπύρου Σακαλή.

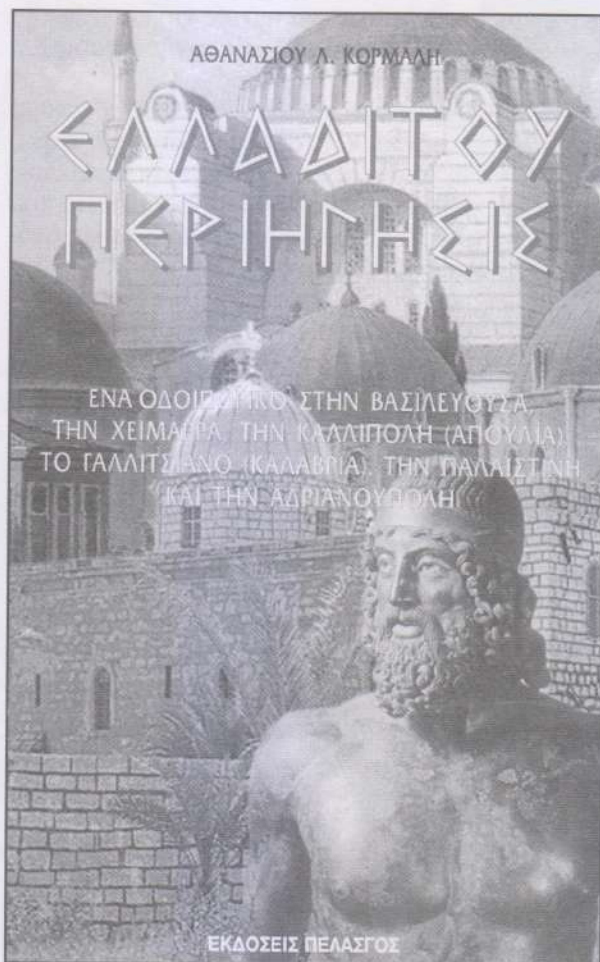
Όλα τα παραπάνω βιβλία αναδεικνύουν το γεγονός της ΕΞΟΔΟΥ και περιγράφουν τον απaráμιλλο ηρωισμό και την αυτοθυσία χιλιάδων απλών ανθρώπων του Μεσολογγίου, οι οποίοι, μαζί με χιλιάδες άλλους μη ντόπιους Έλληνες, έγιναν ολοκάυτωμα υπέρ της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ μας.

Αθανασίου Κόρμαλη:
ΕΛΛΑΔΙΤΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ
Εκδόσεις: ΠΕΛΑΣΓΟΣ

Το βιβλίο αποτελεί ένα οδοιπορικό πίκρας, τιμής και υπερηφάνειας στον χώρο του ευρύτερου Ελληνισμού, σε χώματα όπου γιγαντώθηκε το Πνεύμα και άφησε ανεξίτηλα, ζωντανά και αιώνια τα πολιτιστικά του «σημάδια» ο Ελληνισμός.

Μία περιπλάνηση στον χρόνο και στην Ιστορία, με οδηγό την γραφίδα του συγγραφέα Αθανασίου Κόρμαλη που περνά από τα δρομάκια του Κάστρου της ιστορικής Χειμάρρας και της Καλλιπόλης (Απουλίας) μέχρι το ξεχασμένο Γαλιτσανό (Καλαβρία) και την μαρτυρική Παλαιστίνη (Φρέαρ Σαμαρείτιδος).

Το βιβλίο αποτελεί μια απόπειρα καταγραφής των εντυπώσεων και της αγωνίας του συγγραφέα, ο οποίος, όπως και κάθε περιηγητής-προσκυνητής,

αντικρύζει τα «σημάδια» στην σημερινή όψη και κατάσταση.

Περιέχει πλούσιο και αρκετές φορές σπάνιο φωτογραφικό υλικό, προερχόμενο από τις περιηγήσεις, τις επισκέψεις και το αρχείο του συγγραφέα.

Νικολάου Γιαννόπουλου: **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ** *Η πολυτάραχη ζωή και η δράση του ηγέτη της επανάστασης* Εκδόσεις: «ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

Κυκλοφόρησε πρόσφατα, ως μονογραφία του περιοδικού «ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ», το βιβλίο του ιστορικού Νικολάου Γιαννόπουλου «ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ». Πρόκειται για μία εξαιρετικού περιεχομένου και ποιότητας, βιογραφία του θρυλικού «Γέρου του Μωρηά», μιας μορφής που επηρέασε τις τύχες του έθνους μας όσο λίγοι. Γεννημένος σε δύσκολα χρόνια, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μεγάλωσε και ωρίμασε, όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο συγγραφέας «...μέσα στις συμπληγάδες μιας φοβερής για τον Ελληνισμό περιόδου. Γνώρισε από πολύ νωρίς τον πόνο, την αδικία, την αχαριστία, την σκληρότητα του Τούρκου κατακτητή, την υποκρισία των τότε ισχυρών της Ευρώπης. Έμεινε όμως ακλόνητος και πιστός στις αρχές του ως το τέλος, πετυχαίνοντας να οδηγήσει τους Έλληνες στη νίκη και την ελευθερία».

Το έργο χαρακτηρίζεται από πυκνό και γλαφυρό ύφος. Αναφέρονται λεπτομέρειες από την στρατιωτική δράση του «Γέρου του Μωρηά» εν πολλοίς άγνωστες, ενώ εμφανής είναι η προσπάθεια του συγγραφέα για αντικειμενική προσέγγιση και ανάλυση των ιστορικών γεγονότων.

Επί πλέον σημασία έχει, πέραν των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν την προσωπικότητα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, η σκιαγράφηση μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, μιας συγκλονιστικής για

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Η ΠΟΛΥΤΑΡΑΧΗ ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ
ΤΟΥ ΗΓΕΤΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
Ιστορικός

ΔΡΚ 2.500 - € 7,94

ΟΙ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

τον Ελληνισμό περίοδο, όπου το έθνος κυριολεκτικά αναστήθηκε με εκατόμβες θυσιών.

Αναντίρρητα, η συγκεκριμένη βιογραφία αποτελεί συμβολή στην εθνική μας αυτογνωσία και στην διατήρηση της ιστορικής μας μνήμης, αποκτώντας πρόσθετη αξία στην συγκεκριμένη χρονική συγκυρία, όπου ο μηδενισμός και η ισοπέδωση εξοβελίζουν ό,τι αφορά στην εθνική μας κληρονομιά και ιστορία.

Σταύρος Καρκαλέτσος

«ΣΥΝΑΞΗ» Τεύχος No 83

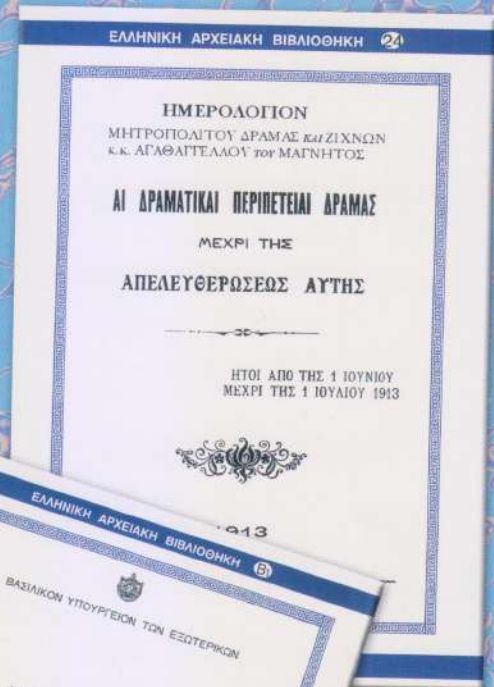
Το νέο τεύχος (αρ. 83) του τριμηνιαίου περιοδικού *Σύναξη* είναι αφιερωμένο σε μια πραγματικότητα, γεύση της οποίας - μικρή ή μεγάλη - μάλλον δεν υπάρχει άνθρωπος που να μην έχει: στο εκκλησιαστικό Κήρυγμα.

Η ματιά του τεύχους είναι κριτική, πράγμα που καταγράφεται και στον τίτλο του αφιερώματος: *Το Κήρυγμα μεταξύ λιμού και κορεσμού*. Αφ' ενός επιχειρείται να προσδιοριστούν τα κριτήρια με τα οποία ο ανθρώπινος λόγος διακονεί δημιουργικά την εκκλησιαστική κοινότητα και διακονείται σεβαστικά απ' αυτήν. Αφ' ετέρου ερευνάται κατά πόσο η κυρίαρχη εκκλησιαστική πρακτική εμπνέεται από αυτά τα κριτήρια ή μήπως, αντιθέτως, ολισθαίνει σε περιφρόνηση του λόγου, σε ανυπόφορο βερμπαλισμό και σε εμπασθείς κραυγές.

Το τεύχος το συνθέτουν μελετήματα ιστορικά, θεολογικά και ψυχολογικά (Γ. Φίλιας, π. Κ. Παπαδόπουλος, Δ. Καραγιάννης, π. Ιερ. Φούντας, Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος) και προσωπικές μαρτυρίες (π. Ανανίας Κουστίνης, π. Γ. Καλαντζής, π. Θωμ. Χρυσικός, π. Παν. Καποδίστριας, Γ. Σουρέλης). Σύντομα κριτικά σημειώματα (όπως του Αγίου Νεκταρίου και του Φώτη Κόντογλου) προσδίδουν ιδιαίτερο δυναμισμό.

Παράλληλα φιλοξενούνται κείμενα για τη θέση των λαϊκών μέσα στην Εκκλησία (Π. Νέλλας) και για το μάθημα των θρησκευτικών σήμερα (Όλγα Γριζοπούλου), κριτική ανάγνωση του έργου του Χ. Γιανναρά, *Η απανθρωπιά του δικαίωματος* (Ν. Αλιπράντης, Θόδ. Ζιάκας, Άγγ. Γιαννακόπουλος) και βιβλιοκρισίες.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΕΛΑΣΓΟΣ»

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ
(ΠΕΛΑΣΓΟΣ - ΡΗΣΟΣ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ - ΜΑΧΗ)
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΚΡΟΚΕΡΑΜΟ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΓΙΑΝΝΑΚΕΝΑΣ
ΑΧ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ 127, 114 75, ΑΘΗΝΑ * ΤΗΛ. 010 6440-021 * ΤΗΛΕΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟ: 010 6450-097**

Ίστοσελίδα (web): <http://www.hellasbooks.gr> και E-mail: acrocerao@hellasbooks.gr

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΑΜΕΣΟΤΕΡΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Άλλη μια προεκλογική περίοδος τελείωσε, αφού κατακυριάρχησε καταθλιπτικά, σε βάρος οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας ή εξέλιξης. Η υπόλοιπη ειδησεογραφία, τα σχετικά με τα διεθνή γεγονότα, τα εθνικά μας θέματα, τα κοινωνικά προβλήματα, περιθωριοποιήθηκαν· αλλά το χειρότερο δεν ήταν αυτό. Για πολλοστή φορά, το πολιτικό σύστημα επιβλήθηκε της κοινωνίας των πολιτών. Και σε αυτές τις δημοτικές εκλογές, οι φατρίες κυριάρχησαν. Προωθήθηκαν κομματικά στελέχη και όχι γνήσιοι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, δυνατά και ηχηρά ονόματα της πολιτικής σκηνής, που αποδεδειγμένα –και από το παρελθόν– χρησιμοποιούν τους δήμους ως εφαλτήρια για δική τους προβολή.

Ξέχωρα από την κομματικοποίηση των δημοτικών εκλογών, έπρεπε να υποστούμε και τις λοιπές παρενέργειες: εκατοντάδες εκατομμύρια κατασπαταλήθηκαν. Σημειώθηκαν μαζικές μετακινήσεις ψηφοφόρων, επαυξημένα –λόγω εκλογών– τροχαία ατυχήματα, και βεβαίως η γνωστή επί εβδομάδες αποδιοργάνωση του εργασιακού χώρου και κυρίως του δημοσίου.

Όλα αυτά, δείχνουν πόσο πίσω είναι η πολιτική κουλτούρα και συμπεριφορά των Νοελλήνων. Όποιος έχει βιώσει στο εξωτερικό τις εκλογές, μπορεί να κατανοήσει τη διαφορά. Ο πολιτικός κόσμος αντιμετωπίζει τον λαό ως «ιθαγενείς», υποσχόμενος πράγματα που δεν πρόκειται να γίνουν. Αλλά και ο ελληνικός λαός δεν υψώνει ουσιαστική φωνή διαμαρτυρίας και αντίδρασης. Επιλέγει απλώς «αυτούς που του ταιριάζουν» για να θυμηθούμε και το γνωστό ρητό.

Η χώρα που γέννησε τη δημοκρατία δεν αντλεί πρότυπα αρμόζοντα στην πλούσια κληρονομιά της αλλά χρησιμοποιεί κακέκτυπα. Αναφέρομαι σε κάθε είδους κόστος των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών. Πόσο αμεσότερη θα ήταν η δημοκρατία μας, εάν στις διεξαχθείσες εκλογές, αντί τόσων ψηφοδελτίων και συνδυασμών –από 2 μέχρι και 8 τον αριθμό για κάθε δήμο– υπήρχε ένα ενιαίο κατ' αλφαβητική σειρά, για όλους τους υποψηφίους;

Αν τέτοια κοινωνία θέλουμε με τους πολίτες **υπό** καί **εκτός**, οι συλλογικές μας επιλογές, όπως αποτυπώνονται σε αυτές και σε κάθε εκλογές, δεν εκφράζουν παρά την αντίληψη και θέλησή μας. Και αυτό προσδιορίζει και το τι τελικά μας αξίζει...

Θωμάς Καλογρίτσας

ΚΑΛΟΓΡΙΤΣΑΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 571, ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΗΛ.: 210 6014144-49

ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ